

ליקוטי

מזהר"ן

מבואר

חברותא

ללימוד בעיון

תדעו כשיבא משיח צדקינו יווספו עוד ישיבות שילמדו בהם ספרי רבינו ז"ל
דברי מוהרנ"ת זצ"ל (שישיק היא תש"ז)

הערות אפשר להפנות למייל lezavotlaze@gmail.com

ליקוטי מוהר"ן

מבואר

חזרותא

ללימוד בעיון

מבוא לביאור

הביאור מורכב מג' חלקים:

הראשון – ביאור הפשוט, ששולב בגרסת התורה והוא מסקנת העיון שבהערות החלק השני – ההערות^א, בנוי על פי רוב בדרך של קושיא ותירוץ. ופתיחת כל המראה מקומות עם מפרשיהם כדי שהלומד יוכל בעצמו לדון בדיוק הדברים ולא יוכרח לסמוך עלי. שעל כן נקרא חיבור זה חברותא, כי הכוונה להיות עזר ללומד ולא ספר חידושי תורה אע"פ שמובלעים בו גם הרבה חידושים.

והשלישי – היא הקדמה לתורה שהיא מבט כללי על התורה, שאמור לקשור את כל חלקי התורה בקשר אחד.

ועוד גם לבאר נושאים שבמיוחד קשים להבנה בתורה. ההקדמה – בנויה על מסקנת העיון שבהערות לכן אין בה כמעט ראיות למבואר בה

דרך הלימוד נ"ל לדמות למחרוזת כי כל תיבה ומשפט בתורה הן חרוז נפלא שצריך לעיין בו תחילה בפני עצמו ללמוד אותו היטב ולכן בזה גלשתי גם מעבר לקשר העניין לתורה, ואח"כ לעיין בו כיצד נקשר לתורה, וכן לעבור מחרוזת לחרוז אע"פ שעדיין לא נקשרו היטב החרוזים כולם זה לזה. וכך נהגתי בכל מקום שכתבתי הערה ולפי מסקנת ההערה ביארתי את הפשט המשולב בגרסא.

וכל זה עדיין בחי' "הזורעין בדמעה", כי עיקר ה"ברינה יקצורו" זה למצא את החוט החזק שיחרו את כל החרוזים היטב דהיינו לתפוס את מהלך התורה באופן שכולל את כל הפרטים בלא שישאר פרט מיותר שכביכול אין בו צורך למהלך התורה. וזה השתדלתי לעשות אחרי לימוד כל התורה בעיון כתבתי הקדמה לתורה שהכוונה בה לבד מביאורי מושגים קשים להבנה, העיקר לעשות סיכום קצר שכולל את כל החרוזים ופושט את כל הספיקות כפי שנתבררו בעיונים שבהערות. (אמנם כיון שאין ביהמ"ד בלא חידוש גם בהקדמה נתחדשו דברים שלא תמיד העתקתי אותם להערות) (זו היתה כוונתי ועדיין אני מצפה להצליח יותר)

דפי הליקוטי מוהר"ן בצורת הדף נלקחו מליקוטי מוהר"ן המדויק, מהדורת תקפא שהיא גרסת מוהרנ"ת שהדפיס בביתו, מוגה בהשוואה לשאר מהדורות. ובתוספת מ"מ הישנים וחדשים.

הערות אפשר להפנות למייל lezavotlaze@gmail.com

^א היכן שנזכר הריצ"ח הכוונה להרה"ג רבי יוסף צבי חשיין שליט"א. (הריצ"ח כה 23) פירוש שהוא ביאור שאמר בתורה כה בדקה 23. (הריצ"ח במדבר תשנ"ד) הפירוש שהוא ביאור שאמר בשיעור על הזוהר פיקודי שנאמר בשנת תשנ"ד פ' במדבר. הרבה יסודות וביאורים ששמעתי ממנו הבאתי ולא כולם ציינתי מחשש שלא לזה היתה כוונתו ובחלקם ציינתי שדברי הם עפ"י מה ששמעתי ממנו דאוי לי אם אומר ואוי לי אם לא אומר, והוא רחום יכפר עוון. ^ב השתדלתי מאד כל ביאור להקדים לו את הקושיא המכריחה אותו וכל קושיא התחלתי בלשון צ"ע כדי להקל על מי שרוצה לעיין בעיקר בקושיות. ^ג עיין חיי מוהר"ן אות שפט שכל תורה של רבינו אע"פ שהיא חדרים חדרים היא קשר אחד הדוק, ועיין תורה סה שהתפלה של רבינו היא אחד ממש ובסופה עדין אחוז בתחילתה וכן מסתבר שמי שאמר על עצמו שזכה ליחידה דיחידה אצלו התורה והתפלה הן כל אחת ושתייהן יחד אחדות פשוטה.

הודעה

כל הביאורים הם בדרך אפשר והצעה בלבד,

כי מי יודע עומק כוונתו ובפרט אנו והלוואי שגם במה שכיוון למדרגתי לא שבשתי, ורק כיון שצויה לעיין ולחדש בתורתו אנו מקיימין דבריו על פי שכל הפשוט שלנו וכדברי מוהר"ת הנוקבים שכל מה שמוקבל מרבו צריך לידע שצדדן אינו יודע כלל, כי כפלים לתושיה, פי מאד עמקו מחשבותיו, פי דבריו הם כמעין הנובע והם פחינת מים עמקים עצה בלב איש. וצריך כן פעם לעיין היטב בדבריו הקדושים ולחזור ולשאב מהם עצות נפלאות באופן שיוכל להציל את עצמו ממשקף מים רבים של זה העולם. וכל מה שיודע ויוציא מדבריו צריך לידע ולהבין ולהאמין שצדדן אינו יודע כלל עד היכן מגיעים עמקות דבריו העמקים מני ים וכו'. רק במה שהרשעה יכול להתבונן מהם עצות לעבודתו יתברך כפי מדרגתו, אבל עצם תורתו ואפילו שיהיה הקדושות אי אפשר להשיג בשום אופן וכמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה, הריפה למדתי מרבותי ולא חסרתי מהם אלא וכו'. עכ"ל

ועיקר כוונת החיבור הזה הוא לבאר הפשט באופן שכל אחד יוכל ללמוד ולעורר קושיות ללימוד בעיון ולפתוח את המראה מקומות להקל על הלומד בעיון. ולרגע לא שכחתי את אנ"ש החריפים שאם יעינו בזה מסתמא יהיו להם הרבה הערות, והרבה חרושים שעמלתי שעות רבות להבין ולחדש מסתמא אצלם הוא דבר פשוט שמיד עלו עליו. כל מעלתי עליהם היא רק הסבלנות לעמוד ולטרוח הרבה שעות עמ"נ להגיש כשלחן ערוך את הדברים להקל על הרוצה ללמוד בעיון, כיון שלא מצאתי אחר שעשה זאת.

התנצלות

אמנם מעט בברסלב העיון לפרסם חידושיהם חלקם כדי לא להיקרא בעל המחבר וכיו"ב תארי כבוד

וחלקם כנראה מחשש שלא יצאו חובת הזהרת רבינו בתורה כא את ה' שאין לדרוש לרבים אלא דברים המבוררים לו כאחותו שאסורה לו כמבואר בשבת קמה, ואע"פ שהזהיר בתורה סא' (סוף אות ה') שכ"א חייב להאמין בחשיבות חרושיו, מסתמא כוונתו להאמין אבל לא לדרוש ולפרסם.

אבל כיון שאמר אני חדש מלא ישן ולא ידוע שבוה דווקא יצא לחדש ולחלוק על מפרשים רבים שהאריכו בחיוב כתיבת חידושים עיין **מהרש"א** ב"ב י: שעל זה אחו"ל פסחים נ. אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו ובספר חסידים אות תקל מי שגילה לו הקב"ה דבר, ואינו כותבה ויכול לכתוב, הרי גוול מי שגילה לו, כי לא גלה לו אלא לכתוב, דכתיב (תהלים כה יד) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם, וכתיב (משלי ה טו) יוצאו מעינותיך חוצה, וזה שכתוב (קהלת יב יד) יביא במשפט על כל נעלם, שגורם שנעלם, אם טוב שגילה לו אם רע, שאינה כותבה: ובביאור **ברית עולם להחיד"א** שם. הוסיף בשם ספר **לב אריה** שכתב בהקדמתו משם רז"ל שבזמן שבית המקדש קיים כשארם מקריב קרבן מתכפר לו וכשארם כותב בספר מה שלומד איזה חידוש הכתיבה זו עולה לו במקום קרבן. ובוה פי' הרב הנ"ל את הכתוב ובה ומנחה לא חפצת וכו' עולה וחטאה לא שאלת או אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי שיעלה במקום קרבן. עוד ע"ש בשם ספר **רבינו אפרים** על התורה כתב יד פרשת כי תשא שכתב בשם **רבי אליעזר מגרמזיא** ז"ל שכל מי שמגלין לו רוי תורה מן השמים ואינו כותב עתיד ליתן את הדין עכ"ל. ועיין **שפתי כהן** למוה"ר מרדכי הכהן מגורי הארז"ל בהקדמת ספרו בוה"ל 'זינתה רשות למי שחננו ה' קצת דעה וחכמה ובינה לבאר ולפרש מה שקבלה נשמתו בסיני ואם לא יכתבם נראה לי שהוא נענש כמו הנביא שהוא כובש נבואתו שחייב מיתה. ועיין בספר **מחשבות חרוץ** לר' **צדוק הכהן** אות טו שכתב שיש גם חיוב לפרסם כי שמא יש בדבריו איזה חידוש השייך לחלקו ולא נגלה לשום אדם והוא לכך נוצר לגלותו בעולם, ואם לא, ח"ו יצטרך להתגלגל. עוד עיין בספר **קהילות יעקב** ז"ע שכתב בהקדמת ספרו בשם ספר תורת גיטין מאמר הקדמון שדבר טוב אחד בספר מציל על הספר כולו. עכ"ל. לכן אולי ע"י הודעה והתנצלות הנ"ל אפשר כן לפרסם איזה חרושים גם לפחותים כמונו, ואנו תקווה שעכ"פ דבר טוב אחד יש גם בחיבור זה ויציל על הספר כולו.

ואע"פ שהרמב"ם מזהיר באגרות קדש מאמר קדוש ה' שלפני שדורש לרבים יחזור ד"פ אבל מה שכותב צריך לחזור אלף פעמים, מסתמא הכוונה להוראה למעשה ואע"פ שבודאי בדברי רבינו יש הוראה בקיום עצותיו ועיני השקפה למעשה, מסתמא בדרך לימוד מותר דאל"כ לא שבקת חי. ומסתמא גם הוהרת רבינו הנ"ל אפשר לפרש כך.

עכ"פ אם טעינו והוהרתם היא בכל ענין, אולי ראוי לכנות את הביאור חברותא, כי חברותא דרכו לומר גם את ספקותיו ולא רק דברים המבוררים כאחותו שאסורה.

עוד ענין חתימת שם המחבר היא סוגיא בפ"ע עיין **ספר חסידים** שסו שחכמים ראשונים נמנעו כדי שלא להנות מהתורה ועיין שם סימן ח' שרשב"ג מי' הרוגי מלכות תלה בזה סיבת הריגתו עוד ע"ש סימן פד שמנכין לו מזכותיו, אמנם יש מקשים א"כ מאי משמאלה עושר וכבוד. מאידך רובא דעלמא נהגו כן לציון שמם ונ"ל הטעם או שצויין ע"י תלמידיהם או שכל היחס לפירוש הוא כפי גדולת המחבר בחכמה ויר"ש לכן חששו שאם לא יציינו שמם לא ינהגו כבוד ראש בדבריהם.

לעורר על חשיבות העיון בתורה של רבינו

עיין **חיי מוהר"ן** סימן שמו שאמר שטוב לקבוע לעצמו שני שעורים ללמוד ספריו הקדושים, שעור אחר פשוט ללמוד במהירות הרבה מאד כדי שיהיה שגור בעל-פה, ושעור אחר ללמוד בעיון גדול. כי יש עמקות גדול ונפלא בספריו. ועין במקום אחר מזה מענין עצם העמקות הגדול שיש בתורתו הקדושה והנוראה מאד עד אין סוף ואין תכלית:

ועיין **תורה קה תנינא** שהעיון בתורתו מסוגל לבטל הרהורים רעים כי הם באים מהמדמה ועיין ככבי אור (חכמה ובינה אות לו) לבאר דברי רבינו בסוף תורה כה שצריך לקרא שם חדש ליצה"ר דהיינו מדמה. הטעם כי המדמה הוא מדרגה שמינית ביצה"ר שנתחדשה כנגד התורה של רבינו ולפ"ז דווקא תורת רבינו מסוגל ביותר להכניע ולתקן את המדמה.

ועיין **חיי"מ סימן תקבא** – שרבינו אמר כבר נתתי לכם כח המדמה כשר וטוב וכו'.

ועיין **ביאור הלכות** (תורה נד אות ד) – שהכוונה בעיקר לתורה נד שבה המשיך לאנשיו ובעיקר למוהר"ת מדמה זך וברור. ועי"ש אות ו' שכל אחד כפי התכללותו בו ובתורתו כן זוכה. (וכיצד ההתכללות בתורתו עיין בסוף תורה פו תנינא מש"כ רבינו דהיינו לעיין באתו מאמר ולכות להבין בו ולעשות עמו איזה עבודה ע"ש)

ועיין **תורה ח' תנינא אות ז'** שעיקר האמונה תלויה בברור המדמה וע"ש אות ח' שע"כ צריך מאד לחפש ולבקש מאד צדיק כזה שיכול להמשיך מדמה מבורר לאנשיו.

עוד עיין **תורה עב תנינא** שע"י הסתכלות בצדיק והצדיק בו וזכין להתנוצצות המוחין ולשפלות (שרק היא תקום בתחית המתים) ולגדולה כפי מדרגת מוחו. ועיין בפל"ח שם אות ב' וד' עפ"י לק"ה תפלין ו' כו שגם ע"י לימוד ספרו מתקיים כל זה עפ"י המבואר בתורה קצב שפניו ושכלו של הצדיק נמצא בספרו.

ועיין **ככבי אור** (שיחות וספורים אות מג) הובא בחכמה ותבונה (סימן ב' אות טו) – שרבינו שאל את רבי אהרן תלמידו שהיה הרב של ברסלב למה לא תקח את ספרי ותענין בו היטב עד שיעלה על דעתך איזה קשיא ואח"כ תוסיף ותענין בו עד שתבין ותדע את התירוץ שע"י.

ידועים דברי רבינו שכינה בשם אפיקורס את אותם שאמרו שתורתו גבוהה מדאי. ונראה פשוט כוונתו בזה שאין אחד שלא יכול למצא תועלת בספרו. וא"א לומר שהכוונה שכל אחד יש כמה תורות שמתאימות לו שהרי לא אמר זאת על ספרו אלא על תורתו קודם שנעשו לספר א"כ בכל תורה בלקוטי מוהר"ן יכול כל אחד בכל מדרגת הבנה למצא איזה תועלת נצחית ואמנם לכאורה צריך לומר זאת גם על כל חלק מתורה אבל בזה צ"ע. עכ"פ לפ"ז צריך זהירות גדולה וכל אחד לבחון עצמו אולי ח"ו הוא מאתם אלה שמכונים בפי רבינו אפיקורס. מה שנקט לשון אפיקורס דהיינו כופר במציאות הנבואה ובנבואת משה (רמב"ם תשובה ג' ח'). נראה כוונתו כיון שאמר בתורה מו תנינא שאסור לומר תורה אלא אם יכול לומר באופן שכל אחד ישמע רק מה שצריך לו ולא יותר. נמצא שמי שסובר שרבינו אומר תורה גבוהה הוא מיטל פגם בצדיק.

ואם תקשה שרבי אברהם בן נחמן זצ"ל שהיה גאון ועמקן עצום אמר בככבי אור (ששן ושמה יו) הלואי שאבין ואדע עכ"פ עשרת אלפים שנה לאחר התחיה דבור אחד מדבריו הנוראים כפי שידע אותו אדמו"ר ז"ל עוד בזה העולם. וא"כ מה הטענה על אזובי הקיר כמונו. אבל אדרבה משם ראייה כי המשך דבריו שם שעל כל זה רבנו בעצמו הזהיר לכמה וכמה שישתדלו לחדש בתורתו כמבואר בתורה קה תנינא שאפילו אם לא יכוון לכוונתו זה טוב, ומוכן מזה שהיו לו כמה כוונות בדבריו הנוראים שגם אנו נוכל לידע ולהבין בהם קצת וכו' ע"ש.

מי שיש לו קצת הרגשה בליקוטי מוהר"ן רואה בחוש שהספר לא נכתב לגאונים, ולא ליודעי קבלה, ולא ליודעי כל התורה כולה, אלא לכל אדם כפשוטו ממש ורואים בחוש שאדם פשוט יכול להתעורר מהספר של רבינו יותר מגאונים גדולים. ויש גאונים גדולים ואפילו כאלה שכותבים פירושים על הספר אעפ"כ רואים בחוש שאין להם את ההרגשה והמסר של רבינו שמקבל חסיד פשוט של רבינו, כי הספר הזה צריך רק ביטול לרבינו זה הכל, וכמוכן כשיש ביטול אזי ככל שהוא בעל כשרון ויותר בקי בספרים גם מוצא בו יותר טעם ועומק.

חברותא

ללימוד עיון

בספה"ק

ליקוטי מוהר"ן

תנינא

דף ל: לא:

תורה סז

ליקוטי

בראשית סז

מוהר"ן תנינא

לא.

נפתחין העינים כנ"ל: ואזי כשנתגלה הפאר והיופי של הצדיק האמת ונתגדל שמו שזה בחי' הגדלת שמו ית' כביכול כנ"ל. שעי"ז נעשין המוחין וכח הראות ונפתחין העינים כנ"ל. אזי יש להעולם בעל הבית שהוא משיגה על העולם. וזה בחי' בראשית ראש בית (ת"ז תי"ג ד' י"ה ע"א [1]). ראש זה בחי' מוחין. בית זה בחי' בית המקדש שעיקר קיומו ע"י בחי' המוחין שהם בחי' תלת גוונים דעינא וכת עין בחי' שבת שמאיר להביהמ"ק כנ"ל. גם בית זה בחי' הבתים של התפילין ששם הם המוחין בחי' ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה וברעית ובכל מלאכה [2]. ואמלא דייקא. בחי' הבתים שהמוחין ממלאין אותם. ואזי יש בעל הבית בחי' ראש בית שהוא מחוק בדיקי הבית [2]

כי תיקון הביהמ"ק הוא עי"ז כנ"ל :

אבל יש ח"ו ההיפך ממש, כשנתפרסם ח"ו מי שאין בו שם ה' כלל, וכשנתפרסם ונתגדל שמו של זה, כביכול נתמעט ונתעלם שם ה'. ואזי נתגדליון בעולם בעלי שמות וקדריים [1] שקורין (מאמירין) [1] ובאין לעולם ח"ו דברים שאין מועיל להם כ"א שמות הטומאה ח"ו. שכל זה היפך שם ה', כי נתעלם שם ה' ח"ו. ואזי נסתלקין ונכנעין מאורי אור ח"ו שהם בחי' מאור העינים בחי' תלת גוונים דעינא וכת עין שנמשכין משם ה' כנ"ל. וכשנכנעין מאורי אור אזי מתגברין מאורי אש. וזוהו באין שריפות בעולם ח"ו [1], ע"י שמתגברין ונתגדליון בשם אלו המפורסמים של שקר שעי"ז נתעלם שם ה' ח"ו ונכנעין מאורי אור ומתגברין מאורי אש בחי' ממרום שלה אש [2] שזה בחי' שריפת ביהמ"ק שנעשין ג"כ ע"י הסתלקות מאורי אור שעי"ז נתגברו מאורי אש כנ"ל :

וזוה בחי' (איכה ד) ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה. יסודותיה זה בחי' ד' יסודות שנמשכין מבחי' מאורי אור מבחי' תלת גוונים דעינא וכת עין שנאכלו ונשרפו ע"י ויצת אש בציון ע"י התגברות מאורי אש כנ"ל : והנה מה שעבר אין [1], כי כבר נשרף בית מקדשינו. אך כעת שהשי" מצפה לשוב אלינו, ולחזור ולבנות בית מקדשינו, ראוי לנו שלא לעכב ח"ו בנין ביהמ"ק. רק להשתדל בכנינו. ע"כ מאד צריך ליוזר לקום בחצות [2], להיות מתאבל על חורבן בימהמ"ק [2]. כי אולי בגילגול"ה הראשון ה' הוא הגורם שיחרב הביהמ"ק. ואפי' אם לאו, אולי הוא מעכב עתה בנין בית המקדש, ונחשב ג"כ כאלו יג"רם להחריכו [1]. ע"כ צריך ליוזר מאד לקום בחצות ולהיות מתאבל מאד על חורבן ביהמ"ק [1]. והשי" הכטיה לכל המתאבל על ציון, לשום לאבילי ציון פאר תחת אפר (ישעי' סא). פאר תחת אפר דייקא, פאר זה בחי' המוחין בחי' תפילין בחי' ראש בית בחי' כלליות הגוונים בחי' תלת גוונים דעינא וכת עין בחי' מאורי אור בחי' שבת המאיר "להביהמ"ק כנ"ל. תחת אפר, אפר זה בחי' מאורי אש, (שהוא ההיפך כ"מהנ"ל) היינו שיהיו נכנעין מאורי אש שעל ידם נשרף הביהמ"ק ויתגברו מאורי אור שהם קיום הביהמ"ק" כנ"ל, וזהו פאר תחת אפר כנ"ל. נמצא שעי"ז שהוא

מתאבל על הביהמ"ק עי"ז מכניע מאורי אש ומתגברין מאורי אור [2] שהם בחי' שבת כנ"ל. וזה מתאבל ר"ת לא רבנערו אש בכל למושבותיכם (שמות לח). כי עי"ז שמתאבלין נכנעין מאורי אש כנ"ל. וזהו [2] ביום השבת כי אזי מאירין מאורי אור שהם בחי' שבת בחי' תלת גוונים דעינא וכת עין שהם מאירין להביהמ"ק בבחי' [2] את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו כנ"ל. וז"ש ב"ה (שמות לא) לעשות את השבת לדרתם ואהו"ל (וזהו פנחס כ"רמנ: ובתיקון כד [1]) לדרתם כתיב לשון דירה היינו כי עי"ז שבת שהוא בחי' מאורי אור עי"ז נעשה דירה דהיינו בחי' הביהמ"ק שקיומו ע"י שבת כנ"ל. גם דירה ממש, כי עי"ז שבת שהוא בחי' מאורי אור עי"ז נכנעין מאורי אש וניצולין משריפות כנ"ל [2] נמצא שקיום דירות ישראל הוא עי"ז שבת כנ"ל [2]:

וזוה בראשית ראש בית בחי' הבעל בית של העולם. היינו הצדיק האמת שהוא היופי והפאר של העולם שהוא בחי' יוסף בחי' יוסף הוא השליט הוא המשביר וכו' (בראשית מב) בחי' ראש בית בחי' בעה"ב של העולם [2] כי על ידו לביקום הביהמ"ק וקיום הבתים והדירות של ישראל כנ"ל. ועי"ז שנתגדל השם של זה הצדיק שהוא בחי' ראש בית עי"ז נפתחין העינים של ישראל כנ"ל. וזהו בראשית [2] לעיני כל ישראל [2]. בראשית היינו ראש בית בחי' הצדיק הנ"ל שהוא הפאר של העולם כנ"ל על ידו נפתחין עיני כל ישראל כנ"ל :

וזוה בחי' הספד על סילוק הצדיק [2]. כי בראשית הוא הספד על נח. היינו מאמר הנ"ל על בראשית הוא הספד על סילוק הצדיק שהוא בחי' נח. כי שם נאמר מבחי' ההעלמה שנתעלם הפאר של ישראל היינו שנסתלק ונתעלם הצדיק שהוא הפאר של ישראל. והנה להצדיק שנסתלק אין לו הפסד כלל כמה שנעלם ונסתלק. כי אם נתעלם ונסתלק מכאן הוא גדול ומפואר שם בעה"ב בחי' (בראשית ו) את האלקים התהלך נח. אבל על הדור יתום שנשארו ועל התולדות דהיינו הבנים שנשארו, הוא רחמנות גדול מאד ועליהם נאמר כמקונן אלה תולדות נח [2]. כמקונן ואומר אלה הם התולדות והבנים של הצדיק בחי' נח שנסתלק ואלה הם התולדות היתומים שנשארו :

כי דע שכל הדורות כולם נמשכין מן הצדיק שהוא הראש בחי' ראש בית בחי' הבעה"ב של העולם כנ"ל. בבחי' (ישעי' מא) קורא הדורות מראש, שכל הדורות נמשכים מן הראש דהיינו הצדיק הנ"ל. ואזי כשיש זה הצדיק שהוא הראש בית אזי יש בחי' ראש ויש בחי' בית. ואזי כולנו דהיינו כל בני הדור כולם בחי' בני בית. אבל כשנסתלק ונתעלם זה הראש שהוא הפאר בחי' שם ה' כנ"ל. אזי מתגברין ח"ו שמות הטומאה של החיצונים שזה בחי'

תורה אור
שמות כי תשא לא (ג)
ואמלא אתו רוח אלהים בתבונה ובתבונה ויבדעת יבדל מלאכה:
איכה א (ג) מקרום שלח אש בצעמתי ויך דנה קרש רשת לרגלי חייבני אחרון נתנני שמטה קל היום דן:
איכה ד (יא) פלה יקקן את מקתו שפך תרון אפו ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה: ס ישעיהו סא (ג) לשום לאבלי ציון לתת להם פאר תחת אפר שקן ששון תחת אבל מעשה תהלה תחת רוח פיה ויקרא להם אילי הצדק ששע יקקן ולתפאר:
שמות ויקהל לה (ג) לא תבצרו אש בכל משבתיכם ביום השבת: פ ויקרא קדשים יט (ל) את שבתני תשמרו ומקדשי תיראו אני יקקן:
שמות כי תשא לא (טו) ושמרו בני ישראל את השבת לצשות את השבת לדרתם ברית עולם:
בראשית מקץ מב (ו) יוסף הוא השליט על הארץ והוא המשביר לכל עם הארץ ויבאר אחי יוסף וישתחו לו אפיס ארצה:
דברים וזאת הברכה לד (יב) ולכל היד התקנה ולכל המזארה הגדול אשר עשה משה לעיני כל ישראל:
בראשית נח ו (ט) אלה תולדות נח אש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח:
ישעיהו מא (ד) מי פעל ויעשה קרא הדרות מראש אני יקקן ראשון ואת אחרים אני רוא:

1 בתקפת לא ברוך ונראה. קיים. בדפורי תורלד- קיום
2 תחילת התורה בראשית א' א'
3 סוף התורה דברים לד יב
4 עיני ימי מוהר"ן ח"א סוף סימן פ' א'
5 שמכאן נאמרו הדברים שבוע לרי אמירת התורה הנ"ל דהיינו בליל שבת פרשת נח.
6 עיני חיי מוהר"ן סימן מה ובשיחות הר"ן קצו שרמו להסתלקות רבי לוי יצחק מברדיששוב, ועיני חיי מוהר"ן סימן פד בהמטה שהיה קרבן שמקריבין כל שנה ביוה"כ ורבו הסכים להיות הקרבן בשנה זו ואח"כ חור בו ואז נפטר הברדיששוב.
7 מתורצו שנתעלם
8 תחילת הפסוק הנ"ל בראשית ו' ט'
9 מתורצו נמשכין

10 שפגמו וגרמו בכיה לשכינה צריך לבכות על שפגמו וזוהו מתקן חפנם. ועיין בן יהוירעד תגיגה ה. (ד"ה שם מקום) בשם האריז"ל סוד הבכי שמתתיק דינים.
11 סוף הפסוק הנ"ל
12 ויקרא יט ל' ושם כו ב'
13 בתקפת המ"ם הזה צויין אחרי תיבת ואח"כ. ובתורלד ומתורלד תוקן
14 בתורלד- רסד, ובתשכ"ט תוקן
15 דף ע.
16 הלכה ה' אות ית.
17 עיני וזוהר ח"ב דף יב: ולק"ה מילה
18 מתורצו- לביהמ"ק
19 תוספת זו אינה בדפורי ולא בתקפת אלא נוספה בתורלד ובתורלד בלי סוגריום ומתורצו הוקפה בסוגריום.
20 בתורלד- מכל הנ"ל, ומתורלד- מנהיג
21 מתורצו- הבהמ"ק
22 עיני לק"ה לולב א' א' שזה בחי' והנה נער בוכה ותתמול עליו (שהבכי מעורר חמלה ורחמים) ושם אות ב' ביאר שכנגד

1 ברוב הספרים נקראו טאטארים עיני שדי תמ"ד מערכת אישות סימן ב' אות יא שהיו נוהגים בסגולות וקמיעות. [נער] ידוע שהם היו העם הקדום הנקרא קדרים וכוננו טאטארים ונהגו להתנפל על יהודי הספרים ולהכות מהם ולדרוש בפדיונם ממון רב. ובגרות ת"ח ות"ט חמלניצקי ימ"ז צרפס לקוקקים]
2 עיני חיי מוהר"ן סימן מה
3 איכה א' יג
4 בתשכ"ט- ההתגברות
5 לעיל תורה מט תנינא [דף כו:] ושם נרשם, מאמר החכם העבר אין והתווה עדין
6 עיני לק"ה נזק ממון הלכה ג' אות ד'. שער הכוננות - דרושי הלילה סוף דרוש ד'. ועיני לעיל תורה קמט ושיחות הר"ן אות שא

7 בדפים שלנו דף יח:
8 שמת לא ג'
9 ל"ש"כ מלכים- יב
10 בתורלד- אבל
11 עיני מדרש פנחס סימן לו (באמרי פנחס פרק עינים שונים אות קמג) שעסקו בכישוף ומוהיר מהם שמוקמם מאד, הובא גם במנחת יצחק ח"ו סימן פ' עמ' קיב. ועיני חיי מוהר"ן סימן מה. ועיני שבחי הבעש"ט מהדורות תשכ"א עמ' עג ד"ה שמעתי מבני ועמ' קנא ד"ה במדינת וואלחיא (שהיו חולכים אליהם להתרפאות). [קדרים נקראו מוכרי קדרות במדבר רבה טז א'. ועיני תהלים קכ ה' ובמצודות דוד שם שהקדריים אומה עתיקה היו וישיבי אהלים. ובספר זמרת הארץ שהיו ליסטים שודדי דרכים]

1 גם בדפורי תיבה זו בסוגריום

הכבי כנ"ל : והבן היטב : ועי"ו מקושר היטב מאמר הנ"ל שמתחיל לדבר מענין רחל מבכה על בניה, ואח"כ מדבר מהעלמה שנתעלם הצדיק שהוא הפאר והיופי בחי' יוסף בחי' ויוסף היה יפה תואר וכו'. כי הכל ענין אחד, כי עיקר הולדת הצדיק שהיא²² בחי' יוסף וכו' כנ"ל הוא מרחל וכו' כנ"ל :

סח [22] עיקר שלומות הצדיק שיוכל להיות למעלה ולמטה. שיהיה יכול להראות למי שהוא למעלה ונדמה בדעתו שהוא במדרגה²³ עליונה, יהיה מראה לו שהוא החיפך. וכן להיפך למי שהוא למטה מאוד במדרגה²⁴ התחתונה בתוך הארץ ממש, יהיה מראה לו שאדרכא הוא סמוך להשיי [22]. וזה השלימות מוכרח שיהיה להצדיק ובלא זה אינו צדיק כלל. כי צריך להראות למי שהוא למטה מאוד בדיוטא התחתונה לגמרי, שעדיין הוא סמוך לה' ממש כביכול. ולעוררו ולגלות לו, ה' עמך ואל תירא ואל תפחד ואל תחת [22], כי הוא ית' עמך ואצלך וקרוב לך ממש. כי מלא כל הארץ כבודו [22]. ע"כ אפי' אם האדם נופל חס ושלום למקום שנופל רחמנא ליציל והוא בשפל המדרגה²⁵ התחתונה ממש, גם משם יוכל לדבק את עצמו בה' ולשוב אליו יתברך, כי מלא כל הארץ כבודו. וכבר דברנו מזה שכשהאדם מונח למטה לגמרי ורואה שהוא בדיוטא התחתונה חס ושלום רחוק מאוד²⁶ מהשם יתברך. ראוי לו להחיות עצמו בזה בעצמו, היינו כי זהו בעצמו הוא התקרבות מאחר שרואה שהוא רחוק. כי מקודם היה מרוחק כל כך עד שלא היה יודע כלל שהוא רחוק. ומאחר שעל כל פנים יודע שהוא רחוק זהו בעצמו התקרבות [25] ובוה בעצמו ראוי לו להחיות את עצמו ולשוב אל ה' :

וכן לחיפך למי שהוא למעלה מאד צריך הצדיק להראות לו שהוא רחוק לגמרי מהשם יתברך, מה חמית מה ידעת וכו' [22]. וזהו שלומות הצדיק בבחי' [22] כי כל בשמים ובארץ שהוא בחינות²⁷ הצדיק כידוע, דאחיד בשמיא ובארעא [22]. היינו כנ"ל, שיהיה למעלה ולמטה, שיהיה מראה למי שהוא למעלה בבחינות שמים שהוא לחיפך שהוא רחוק מאד ואינו יודע כלל בידיעתו יתברך בחינות מה חמית מה ידעת וכו'. כי שם למעלה בשמים שם דייקא שואלים איה מקום כבודו [27]. ולחיפך למי שהוא למטה בארץ ממש יהיה מראה לו כי ה' עמו כי מלא כל הארץ כבודו. וזהו עיקר השלימות להיות למעלה ולמטה. וזה בחינות בנים ותלמידים שצריכין להניח בעולם, כי לכאורה הדבר תמוה, כי הלא העיקר, שצריך האדם לשבר עצמו לגמרי מן החומר. וא"כ למה הוא חיוב כשהאדם נסתלק לגמרי למעלה דהיינו אחר ההסתלקות שיניח אחריו בנים בזה העולם הגשמי שימלאו מקומו בזה העולם. הלא אדרכא טוב להסתלק לגמרי למעלה. אך באמת העיקר השלימות להיות למעלה ולמטה בשמים ובארץ. כי כשהוא בעולם אחד לכד אין זה שלומות.

המפורסמים של שקר כנ"ל. והם בחי' ראש של הס"א שהוא כנגד ראש הנ"ל דקדושה. בחי' ראש כל הוצות שזהו בחי' ראש דס"א בחי' מפורסמים של שקר, בחי' שם הטומאה של החיצונים ח"ו. ואזי אין בית ומתגלגלים בחוצות ח"ו. וע"כ נקרא ראש כל הוצות כי נתעלם ח"ו בחי' ראש בית ואזי אין בית ומתגלגלים בחוצות ח"ו. ועל זה נאמר (איכה ד) **תשתפכנה אבני קודש בראש כל הוצות בני ציון היקרים המסולאים כפז וכו'.** דהיינו שישאל קדושים מתגלגלים ח"ו בראש כל הוצות, כי נסתלק ונתעלם הראש בית דהיינו הצדיק האמיתי, ונתגבר ח"ו החיפך שהוא בחי' שם של הטומאה של החיצונים בחי' ראש כל הוצות כנ"ל :

וירמיהו הנביא היה מקונן ומחבב דם ישראל שנשפך והיה משתתף בצרתן והיה רואה ישראל מולכים²⁸ בקולרין [2] וידיהן מזהקין לאחורא [2] ורחיא על צוואריהון [2] והיה משתתף עמהם והי' מקונן על כל טיפה דם של ישראל בני ציון היקרים המסולאים כפז וכו' תשתפכנה אבני קודש וכו' [2]. וזהו [2] אלה תולדות נח היינו כמקונן על התולדות שנשארו כנ"ל. וזהו [2] נח איש צדיק תמים היה, היינו שהיה נסתלק וכו' כנ"ל :

והנה כל הדורות כולם נמשכין מן הצדיק שהוא הראש בחי' קורא הדורות מראש כנ"ל. וזה בחי' אלה תולדות, נח. שכל התולדות דהיינו הדורות כולם נמשכין מן נח שהוא בחי' הצדיק בחי' הראש בחי' קורא הדורות מראש כנ"ל :

ודע שגם הידור האתרוג נמשך ג"כ מן הראש הנ"ל. וזה בחי' קורא הדורות מראש בחי' הידור האתרוג שנמשך גם כן מהראש הנ"ל דהיינו הצדיק הנ"ל שהוא הראש והפאר וההידור של העולם כנ"ל. והנה עיקר ההידור הם ישראל. כי אע"פ שגם הם ויפת הם תולדות נח [2], אעפ"כ עיקר ההידור הם ישראל שבאים מבני שם. וזה בחי' הידור מצוה עד שליש וב"ק מ: ושוע או"ח ס' תרנו, זה בחי' שם שהוא השליש משלשה בני נח [2]. (ועיין בסנהדרין קיא. מה שדרשו על פסוק [28] והשלישית יותר בה שלישי של נח שלישי של שם), שהוא עיקר ההידור והפאר כנ"ל. והוא בחי' שם, שם דייקא בחי' שם הקודש שהוא בחי' פאר והידור כנ"ל :²⁹ (והבן היטב לקשר כל זה עם מ"ש לעיל, במאמר בראשית, "ובדפין הקודמים [28], ע"ש היטב) :

שייך לעיל [28], רחל מבכה על בניה [28] זה בחי' עולימתא שפירתא דלית לה עיינין [28] וזהו משפטים צה.). כי רחל היתה יפת תואר ויפת מראה [27] וע"כ עיקר ההולדה של הצדיק שהוא בחי' יוסף שהיה יפה תואר ויפה מראה [28] בחי' הפאר והיופי של העולם כנ"ל הוא מרחל. אבל עכשיו בגלות אחר החורבן היא³⁰ בבחי' רחל מבכה על בניה וע"כ היא³¹ בחי' עולימתא שפירתא דלית לה עיינין כי מאור עינים נסתלקין ע"י

תורה אור
איכה ד (א) איכה יועם וקב
ישנא הפתם הטוב תשתפכנה
אבני קודש בראש כל הוצות:
ס (ב) בני ציון היקרים
המסולאים כפז איכה השבנו
לנגלי חוש מפשה יי יוצר:
ס
בראשית ו (ט) אלה תולדות
נח נח איש צדיק תמים היה
בדורתי את האלהים התמלק
בה:
ישעיהו מא (ד) מי פעל
ועשה קרא הדורות מראש אני
קצק ראשון ואת אחרנים אני
הוא:
בראשית נח י (א) ואלה
תולדות בני נח שם הם יוסף
ויעקב ואלה שמות האלהים
המבול:
זכריה יג (ח) והיה בכל
הארץ גשם וקור פי שנים היה
קרתו יעשו וקשלושית יתגר
בה:
ירמיהו לא (יד) פה אפר
יקץ קול כרמך נשקע ויהי
ככי תמרוירם רחל מבכה על
בניה מאנה והתקם על בניה
פי אינינו ס
בראשית יוצא כט (יו) ועיני
לאה רבות ורחל הקתה יפת
תאר ויפת מראה:
בראשית וישב לט (ו) ויעוב
כל אשר לו בני יוסף ולא
ירד אתו מאוקה כי אם
הלקם אשר הוא אוכל ויהי
יוסף יפה תאר ויפה מראה:
תורה סח
דברים א (כא) ראה נתן ידך
אלהים לפניך את הארץ עלה
רש פאר דבר ידך אלהי
אבתך לך אל מירא ואל
מתח:
ישעיהו א (ט) הלא צויתך
חוק ואפיין אל מעריך ואל
מתח כי עפך ידך אלהיך
בכל אשר תלך:
ישעיהו ו' (ג) וקרא זה אל
זה ואמר קודש קודש קודש
יקץ צבאות מלא כל הארץ
כבודו:
דברי הימים-א כט (יא) לך
יקץ הגולה והגבורה
והתפארת והנצח ויהודי כי
כל בשמים ובארץ לך יקץ
הממלכה והתפארת וכל
קרא:

²² מתרצו - המדרגה
²³ מתרצו - מאד
²⁴ עיין לעיל תורה נו אות ג' [דף סה.] ענין הסתרה והסתרה שבתוך הסתרה
²⁵ * עיין הקדמת תהוה דף א:
²⁶ * דברי הימים-א כט
²⁷ מתרצו - בחי'
²⁸ * תרגום שם ועיין וזהו בראשית דף לא. [כי כל דא צדיק, בשמים דא תפארת, ובארץ דא כנסת ישראל, כתרנומו די אחיד בשמיא ובארעא, כלומר דיטרא דעלמא דאקרי כל, איהו אחיד בתפארת דאקרי שמים, ובארץ ועיין וזהו משפטים דף קטז:] ותיקון כב [דף סז:] ועיין גם בדפים ט: כט. פד. קכט:]
²⁹ לשון קדושת כתר במוסף שבת ויו"ט

²¹ הוספה זו בסוגרים נמצאת כבר בדפוס
²² מתרצו מחק ובדפוס הקודמים, וכתב- ובסי' סז. כי הכל מקושר יחד. ע"ש ה"ט (כ)
²³ הכוונה לתורה סו לעיל וכבר נתבאר לעיל שהיא קשורה לתורה זו בתחילת התורה
²⁴ ירמיהו לא י'
²⁵ עלמה יפה שאין לה עינים
²⁶ * בראשית כט יז
²⁷ בראשית לט ו' וכו"ל
²⁸ גם בדפוס' היא, בתרלז- הוא
²⁹ גם בדפוס' היא, בתרלז- הוא
³⁰ בדפוס' שהוא בתקפא תרלז - שהיא, ומתולו - שהוא
³¹ תורה זו נאמרה קודם חנוכה בשנת תקע. ועיין חיי מוהר"ן סימן מו שיהא השייכות לה
³² מתרצו - במדרגה
³³ מתרצו - מאד במדרגה
³⁴ עיין לעיל ענין זה בתורה ז' תנינא אות ו' [דף יג.] ועיין חיי מוהר"ן סימן מו ששתי התורות האלה שייכות זו לזו
³⁵ לשה"כ דברים א' כא. ויהושע א' ס' ועיין יהושע ח' א' ירמיהו ל' י'
³⁶ * ישעיהו ו' ג'

³⁷ גם בדפוס' מולכים, ובתולד ומתולדו - מולכים
² פתיחתא דאיכה רבה פסקה לז - והיה ירמיה רואה כת של בחורים גתנים בקולרין ונתון את ראשו עמהם ונבורודאן בא ומעבירו מהן וחורו ורואה כת של זקנים שוליים בשלשלות ונתון את צוארון עליהם ורב נבורודאן ומעבירו מהן. ודומה לזה בפסיקתא דרב כהנא יג ט. וילקוט שמעוני ירמיה מ' רמז שכו.
³ פתיחתא דאיכה רבה פסקה כז, ושם פרשה ב פסקה ו - נטלו גבוריהם של ישראל וכפתו ידיהון לאחוריהון.
⁴ עפ"ש' איכה ה יג עה"פ בחורים טחון נשאו ובאיכה רבה פרשה ה פסקה יג
⁵ איכה ו' הנ"ל פסוק ב' ואחריו פסוק א'
⁶ בראשית ו' ט'
⁷ המשך פסוק הנ"ל
⁸ בראשית ו' א'
⁹ בנ"מ שם לא נתבאר מנין שהיה דווקא שלישי ואם כוונת רבינו לבאר זאת הרי לדבריו הוא מלגאו וקשה דבנ"מ לא אפשרט אי מלבר או מלגאו ועיין קהלת יעקב ערך הד שכן גם קשה על ביאור הע"ח ועי"ש תירוצו.
¹⁰ הערה זו בסוגרים אינה בדפוס' אלא נוספה בתקפא
¹¹ זכריה יג ח. והשלישית יותר בה. אמר ריש לקיש: שלישי של שם. אמר ליה רבי יוחנן: לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי, אלא: אפילו שלישי של נח.

מאמר בראשית לעיני כל ישראל מספה"ק ליקוטי מוהר"ן תנינא

זמן ומקום אמירת התורה
נאמר בליל שבת בראשית כו תשרי,
והמשיך בעניין הספר על סילוק
הצדיק בליל שבת פרשת נח תק"ע

פתיחה

תורה סז תנינא נהגו אנ"ש ללמוד בבין המיצרים¹, כי מדברת מהאבל על חורבן הבית שהתחיל ב"ז תמוז כשהובקעה העיר. והוא גם היום שמ' יום אחרי מתן תורה נדמה היה שהראש בית משה רבנו נסתלק ומיד התגברו מכשפים שאין בהם שם ה' ועשו עגל².

יסוד תורה הוּו שהצדיק בחי' שבת בחי' שם ה', בחי' מאורי אור, שמאיר את האמת, שה' הוא האלקים דהיינו דעת, שהיא הארה מעולם האצילות, שם האלוקות בלא הסתרה כלל, ובחי' הטוב שביסוד האש הרוחני שמאיר אור אמת. וכשיש דעת היא מחיצות בית, המגן מרוח שטות ונעשה בית לחכמה דאיכרי קדש ואזי כאילו נבנה בית המקדש בימיו. והצדיק הוא בחי' יסוד פשוט שרש הטוב שבד' היסודות שמהם המידות שבאדם ועל כן על ידי שנכללים בו זוכים לתיקון המדות.

אבל על הצדיק הזה יש העלמה גדולה של היצה"ר בחי' עננים המכסים את העינים מלראות גדולתו ואורו, ואזי גם אין לאדם עינים לראות את נגעי עצמו לתקן מדותיו, ומתגבר הרע שבד' יסודות שלו דהיינו תאוות ומדות רעות ובעיקר יסוד האש נעשה חמימות לתאוות ונעשה למאורי אש. וכיון שאין דעת אין מחיצות הדעת, ואזי שולט בו הרוח שטות, ומסתלק החכמה, (ובחי' בחכמה יבנה בית) ואין בית ואין קודש, ומאורי האש שורף גם בגשמיות את הבתים והדירות.

והתיקון לזה לקום חצות לבכות על חורבן הבית והסתלקות הצדיק. בכי שהוא השתתפות עם הבכי של רחל מבכה על בניה. ואע"פ שבכי הוא הסתלקות האור לבחי' מערב, בחי' אחר, בחי' נוק', דעת קלה, דייקא משם היא האפשרות לעורר את רחמי ה', להעביר את היצה"ר והעננין המכסין על עיניו, שנוכל לראות את גדולת הצדיק פאר הדור המאיר מאורי אור ודעת ולהתקרב אליו.

כי בזמן החורבן והגלות, יש בחי' "רחל מבכה על בניה", בגלוי, על אם הדרך, הוא הבכי של השכינה שבגלות. ויש "שאוג ישאג על נווהו" בחי' במסתרים תבכה נפשי. הוא הבכי של הקב"ה שהשכינה כנסת ישראל התרחקה ממנו³. ועם שניהם צריך להשתתף בבכי בחצות.

ועיין תורה רנ כיצד מועיל הבכי. שמעורר רחמי ה' והדמעות שלנו מעוררים דמעות שלו שהם השגחה שממשיך מקץ הימים שאז יתבטל היצה"ר ומושיע אותנו מהאומות המצרים לנו וממשיך לנו דעת שעל ידו לא מרגישים את הייסורים.

רבנו מבאר בתורה זו כיצד זוכים לעינים עיני השכל שעל ידם זוכים לראות את האמת אמת מציאותו ית' וגדולתו. בדעת שלם וזה ע"י שמתקרב ונכלל בצדיק האמת פאר הדור שהוא יסוד פשוט שעל ידו זוכים לעינים. כי הוא בחי' מאורי אור, אש דקדושה ששורף את כל חמימות התאוות ומבטל הרע הנמשך מד' יסודות ועי"ז מזכך את המדות הנמשכות מהם, כי זה כלל כל עבודת ה' לתקן המדות שנמשכים מד' יסודות

¹ לצות לזה תשי"ט. תבוחא כה אייר עד יג תמוז תשפ"ו ירושלים

² בין המיצרים יז תמוז עד ט באב – קשור לתורה זו כי מדבר כאן על בראשית לעיני כל ישראל, ובלעיני כל ישראל נכלל כל כל בחי' עינים כמבואר בפנים שמדבר על ראייה גשמית ורוחנית והבכי שמעביר את כח הראייה ותיקון הראייה ע"י הראש בית עיני העדה ובית המקדש מחמד עיניו. ועיין בני יששכר תמוז מאמר א' אות ג' שתמוז חודש שהראיה כנגד ראובן הראשון בדגל השני כשמתחילין מניסן והמרגלים יצאו בכט סיוון דהיינו חטאו בראיה בתמוז (כי יצאו לתור ויחפרו) וחזרו בט באב חדש השמיצה וגרמו ע"י ששמע להם העם ובכה, בכיה לדורות, חרבן הבית ע"י שהתגברו מאורי אש "ממרום שלח אש" "ויצת אש בציון" והבכי מקלקל את הראות ונעשו עננין על עיניו.

עוד עי"ש שעפ"י האריז"ל כל הי"ב חדשים הן בראש, ולפ"ז תמוז אב הם שתי העינים (עוד זכור לי שכתוב שעשו ע"י הדמעות שהוריד על הברכות קיבל את שני החדשים האלה תמוז וחצי אב שהם בחי' עינים)

³ שעל ידו חזרה זהמת הנחש והעננין על עיניו.

⁴ בחי' המבואר בספורי מעשיות מעשה א' שפעם נעשה ברוגז עליה ואמר שהלא טוב יקח אותך ולמחרת לא מצאוה, והיה מצטער מאד והשני למלך ראה את צערו והלך לבקשה ובחצות עיקר הזמן לבקשה. וזה בחי' שתי הצפרים שהיו מחפשות זו את זו המבואר ביום רביעי של ז' בעלטוס שכל לילה א"א היה לעמוד בפני הבכי הנורא שנשמע מהם. אע"פ שבכלליות זה מדבר על בריאת העולם, ופרטיות ממש מדבר על כל עבירה שלנו. אבל בעיקר הכוונה לחורבן הבית והגלות הארוכה שאחרי חורבן בית שני כדי שזוכה לבניינו של השלישי.

לברר הטוב מהרע שבהם ואפשר רק ע"י הצדיק ראש בית, שע"י שנכלל בו מקבל מקדושתו כח לבטל כל הרע שבהן. (לק"ה תפילין ז' ג) ו' וההתקשרות לצדיק שנסתלק ולבית המקדש שנחרב זה ע"י שמתאבל ובוכה בחצות לילה על חורבן הבית וסילוק הצדיקים, שהם עיני העולם וכשזוכה לעינים אזי עיקר הראות היא בשבת שעיי"ז נכלל בעלייה של שבת לאצילות להיות אצלו ית' לזכות לעין בעין יראו.

ועיקר ושרש הכל תלוי בהתקשרות בצדיק האמת פאר הדור הראש בית להיות נכלל בו בחייו בהתקרבות ממש לשמוע תורה מפיו (לק"ה חלוקת שותפין ה' ו'). ואחרי הסתלקותו בלימוד התורה שלו והבכי בגעגועים בעיקר בחצות על הסתלקותו.

רבנו מתחיל את התורה מהבכי הנגרם מחורבן הבית שמסלק את הראות ואעפ"כ הראות חוזר ע"י בכי בחצות על החורבן בית המקדש שהוא בחי' עינים מתוקנות, מחמד עינינו, והבכי על סילוק הצדיקים עיני העדה.

מבואר כאן סוד האבלות, שהוא הפך ממה שנצטוונו תמיד להיות בשמחה ולראות רק את הצד הטוב ולומר כל דעביד רחמנא לטב עביד, אעפ"כ בכל יום בחצות ובכ"א ימי בין המצרים, ומי"ט ימי ספירת העומר יש מצווה להתאבל על החורבן הבית וסילוק הצדיקים, דהיינו להסתכל על החסרון דייקא ולכאוב אותו ולא לשמוח בתקוות הטוב שיבוא על ידו, והוא סוג התקשרות לדבר שהסתלק דייקא ע"י שנכנסים לאבל והצער על החסרון ומתוכו דייקא מתגעגעים להשלמת החיסרון, בזה מתקנים בשרשו את החסרון (לק"ה תפילין ז' ג).

הסתלקות הצדיק

בחלק הראשון של התורה מדבר רבנו על ההעלמה שיש על הצדיק ע"י מפורסמים של שקר שאינם מזוככים כראוי, ואזי אין דעת ואין בית מחיצות הדעת לשמור מרוח שטות ותאוות, ומתגברים בעלי שמות טומאה ומפורסמים שאין להם כבוד אלקים אלא כבוד עצמם ונעשים ראש כל חוצות, כי אנשיהם כמו נמצאים בחוצות בלא מחיצות בית הדעת. ובחלק השני של תורה שאמר בפרשת נח מדבר על הסתלקות הצדיק ובעיקר רומז לרבי לוי יצחק מברדיטשוב שנפטר אז ורבנו כינה אותו פאר הדור. אבל עיין פל"ח אות ד' ה' ו' ו', שהתכווין גם על עצמו, כי ידע שיסתלק שנה אח"כ, ואנ"ש ישארו יתומים בלא אב וכו'. ובאמת באותה שנה עבר לגור באומין ורמז על הסתלקותו ודיבר הרבה מתורה הזו ומהראש בית.

ה' לק"ה תפילין הלכה ז' אות ג' - ומבאר ומוכן שם שנה כלל כל עבודת האדם בנה העולם, פי כלל האדם הוא ד' יסודות שמקם כל המדות טובות ורעות. ובשרשם הם כלם קדוש בחינת ד' אותיות השם, אך למשה הם מערבים טוב ורע וזה כל עבודת האדם ומלחמתו בנה העולם לשבר התאוות והמדות רעות הנמשכין מהרע שבד' יסודות ולהגביר הטוב שבד' יסודות עד שיהיו נקללין כל הד' יסודות בד' אותיות השם, שהם בחינת מאורי אור, בחינת מחין וכו' פנ"ל. וכל זה זוכין על ידי שנקללין בהשם הטוב ובהפאר של הצדיק האמת, שנה זוכין על ידי קימת חצות וכפ"ל, שעל ידי זה נמשכין עליו התנוצצות המחין, שהם בחינת מאורי אור וכו', בחינת תפילין פנ"ל.

עוד שם - אך עקר הפגם הוא כשמתגבר ח"ו, הרע שבד' יסודות, שהוא בחינת אש, בחינת הרע שבמאורי אש הנ"ל שמשם כל התאוות ומדות רעות, פי כלם בחינת אש, בחינת חמימות הלב הוא נור דלוק. וצריכין להתגבר עליו ולהכניעו על ידי המאורי אור, שהוא בחינת שם הצדיק שמשם כח האש דקדושה ששורף ומבער האש הרע הנה בבחינת (תזקאל ט"ו) מהאש יצאו והאש תאכלם, הינו שבכח הצדיק זוכין להתגבר להפך אש חמימות הלב אל הקדושה, שנה עקר השלמות, כמו שכתוב במקום אחר (לקוטי תנינא סימן מ"ט).

ה' לק"ה חלוקת השותפין ה' - פי הצדיק האמת שהוא בחינת ראש בית אין לנו שום תפיסה בו ואין אנו יכולין לינק ממנו ולשאב חיות ממחו הקדוש פי אם דרך הפתח שהוא בחינת פתחי פיו הקדוש שדרף שם מגלה לנו אלקותו וגדלתו יתברך על ידי החדושי תורה שהם בחינת הלכות שמגלה לנו. ואלו ההלכות היוצאים מפיו אלינו, שהם נמשכין מהארבעה מחין, מארבע אותיות השם וכשיוצאין מפיו הקדוש אלינו הם בבחינת ארבע אמות שלפני הפתח, דהיינו לפני פתחי פיו הקדוש שדרף שם יוצאין מפנימיות מחו אלינו. וזהו בחינת ד' אמות של הלב, פי הד' אמות נמשכין מבחינת ד' אותיות השם כידוע שהם בחינת ד' מחין. והצדיק האמת בחינת ראש בית מגלה חדושים נפלאים כאלה בשכל בנה בתקנה נפלאה אמתית כזאת עד שיהיו נמשכין החדושין וההלכות שלו לכל אדם שבעולם בכל מדרגה שהוא. בין בתכלית העליה בין בתכלית הירידה, חס ושלום, שכלם יוכלו להחיות את עצמן בהם תמיד.

ה' ע"ש שמבאר הקשר של תורה זו לתורה ח' תנינא האחרונה שאמר רבנו בראש השנה שלפני הסתלקותו. ועיין גם פל"ח אות יא על תורה סא שם מבאר שתורה סא שאמר אותה בשנת תקסח כשחלה בשחפת שממנה הסתלק אחרי ג' שנים, יש בה הרבה דמיון לתורה ח' תנינא, שהיא הצוואה של רבנו ואומר שם שגם תורה סא היא צוואה. ולפי מה שמבאר הפל"ח כאן באות ה' ואת ו' נראה שגם תורה סז תנינא היא כמו צוואה.

פל"ח אות ה' - ועיין במאמר תקעו תוכחה סימן ח' שנאמר בראש השנה (שנת תקעא) אחרון סמוך להסתלקותו ז"ל ושם מבואר גם כן מענין (איכה ד) שתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות, שמרמז על הנשמות שצריכין תיקון, כמובן מהשיחה שהיה בקיץ שלפני זה (ועיין במה שבארנו שם קצת בזה). ומענין הבהים [הבתים] שצריכין להכניסם לשם, ומענין שעל ידי שמקריבין עצמן למפורסמים ומנהיגים של שקר על ידי זה נתבלבל המדמה ובאין לאמונות כוזביות להאמין במנחשים וכוזבים שזה בחינת זוהמת הנחש ועל ידי התקרבות למנהיג אמתית נתברר חזקין לאמונה שלימה וכו'.

אות ו' (על תורה סז תנינא) ולעניות דעתי יש לכל זה גם כן שייכות למאמר הנ"ל מענין הראש בית ושהוא מאיר עיני ישראל וכו'. כי זה עיקר בחינת הראש בית שעוסק לבנות הבתים בתי התפלה המבואר שם במאמר תקעו הנ"ל אות ו', ושעל ידי זה בא התפשטות הנבואה בעולם וכו' כמבואר שם. וגם במאמר זה של בראשית הנ"ל. נראה לעניות דעתי שרומז על ענין התנהגות שלאחר הסתלקותו ז"ל, שהעיקר הוא להתרחק מהמפורסמים שאין בהם שם ה', שעל ידי זה נתעלם ביותר שם ה' ונכנעין המאורי אור ומתגברין המאורי אש חס ושלום כמבואר בפנים. על כן צריכין להתרחק מאד מהם וליזהר לקום בחצות לילה ולבכות ולהתאבל מאד על חורבן בית המקדש, ועל סילוקן של צדיקים שקשה כפליים כחורבן בית המקדש כמאמר רז"ל (רש"י ישעיה כ"ט, ועיין איכה רבה א ל"ט), כי הם

מֵאֲמַר "בְּרֵאשִׁית-לְעֵינֵי כָּל יִשְׂרָאֵל", (בליקו"מ ח"ב) סִימָן ס"ז, נֶאֱמַר בְּשֶׁבֶת-בְּרֵאשִׁית תִּקְעֵ, וּמֵרִמּוֹ שֵׁם מַעֲנִין הַסְּתַלְקוֹת הָרֵב הַקְּדוֹשׁ מִבְּרֵדִיטְשׁוֹב וּמֵהַסְּתַלְקוֹת רַבְּנוֹ זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה בְּעֶצְמוֹ, כְּמוֹבֵן מִמָּה שֶׁחֹזֵר וְנִשְׁבָּה מֵאֲמַר זֶה סְמוּךְ לְכַנְיֻתוֹ לְאוּמָן: (- חיי-מוהר"ן, סימן נ"ט).

הנה בשנה הזאת לא היו אתרוגים מצויים כלל. וכבר עבר ראש-השנה ויום הכיפורים וב' וג' ימים אחר-כך ועדיין לא הגיעו אתרוגים למדינתנו. ובליל מוצאי שבת, שהוא יום אחד לפני סוכות, הגיעו אתרוגים לקהילת קודש נעמירוב והיה שם רעש גדול ונורא מאוד. כי כמה אנשים המתינו בנעמירוב על אתרוגים והשם יתברך סיבב ברחמי ששלחו אתרוגים גם לפה ברסלב. ורבי נפתלי נסע עם האיש שהוליכם לפה כדי שלא יסע עם האתרוגים למקום אחר. ובאו לפה ביום ו' איזה שעות קודם אור היום והקיצו את רבינו זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה וקנה אתרוג נאה ונפלא. והיה לו שמחה וחדוה גדולה רבה ועצומה בלי שיעור. ואמר לרבי נפתלי "הלא כשנכנסת להעיר לפה נתגלה אור גדול בכל העולמות כי ידעתי שיהיה אתרוגים כי הייתי בטוח על תפילתו של הצדיק הרב הגאון מברדיטשוב זְכָר-צְדִיק-וְקְדוֹשׁ-לְבָרְכָה כי הלא הוא פאר הקהילה שלנו (היינו של כל המפורסמים). אך שיגיע גם אתרוג לפה "וואס דא איז דיא פאבריק פון יודעשקייט" (= שכאן הוא בית-חרושת של יהדות) זהו דבר נפלא! וגודל השמחה שהיה לו מזה, וכל מה שדיבר בזה אי-אפשר לבאר. ואמר ששלושה ימים לא הרגיש כלל החולאת הכבד שלו מעוצם השמחה. ואמר היו צריכים לקרות כלי זמר מגודל השמחה. וגם אחר סוכות כשבאתי לפניו דיבר גם-כן הרבה מזה מענין האתרוג. והפליג מאוד מאוד בגודל מעלת מצות אתרוג. וכבר נכתב מזה קצת במקום אחר. כי באותו השנה לא ברכו כלל על האתרוג בכמה וכמה עיירות ובכמה עיירות נתנו הון רב בעד אתרוג. עד ששים ושבעים אדומים. והפליג רבינו זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה מאוד בחכמות ישראל שיודעים לכוון האמת לפזר הון רב בשביל מצוה זאת דייקא. כי היא יקרה מאוד מאוד. ואמר שטוב שלא נתגלה טעמי המצוה וסגולתן כמו שכתוב במדרש. כי אם היו יודעין מעלת האתרוג מי יודע מה היו עושין בשביל אתרוג זכו. ותיכף אחר סוכות נסתלק הרב הקדוש מורנו הרב לוי יצחק זְכָר-צְדִיק-לְבָרְכָה אב בית דין דקהילת קודש בארדיטשוב:

ומעשה שהיה כך היה. בקיץ תקס"ט נסע הרב הצדיק הַנְּזָפֶר-לְעֵיל מברדיטשוב על המדינה והרחיק נודד למדינת וואליחי שקורין מאלדאווע, מה שלא היה דרכו לנסוע לשם. וסיפרו זאת לפני רבינו בקיץ הַנְּזָפֶר-לְעֵיל. והיה קצת לפלא נסיעתו זאת. ביום שלאחריו שאל רבינו זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה על הבעל מגיה ר' יעקב היכן הוא ואמר שרוצה לבדוק תפילין והבינו שיש לו כונה בזה. ואחר-כך בא ר' יעקב הבעל מחבר הַנְּזָפֶר-לְעֵיל ובדק תפיליו והיו כשרים ויפים מאוד מאוד. כי היה מכתב יד הסופר הצדיק המפורסם מורנו הרב אפרים זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה אשר כתב שלו מתקיים ביותר ונראה כחדש ממש כמפורסם. אחר-כך ענה ואמר רבינו זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה. "זה הענין שסיפרו אתמול שהרב מברדיטשוב נסע למאלדאווע עבר עלי בדעתי בכל הלילה הזאת, ומחמת זה בדקתי התפילין שלי". ואמר על זה ענין נפלא ונורא מאוד כדרכו. ומתוך כל דבריו האלו נשמע שקורא להרב הַנְּזָפֶר-לְעֵיל פאר ישראל. אחר-כך כשלא היו האתרוגים וכבר היה הרב הַנְּזָפֶר-לְעֵיל בביתו ואחר-כך כשבאו אתרוגים אמר שהיה בטוח על הרב הַנְּזָפֶר-לְעֵיל שהוא פאר הקהילה שלנו זכו פְּנֵי-לְעֵיל. ובין יום כיפור לסוכות דיבר רבינו זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה הרבה מאתרוגים והיה מצפה ומחכה מאוד להשם יתברך שיעשה נסים שיביאו אתרוגים. ועשה בזה מה שעשה ואמר אז התורה מענין אתרוג שכפי הימים הנוראים שלנו ראוי שיהיה לנו אתרוג יפה. מענין "והנה נער בוכה ותחמול עליו" זכו כנדפס אצל הסיפורי מעשיות עיין שם. גם אמר אז בין יום כיפור לסוכות התורה המתחלת הצדיק מוכרח לעשות תשובה בעד ישראל זכו כנדפס בליקוטי מוהר"ן ח"ב בסימן ס"ו ומבואר שם הענין מה שקורין למחרת יום הכיפורים שם ה' עיין שם. ואני לא הייתי אז אצלו בין יום כיפור לסוכות כשגילה ענינים אלו. ותיכף אחר שמחת תורה שהיה ביום ג' באתי אליו ביום אסרו חג דהיינו ביום ד' פרשת בראשית. ותיכף שמעתי מחברי ענינים הַנְּזָפֶר-לְעֵיל וכתבתים על הספר. ובלילה שלאחריו, דהיינו הלילה השייך ליום ה' הבאתי לפניו כתיבת התורה הַנְּזָפֶר-לְעֵיל כדרכי תמיד להראות לו כל מה שאני כותב מתורתו. ולקח הכתב ועיין בו וישב עליו והביט בו היטב והכרתי בו איזה שינוי. כי ישב כמו טרוד בצער גדול ועיניו היו מלאים דמעות קדושים ולא גילה כל דבר מצערו. גם לא דיבר עימי רק ישב בשתיקה פְּנֵי-לְעֵיל:

אחר-כך בליל שבת קודש שהוא פרשת בראשית, נכנס הרב דפה אצלו בשעת הסעודה כדרכו תמיד. ענה ואמר לו רבינו זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה דברי צחות, כי אז ירדו גשמים, ובית הרב לא היה מקורה היטב, ומן הסתם ירדו הגשמים לביתו כמו לתוך הסוכה, ואמר אז רבינו זְכָרוֹנוֹ-לְבָרְכָה דברי צחות שביתו כמו סוכה זכו. ואחר-כך ענה ואמר: "בשביל שאין בעל הבית", דהיינו שאין הרב משגיח היטב כמו בעל הבית זכו. אחר-כך דיבר עם העולם על השולחן שיחות אחרים. אחר-כך ענה ואמר: "אצלי אין לכם כלום, כי אצל צדיקים אחרים מרגישין עתה שהוא שבת בראשית, ואצלי אין רואים כלום". עניתי אני ואמרת לפניו, עתה הוא דרך הצדיקים לומר על חיבור התחלת התורה בסופה, דהיינו לחבר "בראשית" עם "לעני כל ישראל". ענה ואמר בדרך צחות קצת: "גם אני אומר על זה". ותיכף חזר לאחריו ואמר לא אוכל, וחזר ואמר אף-על-פי-כן אומר, וחזר שוב לאחריו ואמר אבל לא אוכל, וכן חזר כך כמה פעמים שאמר אף-על-פי-כן אומר, ושוב חזר לאחוריו. אחר-כך אמר ויהי מה. אני אומר. ותיכף שאל מה דיברנו עתה, עניתי אני ואמרת לו איזה מהשיחות שסיפרנו עימו. אז ענה ואמר לא לזה הדיבור כוונתי. ואמר בעצמו הלא דיברנו מקודם מענין שאינו נמצא בעל הבית זכו פְּנֵי-לְעֵיל. ותיכף ישב בשתיקה, ונתלהב מאוד, והתחיל להוציא מפיו גחלי אש. כי כל דבריו היו כגחלי אש. ענה ואמר כל התורה על בראשית לעיני כל ישראל הנדפסת בליקוטי מוהר"ן ח"ב בסימן ס"ז, עיין שם. ושם דיבר מענין העלמת הפאר, מה שנתעלם הצדיק שהוא הפאר והחן שהוא הבעל הבית של העולם. ואמר התורה ביראה גדולה כדרכו, ועיניו היו מלאים דמעות. ושום אדם לא ידע מה שמרמוז בתורתו מענין הסתלקות הצדיק הַנְּזָפֶר-לְעֵיל. ביום א' אחר שבת שמענו השמועה שנסתלק הרב הצדיק מברדיטשוב. ולא רצינו להאמין. אחר-כך בלילה השייך ליום

ב' הבאתי לפניו זכרונו-לְבַרְכָּהּ התורה בראשית הַנְּזָכֵר-לְעֵיל שכבר כתבתיה ביום א'. ועיין והביט בה היטב וגם אז ישב משתומם בצערו והבנתי כי דבר הוא.

ואחר-כך ענה ואמר: "התורה שלי גבוה מאוד והוא כולה רוח הקודש ויכולין לידע ממנה עתידות מכל שכן שכבר הדבר נעשה בודאי יכולין למצוא הכל בתוך תורתו" וכו' כמבואר שיחה זאת במקום אחר. אחר-כך ביום ב' נשמע עוד הפעם שהצדיק הַנְּזָכֵר-לְעֵיל נסתלק. והתחלתי להיות נבוך בדעתי אולי הוא אמת והיה לי צער גדול. כי ידעתי שרבינו זכרונו-לְבַרְכָּהּ יצטער מאוד מאוד על זה בלי שיעור. בתוך כך הלכתי אנה ואנה ונוכחתי הלא הסתלקות הצדיק הַנְּזָכֵר-לְעֵיל מרומז בתורתו הקדושה שגילה בליל שבת קודש. כי הזכיר שם מענין הסתלקות והעלמת הפאר וכו'. וכבר ידענו שהצדיק הַנְּזָכֵר-לְעֵיל נקרא אצלו פאר וגם דייקא בלילה הזאת שמעתי מפיו הקדוש שמהתורה שלו יכולין לידע עתידות. מכל שכן שיכולין למצוא בה מה שכבר נעשה בעולם כְּנֻזְכֵר-לְעֵיל. ותיכף נתחזק בדעתי שהדבר אמת. והלכתי ודיברתי עם חברי רבי נפתלי ותיכף הקדים עצמו ואמר בודאי מבואר הסתלקותו בתורתו של רבינו זכרונו-לְבַרְכָּהּ בליל שבת זה. ואז ראינו נפלאות ה' איך תורתו הקדושה כלולה מכל מה שנעשה בעולם. וכן ראינו כמה פעמים אבל אף-על-פי-כן נזהרנו כולנו שלא לגלות לרבינו זכרונו-לְבַרְכָּהּ בפה בפירוש. אף-על-פי שידענו שיודע על-פי רוח קדשו אף-על-פי-כן הדיבור עושה רושם:

אחר-כך בליל שבת קודש בפרשת נח ועדיין לא הודיעו לו הסתלקותו של הצדיק הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. ואז בליל שבת קודש השני הַנְּזָכֵר-לְעֵיל ענה ואמר. "איזה סידרה קורין בשבת זה". והשבנו פרשת נח. ענה ואמר אתחיל לומר תורה בכל שבת. והתחיל ואמר בראשית הוא הספד על נח שהוא הצדיק וכו' כמו שנדפס בסימן הַנְּזָכֵר-לְעֵיל ואז זלגו עיניו דמעות וכל העומדים עליו הורידו דמעות מחמת שכבר ידעו כולם מהסתלקות הצדיק הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. ואחר-כך נמשך עוד איזה זמן ולא הודיעו לו בפירוש. עד שקרא לאיש אחד וצויה עליו שיספר לו מהסתלקות הצדיק הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. והשיב לו הלא אמרו לי שעדיין אינכם יודעים מזה. וכל בני הבית הזהירו אותי הרבה שלא לגלות לכם. ענה ואמר "וכי לא אדע הלא כבר יודעין מזה בארץ ישראל". והאריך אז בשיחה מגודל השבר המר של העולם שנסתלק מהם פאר הדור צדיק קדוש ונורא כזה זכותו יגן עלינו. ואחר-כך נודע לי שבאותה הלילה שהבאתי לפני התורה מענין מחרת יום הכיפורים שנקרא שם ה' או נסתלק הצדיק הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. כי התורה היא מקושרת ומחוברת עם התורה בראשית הסמוכה אחריו כמבואר למעין שם. ואז ראיתי והבנתי נפלאות ה' איך הכל גלוי לפניו והכל מבואר בתורתו ואי-אפשר לבאר בכתב כל מה שעבר בזה. ויש בזה עוד דברים בגו כי באמת עיקר ההספד הַנְּזָכֵר-לְעֵיל הנאמר בהתורה בראשית הַנְּזָכֵר-לְעֵיל נאמר על עצמו וכו' אך נסמך על הסתלקות הצדיק הַנְּזָכֵר-לְעֵיל כדרכו הנפלא בכל התורות. שכולל דברים הרבה בלי שיעור בתורה אחת וכו'. אך כל זה אי-אפשר לבאר בכתב. במוצאי אותו שבת פרשת נח הַנְּזָכֵר-לְעֵיל סיפר לפנינו המעשה של ה' בנים שנחלפו: (- ימי מוהר"ן, סימן ל"ז-מ"א).

מענין מאמר "בראשית לעיני כל ישראל" כבר מבואר קצת במקום אחר ביאור ענין זה איך נראה בחוש שהתורה הזאת נאמרה כולה ברוח הקודש. כי אמרה בליל שבת קודש בראשית ואז לא נודע עדיין שום דבר מפטירת הרב מבארדיטשוב עד איזה ימים. אחר שבת באה הידיעה לכאן ואז ראו והבינו למפרע איך שכל ענין זה הוא מרומז בביאור היטב בתוך דברי המאמר הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. והנה במאמר זה מבואר שכשנסתלק הצדיק הראש בית, על-ידי-זה נתגדל ונתפרסם בעלי שמות הטומאה קדריים וכו'. וכן על-ידי-זה באים שריפות רחמנא ליצלן. וכל זה ראינו בעינינו שבסמוך אחר פטירת הרב הקדוש הַנְּזָכֵר-לְעֵיל נתפרסם סמוך למקומותינו קדרי אחד בכפר חוואסטיועץ בפרסום גדול. והיו נוסעים אליו מכל הסביבות ועשה פעולות רבות בשמות הטומאה. וכן נתפרסמו כמה וכמה קדריים במקומות אחרים. גם באותה השנה היה שריפות גדולות בעולם עד שכמעט שלא היתה עיר אחת שלא נשרפה כמה פעמים. וגם בברסלב היו שריפות גדולות כמה פעמים בשנה זו. וכן בעיירות הסמוכות והרחוקות. ובזה ראינו בעינינו איך שכל תורתו היא כולה רוח הקודש ויכולין לידע ממנה עתידות כאשר אמר הוא זכרונו-לְבַרְכָּהּ בעצמו על המאמר הַנְּזָכֵר-לְעֵיל. גם מה שאמר קודם סוכות שהוא בטוח בכוחו של הרב הקדוש הזה שיהיה אתרוגים במדינתנו וכו' מבואר גם-כן בזה המאמר בסופו מענין הידור האתרוגים שנמשך גם-כן מהראש בית בבחינת "קורא הדורות מראש" וכו' עיין שם: (- חיי מוהר"ן, סימן מ"ה).

ציוה לקרות אחד לבדוק תפיליו. ענה ואמר מחמת שהרב מברדיטשוב הוא נוסע וסובב עתה על המדינות, מחמת זה אני מצוה לבדוק התפילין שלי. כי באמת אף-על-פי שאמרתי (לעיל שם, סעיף רס"ט) שאיני מחזיק מהם, היינו שהם אצלי אין ואפס כְּנֻזְכֵר-לְעֵיל, אף-על-פי-כן הרב מברדיטשוב הוא גדול בעיני מאוד. וכשגדול ומפורסם כזה הוא הולך וסובב, זה בחינת פגם ההתפארות חס-ושלום כביכול. כי ישראל הם התפארות של השם יתברך, והגדול בישראל הוא עיקר ההתפארות. כי הוא חשוב ומפואר בישראל, וכשהוא יושב בביתו אזי הוא בחינת "כתפארת אדם לשבת בית" (ישעיה מד, יג). היינו שבחינת ההתפארות הוא יושב בבית, בחינת הבתים של תפילין, אבל כשהוא נוסע וסובב ומתבזה בין החיים, כי על הדרך בודאי האדם מתבזה כמובא (ב"ר מ, ד; מובא ברש"י בראשית יב, יא; וכ"ה בזה"ש שם ח"א דף פא:). בפרט איש כזה שיש לו בזיונות בודאי לפי ערך כבודו וגודלו, שלפעמים אין נותנין לו כבוד כראוי לו לפי כבוד התורה שלו, ולפעמים יש לו איזה בזיונות בענין קבלת הממון שאינו כראוי לפי כבודו וכיוצא; ומאחר שבחינת ההתפארות נפגם ונתבזה ויוצא מן הבתים, על-כן יש חשש על התפילין, שהם בחינת התפארות כידוע (ראה בליקו"מ ח"א תו' יז, ס"א). כי הם נקראים פאר כמו שאמרו רבותינו-זכרונם-לברכה (ברכות יא. וש"נ): (- שם, סימן ע"ר).

גודל המעלה של המתקרבים אליו אי-אפשר לשער. כי כבר נתפשטו דיבורים כאלו בין העולם שהם מתפאריין גם-כן בדיבורים כאלו. אבל באמת המקורבין שלי ההתקרבות לבד הוא דבר גדול מאוד מאוד. כי אף-על-פי

שהוא בעצמו, היינו המקורב, אינו כלום ואינו מתנהג בדרכי יושר כראוי, אף-על-פי מאחר שהוא בתוך אנשים כאלו שהם מקורבים לצדיק ולקדושה כזה, זה בעצמו מועיל לו מאוד. ובמשך הזמן יתעורר גם-כן ויחזור בתשובה. וראה בעיניך. כי אתם זוכים לשמוע דברים כאלו. ואפילו אם אינכם שומעים החידוש, רק שזוכים לעמוד בעת שנתחדש חידוש כזה, גם-כן אשרי לו מכל שכן כשזוכין לשמוע. ואין צריך לומר אם זוכין לשמוע חידוש כזה פעם אחת בשנה, אפילו אם לא היו זוכין לשמוע חידוש כזאת רק פעם אחת כל ימי חייו, גם-כן די לכם. כי אלמלא לא באתם לעלמא אלא למשמע דא די כמובא בווהר הקדוש, מכל שכן וכל שכן שאנו זוכין לשמוע כמה וכמה פעמים בשנה חידושים נפלאים ונוראים אשר לא נשמעו מעולם, ואמר לי אז בזה הלשון: "אט הערט דיין נשמה" וכו'. דהיינו החידוש הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל מענין התפילין שבשביל שהרב נוסע ומטולטל הוא צריך לבדוק תפילין שלו. ואפילו כשמונחים בשפלות גדול מאוד אף-על-פי-כן צעקה בעלמא שנותנין אף-על-פי שתיקף ומיד נפסק, גם זה אינו נאבד. ואפילו הצעקה מבטן שאול גם-כן אינו נאבד וכמו שאיתא בווהר הקדוש "בשוא גליו אתה תשבחם". שמה שהאדם מנשא עצמו וממשיך עצמו לאיזה מדרגה אף-על-פי שאינו מגיע אליה, זה בעצמו שהוא מתיגע ורודף להשיג ולעלות לאיזה קדושה היא שבחא דילה ויקרא דילא עיין שם: (- שם, סימן רע"א).

בחג הסוכות תק"ע אז אמר מענין האתרוג. שלפי בחינת הימים נוראים ראוי שיהיה לנו אתרוג נאה כמובא לעיל. ובאותו השנה לא היו מצויים אתרוגים. והיה העולם סבורים שלא יהיו להם אתרוגים כלל. ולא היה שום אתרוג במדינה, עד ערב סוכות שעשה השם יתברך נסים וסיבב סיבות בדרך נס שבאו אתרוגים לקצת עיירות. והיו נותנים אז ממון הרבה בעד אתרוג. בקצת קהילות נתנו חמישים אדומים ויותר בעד אתרוג אחד. וגם לקהילת ברסלב בא אתרוג מהודר מאוד ליד רבינו זְכַר-צִדִיק-לְבָרְכָה. והיה שמחה גדולה מאוד לרבינו זְכַר-צִדִיק-לְבָרְכָה ואמר להביא לו כלי זמר מגודל השמחה. וג' ימים רצופים היה לו חיות גדול מן האתרוג. והיה בריא כל אותן הג' ימים ולא היה מרגיש כלל החולאת הקשה שהיה לו מגודל השמחה שהיה לו מן האתרוג. וגם אחר סוכות סיפר הרבה מן האתרוג ואמר שאין אנו יודעים כלל גודל יקרת מעלת מצות האתרוג. והרי אנו רואים שישראל מפורים ממון הרבה בשביל מצוה זו. יותר מעל שאר המצוות. ובודאי לא על חינוך הוא. מסתמא מצוה זו יקרה מאוד מאד אשר אין לשער. רק שאין אנו יודעין גודל מעלתה. אפשר אם היו יודעין גודל מעלת מצוה זו היו עושים מה שהיו עושים בשביל מצוה זו. כי ישראל עם קדוש הם חכמים וקשה להטעותם. ובודאי כשהם מפורים ממון הרבה בשביל מצוה זו לא לחינם הוא. ועוד האריך בסיפור זה והפליג מאוד במעלת מצות אתרוג: (- שיחות הר"ן, סימן קכ"ה).

שיחתו הקדושה של רבינו זְכַר-וּנְו-לְבָרְכָה אור ליום ב' פרשת נח תק"ע: "התורה שלי גדולה מאד והיא כולה רוח הקודש ויכולין לידע ממנה עתידות. שמי שיטה עצמו ויאזין ויקשיב התורה שלי יכול לידע עתידות שיהיה ואין צריך לומר אחר-כך כשנעשין הדברים בעולם, שאז יכולין בודאי למצוא הכל בתוך התורה שלי ולראות ולהבין שהכל מבואר בתוך התורה שנאמרה כבר. כל זה שמעתי אחר שבת בראשית תק"ע בעת שהראיתי לו התורה בראשית לעיני כל ישראל בכתב, הנדפסת בליקוטי מוהר"ן ח"ב סימן ס"ח. ובאותו השבוע ראינו בחוש כל הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל. איך בהתורה הקדושה שלו הוא מגלה נעלמות ועתידות. כי מעשה שהיה כך היה. כי בשבוע קודמת ביום ה', שהוא כ"ה תשרי שנה הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל נסתלק כבוד הרב הגאון בוצינא קדישא החסיד המפורסם מורנו הרב רב לוי יצחק זְכַר-צִדִיק-לְבָרְכָה אב בית דין דקהילת קודש ברדיטשוב. ובשבת שאחר יום ה' הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל, שהוא שבת בראשית, אז נאמרה התורה הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל מפי רבינו זְכַר-וּנְו-לְבָרְכָה המתחלת "בראשית לעיני כל ישראל" המדבר מהעלמת הפאר של ישראל. דהיינו העלמת והסתלקות הצדיק שהוא הפאר של ישראל. ובעת ששמענו זאת התורה מפיו הקדוש של רבינו זְכַר-וּנְו-לְבָרְכָה לא היו מבינים כלל להיכן מגיע כוונתו. כי אז באותו השבת עדיין לא נודע כלל מפטירת הצדיק הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל עד יום ב' אחר שבת. ואחר-כך בשבוע שאחר שבת בראשית נודע לנו מצרתן של ישראל נסתלק הצדיק הגדול הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל. אז היינו מבינים למפרע שרבינו זְכַר-וּנְו-לְבָרְכָה גילה בהתורה הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל. כי זאת התורה מדברת מהעלמת הפאר וכו'. והצדיק הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל היה נקרא בפי רבינו זְכַר-וּנְו-לְבָרְכָה פאר של ישראל בחינת תפילין, כמבואר במקום אחר. וכן באותו השנה לא היו אתרוגים מצויים ואחר-כך באו אתרוגים על-פי נס. ואמר רבינו זְכַר-וּנְו-לְבָרְכָה שהיה בטוח על צדיקי הדור ובפרט על הצדיק הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל שהוא פאר הקהילה שלנו שיהיה אתרוגים וכו'. עד כאן ראינו בבירור שרבינו גילה ברוח קדשו בהתורה הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל הסתלקות הצדיק הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל כמבואר עתה להמעין שממש כל התורה הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל מדברת מענין זה דוק ותשכח:

גם אלה דברי רבינו זְכַר-וּנְו-לְבָרְכָה בעת שראה התורה הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל בכתב. "המוסר של התורה שלי פלא ועצום מאוד. אילו היו אומרים זאת התורה בלשון אחר, בלשון מוסר, היה מעורר ומשבר את הלב מאוד. כי כולה מוסר השכל. מוסר גדול ונורא מאוד. על-כן צריך לזהר לקיים מה שהוהרתי אתכם לעשות מן התורה תפילה כי תיקף כשמתחילין להכניס זאת התורה בתוך דברי התעוררות ושיחה של תפילה בודאי תעורר ותשבר את לבו מאוד" הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל: (- שם, סימן קצ"ו).

בענין הצדיק הַנְּזַכֵּר-לְעֵיל שנפטר אמר שאפילו איש פשוט מחויב להרגיש החסרון כי בודאי כל אחד מרגיש מה שנחסר דבר מן העולם. אך כל אחד מרגיש החסרון באיזה מרה שחורה. כי זה מרגיש בהפרנסה שאין הפרנסה כסדר וזה מרגיש בעצמיו שאין העצמות מיושבים בו עתה כסדר וכיוצא בזה (וחשב לדוגמא כמה דברים כאלו מה שכל אחד מרגיש החסרון באיזה ענין משונה). אבל מי שיש לו עינים פקוחות הוא רואה ממש שנכבה נר מן העולם ונעשה חושך. והלא מצינו כמה שינויים שנעשו בעולם בעתה הסתלקות הצדיקים. כמו שמצינו בגמרא מועד קטן ד שכיב וכו' שפעי מרזבי דמא וכו'. ואם כן במקומות כאלו נעשו שינויים מחמת הסתלקות הצדיקים.

ומה שמספרין שראו אש אף שהוא רחוק קצת בעיני, מחמת שעכשיו אין הדור ראוי לכך לראות דברים כאלו. אבל מצד הצדיק שנסתלק בודאי יכול להיות שיהיה עמודא דנורא בעת הסתלקותו. כי נסתלק ראש כזה, ראש באמת, בפרט ראש של ישראל. כי אפילו כשמת ראש ושר של אומות העולם נעשים גם-כן שינויים בשמים בין הכוכבים. מכל שכן וכל שכן ראש של ישראל: (- שם, סימן קצ"ז).

ראה לענין זה לעיל במאמר "תקעו אמונה" (סימן ה' ח"ב). ביום א' (ב' אייר). אחר חצות והוא זכרונו-לברכה קרא לביתו אחד מהבעלי חובות שהיה חייב לו ממון ודיבר עימו. בתוך שהיה מדבר עימו בא איש אחד מאנשי שלומנו מטעפליק והביא לו סימן מאומן. ואמר לו שמבקשין אותו לאומן שישב שם בהדירה הַנְּזָכֶר-לְעֵיל. ותיכף שדיבר זאת האיש הַנְּזָכֶר-לְעֵיל נתאדמו פניו הקדושים זכרונו-לברכה מאוד (ואז לא ידעתי מה זה. אך אחר-כך הבתני למפרע כי זה מחמת שזה היה קריאה להסתלקותו כי שם באומן נסתלק). ואני הייתי נכסף תמיד לנסוע עימו. אך הבתני ממנו שאם יסע אין בדעתו ליקח אותי עימו. רק הדבר היה נראה שיקח את רבי נפתלי נרו יאיר. אך מאת ה' היתה שבאותו יום א' הַנְּזָכֶר-לְעֵיל הוכרח רבי נפתלי לשוב לביתו איזה שעות קודם שבא האיש הַנְּזָכֶר-לְעֵיל מטעפליק. על-כן תיכף כשראייתי שדעתו זכרונו-לברכה לנסוע לאומן בעת שבא האיש הַנְּזָכֶר-לְעֵיל מטעפליק, אז התחלתי לעסוק בענין הנסיעה כדי שיקח אותי וכו'. כי בענין נסיעתו לאומן ובענין מה שזיכה אותי לנסוע עימו לשם, בזה היה תלויים עולמות הרבה עד אין קץ וזכות ישראל לדורות. כי תיקן שם אלפי אלפים וריבי רבבות נשמות פגומות ומקולקלות שלא היה אפשר להם להתתקן בשום אופן כי אם על-ידי הסתלקותו כאשר נשמע מפיו הקדוש בפירוש וברמו. וגם כמה טובות לנצח נצמחו מזה לישראל לדורות, כי כבר גילה שמי שיבוא על קברו ויאמר אלו היו"ד קפיטיל תהלים המפורסמים עתה בודאי יעזור לו לנצח. אפילו אם יהיה מי שיהיה, כידוע ומפורסם. והנסיעה לאומן היתה התחלה והכנה לכל התיקונים האלה לנצח. כי מקום קבורתו כבר הובחרה שם באומן ושם היה צריך לעסוק בכל התיקונים הַנְּזָכֶר-לְעֵיל. ויותר מזה מה שנעלם מאתנו כאשר הבננו מפיו הקדוש, על-כן בכל תנועה ותנועה ובכל סיבה וסיבה שסיבב השם יתברך בענין נסיעה זאת מה גדלו בהם מעשי ה' מאוד מאוד עמקו מחשבותיו. כי הכל היה נוגע למקום שנוגע לעד ולנצח וכו'. בדרך הנסיעה הזאת לאומן כשיצא מלאדיזין והעולם ליוו אותו ענה ואמר "אף-על-פי-כן אין דור יתום". כי תנא אחד אמר עתידה תורה שתשתכח מישראל ואמר רבי שמעון בן יוחאי שלא תשתכח שנאמר כי לא תשכח מפי זרעו וכו'. ואז גילה הסוד הנורא המרומז בפסוק זה דייקא, שעל-ידי רבי שמעון לא תשתכח התורה וכו' כנדפס כבר. ואחר-כך אמר עכשיו יש וכו'. ועוד כמה דברים נוראים זכיתי לשמוע בדרך הזה וכו'. ביום ד' בבוקר אחר התפילה נסענו לאומן. בעת שנסע מכפר הַנְּזָכֶר-לְעֵיל שלן שם לאומן, דיבר עימי הרבה מהתורה של הסתלקות הצדיק שנאמרה בשבת בראשית העבר על פסוק "בראשית לעיני כל ישראל" פְּנֵי-לְעֵיל. ואמר אז החיבור של רחל מבכה על בניה וכו', לענין ההעלמה שנתעלם הצדיק שהוא הפאר והיופי והחן של כל העולם וכו' כנדפס בסוף התורה הַנְּזָכֶר-לְעֵיל עיין שם. ועוד דיבר עימי מגדולת הרב הגאון החסיד מברדיטשוב זכר-צדיק-לברכה שנסתלק בסמוך פְּנֵי-לְעֵיל. ואחר-כך סמוך לכניסתו לאומן סיפר מעשה מהבעל שם טוב זכרונו-לברכה שבא לאיזה עיר שהיו שם נפשות משלוש מאות שנים שהיו צריכים תיקון וכו' כמבואר מעשה זאת במקום אחר. וכל עת הנסיעה הזאת שנסע ביום ד' בכניסתו באומן היה יושב כמו טרוד ומאויים. וכל זה הבינו אחר-כך למפרע. כי אחר-כך סמוך להסתלקותו בחול המועד הזכיר אותו המעשה שסיפר בכניסתו לאומן וכו', כאשר יבואר לקמן וכו'. ואז הבתני למפרע שבכל עת כניסתו לאומן היה כמו טרוד בענין הסתלקותו ותיקוני הנשמות הרבה מאוד שהיה צריך לתקן שם וכו'. ויתר מזה אין אתנו יודע עד מה כי כגבזה שמים מארץ כן גבזה מחשבותיו ממחשבותינו וכו'. ביום ד' הַנְּזָכֶר-לְעֵיל שהוא יום ה' אייר בא לאומן ונתאכסן בבית ר' נחמן נתן שנפטר בשנה שעברה סמוך לשבועות. וכל מה שעבר באומן אי-אפשר לספר ומעט מבואר אצלנו בסיפורי השיחות שלו. ועמד שם בבית הַנְּזָכֶר-לְעֵיל עד אחר שבועות. בשבועות נתקבצו אליו כל אנשי שלומנו כדרכינו תמיד אך לא רצה לומר תורה. ואני הפצתי אותו קצת בשבת שהוא יום ב' דשבועות שיאמר תורה אך השיב שבודאי לא יאמר תורה בשום אופן. במוצאי שבת אמר דברי צחות "אין אתם חוטאים כל-כך" וכו' כמבואר בסיפורי השיחות: (- ימי מוהר"ן, סימן מ"ח).

שיח שרפי קודש - חלק א עט - התורה "בראשית לעיני כל ישראל" בלקוטי תנינא סימן ס"ז נאמרה לענין סכה גם כן, כמובן למי שהיה אז בעת שנאמרה תורה זאת. (ה"ה: עיין בספר שיחות ה"ן סימן קצו, וְחַיֵּי מוהר"ן סימן מה, וימי מוהר"ן סימן לט). (חוי"מ הלכות מתנה ג, ה).

לק"ה מתנה ג' ה' - והמן הרשע הוא כנגד כי הוא בחי' ראש כל חוצות בחי' ראשית גוים עמלק, ועיקר ראשיתו והתגברותו על אותן שהם מבחוץ לקדושה כי עמלק התגבר רק על אותן שהי' הענן פולטן. וע"כ נקרא ראש כל חוצות כי הם מבחוץ לענני כבוד שהם בחי' סוכה כידוע, וסוכה היא בחי' הביהמ"ק שנקרא סוכת שלם שמשם עיקר בנין הבתים ודירות ישראל בבחי' ויעקב נסע סוכותה ויבן לו בית. וכמובן בדברי רבינו ז"ל (סי' רסו), וכן התורה בראשית הנ"ל נאמרה לענין סוכות ג"כ כמובן למי' שהי' אז בעת שנאמרה תורה זאת. נמצא שכל אותן ישראל שהיו בתוך הענני כבוד הם בתוך בית וגבול הקדושה ונכללין בהראש בית. אבל אלו שהי' הענן פולטן שהם מחוץ למחנה מחוץ לבית הקדושה על אלו מתגבר המן עמלק ורוצה להיות ראש כל חוצות לכובשם ח"ו תחת ממשלתו לבלי להניחם לשוב אל ה' לשוב לתוך מחנה הקדושה. ומשה רבינו ע"ה שהוא בחי' הצדיק

פעם שלמד מוהר"ן את התורה ס"ז חלק ב', המדברת מגדולת הצדיק שהוא החן והיופי של כל העולם ומבחינת העלמה שיש על הצדיק הזה וכו' עיין שם. אמר מוהר"ן בהתעוררות ושרון לב: העלמה! העלמה! והו העלמה! העלמה נוראה! השם יתברך הוא חיות של כל העולמות והוא כל-כך נעלם! וכן הצדיק הוא הפאר של כל העולם, הוא החן של כל העולם, הוא היופי של כל העולם. ואם החן הזה היה מתגלה היה החן דקדושה על

כל העולם, והיה מתבטל כל החן של שקר והבל היופי - והוא נעלם!!! "העלמה, העלמה, העלמה, דאס איז ח"א גיוואלדיגער העלמה. השם יתברך איז דער חיות פון אלע וועלטן און ער איז נעלם! דער צדיק איז דער פאר פון די גאנצע וועלט, ער איז דער חן פון די אנצע וועלט, ער איז די שיינקייט פון די גנצע וועלט, אז דער חן זאל נתגלה ווערן ואלט גיווען דער חן דקדושה אויף די גאנצע וועלט, סיוואלט בטל גיווארן אלע חן של שקר און הבל היופי - און ער איז נעלם!!! ורבי נחמן טולטשינער היה חוזר תמיד בלשון ששמעה ממוהר"ת, וכן רבי אברהם ברבי נחמן ששמעה מאביו: (- שיש"ק ח"א, סעיף טרט"ז).

שְׁמַעְתִּי מִפִּי רַבְּנוּ זְכוּרוֹנוֹ-לְבָרְכָה, שֵׁישׁ כְּמָה צְדִיקִים שֶׁשָּׁבְרוּ הַתְּאוּרוֹת, אָבָל עֲדִין נִשְׁאָר אֶצְלָם שְׁמֵךְ מִנְהוּ, וְאֵלּוּ הַצְּדִיקִים אֵין לָהֶם כֹּחַ לְהַחְזִיר בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמוֹטֵב, כִּי אִם בְּכַח הַצְּדִיק הָאֶמֶת, הָרֹאשׁ בֵּית הָאֶמֶת, שֶׁזָּכָה לְבִטֵּל הַרְעָ בְּתַכְלִית: (- לקוטי הלכות או"ח ח"ג, הלכות שבת הלכה ה', ט'; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף ט"ל).

...מִחֲמַת שְׁבֻשָׁה זֶה וְאֶשְׁתַּקֵּד הָיָה שְׂרִיפוֹת הַרְבֵּה, בְּשִׁבִיל זֶה לֹא הָיוּ מְצוּיִם אֲתְרוּגִים, כִּי הָיָה הַתְּגַבְרוֹת מְאוּרֵי הָאֵשׁ, שֶׁהוּא בְּחִינַת הַתְּעַלְמוֹת הַפֶּאֶר, וְכִמּוֹ שְׁמוּבָא בְּלִקוּטֵי מוהר"ן סִימָן סז חֲלֵק ב, אָף-עַל-פִּי-כֵן עַל יְדֵי בְּחִינַת "וְהָיָה נֶעַר בּוֹכָה" וְכוּ' זָכוּ לְאֲתְרוּגִים נְאִים, כְּנֹזֵךְ-לְעֵיל, עַיִן בְּשִׂיחוֹת הַר"ן סִימָן פז: (- שם הלכות ארבעה מינים א, ב; מובא בשיש"ק ח"א, סעיף ס"ב).

רבינו הקדוש זכרונו-לברכה מבאר במאמר הכתוב "רחל מבכה על בניה כי איננו" (ירמיה לא, יד) - שהוא בחינת הסתלקות מאורי אור, בחינת הצדיק, בחינת יוסף וכו'. עיי"ש. רמזו בזה אֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמֵנו, שמובא בזה-ההקדוש (ח"א קנ"ג ע"ב) שצדיק עליון נקרא בשם יוסף, וצדיק תחתון נקרא בנימין, ועל-פי-זה מדויק תיבת "בניה" היינו שני בני יוסף ובנימין, בחינת צדיק עליון ותחתון, ועל זה "רחל מבכה", שנתעלמו שני הצדיקים עליון ותחתון ואינם. [אפשר לומר רמז כי בני"ה הוא ראשי-תיבות ב'נימין י'ה'יוסף, בנימין מרמז על הבית-המקדש כידוע, כי מזבח בחלקו של בנימין (ובחים נ"ג:), וכן כתוב בגמ' במגילה (טז:): "שני מקדשין שעתידין להיות בחלקו של בנימין", (וכ"ה בגמ' יומא יב. וש"נ). ועיין בגמ' סוטה (ל"ו:): "יוסף שקידש שם שמים בסתר הוסיפו לו אות אחת משמו של הקדוש-ברוך-הוא", בחינת שמו משותף בשמינו המבואר במאמר, ויוסף הוא הצדיק כמובא בפנים התורה; וכן יהוסף עם התיבה בגימטריא בנימין, ועל שניהם רחל בוכה; וכן אפשר לרמוז בצחות, בניה בגימ' ס"ז, רמז על תורה ס"ז שמרמז בה ענין של בניה; ואפשר לרמוז שרחל קראה לבנימין "בן אוני" "אוני" בגימטריא ס"ז, רמז על הַנֹּזֵךְ-לְעֵיל, וכן תיבת "מבכה" בגימטריא ס"ז, ודו"ק. (אל"ף): (- הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר זכרונו-לברכה - מעדני מלך סק"ה).

בענין המבואר במאמר בחיוב ובמעלת קימת חצות, שעל-ידי-זה זוכה לבחינת הנאמר בפסוק "לשום לאבילי ציון... פאר תחת אפר" (ישעיה סא, ג) וכו', וזה מתאבל ראשי-תיבות "לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת" (שמות לז, ג) וכו', עיי"ש. שמעתי מהרב החסיד רבי לוי יצחק בנדר זכרונו-לברכה: שהנה נחלקו רבותינו זכרונו-לברכה (גמ' שבת ע. וש"נ; מובא ברש"י עה"פ שם) בביאור "לא תבערו" - האם הבערה ללא יצאת, או לחלק יצאת. ולכאורה משום מה נחלקו דוקא לגבי הבערה, ולפי דברי רבינו זכרונו-לברכה יתפרשו הדברים כך, שכל עבירה ועבירה גורם חס-ושלום בחינת התגברות מאורי אש, ועל-כן אף שעבר עבירה פלונית ופלונית, למעשה התגבר על ידו בחינת מאורי אש, שעל-ידי-זה "ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה" (איכה ד, יא) המבואר בפנים. ועל-כן הציזוי של "לא תבערו אש בכל מושבותיכם" הוא טעם למצוות "וביום השביעי שבת שבתון מקרא קדש כל מלאכה לא תעשו" (ויקרא ג, כג), כי על-ידי-זה שעובר על עון זה, גורם לבחינת האש והאפר. וזה שאמר רבינו שבחינת מתאבל הוא התיקון לזה, כי מתאבל הוא ראשי-תיבות לא תבערו אש בכל מושבותיכם כְּנֹזֵךְ-לְעֵיל.

ונמצא שהקימה בחצות לילה להתאבל על חורבן בית-המקדש הוא תשובה ותיקון לכלל העוונות, שעל-ידי שמתאבל על חורבן בית-המקדש, על-ידי-זה נאמר עליו "לא תבערו אש", והוא מהפך את בחינת האפר שנעשה על-ידי התגברות העון, לבחינת פאר ויופי. ועל ידו נתגלה אור הצדיק שהוא החן והיופי של כל העולם, בבחינת "ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה" (בראשית לט, ו), ובזכותו נאמר על ארץ-ישראל "יפה נוף מושב כל הארץ" (תהלים מח, ג), וכמרומז בפנים. ולפי זה יתפרש לשון רבינו זכרונו-לברכה היטב במה שאמר "והנה מה שעבר אין, כי כבר נשרף בית מקדשינו וכו', אך כעת שהשם-יתברך מצפה לשוב אלינו וכו', על כן מאוד צריך לזהר לקום בחצות", שלכאורה אינו מובן כל כך קשר ענין האבילות על החורבן, לבנין בית-המקדש, ולפי הַנֹּזֵךְ-לְעֵיל יובן היטב, כי קימת חצות הוא תיקון לכלל העוונות והחטאים, שעל-ידם התגבר בחינת מאורי אש, עד שגורם לשריפת בית-המקדש, בבחינת "ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה", ובוזה שנתעורר לקום ולהתאבל, בזה מתתקנים העוונות וזוכה לתשובה, ולפאר תחת אפר, ודו"ק.

נבזה אפשר לבאר הסמיכות בברכת "השיבנו וכו' וקרבינו מלכינו לעבודתך" - עבודה - מרמז על קימת חצות, וכמו שכתוב בשיחות הר"ן (סי' ש"א) שעיקר עבודת איש הישראלי הוא לקום בחצות לילה וכו', ואח"כ מבקשים □ "והחזירנו בתשובה שלימה לפניך" - שע"י קימת חצות זוכים לתשובה, ופְּנֹזֵךְ-לְעֵיל, וא"ש בס"ד. [א.ש.ש.]: (- מעדני מלך בסוף התורה).

שיח שרפי קודש - חלק ה' אות ל' - בין יום הכפורים לְסִכּוֹת שְׁנַת תַּק"ע נֶאֱמַר הַמֶּאֱמָר שֶׁבְּסִימָן ס"ו (ליקו"מ ח"ב). מְעַנֵּן שֶׁהַצְּדִיק מְכַרְחַח לְעִשׂוֹת תְּשׁוּבָה בְּעַד יִשְׂרָאֵל שֵׁישׁ לוֹ גַם בֵּן שִׁיכּוֹת לְמֶאֱמָר 'בְּרֵאשִׁית' (שם סִימָן ס"ז), כְּמִבְּאֵר לְמַעַן פְּנִיָּם. וְהָרַב רַבִּי נֶתָן וְלֹא הָיָה אִזְּלָא רַבְּנוּ וְלֹא אַחֲרֵי שְׁמַחַת תּוֹרָה תִּכְף בְּאֶסְרוֹ חַג שֶׁהָיָה אִזְּלָא בְּיוֹם רַבִּיעִי פְּרִשְׁתָּ בְּרֵאשִׁית בְּאֵר הָרַב רַבִּי נֶתָן אֶצְל רַבְּנוּ וְלֹא, וְשָׁמַע מֵהַחֲבָרִים הָעֹנִיָּים הַנִּזְכָּר שֶׁנֶּאֱמָרוּ בֵּין יוֹם הַכְּפוּרִים לְסִכּוֹת וְכַתְּבָם עַל הַסֶּפֶר וְאַחֲרֵי כֵן בְּלִילָה הַשִּׁינִי לְיוֹם ה' הִבִּיא לְפָנֵי רַבְּנוּ וְלֹא כְּתִיבַת הַמֶּאֱמָר שֶׁבְּסִימָן

סו הנ"ל ולקח רבנו הכתב ועין בו אז היטב והיה נכר שהיה טרוד בצער גדול ועיניו היו מלאים דמעות קדושים ולא נודע אז כל מה ענין הצער שלו... (שם ח"ב סימן ס"ז).

חיי מוהר"ן עבודת השם - תקי (סז) ספר לי חברי רבי נפתלי שפעם אחת ספר עמו ממצנות תפלין, והפליג מאד בקדשת התפלין, ואמר שראוי לאדם להתלהב מאד בהנחת תפלין, כי תפלין הם קדושים ונוראים מאד, וראוי שיפל על האדם פחד ורעדה גדולה ואימה ויראה עצומה בשרוצה להניח תפלין אשר קדשתם שגבה וגבהה מאד, והאריך בזה הרבה. וגם אנכי הבנתי מדבריו עצם הפלגת נוראות קדשת התפלין. ואמר שכמה וכמה תורות שלו רבות מאד כלם נאמרו על מצוות תפלין, אף-על-פי שלא נזכר שם תפלין כלל אף-על-פי-כן הם נאמרו על ענין תפלין. והם בחצוצרות בסימן ה. אנכי ה' אלקיך בסימן ד' ומי האיש החפץ חיים בסימן ל"ג, ואשרי העם יודעי תרועה סימן ל"ה, ומרכבות פרעה בסימן ל"ח כלם בליקוטי הראשון. ועוד מאמרים רבים אשר נאמרו באותן הזמנים כלם נאמרו על תפלין. ומזה יוכל לשער מעט עד היכן גדלו ושגבו קדשת התפלין:

עד כאן השיחות

ראשי פרקים

א. העינים והענינים שכנגדם	לו. הדי' מוחין הן כמ"ש בבצלאל ואמלא אותו רוח
ב. מאור עינים והבכי שכנגדו	אלקים דהיינו ד' מיחין חכמה תבונה דעת וכל מלאכה
ג. ושקיעת האור במערב	מלאכה
ד. ורחל מבכה על בניה	לז. הצדיקים נקראים עיני העדה כי על ידם נפתחין העינים
ה. שכינה במערב	לח. כשמתגלה היופי והפאר של הצדיק עי"ז גדל שם ה' ומתחזק המוחין והראות
ו. כותל מערבי	לט. ואז יש בעל בית לעולם שמשגיח עליו
ז. מאורי אור	מ. בראשית ראש בית דהיינו מוחין ובית המקדש
ח. מאורי אש בחי' בכי	מא. בית הוא בחי' בית התפילין
ט. חורבן הביהמ"ק	מב. כשמתפרסם מי שאין בו שם ה' כלל אזי להפך מתמעט שם ה'
י. העלמת היופי ופאר של העולם	מג. אזי מתגדלים בעולם בעלי שמות וקדרים
יא. דהיינו הצדיק	מד. ובאים לעולם דברים שאין מועיל להם אלא שמות הטומאה
יב. יוסף הצדיק	מה. ועי"ז נכנעים מאורי אור ומתגברים מאורי אש ומזה באים שרפות בעולם
יג. הידור ויופי העולם	מו. כי ע"י אלו המפורסמים של שקר נתעלם שם ה'
יד. מי שמתקשר אליו ונכלל בו נפתחין עיניו להסתכל על עצמו איך אוחו במידותיו	מז. וע"י התגברות מאורי אש אזי ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה דהיינו הדי' יסודות
טו. הצדיק יסוד עולם הוא בחי' יסוד פשוט שממנו נמשכין כל הדי' יסודות	מח. כי ע"י שנתעלם שם ה' אזי כל המשתלשל ממנו נתעלם ונפגם
טז. הצדיק יסוד עולם הוא בחי' יסודות	מט. התיקון היום הוא לקום בחצות ולהיות מתאבל על חורבן ביהמ"ק
יז. המידות נמשכין מהדי' יסודות	נ. כי אולי בגלגול ראשון הוא היה הגורם לחורבן הבית
יח. ועי"ז גם יכול להסתכל בגדולת השם ולהסתכל בעולם	נא. או אולי היום הוא המעכב את בנינו שזה גם נחשב כאילו החריבו
יט. פרסום זה בחי' שם	נב. ה' הבטיח לשום לאבלי ציון פאר תחת אפר
כא. בשם הצדיק משותף שמו ית'	נג. ופאר היינו מוחין מאורי אור וכל הבחי' הקשורות לזה תחת אפר שהוא מאורי אש וכל הבחי' הקשורות לזה
כב. לכן כשנתגדל שם הצדיק נתגדל שמו ית'	נד. מתאבל ר"ת לא תבערו אש בכל מושבותיכם כי ע"י תיקון חצות נכנעין מאורי אש
כג. שם ה' זה בחי' ה' אחד ושמו אחד	נה. לעשות את השבת לדרתם לשון דירה כי ע"י השבת מאיר לביהמ"ק וגם ניצול משריפת ביתו
כד. שמו ית' הוא ד' אותיות	נו. מה שאמר לעיל מענין ההעלמה שעל היופי והפאר של הצדיק זה בחי' הספד על סילוק הצדיק
כה. מד' אותיות משתלשל תלת גונין דעינא ובת עין ומזה משתלשל ליסוד פשוט שממנו הדי' יסודות כנגד ד' אותיות ה'	נז. וכל זה רמוז במילה בראשית כנ"ל נמצא בראשית הוא הספד על בחי' נח
כו. וזה ראו כי קרא ה' בשם בצלאל	נח. הצדיק שנסתלק אין לו הפסד אבל הרחמנות על הדור היתום שנשאר ועל התולדות
כז. כח הראות נמשך מבחי' השם כי מד' אותיות ה' נמשך התלת גונין דעינא ובת עין	
כט. שבת זה ש □ בת דהיינו תלת גונין דעינא ובת עין	
ל. שבת הוא שם ה'	
לא. גם הצדיק בחי' שבתראו כי ה' נתן לכם את השבת ראו דייקא ע"י השבת שהיא שם ה' שממנו כח הראות	
לב. בית המקדש הוא בחי' עינים	
לג. לכן בכל מקום שהזכיר את בית המקדש הזכיר את השבת	
לד. שבת הוא בחי' הגוונין המאירים במקדש	
לה. מתחילה נעשה מד' אותיות ה' בחי' ד' מוחין ואח"כ ג' גונין ובת עין ואח"כ ד' יסודות	

ל:10	ליקוטי	תורה סז	מוהר"ן תנינא
נט. כשיש ראש בית בעל בית אזי כולנו בחי' בני בית	סד. שם דייקא שרק על ידו מתפרסם ומתהדר שם ה'		
ס. אבל כשנסתלק ונתעלם הראש בית אזי מתגברים שמות הטומאה של החיצונים שהם מפורסמים של שקר בחי' ראש דסט"א	סה. רחל מבכה על בניה כי היא בחי' פרצוף המלכות שמעצמו אין לו בחי' עיני החכמה ולכן חטאי בניה פוגמים דווקא בה כי חטא מפסיק ממנה האור שזה בחי' כני"ל שהבכי מקלקל הראות		
סא. אזי אין ראש בית אין בעל הבית אלא ראש כל חוצות אזי ישראל קדושים מתגלגלים בחוצות	סו. עיקר הולדת הצדיק דהיינו יוסף יפה תאר ויפה מראה הוא מרחל יפת תאר ויפת מראה וזה קשר תחילת התורה לסופה		
סב. גם הידור האתרוג נמשך מהראש הנ"ל			
סג. הידור מצוה עד שלישי כי הידור והיופי של כלל האנושות הוא בא משליש בניו של נח דהיינו שם			

הקדמה

נראה לחלק את התורה הזו לעשר חלקים -

- א-הבכי, סילוק הראות והאור, למערב, בחי' אחור.
- ב-פאר הדור בחי' מאורי אור.
- ג-עניין השם טוב שעל ידו מתפרסם ומאיר שמו ית',
- ד-המקדש השבת והצדיק שהם ג' בחי' עינים בעולם שנה נפש.
- ה- בעל בית ראש בית,
- ו- מפורסמים של שקר
- ז- להיות מתאבל על החורבן דהיינו בכי שמחזיר את הראות.
- ח- ביום השבת לדרתם לשון דירה,
- ט- הספד על סילוק הצדיק,
- י'- הידור האתרוג

הבכי סילוק הראות והאור למערב בחי' אחור

רבנו מתחיל את התורה הזו בהבכי שהוא הסתלקות האור וכח הראות. מבואר שהוא הפך הדעת שהכל לטובה. כי הוא התייחסות והסתכלות על חסרון, בחי' נוקבא דעת קלה. ומבאר שכל התמעטות האור היא אל המערב אל האחור, לשם נעלם האור, ושם הבכי, (ואולי הכוונה שהוא בחי' קסטא דחיותא, שמכוחו חוזר האור אח"כ, בגאולה שהיא בחי' תחיית המתים) וזה בחי' כותל מערבי שאליו נאסף בית המקדש מהקדם אל האחור כאסיפת אור היום ממזרח שמש אל המערב והשקיעה.

מבואר שבחרבן הבית, פגם הדעת, נפגם השגת ה' אחד ושמו אחד, ונעשה הדעת קלה, ה' אחד אבל שמו אינו אחד, כי בשמו דהיינו בהתגלות לחוץ נדמה שיש טוב ורע. (תורה ד') כשיש דעת והמח שליט על הלב אזי אין יסורין וצער (תורה ונ) ממילא אין בכי. (בחי' ר"ע שכדי לנחם את חכמים היה מצחק כשראה את חורבן הבית (מכות כד:))

אמנם רק לגבי צער עצמו, כי צער הזולת צריך להרגיש בלב בהתפעלות עד בכי, וכן צער החורבן וצער הקלקול של העבירות. להרגיש דייקא. ומי שאין לו לב מרגיש, הוא חסרון גדול (לב אבן). וזה הספד ובכי על אדם כשר כמבואר בגמ' (שבת קה:) וזה עניין התיקון חצות על החורבן ועל ההעלמה שיש על הצדיק (לקוטי תפילות ח"ב לג) עד שאמרו שמי שלא מתאבל לא יראה בבניינה. (תענית ל: ב"ב ס:)

נמצא שהבכי אע"פ שהוא מצד עצמו בחי' חסרון דעת דייקא הוא שמחזיר את הדעת כשבוכה על חורבן הבית. כפי שיתבאר לקמן.

פאר הדור בחי' מאורי אור

פאר הדור הוא צדיק הדור, תפילין של הדור, מוחין של הדור, שהסט"א נלחמת להעלים את אורו וגדולתו, כי מי שזוכה לגלותו אזי נפתחים עיני שכלו לראות את האמת, את גדולת הקב"ה ואפסיות עצמו וכיצד הוא אוהו במדותיו. ומי שלא מגלה את גדולת הצדיק יש על עיניו עננים המכסים ומעלימים כל זה ממנו. הטעם שבהתגלות הצדיק האמת אפשר לראות היכן אוהו במדותיו מבאר רבנו עפ"י מה שביאר בתורה סו תנינא שכיון שהמדות הן מד' יסודות ארמ"ע ושרשן ביסוד פשוט בחי' הצדיק יסוד עולם, לכן המתקרב אליו ונכלל בו, יכול לראות היכן אוהו בהן, וממה שתולה בכך ששרשן ביסוד הפשוט משמע שזו לא רק השוואת מדותיו למדות הצדיק, אלא שע"י שנכלל בצדיק היסוד הפשוט אזי גם בפועל נעשה קשור למדות בשרשן, היכן שהן טוב קודם שמתערב בו הרע וגם

בהתקרבות לצדיק שאחוז בשרש המדות ניכר ביתר שאת ההבדל בין כל מדה כיצד צריכה להראות וכיצד היא נראית בפועל. וע"י שנכלל בצדיק כזה נכלל בקדושתו וביסוד האש שלו שנותן לו כח לשרוף הרע שבמדות הרעות דהיינו את חמימות התאוות.

רבנו מדבר בעיקר מיסוד האש ונראה לבאר עפ"י מה שמביא את הפסוק ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ומבואר בבכורות נה: שתחילה יצא פרת שהוא הפרה ורבה וממנו עוד ג' חידקל בסמוך ואחריו גיחון ואחריו פישון הוא היאור שבמצרים. וכן ידוע שד' עולמות הם כנגד ד' יסודות, וגם בעולמות תחילה יצא עולם אצילות שהוא המתוקן ובשביירה יצאו עוד ג' עולמות הפירוד בריאה יצירה עשייה, זה למטה מזה ובעשייה התגברות הרע ביותר. ונראה לפ"ז שהכי נמי ביסודות יסוד הפשוט הוא הנהר היוצא מעדן וממנו יצא יסוד האש כולו להבה להשם ית', וממנו יצאו הרוח מים עפר.

כי יסוד האש הוא הקרוב ביותר לפשוט, כי הופך הכל לאש להבה להש"י ואח"כ נפרדו המגושמים יותר רוח מים עפר. וכנ"ל בעניין העולמות שתחילה יצא אצילות השלם ואח"כ נפרדו ג' עולמות הפירוד עולמות בי"ע. וד' יסודות מהן ד' מידות אש-גאווה, רוח-דיבור, מים-תענוגים, עפר-עצבות. (כמבואר במשנת חסידים הובא בתורה ד' אות ח')

ולעומת זה יסוד האש של מעלה הוא ה' מלך גאות לבש, זו המלכות, שהיא אש ששורף בבחי' (דברים ד כד) **פִּי יְדוֹד אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא אֶל קָנָא**: דהיינו בבחי' מאורי האש שורף כל מי שלא ממליך את הקב"ה, דהיינו ששורף כל מיני ישות וגאווה, וזה חורבן הבית.

לעומת זה בבחי' מאורי האור השכינה היא אש רוחני ששורף כל מי שכן ממליך את הקב"ה, שורף אותו להיות נכלל בו ית' בביטול ושפלות. וזה שאמר אברהם אבינו אנכי עפר ואפר, אפר דייקא שנעשה אפוי/ח בלב הקב"ה בתכלית השפלות כמו אפר. כי מאורי האור הם דעת שע"ז זוכה לשפלות כידוע. והאוחז ונכלל בצדיק האמת שהוא יסוד הפשוט, אזי גם אצלו יסוד האש היוצא ראשון הוא רוחני מאורי האור הנ"ל.

נמצא יסוד האש בראשיתו בבחי' אצילות הוא מאורי האור שזוכים להם ע"י שמגלים את הצדיק כי בראשיתו הוא סמוך לו, אבל כשנעלם הצדיק ואזי יש עננין המכסים את האמת ומתגברת מלכות הרשעה אזי מתגבר הרע שבמדות ובפרט ביסוד האש שנהפך לאש המזיק שהוא אחד מד' אבות נויקין.

עניין השם טוב שעל ידו מתפרסם שמו ית'

עניין השם - דהיינו פרסום. בחי' הוא אחד ושמו אחד. פי' כי הוא בעצמו אין לנו השגה בו ואנו מאמינים שהוא אחד פשוט, אבל שמו דהיינו הצד המתגלה שלו, שגם הוא אחד פשוט זה בהסתרה, וע"כ נדמה שהוא טוב ורע. וזה עיקר הדעת כשיודע שגם שמו אחד דהיינו שכל מאורעותיו שהם מצד התגלותו ית' הם לטובתו. וזה מגלה הצדיק כמ"ש אתה הראת לדעת (עיין תורה ד') אבל הצדיק יכול לגלות זאת רק למי שמגלה אותו בעצמו ומתקרב ונכלל בשמו דהיינו שמתגלה שם הצדיק דהיינו שמתפרסם גדולתו. ועל זה יש עננים מכסים הם הס"מ ונוק'. אלא שכדי שהם יעברו צריך שיתגלה הצדיק, נמצא נפל פיתה בבירא.

המקדש השבת והצדיק שהם ג' בחי' עונים בעולם שנה נפש

רבנו מבאר שהצדיק ושבת בחי' אחת הם בחי' המוחין שמאיר לבית המקדש ולתפילין שגם הם בחי' בית מקדש והד' פרשיות שבתוכו היא הארת הצדיק ושבת בבתים. נמצא ששבת והצדיק מאיר דעת להמניח תפילין בימי החול. ובחצות מתאבלין על חורבן הבית ועי"ז חוזר אור השבת וצדיק לתפילין, ולבניין הבית במהרה בימינו.

בעל בית ראש בית,

" שיה שרפי קודש - חלק ב קב - אמר: "יש לי שלשה כתות חסידים: כתה אחת הבאה לחטף שירים; כתה אחת הבאה לשמע תורה וכתה אחת האפוייה בלבי". ופנה רבנו למוהר"ן וילרבי נפתלי ואמר להם: "רוצה אני, שאתם תהיו מהכתה הזאת, שאפויים בלבי". "איה האב דררי כתות חסידים, לא כתה וואס קומט תאפין שירים, און לא כתה וואס קומען הערן תורה, און לא כתה וואס זיינען איינגיבאקן ביי מיר אין הארצן איה וויל איר זאלט זיין פון די וואס זיינען איינגיבאקן ביי מיר אין הארצן" ואמרו אנשי שלומנו על זה, בכדי להיות אפוי בלב רבנו צריך רבנו להיות אפוי בלב של המקרב.

אולי אפשר לומר שלקבל שירים הם המחפשים סגולות, וישועות גשמיים, בחי' עפר, ותורה הם המחפשים הוראה ועצה, בחי' מים, ואולי אפשר להוסיף שיש בחי' רוח, שמחפשים רק רוחניות ורוצים להתבטל ולא מצליחים לגמרי והם רוח והאפיים בלב הצדיק הם בחי' אש.

מי שמגבר על ההעלמה שיש על הצדיק האמת זוכה לבעל בית וראש בית ועל ידו לבדק הבית דהיינו תיקון המדות ע"י שנכלל בהדעת של הצדיק

מפורסמים של שקר

זה לעומת זה כנגד הצדיק האמת שממעט כבוד עצמו וזוכה לכבוד אלקים דהיינו שע"י פרסום שמו מתפרסם שם ה'. לעומת זה יש רודפי כבוד שזוכים לכבוד מלכים והם מפורסמים של שקר, כי הפרסום שלהם לא רק שלא מפרסם את שם ה' אלא גם מעלים אותו, כי מציגים עצמם כבעלי כח להושיע בכל מיני דרכים ולא בשם ה'. כך מבואר כאן שמדבר בעיקר ממכשפים. אבל באמת גם המפורסמים עצמם כצדיקים ועושי פדיונות, גם הם מפורסמים של שקר כמבואר בתורות אחרות, וגם הם מעלימים את אור הצדיק האמת.

להיות מתאבל על החורבן הוא בכי שמחזיר את הראות.

לעיל נתבאר שהבכי הוא חסרון דעת. ולכאורה הרוצה להחזיר את הדעת, דהיינו בניין בית המקדש. כמבואר בגמ' כל מי שיש בו דעת כאילו נבנה בית המקדש בימיו, ראוי לו שילמד דעת, ויקיים פסק הש"ע (או"ח רל ה') לעולם יהא אדם רגיל לומר כל מה דעביד רחמנא, לטב עביד, דהיינו לדעת שכל מאורעותיו לטובה, ולהתרחק מאד מקטנות המוחין ודעת קלה של בכי וצער. ואעפ"כ מבואר להפך שדייקא ע"י הבכי על החורבן זוכים להחזיר את הדעת והבית המקדש, ואדרבה האבל על החורבן נחשב לו כעוסק בבניינו (לק"ה נוקי ממון ג' ה').

ומבאר רבנו שהבכי על החרבן הוא בחי' רחל מבכה על בניה, ובפרש"י שם עפ"י מדרש מבואר שלבד מהבכי גם טענה להקב"ה שגם היא הכניסה צרה לביתה ולא קנאה בה, ורק היא הצליחה בזה לשכך את כעס הקב"ה על שעבדו ע"ז, (איכה רבה פתיחתא סוף כד)

וכן מבואר (פרש"י בראשית מח ז') שעל פי הדבור קבר יעקב את רחל אמנו בבית לחם על אם הדרך שתהא לעזרה לבניה כשיגלה אותם נבוזראדן והיו עוברים דרך שם, יצאת רחל על קברה ובוכה ומבקשת עליהם רחמים, שנא' (ירמיה לא) קול ברמה נשמע וגו' והקב"ה משיבה יש שכר לפעולתך נאם ה' וגו' וישבו בנים לגבולם.

בלק"ה (לק"ה לולב א) מבאר שהבכי שבתיקון חצות מועיל מצד שמעורר רחמים בחי' "והנה נער בוכה ותחמול עליו" (שמו ב' ו') ובלק"ה (תפלין ד' ג') מבאר שזה בחי' "ראיתי את דמעתך" שאמר הקב"ה לחזקיהו. ומסתמא הכוונה לחז"ל ששערי דמעות לא ננעלו.

בלק"ה תפלין שם כותב שהבכי ממתיק הדין בשרשו ולא ביאר. ונראה כוונתו גם/ס' לביאור האריז"ל/ו' למאמר חז"ל/יא' שערי דמעה לא ננעלו. ובבחי' זו גם הקב"ה בוכה כמ"ש (ירמיה יג יז) במסתרים תבכה נפשי (עיין חגיגה ה: ובן יהוידע שם/יב') במסתרים פי' בבחי' חכמה הנקראת

^ט עיין לק"ה ערב ג' כח שם מבאר שהבכי שייך לעשו וכדי לתקן הבכי בשרשו כי הבכיה שלנו היא שרוצים את הבית המקדש וקרבת אלקים ודעת, נמצא אנו מהפכים את הבכיה של עשו לרצון וממתיקים הדין בשרשו.

^י **שער מאמרי רשב"י על זוהר הקדמת בראשית ב.** אדכרנא בפומאי ושפיכנא דמעאי. (דף ז: במהדור' ירושלים תרנח)

זה לשונו - ואמנם צריך אני לבאר עוד מהו אדכרנא בפומאי ושפיכנא דמעאי מהו התועלת בהזכרת הפה ובשפיכת דמעות ויהיה זה שרש לתפלה ולברכות ולבכיה ויתבאר עם זה מפני מה שערי דמעות לא ננעלו. והענין הוא כי האדם התחתון הוא דוגמת צורה עליונה ופיו כפה העליון ועיניו כעיני עליון וכאשר יתעוררו למטה יתעוררו למעל' וזה כי כללות הפה ירמוז לבניה לי"ס שלה פה למלכות שבה והשפתים לנצח והוד שבה והלשון ליסוד ולת"ת והשינים לל"ב נתיבות חכמה והחזיק לחכמה שבה ולחי עליון ותחתון לחסד וגבורה שבה וגרון לבניה שבבניה הנה על עשר ספירות שבכללות הפה רומזים נעשר שבבניה עצמה ומה שלמעלה מן הפה בחכמה כי החוטם במלכות שבה תהלה עליונה ותהלתי תהלת י' עליונה אחטם לך והעינים נצח הוד שבה והאזנים חסד גבורה והמצח בינה שבה ובין העינים ת"ת בסוד הדעת והמוח חכמה עצמה דקרקפתא:

... והנה להיות כי אימא עלאה גם היא אתתרכת בחרבן בית קדשינו לפיכך נסתמו שערי תפלה הנמשכין מן הפה שהיא אימא עלאה כיון דאתתרכת ושערי תפלה הם השפתים נצח והוד שבבניה. וי"ה נסתלקה ונשארה אל"ם יונת אלם. ואמנם נצח הוד שבחכמה הם שערי דמעה ולזה אמר רב המנונא סבא ע"ה לבעל החוטם אני מתפלל שהם עשר שבחכמה אשר סופם החוטם כי הם לא ננעלו וכאשר יוריד האדם דמעות ויתכוין למתק הדינין הנה החכמה העליונה שהיא ימא רבא מתתקם ומתבסמים ביממא רבא כנודע ותרין דמעין הם שרש הדינין ושרש הקליפות אשר שרשם בחכמה בנצח והוד שבה ויתבסמו ויתמתקו ואין שטן ואין פגע רע והרחמים מתרבין והחוטם העליון מחזיר הדברים אל שרשם בסוד וירח ושם מתמתקין ולפיכך שערי דמעה לא ננעלו כי עולין לעשר שבחכמה. והעשר שבחכמה מתמתקין הדינין ונחתין תרין דמעין שבנצח והוד שבה למתק הדינין והקליפות.

^כ **ברכות דף לב:** ואמר רבי אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש.

^כ **בן יהוידע על חגיגה דף ה:** - מה שאמר רבינו האר"י ז"ל בשער מאמרי רשב"י בסוד מאמר שערי דמעה לא ננעלו, כי הדמעות הם רמוז לשורש הדינין, וכאשר יבכה האדם ויוריד דמעות צריך לכיון למתק הדינין, דעל ידי זה יתבסמו ויתמתקו הדינין, ואין שטן ואין פגע

מסתרים, משם יורדות שתי דמעות (נצח והוד דחכמה) לימא רבה עי"ז נמתק הדין. (ועיין תורה רנ מבאר זאת לפי דרכו כיצד מועיל הבכי על החורבן, שיש כח בתפלה לשנות הטבע כי מעוררת שתי הדמעות שלו שהן בחי' השגחה שיורדת אלינו) נמצא שע"י הדמעות שלנו אנו מעוררים דמעות שלו ית' להמתיק הדין בשרשו ואע"פ שבחורבן ננעלו שערי תפלה הכוונה לתפלת פה שהיא בבינה, אבל דמעות הן למעלה יותר בחכמה לא ננעלו.

ונראה לבאר יותר, עפ"י מה שאומר רבנו והנה מה שעבר אין כי כבר נשרף בית מקדשנו, וכו', מבואר שהבכי אינו על מה שהיה אלא על העתיד, כי הקב"ה מצפה לשוב אלינו, ואנו בוכים לחזור אליו/יג. מבואר שתיקון חצות הוא בכי בבחי' הבת מלך שנאבדה כמבואר במעשה הראשון/יד ובחי' הצפרים זכר ונקבה שנאבדו זו מזו במעשה יג יום רביעי שסיפר בעל הצוואר העקום/טו. וזה בחי'

רע, והרחמים מתרבים, האדם הוא צורת אור הקדושה העליונה, וכאשר יתעורר למטה כן תהיה התעוררות בקדושה למעלה, והנצח והוד שבחכמה הם הנקראים שערי דמעה, ועל ידי דמעות האדם התחתון או יורדיו אורות מנצח והוד שבחכמה למתק הדין, עכ"ז האריז"ל. נמצא ענין הבכיה הוא מיתוק הדין, ולכן בכל צרה יש תועלת בכייה, הצרה תהיה על ידי תגבורת הדין, ובכייה יתמתק הדין ויתבסמו להיות רחמים, ולכן מאחר שירידת הדמעות מעיני האדם התחתון נקראת בשם בכיה, כן הפעולה שתהיה למעלה במיתוק הדין גם היא נקראת בשם בכיה, והוא לשון מושאל מן הבכיה של אדם התחתון, ולפי זה כל מה שתראה בלשון חז"ל שם בכיה למעלה, אפילו על המלאכים, קאי על פועל של מיתוק הדין ובסומן, מפני כי ע"י הבכיה המעשית של אדם התחתון, היו יהיה למעלה מיתוק הדין, לכן הפעולה הזאת של מיתוק הדין אשר תהיה למעלה, נקראת בשם בכיה בלשון מושאל: ומה שאמר המאמר הזה מקום יש לו להקב"ה שבוכה בו ומסתרים שמו, הכונה ששערי דמעה הם בעשר ספירות של חכמה, כמו שאמר רבינו האריז"ל ז"ל, וידוע דחכמה נקראת מסתרים, בסוד [דברים כ"ט כ"ח] הנסתרות לה' אלקינו: ואם תשאל איך יהיה בבכית האדם התחתון מיתוק וביסוס, הנה מלבד הסוד הנעלם שיש בדבר זה, אשכילך ואראיך שגם בגשמיות יש דוגמה זו, כי הלא תראה כל מי שיש לו צער גדול מחמת איזה דבר, אז אם יבכה ירווח לו, והצער שבלבבו יתמתק, דלכן התירו חז"ל לבכות בשבת לאדם שיש לו צער גדול כדי שירווח לו, ונמצא גם בגשמיות עושה הבכיה מיתוק וביסוס, והוא מעין דוגמה לפעולה הנעשית ברוחניות למעלה, שהיא פעולת המיתוק וביסוס הדין:

צ"ע שהבן יהודע מבאר עפ"י מאמרי רשב"י הנ"ל, אבל מבאר שכיוון שבחורבן הגיע הפגם גם לבתי גוואי, לכן גם שם יש בכי, כי הבכי הוא להמתיק הדין, ומבאר שבתי בראי הם נצח הוד, ובתי גאווי הם חג"ת. ואילו האריז"ל מבאר שהבכי מנ"ה דחכמה, כיון שלשם לא הגיע הפגם, לכן שערי דמעה לא ננעלו, ולבינה כן הגיע לכן שער תפלה ננעלו.

² עיין לק"ה ערב ג' כח - והנה באמת ישראל עם קדוש צריכין לשמח ממיד, כי הם נמשכין ממקור השמחה שהוא בחינת רצון, כי תהלה לאל חי יתברך שמו לעד יש לנו לשמח כל מינו לעולם אשר בראנו לכבודו והבדילנו מן התועים וכו' ולא שם תלקנו פהם וכו'. אף מאחר שנחרב בית מקדשנו שהוא בחינת הארת הרצון שהוא שמחתן של ישראל ועל ידי זה התגבר, חס ושלום, העצבות והבכיה של עשו הרשע על פן אנו מקרין להתאבל בכל יום על חרבן בית המקדש, ובפרט בין המצרים ולבכות מאד מאד על חרבן בית המקדש פדי לבטל על ידי זה הבכיה של עשו הרשע, כי אין הדין נמתק אלא בשרשו ומנייה וביה אבא ליזיל ביה נרצא, כי כל התגברותו הוא על ידי זהמת העשייה שהוא בחינת ל"ט מלאכות בחינת עצבות ומרה שחורה ובכיה שכל זה הוא הפך הרצון פנ"ל. ועל פן אנו צריכין להתאבל ולבכות על חרבן בית המקדש וכו' אנו ממתיקין ומבטלין הבכיה והעצבות על ידי הבכיה בעצמו, כי מנייה וביה אבא ליזיל ביה נרצא: כי באמת בכל דבר יש בו טוב ורע וישירים דרכי ה' וצדקים ילכו בהם ופושעים יפלו בהם, כי יש בבכיה שני בחינות, טוב ורע, כי עצם הבכיה והעצבות הוא מהסטר אחר מבחינת עשו שהוא בחינת עשייה ששם עקר העצבות פנ"ל, כי כל הבכיה של עשו הרשע היה על תאוות לבו הרע, כי כל חפצו שיתן לו אביו כל תאוות לבו ובכה על זה וזאת הבכיה היא תכלית הוזהמא שהוא תקף העשייה שהוא עצם העצבות וכו' וכו'. **אבל הבכיה של ישראל עם קדוש הוא בהפוך ממש, כי כל בכייתו הוא על חרבן בית המקדש שנתרחקנו מאביו שבשמים ואין אנו זוכים להארת הרצון שהיה מאיר בבית המקדש.** ועקר הבכיה הוא שכל אחד ואחד בוכה על עוונותיו, כי מה דהוה הוה, כי כבר נחרב הבית המקדש והעבר אין רק הבכיה הוא שצריך כל אחד ואחד להתאבל ולבכות מאד מאד על עוונותיו ומעשיו הרעים שהם גורמים חרבן בית המקדש בכל דור ודור, כי כל מי שלא נבנה בית המקדש בימיו כאלו נחרב בימיו. **ונמצא, ששער הבכיה של ישראל הוא בחינת רצון,** כי אנו בוכים ומצטערים על שנתרחקנו מרצונו יתברך ואנו מתגעגעים ומשתוקקים ברצון חזק לשוב אליו יתברך, באמת וזה כל עקר בכייתנו, ועל פן הבכיה של ישראל הוא בחינת רצון. **נמצא, שהם מהפכים הבכיה שהוא בחינת עשייה פנ"ל, מהפכים אותה לרצון וממתיקים הדין בשרשו, כי מהפכים הבכיה לרצון,** כי בוכים מתקף הרצון שיש לנו לשוב אליו יתברך ולעבודתו ולבית מקדשנו וכו' והוא מהפך אל הפוך של בכית עשו הרשע שבכה בשביל תאוות העשייה פנ"ל ועל פן על ידי הבכיה דיקא מבטלין כח הבכיה של עשו שהוא בחינת עשייה, כי אנו מהפכים הבכיה בחינת עשייה לרצון. ועל פן הבכיה של ישראל גדולה ויקרה מאד בעיני ה' יתברך, כמו שכתוב, "בבכי יבאו ובתחנונים אובילים". כי הבכיה של ישראל היא בחינת כלליות עשייה ברצון שזהו עקר התכלית פנ"ל, כי עקר הבכיה של ישראל צריכה להיות כמו תינוק הבוכה מגדל הגעגועים שיש לו לאביו כמו ששמעתי מרבנו זכרוננו לברכה וזהו בחינת והנה נער בכה, מיד ותחמל עליו, כמו שאיתא בתקונים, כי כשישראל בוכים כמו תינוק הבוכה לשוב לאביו או בודאי ותחמל עליו, כי זהו בחינת רצון למהפכים עשייה לרצון ששלל ידי זה מעוררין רצונו הטוב ורחמנותו עלינו וכו':

³ סיפורי מעשיות - מעשה א - מעשה במלך אחד, שהיו לו ששה בנים ובת אחת. ואותה הבת הייתה חשובה בעיניו מאד, והיה מחבבה ביותר והיה משעשע עמה מאד: פעם אחת היה מתועד עמה ביחד באיזה יום ונעשה ברגו עליה, ונזרקה מפיו דבור: שהלא טוב יקח אותך (דער ניט גוטער זאל דיר נעמען). בלילה הלכה לחדרה, ובבקר לא ידעו היכן היא. והיה אביה מצער מאד והלך לבקשה אנה ואנה: עמד השני למלכות, מחמת שראה שהמלך מצטער מאד, ובקש, שיתנו לו משרת וסוס ומעות על הוצאות, והלך לבקשה. והיה מבקשה מאד זמן מרובה מאד עד שמצאה.....

⁴ סיפורי מעשיות - מעשה יג יום רביעי - כי יש שני צפרים, אחד זכר ואחת נקבה, והם רק זוג אחד בעולם. ונאבדה הנקבה. והוא הולך ומחפש אותה, והיא מחפשת אותו. והיו מחפשים הרבה זה את זה עד שנתנו, וראו שאינם יכולים למצא אחד את חברו. ונשאר עומדים, ועשו להם קנים. זה הצפור עשה לו קן סמוך למדינה אחת משתי המדינות הנ"ל. ולא סמוך ממש, רק שבערך קול הצפור הוא סמוך, כי יכולים לשמע הקול של הצפור באותו המדינה ממקום שעמד שם. ועשה לו קן. וכן היא עשתה לה גם כן קן סמוך למדינה השניה (הינו גם כן כנ"ל שהוא סמוך מחמת שיכולים לשמע שם הקול כנ"ל). וכשמגיע הלילה, אזי אלו הזוג צפרים מתחילים כל אחד ואחת לליל

בכי המים התחתונים ביום השני לבריאה כשנחלקו מים התחתונים מהעליונים בעינין למהוי קדם מלכא (תיקון ה' דף יט.), וביום רביעי אמר ללבנה לכי מעטי עצמך (חולין ס.) או בלשון שאומרים בקדוש לבנה וללבנה אמר שתתחדש.

כי הכל בחי' אחת שגרים החטא לפירוד קודשא בריך הוא ושכינתיה, ומבואר שם במעשיות הנ"ל וכן בגמ' ובכוונות שגם הקב"ה שואג בחצות על נווהו/ויו, וכתוב במסותרים תבכה נפשי, נמצא כשאנו בוכים בחצות אנו משתתפים עם רחל המבכה על בניה ועם הקב"ה הבוכה במסותרים ושואג על נווהו שנתרחק ממנו.

יום השבת לדרתם לשון דירה,

השבת בחי' מאורי אור - הכוונה כי שבת היא שמו של הקב"ה ושם הצדיק דהיינו הארת האמת בשלימות. וסדר העולם הוא שכל שבוע חוזר להאיר לישראל אור השבת לעזור להם לחזור ולישר קו אליו ית' כי טבע ימי החול ששת ימי המעשה שגורמים לסטיה מהאמת וכל שבוע כלל ישראל עולים לעולם האצילות בחי' אצלו ית' להתחיל שבוע חדש בכיוון הנכון. מאורי אור הפך המאורי אש.

מתאבל ר"ת "לא תבערו אש בכל מושבותיכם", כי ע"י שמתאבל על חורבן הבית בימי החול, זוכה להמשך הפסוק לבחי' "ביום השבת", דהיינו לאור השבת, שהוא מאורי האור, שעל ידם נכנעים מאורי האש, וזהו "לעשות את השבת לדורותם" דהיינו שאור השבת מציל את הדירות משריפות של מאורי האש הנ"ל.

מבואר שאע"פ שאור הדעת של שבת והצדיק מחזק את כל מלכות דקדושה ומחזק את כל הטוב שבד' יסודות, ובחסרונו מתגבר הרע של כל הד' יסודות, אעפ"כ רבנו כאן מדבר רק מיסוד האש. ומבאר שגם חורבן הבית גם הראשון וגם השני נחרבו ע"י יסוד האש שהתגבר הרע שלו בעוונות כמ"ש ויצת אש בציון וכתוב וישלח אש בעצמותי. וכמבואר קצת בלק"ה/ו' שעיקר הרע שבד' יסודות הוא יסוד האש כי כל מדות שנמשכות מד' יסודות עיקר הרע שבהן הוא החמימות וההתלהבות שבהן לאותו רע שנמשך מהן. כי כל יסוד כלול מכל היסודות והכל מדה רעה יש מיסוד האש והיא החמימות לתאוה. לכן רק הצדיק שהוא היסוד האש הזך ומתוקן בבחי' מאור אור ויסוד הפשוט שכולו אש להבה להקב"ה הוא שיכול להשקיט את אש התאוות למי שנכלל בו, וח"ו מי שלא נכלל וכ"ש החולק מתגבר בו מאד יסוד האש דייקא שכולו בוטר לתאוות רעות, עד שנעשה מאורי אש ושריפות ממש.

ועיין לק"ה שבת ה' אות א' שעל כן דווקא הבערה לחלק יצתה. כי שבת היא מאורי אור וחילול שבת הוא מאורי אש. - כִּי בַּאֲמַת כָּל אֶסּוּר מְלֹאכָה בַּשַּׁבָּת שֶׁל כָּל הַלֵּיט מְלֹאכּוֹת עֶקֶר הָאֶסּוּר הוּא שְׁלֹא לְהַגְבִּיר בְּחִינַת מְאֹרֵי אֵשׁ שֶׁהֵם בְּחִינַת חֵלּוּל שַׁבָּת שֶׁהוּא שֵׁם ה' בְּחִינַת מְאֹרֵי אֹר כְּנִ"ל וְעַל כֵּן פִּרְטָה הַתּוֹרָה אֶסּוּר הַבְּעֵרָה דֵּיִקָּא לְחַלֵּק בֵּין הַלֵּיט מְלֹאכּוֹת. (ועיין בזה מהרש"א שבת קיט: ד"ה אין הדליקה מצויה)

ולזכות לגלות את הצדיק משמע שזה דווקא ע"י שקם בחצות ומתאבל על חורבן הבית דייקא וכנ"ל כי דייקא בחצות בתיקון חצות מתקיים פאר תחת אפר. דהיינו אור הצדיק והשבת מתגבר על מאורי האש שעושים הכל לאפר.

הספד על סילוק הצדיק,

לעיל על חורבן הבית אמר רבנו העבר אין, דהיינו שאנו לא בוכים על העבר, (כמו שאומרים על חלב שנשפך) אלא בכסופים לתשובה, על מנת להחזיר עטרה לישנה ואת הבית למכוננו. ומסתמא גם בעינין הספד על סילוק הצדיק, העבר אין, ואנו מבקשים משיח. אבל באמת נראה שאינו דומה כי הצדיק

בקול יללה גדולה מאד, כי כל אחד מילל על זוגו כנ"ל. וזהו הקול יללה שנשמע באלו שתי המדינות. (אשר מחמת אותו הקול יללה כולם מיללים מאד ואינם יכולים לישון)

^{טז} עיין תורה ל' אות ו' ששאגתו ית' על נווהו שנפל לד' גלויות גדולה יותר מהבכי של השכינה על שנתרחקה ממנו.

^{יז} ליקוטי הלכות אור"ח - הלכות תפילין הלכה ז אות ג' - אף עקר הפגם הוא כְּשֶׁמִתְגַּבֵּר ח"ו, הרע שבד' יסודות, שהוא בחינת אש, בחינת הרע שבמאורי אש הנ"ל שמשם כל התאוות ומדות רעות, כי כלם בחינת אש, בחינת חמימות הלב הוא נור דלוק. וצריכין להתגבר עליה ולהכניעו על ידי המאורי אור, שהוא בחינת שם הצדיק שמשם כח האש דקדושה ששורף ומבער האש הרע הנה בבחינת (יחזקאל ט"ז) מהאש יצאו והאש תאכלם, הינו שבכח הצדיק זוכין להתגבר להפך אש חמימות הלב אל הקדושה, שזה עקר השלמות, כמו שכתוב במקום אחר (ליקוטי תנינא סימן מ"ט), הינו להתגבר על האש התאוות והמדות דספרא אחרא רק להמשיך עצמו אל ההפך לעורר לבו שיתלהב להשם יתברך ולתורתו ולעבודתו יתברך להתפלל וללמד בהתלהבות אש דקדושה בבחינת (תהלים ל"ט) חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני, בבחינת (שיר השירים ח') רשפיה רשפי אש שלהבת יה עד שזוכה שהמאורי אש יתהפכו ויכללו בשרשם העליון שבקדושה שהוא בחינת מאורי אור. וזה זוכין על ידי קימת חצות כנ"ל.

רבנו אמר שהוא כמו שעבר מחדר לחדר וצדיקים בהסתלקותם כוחם גדול יותר מבחייהם, ואנו מבקשים שיתפללו עלינו ויאירו לנו אור אמת ועצה בלב דרך לימוד ספריהם. ושנוכה להתקרב לתלמיד המבין ומקיים ביותר שלימות את דבריהם.

הידור האתרוג

חז"ל למדו מלשון התורה פרי עץ הדר שיש עניין מיוחד בהידור האתרוג לבד מהמצווה להתנאות במצוות שלומדים מהפסוק זה א-לי ואנוהו. ובגמ' ב"ב ט למדו שההידור הוא להוסיף שליש על המחיר של אתרוג שהוא רק כשר.

ד' מיני הלולב הם שבע, כנגד ז' ספירות והאתרוג מלכות, בחי' רחל, וכשהיא בוכה על בניה, אזי מסתלק מאור הפנים והידורם, (דהיינו שנשאתר יפה אבל בלא מאור עיני החכמה כמו שיתבאר בפנים) ואזי גם הבן הנוול ממנה נתעלם הידורו ויופיו. אבל כשצדיק הגדול בדור שהוא פאר הדור מתפרסם ומכבדים אותו אזי גם כל בחינות ההדר מתעלות (כמבואר בתורה פא תנינא לעניין הרגלין). ועל זה סמך רבנו בסוכות של אותה שנה, שכיון שרבי לוי יצחק מבארדיטשוב, יש לו שם טוב, והוא פאר הדור אזי, גם יהיו אתרוגים מהודרים לחג הסוכות (כמבואר בחיי מוהר"ן סימן מה) ובאמת צ"ע כיצד יתכן שבגלות כשרחל מבכה על בניה אין העלמה על פאר הדור? ואולי התירוץ שעל כן פאר הדור הוא לא רבנו אלא צדיק גדול אחר, כי העלמה נתקיימה ברבנו והפאר התגלה בחברו/י"ח. וצ"ע.

*

עוד בעניין הבכי

נראה שיש כאן חדוש גדול בתורה זו שלא נמצא בתורות אחרות כי בכל מקום למדנו שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, וצריך תמיד לנהוג בדעת וכיש דעת אין ייסורים, וכחז"ל שאמר שהמשילו לכוס חצי מלאה שצריך תמיד להסתכל על החצי המלא ולא על החצי החסר. ומצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, וכ"ש לא בצער, ועצבות, ותמיד מצוה עלינו להסתכל על הפנימיות והשכל שבכל דבר בעיני השכל ולא בעינים הגשמיות והנה כאן מצווה לבכות אע"פ שע"י הבכי מסתלק מאור העינים. ואין הכוונה לעין הגשמית שמסתלק אלא לעין השכל הרוחנית שמסתלק ע"י הבכי, כמבואר בלק"ה תפלין ז' ג' פי על ידו הַדְמָעוֹת נִפְגְּמִין ח"ו בְּחֵינַת הַמְאֹרֵי אֹר, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב שָׁם, שְׂוֵהוּ בְּחֵינַת רַחֵל מְבַכָּה עַל בְּנֵיהָ, שְׂוֵהוּ בְּחֵינַת חֶרְפָּן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. ועי"ש שמבאר טעם שאעפ"כ אנו בוכים על החרבן כדי להמתיק את המאורי אש בשרשן שבמאורי האור.

וכאן רבנו מדבר על התיקון ע"י האבל דייקא, בבחי' רחל מבכה על בניה, שבחצות מצוה לשים אפר תחת פאר דהיינו במקום תפילין ולשבת על הארץ ולבכות על חורבן הבית וסילוק הצדיקים. ושבעים יום בשנה אסור לשמוע ניגוני שמחה, עשרים ואחד יום בין המיצרים ומ"ט ימי ספירת העומר ימי אבל על תלמידי ר"ע, שנסתלקו נשאר עולם חרב ושומם מתורת ר"ע.

וזה לכאורה ההפך מכל מה שחוזר רבנו ומלמד בכל ספרו מעלת הדעת שצריך תמיד לשאוף אליה ולחדד השכל ולהתעורר מהשינה עיין ריש תורה ד' שהדעת הוא שיודע שכל מאורעותיו/י"ט לטובתו, ושזו מעלת הבר דעת והאיש על האשה שדעת קלה, ובניינה גבורות ולא חסדים כמו האיש. והנה כאן, דייקא כדי לזכות לזה, אנו מפילים עצמינו לבחי' אשה, בחי' רחל מבכה על בניה, ונוהרים שלא להשיח הדעת מהחיסרון שהוא הצד הרע, והחצי כוס חסרה, בוכים ומיללים על החורבן והחסרון.

וכבר היה מעשה (מכות כד.)¹ שהיו מהלכים חכמים ור"ע עמיהם ובאו למקום הבית החרב, הם בוכים והוא צוחק, ותמהו עליו, וענה להם שאדרבה כיון שהחורבן שנבאו עליו הנביאים התקיים, זו ראייה שגם הבניין

¹ אע"פ שגם רבי לוי יצחק מבערדיטשוב היה נרדף מאד בצעירותו עד גיל מה היה רב בכמה עיריות ונרדף מאד ע"י המתנגדים בעיקר בשנת תקלב כשיצא חרם הגר"א על החסידות. ובשנת תקמ"א עבר לברדיטשוב כ"ה שנים היה שם רב ובתחילה היו למתנגדים אבל בסוף ימיו היה מפורסם ובשם טוב.

² מאורע - לשון תערוכת אור ורע. כי בכל מאורע יש תערוכת, והבר דעת רואה את האור שבו.

³ מכות דף כד. - וכבר היה ר"ג ורבי אלעזר בן עזריה ורבי יהושע ורבי עקיבא מהלכין בדרך ושמעו קול המונה של רומי מפלטה [ברחק] מאה ועשרים מיל והתחילו בוכין ורבי עקיבא משחק אמרו לו מפני מה אתה משחק אמר להם ואתם מפני מה אתם בוכים אמרו לו הללו כושיים שמשחתחים לעצבים ומקטרים לעבודת כוכבים יושבין בטח והשקט ואנו בית הדום רגלי אלהינו שרוף [דף כד:] באש ולא נבכה? אמר להן לכך אני מצחק ומה לעוברי רצונו כך לעושי רצונו על אחת כמה. וכמה שוב פעם אחת היו עולין לירושלים כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הן בוכין ור"ע מצחק אמרו לו מפני מה אתה מצחק? אמר להם מפני מה אתם בוכים? אמרו לו מקום שכתוב בו והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה? אמר להן לכך אני מצחק, "ואע"פ לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו" וכי מה ענין אוריה אצל זכריה? אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני, אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה, באוריה כתיב "לכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו']" בזכריה כתיב "עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלם", עד שלא נתקיימה נבואתו של אוריה, הייתי מתיירא שלא

שנבאו עליו יתקיים, ואמרו לו נחמתנו ר"ע. וצ"ע כיון שהתנחמו, הרי הודו לו שאדרבה צריך לשמוח, ומדוע פסקו שהתיקון בבכי דייקא, ובכי לדורות כל יום בחצות וכל שנה ע"ב ימים (עם צום גדליה וי' טבת שהובקעה העיר)

מאיך הרי מי שלא כואב את חסרון בית המקדש והצדיקים הוא חסר לב

כיון שאנו קרוצים חומר א"א שיהיה הדעת שלם עד שנוכל לברך הטוב והמיטיב על הרעה, ממילא מי שלא מרגיש כאב על חסרון צדיק ובית המקדש, זה לא מרוב דעת אלא מחולשת הרגשת החסרון, שזה פגם בדעת כי מלמד שלא היה מחובר כראוי אלא הצדיק או הבית וממילא גם להקב"ה. על כן חז"ל ציוו לבכות את אדם כשר שהסתלק/כ"א

ועוד יותר צ"ע שמצינו בדברי מוהרנ"ת/כ"ב שהאדם צריך לחפש סיבות לבכות ולכוון בהם שיזכה לתשובה כראוי. משמע שבתפלה צריך להיות כדל וכרש גם בבחי' עני מדעת, וזה שכתוב שפכי כמים לברך, לברך דייקא, לשון נקבה, דעת קלה. ולא נכון להתפלל מתוך דעת גדול שיש בזה יהירות בבחי' אל תתהדר לפני מלך, וכמבואר בזוהר שתפילת העני מתקבלת.

נמצא שאע"פ שכל עבודתינו היא לצאת מקטנות מוחין לגדלות מוחין ולזכות לדעת גדול עד שיודע שכל מאורעותיו לטובתו. אעפ"כ הדעת בעצמו מביא את האדם לשפלות, עד שיודע שאין בכוחו לעשות כלום, אלא הכל ה' עושה, ועל צער צריך תפלה, ואע"פ שהדעת הוא לשון חיבור והוא עיקר החיבור להקב"ה, הרי גם התפלה היא עיקר החיבור, כמבואר בתורה פד תנינא/כ"ג, אע"פ שתפילה היא כדל ורש ובחי' עני מדעת, שהרי בדעת גדול לכאורה אין על מה להתפלל שהרי הכל טוב/כ"ד.

כי הם שני סוגי חיבור, שני סוגי התקשרות אחת מצד הדעת ואחת מצד הקטנות דעת, כשאני מחובר אליו ית' כראוי ויודע שגם החיסרון הוא טוב זה בעצמו חיבור, אבל מי שאינו בחיבור כזה אזי להפך החיבור שלו להקב"ה הוא דייקא לבקש על כל חסרון להראות שאני יודע שרק הוא ית' יכול למלא את חסרוני.

ועיין לק"ה תפילין ז' אות ג' שצריך לבכות על חורבן הבית כי אין הדין נמתק אלא בשרשו דהיינו דייקא כי הדמעות אעפ"י שהן על החורבן הן מאורי אש אלא שכיוון שבוכה על החורבן אזי הן נמתקות כי כשבוכה על החורבן ממשיך על עצמו קדושת ביהמ"ק בחי' פאר ונתהפך המאורי אש שמשם הדמעות וכו' למאורי אור בבחי' ראיתי את דמעותיך (ישעיהו לח שהקב"ה שלח לומר לחזקיהו המלך ששמע תפילתו שלא ימות)

וצ"ע אולי אפ"ל שדומה לניסור שכיון שהחורבן הוא בחי' אחר באחר לכן ע"י שאנו מורידים עצמינו לבחי' תרדמה ושינה בחי' נוקבא דעת קלה וסילוק הדעת נעשה הניסור ותיקון החורבן. גם צ"ע הקשר בין אבל על נפטר לאבל על החורבן שעל נפטר הוא השתתפות בצער/כ"ה ולא אומרים העבר אין, אבל על החורבן אומר רבנו מה שעבר אין, והבכי הוא מתוך געגועים לבנינו.

עוד בעניין הצדיק יסוד פשוט

יסוד הפשוט הנ"ל נראה שהכוונה לסוד ההיולי שכתב הרמב"ן עה"ת (בראשית א' א/כ"ו) שבריאית העולם היתה יש מאין שהוציא מן האפס הגמור המוחלט יסוד דק מאד, אין בו ממש, אבל הוא כח ממציא, מוכן לקבל

תקיים נבואתו של זכריה, עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו עקיבא ניחמתנו עקיבא ניחמתנו:

כ"א צריך לבכות על אדם כשר שנפטר - שבת דף קה: - דתניא חכם שמת הכל קרוביו הכל קרוביו סלקא דעתך אלא אימא הכל כקרוביו הכל קורעין עליו הכל חולצין עליו הכל מברין עליו ברחבה לא צריכא דלאו חכם הוא ואי אדם כשר הוא חיובי מיחייב דתניא מפני מה מתים בניו ובנותיו של אדם כשהן קטנים כדי שיבכה ויתאבל על אדם כשר כדי שיבכה ערבונא שקלי מיניה אלא מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר שכל הבוכה על אדם כשר מוחלין לו על כל עונותיו בשביל כבוד ששעה

כ"ב שיש"ק ח"ב-תרלה - פעם נפטר למוהר"ן א"י קרובת משפחה, שהיתה זקנה, ובעת שלוחה אותה מוהר"ן בכה בהלוותה, כששאלוהו אחר-כך, מה ראה לבכות בלוייה פזו, כי היתה זקנה ובהא בימים, ענה מוהר"ן א"י ואמר: "האדם תרי צריך לבכות לפני השם-יתברך, ובכן כשמגיע הודמנות לבכי צריך לנצל אותה", "א מענטש דארף זאך דאך אויסוויינען פאר השם-יתברך - אז ס'קומט די גילעגנהייט דארף מען דאס אויסניצן".

כ"ג עיין תורה פד תנינא שעיקר ההתחברות להקב"ה היא ע"י התפלה, היא השער להשם ית' ומשם אישתמדעין ליה, וכן תפלה הוא לשון התחברות כמ"ש נפתלי אלקים נפתלי תרגומו לשון התחברות אבל כיון שהיא בחי' מלכות שהיא בגולה לכן יש בה אחיזת הקליפות וסכנה שיפלו לו מחשבות גדלות מבחי' מלכות הרשעה.

כ"ד יש בזה שיחה מפורסמת שהיתה בין **הבעש"ט ותלמידו רבי נחמן מהורדנאק**

כ"ה תורה כא סוף אות ה' - וזה בחינת שבעת ימי אבלות, רחמנא לצלן, שמתאבלין עליו על שנסתלק נשמתו, כדי שיעלה נשמתו לאור הפנים הנ"ל על ידי שבעה ימים אלו:

כ"ו רמב"ן בראשית פרק א פסוק א - ועתה שמע פירוש המקרא על פשוטו נכון וברור - הקב"ה ברא כל הנבראים מאפסיה מוחלטת ואין אצלנו בלשון הקדש בהוצאת היש מאין אלא לשון "ברא" ואין כל הנעשה תחת השמש או למעלה, הווה מן האין התחלה ראשונה אבל

הצורה, ולצאת מן הכח אל הפועל, והוא החומר הראשון, נקרא ליוונים "היולי" ואחר ההיולי לא ברא דבר, אבל יצר ועשה (נראה כוונתו כיון שהיולי נברא והיינו בריאה ממילא השלב הבא הוא יצירה ועשיה), כי ממנו המציא הכל והלביש הצורות ותיקן אותן. ודע, כי השמים וכל אשר בהם - חומר אחד, והארץ וכל אשר בה - חומר אחד. והקב"ה ברא אלו שניהם מאין, ושניהם לבדם נבראים, והכל נעשים מהם. והחומר הזה, שקראו היולי, נקרא בלשון הקדש "תהו". עכ"ל הרמב"ן

וכעין זה עיין בספר נצח ישראל למהר"ל פ"ג שמהאחד הפשוט שהוא הקב"ה בהכרח שלא נברא אלא רק אחד פשוט, כי ההכרח שמאחד יצא רק אחד. (בתחילה בכח (בבחי' מלכות דא"ס) ואח"כ בפועל) וזה ההיולי שהוא ראשית היש מאין. אלא שביחס לבריאה הוא אין ממש. ואח"כ נצטייר לפי המקבלים לדמיונות רבים. ומבאר שם את המדרש (ב"ר א' ד') רבי ברכיה אומר עולם ומלואו לא נברא אלא בזכות משה רבנו, דכתיב "בראשית ברא אלקים" ואין ראשית אלא משה רבנו כמ"ש "וירא ראשית לו".

עיין בזה ביאור נפלא **בערבי נחל** 12 (פרשת קרח-בלק), שבכל דור בזכות צדיק אחד מתקיים כל העולם כמו שכתוב (משלי י' כה) וצדיק יסוד עולם, דהיינו שמוכרח בכל דור להיות צדיק חי בגוף גשמי שאחיותו בשרש דשרש הבריאה כי הוא החוט הקושר את כל העולמות כולן, והוא הצינור שעל ידו מגיע השפע לכולם מקודם הבריאה.

ונראה שעל כן הצדיק בחי' יסוד פשוט הפירוש כי כל כך נכלל בו ית' עד שכולו אש להבה לה' ית' וכל מדה אצלו כולה לה' עד שלא ניכר כלל החילוק יסודות כי כולם כלולים זה בזה להכלל באחד הפשוט שלו ית'.

*

עוד הקדמה ישנה

יסוד חשוב כאן בתורה הוא זה לעומת זה מאורי אור ומאורי אש ונראה שהם בשרשן דבר אחד עיין ספר הברית ח"א מאמר יא ובקיצור בתחילת ח"ב מבאר שמד' יסודות נעשו הדצח"ם ומבאר שם שהמדבר הוא

הוציא מן האפס הגמור המוחלט יסוד דק מאד, אין בו ממש, אבל הוא כח ממציא, מוכן לקבל הצורה, ולצאת מן הכח אל הפועל, והוא החומר הראשון, נקרא ליוונים "היולי" ואחר ההיולי לא ברא דבר, אבל יצר ועשה, כי ממנו המציא הכל והלביש הצורות ותיקן אותן: ודע, כי השמים וכל אשר בהם חומר אחד, והארץ וכל אשר בה חומר אחד - והקב"ה ברא אלו שניהם מאין, ושניהם לבדם נבראים, והכל נעשים מהם:

והחומר הזה, שקראו היולי, נקרא בלשון הקדש "תהו", והמלה נגזרה מלשונם (קדושין מ:): בתוהו על הראשונות, מפני שאם בא אדם לגזור בו שם, תוהו ונמלך לקוראו בשם אחר, כי לא לבש צורה שיתפש בה השם כלל והצורה הנלבשת לחומר הזה נקראת בלשון הקדש "בהו", והמלה מורכבת, כלומר בו הוא, כמלת לא תוכל "עשה" (שמות יח יח) שמחוסר הו"ו והאל"ף, עשו הוא:

¹² וזה לשון הערבי נחל קרח-בלק (במצע הדרוש ד"ה דרך השלישי) ...מאמרם ז"ל (יומא לח): וצדיק יסוד עולם (משלי י' כה), בזכות צדיק אחד העולם מתקיים. והכוונה, כי נודע שנשתלשלו כל העולמות מסיבה ראשונה עד טבור הארץ עולמות לאלפים ולרבבות, וכולם תלים זה בזה התחתון בשלמעלה ממנו שנשתלשל ממנו, ונשפעים זה מזה בהשתלשלות מן מקור המקורות עד טבור הארץ.

ואולם אופן דיבוק העולמות זה בזה אשר יתלכדו ולא יתפרדו זה מזה, הענין הוא כך, כי בכל דור ודור ההכרח להיות צדיק אחד היותו גדול מכל צדיקי הדור, אשר מקור נשמתו אגוד במקור המקורות כולם, ונובק ויורד דרך כל העולמות עד גופו של צדיק זה, נמצא ראש נשמתו במקור המקורות וראשו השני בטבור הארץ בגוף שלו, והוא המקשר כל העולמות זה בזה, והוא כדמיון קו מרגליות אשר לולא החוט שנובק בהם היו נופלים זה מזה ומתפרדים, רק מחמת שהחוט נוקב ויורד בהם מראשן עד סופן קשור בשני ראשיו על ידי זה הם כולם מתחברים זה בזה, כך נשמה זו קשורה בראש ובסוף, כי נודע שכל הברואים אשר בכל העולמות אין בכחן רק מרוחניות אותו העולם ולא ממה שלמעלה מהם, משא"כ נשמת האדם כלול מעולמות שלמעלה, רק לא כל צדיק וצדיק שוה בשורש נשמותו, והם זה למעלה מזה, וצריך שיהיה בכל דור עכ"פ צדיק אחד אשר נשמתו קשורה ונשתלשלה מגבהי מרומים, והוא כמו החוט בתוך המרגליות, כך עליו תלים ומדובקים כל העולמות, וצדיק זה הוא הנקרא יסוד עולם, כי הוא יסודן וקיומם של כל העולמות.

וכמו אם יוקח החוט מתוך המרגליות היו כולם נפרדים ונופלים, כך בהסתלקות צדיק זה יכילים כל העולמות להתבטל, ומטעם זה אמרו רז"ל ורחח השמש ובא השמש כו' (קהלת א' ה) עד שלא שקעה כו', כי לא יסתלק צדיק זה מהעולם עד בוא אחר במקומו כדי שיתקיימו העולמות.

והנה צדיק זה הוא מבחר כל העולמות, והוא המשפיע על פי שורש נשמתו מן המקור כל ההשפעות הצריכות לכולם, ובלעדו היו כל העולמות בטלים מן המציאות. והנה צדיק זה בידו לעלות תמיד מדריגות רבות עד אין מספר, ואפשר לו ברוחב ביתו ומעלתו להסתלק מחשבתו ונשמתו שלא יהיה בזה העולם כלל, וכדמצינו באלהו וצדיקים אחרים שהיה להם שני גופים, שהיה מתפשט מכל וכל מזה הגוף ונתלבש בלבוש רוחני ונסתלק מזה העולם, דהיינו שהוא במדריגה כזו שאינו מרגיש כלל עניני זה העולם כי נסתלק לעולם שלמעלה, וכן יוכל להסתלק מעולם לעולם עד אין חקר.

.....והנה צדיק כזה אשר מצד עצמו הוא יכול להתעלות במדרגות רבות מעולם לעולם, ובאמת רצון הקדוש ברוך הוא שיהיה הוא יסוד העולם וישפיע גם לזה העולם, מוכרח הקדוש ברוך הוא לעשות לו רצון אל עניני עוה"ז בכדי שיהיה קשור בזה העולם ולא יסתלק מזה העולם, והוא אמרם ז"ל (הולין ס ב) הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפלתן של צדיקים, ר"ל שהקב"ה רוצה שיהיה לו רצון לעניני עוה"ז ויתפלל על אותו הדבר בכדי שישפיע גם לכל הבריות. וזהו כוונת הפסוק (תהלים קמה, יט) רצון יראיו יעשה, ר"ל הקדוש ברוך הוא עושה רצון אל הצדיק, ר"ל שהקב"ה שולח לו ועושה שיהיה לו רצון לאיזה עסקי עוה"ז, בכדי שיהיה את שועתם ישמע ויושיעם, ר"ל שיתפלל להקב"ה, וכאמור.

ונחזור אל הענין, כי הצדיק כזה אשר הוא יסוד העולם אשר בו מקושרים ומדובקים כל העולמות, והוא ברצונו להסתלק מעולם לעולם, וזלת שהקב"ה אינו מסכים שיהיה כך, כי הוא נברא לצורך כל העולמות, וכמו שאם ניתק קצת מהחוט אשר בתוך המרגליות אזי אותן המרגליות שהיו מחוברים בו יתפרדו ויפלו, כך אם יתעלה צדיק זה מן קצת עולמות אזי אותן העולמות יתבטלו מהמציאות, לכן מוכרח כל עליותיו של צדיק זה להיות ברצונו ושוב שלא יתעלה ויסתלק לגמרי רק יחזור על עקבו והבן. ומטעם זה מצינו באלהו ז"ל שקודם סילוקו היה כל עליותיו ברצונו ושוב, ובעת שעלה במחשבה שיסתלק לגמרי הוצרך תחלה למשוך את אלישע לנביא תחתיו להאציל רוחו עליו, דאל"כ נמשך ביטול לעולמות התחתונים.

.....והנה צדיק כזה אשר כל העולמות אין מקבלים שפעם וחיותם רק על ידו ומאנו, כל המצער אפילו קצת מן הקצת הוא נענש מיד, על דרך שאמרו רז"ל כהן השונא הצבור לא יעלה לדוכן, מאחר שענין ברכת כהנים הוא להשפיע ברכה על הציבור דרך אצבעותיו, וקבלת השפע אי אפשר רק על ידי האבה גמורה, הכי נמי זה הצדיק אשר כל החיות נשפע על ידו לכל הבריות, ממילא מי שמרחיק את עצמו מאתו ומצער, הגם שהצדיק אינו נעשה לו שונא רק שמסלק ממנו אהבתו, שוב נפסק מאתו החיות, כי אין יכול שוב לקבל חיותו ושפעו ממנו, וצריכין כל האדם ליהור בכבודו ולהתקרב אליו לעורר אהבתו.

מיסוד האש שהוא הזך שבדי' יסודות לכן עומד בקומה זקופה כי נמשך לשרשו כמו האש שטבעה לעלות למעלה ומבאר שם שיש בחי' למעלה מהדי' יסודות דהיינו למעלה מהדצח"מ וזה נקרא יחידה דיסוד האש דהיינו נשמות ישראל שהם המדבר המזוכך שבמתן תורה פסקה זהמתם ונתעלו למעלה מכל המדברים להיות בחי' יחידה דמדבר יחידה דיסוד האש. נמצא שמי שמזוכך עצמו להיות בחי' ישראל בעצם בלי הזהמה אזי הוא נהפך כמו אש רוחנית כולו להבה להש"י, ואולי אז הוא בחי' מלאך, אבל עדיף ממלאך כי הוא אדם שבבחיירה זיכך עצמו מדרגת מלאך, כמובא בקדושין פא עיין תורה א' תנינא אות ב' שעמרם חסידא אמר למלאך אנא בשרא ואנת אש, וכן בתורה א' מתחזי כצוציתא דנורא חיורתא ברישא, היינו אש לבנה. וכן המלאך שבישר על לידת שמשון ויעל בלהב האש.

וכן ה' אלקים אש אכלה הוא, ובמדבר הלך לפנייהם בעמוד אש, דהיינו השכינה שהיא בחי' האלוקות היורדת ושוכנת עמנו היא בחי' אש, דהיינו רגלי האלוקות הם בחי' ראשי העם בחי' אש, והביאור כי הבחי' הנמוכה היא בחי' הנוקבא בחי' כלי בחי' מקבל בחי' החזרת הדברים לשרשן שיסוד האש הוא תכלית הדין ותכלית החזרת הדברים לשרשם והיינו השכינה היא אש אכלה ששורפת כל מה שמפריע להמלכת הש"י כי היא תכלית הדין להביא בדין כל דבר להיות גילוי כבוד הש"י ומה שלא נמצא בו כבוד הש"י באופן חיובי היא שורפת אותו ומגלה על ידו כבוד ה' באופן שלילי דהיינו שמתגלה הדין הנעשה למי שלא ממליך את הש"י ואולי הם שתי הבחי' של אש הנ"ל מאורי אור הם בחי' השכינה המאירה מוחין להמליך את הש"י ומי שלא מכין עצמו לכך אזי היא נעשית אצלו מאורי אש לשרוף ולכלות תחילה הרכוש ובתים דייקא מידה כנגד מידה על העלמת הבעל בית של העולם, כי כשאין בעל בית אין בית ואז ישראל מתגלגלים בחוצות דהיינו אפילו כשזה לא מגיע לידי חוץ ממש בגשמיות אבל אדם שהוא בלא מוחין ובלי דעת היינו בית הדעת ובית היראה אזי הוא כמו בלי בית ומי שגורם לזה אזי לבסוף מגיע שגם נשרף ביתו הגשמי.

נמצא שיסוד האש טובב מבחי' מוחין ונשמות ישראל שהם תכלית הבריאה שבמדבר שעולה למדרגת מלאך ודומה לשכינה, עד בחי' אש שהוא מארבע אבות נויקין, ואש התאוה דמחמם גופיה דברנש לעבירה, שגם זה מנפילת בחי' החזרת הדברים לשרשם כידוע ועיי' שורף את בית הדעת וגם שורף בגשמיות בתי ישראל וכל חלקה טובה

ובגשמיות נראה שהיסוד האש מצד עצמו רוצה לכלות ולשרוף את כל שאר היסודות **כי טבעו לצרף איליו כל הסמוך לו להיות כמוהו** ורק ע"י שמאירים מאורי האור עיי' יש שלום בין היסודות כנ"ל ע"י היסוד הפשוט החמישי בחי' קוצו של יוד בחי' הצדיק

עוד מדבר רבנו כאן מעינים דהיינו בחי' שבת וחכמי הדור וביהמ"ק ומדבר מעינין שם ונראה הקשר ביניהם כי כמו שאדם לא צריך עינים אלא כלפי חוץ כך השם הוא רק כלפי זולת. ואע"פ שהראות כאן הכוונה כלפי המידות, אבל זה רק כשע"י המוחין מזהה אותם כזולתו, דהיינו את עצמו כנשמה ולא כגוף. (הגה צ"ע אם עין הכוונה לכח הראות אין זה גוף אלא נשמה)

ומדבר מפאר ותפילין שזה גם הבחי' הזו כי תפילין זו יראה פנימית עצומה שבוקעת החוצה עד כדי וראו וכו' כי שם ה' נקרא עליך ויראו מפניך תורה יז דהיינו שהוא ירא ועיי' יראים ממנו ויראה היא כלפי חוץ כי שום דבר לא ירא מעצמו.

עוד עיין בפנים בתורה שכתב פי שמו אָחָד יִתְבַרְךָ-הוּא בְּחִינַת אַרְבַּע אוֹתוֹת הַשֵּׁם וְעַל-כֵּן לְמַטָּה נִשְׁתַּלְשַׁל מִשְׁמוֹ יִתְבַרְךָ בְּחִינַת הָאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת וּמִתְחַלָּה מִשְׁתַּלְשַׁל מֵאַרְבַּע אוֹתוֹת הַשֵּׁם בְּחִינַת תְּלַת גּוֹנִין דְּעֵינָא וּבֵת עֵין, וְאַחַר-כֵּן מִשְׁתַּלְשַׁל לְאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת וּמִקְדָּם מִשְׁתַּלְשַׁל לְבְּחִינַת: 'צִדִּיק יְסוּד עוֹלָם', שְׁמִמְנוּ נִמְשָׁכִין כָּל הָאַרְבָּעָה יְסוּדוֹת דֵּהיינו מִשְׁמַע שֶׁהַצִּדִּיק שָׂרְשׁוּ בֵּין שׁוֹרֵשׁ בְּחִי' עֵינֵי ה' וּבֵין הַד' יְסוּדוֹת וְאֵע"פ שֶׁהוּא יְסוּד אַחַד פְּשוּט וְהָרִי כִּבֵּר קִדְּם לֹו הֵהֱתַחֲלָקוֹת לְג' וּבֵת אֲבָל נִרְאָה כִּי כִיוּן שֶׁשָּׂרְשׁוּ בְּקוּץ שֶׁל הַיּוֹד שֶׁל ה' לִכֵּן הוּא תְּמִיד הַבְּחִי' הַפְּשׁוּטָה שֶׁכְּלוּל בָּהּ כֹּל הַמְדֻרְגָּה הַבָּאָה כִּי כֹּל מְדֻרְגָּה הִיא בְּחִי' שֶׁם הוּיָה בְּלוּשׁ אַחַר וְהוּא תְּמִיד הַקּוּץ שֶׁל יוֹד שֶׁל הַהוּיָה שֶׁשֶׁם גַּם הוּא מְלוּבֵשׁ בְּלוּשׁ מִמוּצֵעַ שְׁקוּדָם לְלוּבֵשׁ שֶׁל הַמְדֻרְגָּה הַזֹּו שְׁצָרִיכָה לְהִתְגַּלּוֹת וְאֵע"פ מִמָּה שֶׁרְבִינוּ לֹא הִזְכִּיר אֶת הַצִּדִּיק אֲלָא קוּדָם לְד' יְסוּדוֹת אֲפֻשֶׁר שְׁבֵאמַת כִּי קוּדָם לֹזָה אֵין לֹו מִמֶּשׁ אַחִיזָה אֲלָא שׁוֹרֵשׁ הַבְּחִי' שֶׁלֹו דֵּהיינו בְּכַתֵּר בְּבִחִי' אֲרִיךְ אֲנַפְיָן שֶׁל כֹּל עוֹלָם כְּמִבּוֹאֵר בְּמָקוֹם אַחַר שׁוֹ בְּחִי' יַחִידָה.

עוד עיין בפנים שכתב פי פח הראות נמשך גם-כן מבחינת השם, שהיא בחינת ארבע אותיות, שמשם נמשך תלת גוֹנִין דְּעֵינָא וּבֵת עֵין כְּנִל נִרְאָה כִּי נִדְמָה לֹו שְׂרָאוֹת הִיא אֶת הַגְּשְׁמִיּוֹת אֲבָל בְּאֵמַת לְהִפְךָ מִמֶּשׁ כִּי כְּשֵׁרָוָא גְשְׁמִיּוֹת רֹוֹאָה מִסָּךְ הַמַּעֲלִים אֶת הָאֵמַת וְכִמְבּוֹאֵר בְּתוֹרָה א' יֵשׁ שֶׁכֹּל בְּכֹל דְּבַר שֶׁהוּא הָאֵמַת וְכֹחַ כֹּזָה לְרָאוֹת מִעֵבֵר לְמִסָּךְ הַגְּשְׁמִיּוֹת הִיא הָרָאוֹת הָאֵמִיתִית הִיא נִמְשַׁכַּת מִשֶׁם הַשֵּׁם לְכֹל אַחַד עַד כְּמָה שֶׁמְגַלָּה אוֹתוֹ ע"י שֶׁמְגַלָּה וּמִתְגַּלָּה לֹו שֶׁם וּגְדוּלַת הַצִּדִּיק כְּדִלְקָמָן.

ומבואר שהכל תלוי בשם ה' שממנו המוחין והראות והיסודות והמידות אבל שם ה' תלוי בשם הצדיק דהיינו שהכל תלוי בהסרת ההסתרה וההעלמה שעל הצדיק לגלות היופי והפאר שלו (דהיינו הפאר של העולם) שרק עיי' גדל שם ה' שבו תלוי הכל וכשמתגלה הצדיק אזי יש בעל בית לעולם ואזי יש השגחת ה' גלויה על העולם

מפורסמים של שקר

מענין המפורסמים של שקר אלה שהולכים בדרך הישר ורק השאלה אם ראויים להנהיג אותי לפי הראוי לי על זה צריך הרבה תפילה כמבואר בלק"ה שבת ה יג והעיקר לא לחלוק. ואמנם גם עליהם האריך מוהרנ"ת לבאר

שם באות ט שהס"מ נותן גדולה אפילו לצדיקים גדולים רק שאינם מזוככים לגמרי, כדי שיחלקו על הצדיק האמת עי"ש. ועוד כתב שם בלק"ה וכמו שמעתי מפי רבינו ז"ל שיש כמה צדיקים ששברו התאוות אבל עדיין נשאר אצלם שמץ מנהו. ואלו הצדיקים אין להם כח להחזיר בני ישראל למוטב. כי אם בכח הצדיק האמת הראש בית האמתי שזכה לבטל הרע בתכלית וכו' כנ"ל. כי מחמת שאין בו שום רע כלל. על כן יש לו כח לתקן כל הנפשות המקורבין איליו להחזירם להש"י □

ומה שכתב רבינו שיש בעלי שמות טומאה וקדרים וכו' נראה הכוונה שעצם העובדא שלא באים בשם התורה אלא מכח שיש להם כח לעשות מופתים בכל מיני דרכים וזה דבר שמצוי מאד בכל דור ובכל זמן אפילו בימינו חלקם שקרנים אבל אפילו אלה שבאמת שזכו משמים לדעת לומר מה יהיה מחר אזי מלבד החסרון ואולי אפילו איסור מצד תמים תהיה עם ה" אלקיך, אבל עצם העובדא שע"י שבאים אליהם מתפרסם וגדל שמם שלא משותף בו שם ה' ולא שם עבודת ה' ונראה ונדמה שבלי מסירות נפש בתורה ותפילה אפשר להיות רב ומורה דרך זה הפגם שמוזהיר ממנו כאן.

וזה יסוד התורה כאן ללמד לחפש ולבכות לזכות להתקרב לצדיקים אמיתים ששם משותף בשם ה' ופרסום שלהם מפרסם גדולת הש"י והחיוב לעבדו בכח וחלק עיקרי מהחיפוש הזה הוא להתאבל על הצדיקים האמיתים שנסתלקו ובעיקר על רבינו כי ככל שהצדיק גדול יותר הבכיה עליו יותר מקשרת לשם ה' ומסלקת את הראיה הגשמית ומגבירה ראייה רוחנית לחפש את הרוח הקודש של הצדיק ולא את גופו ועי"ז לזכות להכלל בחי"ן של הצדיק ועי"ז לזכות לראיה קדושה שיוכל להסתכל בשכל של כל דבר דייקא אע"פ שהוא מכוסה ונעלם בגשמיות.

עד כאן ההקדמה

(חיבור התחלת התורה בסופה)

מנהג הצדיקים בשבת בראשית/כח לומר תורה על הקשר בין התחלת התורה לסופה/כט, ולפני שהתחיל רבנו לומר את התורה הזו אמר שגם הוא יעשה כן/ל

תורה סז תנינא [לא]

בראשית לעיני כל ישראל.

בראשית היא התחלת התורה ולעיני כל ישראל היא סוף התורה. ורבנו הולך ומבאר הקשר כי בראשית אותיות ראש בית, רוצה לומר שכשיש לעולם ראש בית, ע"י שמאמינים בצדיק האמת ומתבטלים ונכללים בו, אזי כל ישראל הנכללים בו זוכים לעינים, לעיני השכל לראות מה וכיצד צריכים לתקן מדותיהם.

כח התורה נאמרה בשבת בראשית היא השבת שנהגו שחתן בראשית עושה קידוש כי היא השבת הסמוכה לשמחת תורה הוי"ט שבו מסיימים את התורה ומתחילים מיד מחדש, שאחר שסיימו לעיני כל ישראל קראו לחתן בראשית וקראו בראשית ברא, ונהגו הרבה צדיקים לומר אז תורה על הקשר בין תחילת התורה לסופה מסתמא לרמוז על האיץ סופיות של התורה. ולפ"ז יצא כאן רבנו מהמנהג הרגיל שרומז לבחי' עיגולים וביאורו כאן הוא דייקא בחי' יושר דהיינו שיש ראש בית ובני בית ואנשי חוצות.

ועיין גם תורה י' שרבינו כותב שכלל התורה הוא בחי' לב כי פותחת בכ' ומסיימת בל'. ולעומת זה בתורה לו כותב שאותיות כל של בלעם מרמזין שהוא בקליפה כנגד התורה שמתחילה בב' ומסיימת בל'. ועיין בבני יששכר חודש תמוז מה שכתב שם על בראשית לעיני כל ישראל

בחלק השני של התורה שאמר בפרשת נח מדבר מהספד על סילוק הצדיק, ומסתמא הכוונה גם על אדם הראשון שבבראשית ומשה רבנו שבעיני כל ישראל, ומובא אני במדרש שבהסתלקות משה נעלמו אלפי הלכות והיינו שכחת התורה עיין תורה סז אות ח' ששכחת התורה זה עננין דמכסין על עינין. וכל שכן בהסתלקות אדם הראשון ממדרגתו הראשונה למדרגתו שאחר החטא שנחשב למיתה כמ"ש ביום אכלך מות תמות, ונעשו עננין על עינין בכל הבריאה.

כט נראה טעם שלא אמר להפך סופה לתחילתה כי אמר תורה זו בשבת בראשית ואת הסוף כבר קראו ביו"ט שמיני עצרת בשמחתתורה, נמצא כעת אנו בהתחלה וקושרים את ההתחלה לסוף שקראנו לפני שבת.

ל עיין ימי מורה"ן ח"א סימן לט - ענה ואמר: "אצלי אין לכם כלום, כי אצל צדיקים אחרים מרגישים עתה שהוא שבת בראשית, ואצלי אין רואים כלום". עניתי אני ואמרתי לפניו, עתה הוא דרך הצדיקים לומר על חיבור התחלת התורה בסופה, דהיינו לחבר "בראשית" עם "לעיני כל ישראל". ענה ואמר בדרך צחות קצת: "גם אני אומר על זה". ותיכף חזר לאחריי ואמר לא אוכל, וחזר ואמר אף-על-פי-כן אומר, וחזר שוב לאחריי ואמר אבל לא אוכל, וכן חזר כך כמה פעמים שאמר אף-על-פי-כן אומר, ושוב חזר לאחוריו. אחר-כך אמר ויהי מה. אני אומר. ותיכף שאל מה דיברנו עתה, עניתי אני ואמרתי לו איזה מהשיחות שסיפרנו עימו. אז ענה ואמר לא לזה הדיבור כוונתי. ואמר בעצמו הלא דיברנו מקודם מענין שאינו נמצא בעל הבית וכו' פְּנֵי-כֹהֵן לְעֵלִי. ותיכף ישב בשתיקה, ונתלהב מאוד, והתחיל להוציא מפיו גחלי אש. כי כל דבריו היו כגחלי אש. ענה ואמר כל התורה על בראשית לעיני כל ישראל הנדפסת בליקוטי מורה"ן ח"ב בסימן ס"ז, עיין שם.

^{כז} תורה זו נאמרה בליל שבת בראשית (כו תשרי) שנת תקע. ומרומז בה מענין הסתלקות הרב הקדוש מברדיטשוב ומהסתלקות רבינו ז"ל בעצמו כמובן ממה שחזר ונשנה מאמר זה סמוך לכניסתו לאומן (ח"מ נט) ועיין פל"ח. ותי מורה"ן סיטנים מה ער סא קמה וימי מורה"ן ח"א אות לת לט ושיותו ה"ן סימן קצו (וקבה ופז) ושיש"ק ח"ה ל' ועיין לק"ה מתנה ג' ה' (הובא בשיש"ק ח"א צט) שתורה זו נאמרה גם לענין סוכה.

כי יש עננין דמכסיין על עינא [ל"ב] הם דמיונות של שקר המעלימים את האמת/ל"ג מעיני השכל שהם רומי רבתי ורומי זעירתא רבנו העתיק לשון הזוהר **כמובא (בר"מ)** דברי משה רבנו רעיא מהימנא בזוהר פרשת **פינחס** דף **רנב** [ל"ד]/ל"ה ושם ביארו המפרשים שהם הזכר ונוקבא דסטרא אחרא שהם הס"מ ולילי, ומתלבשים בקליפת עשו וישמעאל/ל"ו, ועיקר מקומם ברומי של אטליה/ל"ז של יון ובעיר קונסטנטינא/ל"ח בטורקיה. (בחי' עולם שנה נפש, דהיינו מקום זמן ואדם, שהם עשו וישמעאל, ורומי רבתי וזעירתא ותשעה באב וי"ז תמוז).

זוה בחי' מה שדרשו חז"ל על הפסוק שאמר שלמה המלך בקהלת על ימי הזקנה [ל"ט]/מ **ושבו העבים אחר הגשם** /מא/ודרשו בגמרא **זה מאור עינים שהולך אחר הבכי' כשארז"ל (שבת קנא**

²⁵ במהלך הפסוק כפי שכתבתי לתמוז הטובה לל"ד המעלים את הקדושה הדיק מעיני האדם ועי"ז גם כשמשכח עליו לא רואה היכן בעלמא אוחז בכל המדות. וכי"ל בחורה הקדומת. ועננין דמכסיין על עינין כבד נזכר לעיל ח"א בתורות - ב' אות ה', טז, לה, סו אות ח)

ל"ג עיין תורה ב אות ה. ועקר של המחשבות זרות הם על-ידי קלקול המשפט, כי משפט הוא בחינת עינין (בראשית י"ד): "ויבאו אל עין משפט" (דברים ל"ג): "עין יעקב" ועל-ידי קלקול משפט בא קלקול לעינין, כמו שכתוב (דברים ט"ז): "כי השחך יעור עיני חכמים", זה בחינת מחשבות זרות שבתפלה, שהם עננין דמכסיין על עינין, כמו שכתוב (איכה ג): "ספתה בענן לך" וכו' (עיין תיקונים תיקון כ"א דף ג): ולעיתים שיתקן בחינת משפט, כמו שכתוב (ישעיהו א): "ציון במשפט תפדה" אזי יתעבר עננין דמכסיין על עינא (שם נ"ב): "כי עין בעין יראו בשוב ה' ציון", ובשביל זה נקרא יוסף (בראשית מ"ט): "בן פרת עלי ציון".

ובתורה טז משמע שהכוונה תרין עננין דמכסיין על עינין - היינו כל הבלבולים והעלמות וההסתרות שעל עיני השכל, והיינו השפעת המידות הרעות באור חזר על המחין לפגום בהם ומהמידות הרעות נמשכו כל הע' אומות שמתחלקות ללה ולה בחי' "אלה ברכב ואלה בסוסים" בחי' עשו וישמעאל שמכסיין על עיני העולם היינו ישראל להעלים האמת. עיין סוף תורה לה המחשבה במח כפי המידות שבאדם וז' מידות כ"א כלול מעשר הן ע' וכנגדם הע' אומות.

ועיין תורה סז אות ח - בעניין כבוד ל'קון ששכח תלמודו, והשכחה היא בחינת עננין דמכסיין על עינין.

²⁶ עי"ש מסוף דף רנא: ועי"ש גם בוהר עצמו שאחרי הרע"מ מסוף דף רנא:

ל"ה רעיא מהימנא ספר במדבר פרשת פנחס דף רנא: - רבי שמעון פתח ואמר גער חית קנה עזת אבירים בעגלי עמים גער חית קנה תנה הוא הס"מ וחית היא נוקבא ליליה דא קנה דאתאחד ביה עשו והיינו קנה דמסכנותא ססס הס"מ ולילית סססס תלוי עשו וכל אומות דאיהי קרתא דרומי רבתא שנגד הלילית צוה"מ ססס סססא שולטת סס והיא עיר זיכרון וממשלתו של עשו דנעץ גבריאל קנה בימא רבא היינו המלכות ובנו עליה כרך גדול דרומי קנה דחמץ היינו הס"מ וכד ייתי פורקנא לישראל יתבר ליה.

זוהר רע"מ פנחס רנב. - הה"ד גער חית קנה עזת. ומתעבד מיד חמץ מעלמא. מחמצת דיליה רומי. ויתגלא מצה בעלמא דאיהי בי מקדשא דהיינו הארת המלכות והבינה ססס כנגד דבית ראשון ובית שני.

אמר רעיא מהימנא, דאינון כי בית הראשון ובית השני, לקבל הם כנגד בת עין ימין ובת עין שמאל שהם כנגד ב' ההיין דהוי"ה, ואינון לקבל רומי רבתי רומי זעירא וזו"ן דקליפה הם כנגד רומי הגדולה שנבנתה בזמן בית ראשון, ורומי הקטנה שנבנתה בזמן בית שני, לקבל תרין עננין דמכסיין על בת עינא ימיןא ושמאלא והם כנגד הב' עננים המכסים על בת עין ימין ובת עין שמאל, ואינון לקבל שאור וחמץ, ר"ל חמץ הוא הס"מ המעלים את אור העליון דה' עלאה דבת עין ימין, ושאור הוא הנוקבא המעלמת את האור דה' תתאה דבת עין שמאל, ועד שיגיע הזמן דאלין יתבערון מעלמא שאלו הקליפות יתבערו ויתבטלו מן העולם, שמצויים אנו (ה"א הימין) בבל יראה ובל ימצא חד מנזייהו שלא יראה ולא ימצא אפילו אחד מהם, עד אז בית ראשון ושני לא יתגליין בעלמא בית ראשון ושני שהם הארות הבינה ומלכות לא יתגלו בעולם. (ימ"ק ומפדש)

ואסוותא דעניי עיני דאחשיך לבת עינא ימין ושמאל. מה יהא אסוותא דלהון מרה דעגלא והיינו שם ירעה עגל ושם ירבץ. שם ירעה עגל דא משיח בן יוסף דאתמר ביה בכור שורו הדר לו. ושם ירבץ דא משיח בן דוד. חד אעבר רומי רבתי. וחד אעבר רומי זעירא דמיכאל וגבריאל ל' לקבלייהו אינון. ובגין דא ח' דאיהו חוטא זעירא תבר לה וייעול ה' באתרהא דבקדמיתא קנה וסוף קמלו. קנה שלטנותא דרומי וסוף לכל מלכין. דעתיד קב"ה לתברא ליה. גער חית קנה גער חיה בישא ח' מן חמץ ואתבר רגליה מן מחמצת דאתמר בה רגליה יורדות מות ועוד גער חית קנה יתבר רגל קוף מן קנה וישתאר הנה מיד הנה יי' אלקים בחזק יבא ראשון לציון הנה הנם ולירושלם מבשר אתן.

ל"ו ספר מבוא לחכמת הקבלה - ח"א שער ג' פ"ג - ואז בהעדר האור, לילה וחושך, ואז זמן שליטת הקליפות ח"ז והרגלים דרגא דעקב סוד עקבתא דמשיחא התגברות כחות הרע, סוד ב' קליפות ישמעאל ועשו, חמור ושור, רומי רבתי רומי זעירתי:

ל"ז היא רומי שנבנתה בתחילת שקיעת הבית הראשון, כי דוד המלך תיקן את המלכות דקדושה בשלימות וכששלמה המלך נשא את בת פרעה התחילה המלכות קדושה להתמעט נמצא משנבנה הבית הראשון דהיינו המלכות דקדושה בתכלית השלימות מיד התחילה גם להתמעט כמו הלבנה במילואה (עיין סנהדרין כא): שראשיתה של רומי בקנה שתקע גבריאל בים כשנשא שלמה את בת פרעה, ועלה עליו סרטון והלך וגדל וכשירבעם העמיד שני עגלים כבר נבנה עליו צריף והיא רומא שהחריבה את הבית השני.

ל"ח רומי זעירתא היא קונסטנטינא שבתורקיה, כך שמעתי מהרצ"ח. ואח"כ ראיתי שהיא נבנתה ע"י הקיסר קונסטנטיין אחרי שהתנצר והשליט את האפיפיור הנוצרי על רומי והלך מזרחה ובנה את קונסטנטינא וכנראה אח"כ כבשו הישמעאלים את תורקיה ושלט בה האיסלם.

עיין ספר מעייני הישועה מעיין ח' תמר ה' - העיר הגדולה רומי אחרי שנתישבה כמו שכבר הודעתי עד בא אליה ממשלת כומרי דת ישוע הנצרי היו בה ג' אופני הנהגות שהם הנהגת המלכים אשר היו בה ראשונה, והנהגת היועצים שבאו אחריהם שנית, והנהגת הקיסרים אשר באו אחריהם שלישי. והנה הקיסר ל"ט שנקרא שמו קונסטנטיין כמו שזכרתי בעצת הילנית המלכה אמו נתנצר ונטבל ולקח אמונת ישו הנוצרי, כי הקיסרים אשר קדמו לו לא היו כן, אבל בהיפך שהיו רודפים את הנוצרים והורגים את האפיפיורים וכל הנמשכים אחר דת ישו כמו שכתוב בספריהם, עד שבא זה קונסטנטיין ויקח את סילוויסטרו האפיפיור שהיה נחבא במערה אחת והביאו לרומי ונתן כתר הקיסרות בידו ויאמר לו שהוא ותלמידי ישו והגמוני והבאים אחריהם מרימי הדת ישלחו ברומי ובכל ארץ איטאליאה, ויצא הקיסר מרומי וילך לארץ המזרח ובנה את עיר קונסטנטינה שהיה קודם זה דבר מועט וקראה בשמו ועשה שם מושב הקיסרים והכריח כל מלכיות ממשלתו וכל ארץ הנגב וארץ מצרים וארץ ישראל ועד בכל כולה להתנצר ולהתחזק בדת ישו, ונשארה רומי בהחלט לכומרי דת ישו עד היום הזה.

²⁷ * קהלת יב

ע"ב (ב/מב) דהיינו **שע"י** רוב **הבכי הולך ומסתלק מאור עינים** פשט הגמרא שהוקן ע"י שבוכה הרבה על רוב צרותיו נחלשת ראייתו.

ורבנו מבאר **וזה בחי' הטבע ששקיעת האור במערב, כי במזרח חמה זורחת ובמערב שוקעת**, רוצה לומר טעם שהצד שאליו שוקעת החמה נקרא מערב, כי הוא לשון תערובת דהיינו ראייה לקוייה. **נמצא שמערב הוא שקיעת האור** וחולשת הראות.

וכל זה ע"י בחי' הבכי/מג כנ"ל **שעל ידו מסתלק מאור העינים כנ"ל שזה בחי' שקיעת האור כנ"ל**. הפשט מדובר על הסתלקות ראייה גשמית. ורומז להסתלקות ראייה רוחנית/מ"ד בעיני השכל. והטעם נ"ל כיון שהבכי נובע מהסתכלות על צד של איזה חיסרון, זה חולשת הסתכלות בעיני השכל, שהן בחי' דעת שרואה את הצד הטוב בכל דבר, בבחי' כל דעביד רחמנא לטב עביד.

כי רוח מערב /מ"ה ושאליו מסתלק האור בערב הוא **ר"ת רחל מבכה על בניה** [מ"ו/מ"ז] **מ"ח (כמובא בכתבי הארי ז"ל מט"ז [כ"א/כ"ב])**. והוא רמז **כי שכינה במערב** [כ"ב/כ"ג] בגמרא ב"ב כה.

^א ספר קהלת פרק יב (א) וזכר את בוראיה בימי בחורתיך עד אשר לא יבאו ימי הרעה והגיעו שנים אשר תאמר אין לי בהם חפץ: (ב) עד אשר לא תחשף השמש והאור והיחית והפוכים ושבו העבים אחר הגשם:

רש"י - ושב העבים אחר הגשם - תבוא כהיית המאור אחר דמעת הבכי מכמה צרות שעברו עליו: תורה תמימה ביאר - ושב העבים וכו' - זו מאור עיניו של אדם שהולך אחר הבכי - [שדרך הזקנים לבכות] יותר מדאי, כי מפני החלישות אי אפשר לו לעצור אותם וממשיל לעבים אחר הגשם, כי יען כי מרוב הבכי נעשו העינים עכורים כעין עבים שאחר הגשם:

^{בא} צ"ע הפסוק כביכול מדבר על מציאות שטבע העינים שחוזרים אחרי הגשם וצ"ע, לכאורה להפך הם באים לפני הגשם יותר. גם לשון שבים משמע שהלכו אחרי הגשם וחזרו, וגם זה לא טבע אלא יכול לקרות לפעמים.

^{בב} שבת קנא: - (קהלת יב-ב) עד אשר לא תחשך השמש והאור זו פדחת והחוטם והירח זו נשמה והכוכבים אלו הלסתות ושב העבים אחר הגשם זו מאור עיניו של אדם שהולך אחר הבכי.

פרש"י - ושב העבים - חשכת עינים יבא ויכסה המאור אחר שירבה בבכיה בזקנות מחמת תשות כח וצרות רבות עליו:

^{בג} בכי - עיין לק"ה שלוחין ג' טז (עפ"י תורה נא) להבין שורש ענין הבכי שבשורש הדברים נברא הבכי כשנברא הריחוק מאחד דהיינו כשחילק בין מים תחתונים לעליונים דהיינו את אחר הבריאה מקודם הבריאה שראתה הרגע נברא שורש החסרון בעולם ואז בכו המים התחתונים בעינין למהוי קמיה מלכא ואח"כ עצם הריחוק מקודם הבריאה כבר גרם שכחה וע"ז יש בכי גם על דברים אחרים דהיינו חסרון הבלי עוה"ז וע"ז הוא בבחי' שקר שע"ז עכירות הדמים ואזי מותרי המרה שחורה שהיא העצבות ממנה יוצאות הדמעות דרך העינים ואזי נפגמת הראיה בגשמיות וברוחניות.

ועיין תורה רנ שהדמעות לוקחות עמהן את הראות והשגחה לאותו מקום שאותו הוא חסר, דהיינו שעליו הוא בוכה וע"ז שעיקר הצער והבכי כיוון שלוקחים מהאדם את הדעת וע"ז שע"י שבוכה על הצער לוקחות דמעות את כח הראות עמהם למקום שבוכה עליו וע"ז גם כח הראות שלו ית' נמשך לשם דהיינו שע"י שבוכה על איזה דבר ממשיך לשם השגחת ש"י

ועיין שיחות הר"ן סימן פז מובא בסוף התורה שנער בוכה זה בחי' מיעוט השכל ואולי דייקא על בחי' נער בוכה מתקיים ותחמול עליו דהיינו שע"י הבכי מסתלק באמת האור והמוחין אבל מרויח בזה שמעורר בחי' ותחמול עליו וכנ"ל שגדלות מוחין לא מביא בכי, כי בכי הוא קטנות מוחין שמסתכל על הצד החסרון שבדבר אלא שגורם ע"ז להעורר רחמי השי"ת ואולי אפשר להוסיף עפ"י לק"ה מילה ה יח שמרויח ע"י הבכי גם לשטוף עיניו מחיזו דהאי עלמא שגרמו לכל הצרה ואזי אע"פ שעצם הבכי הוא קטנות אבל מכין עצמו שיהיה לו כלים עינים מתוקנות כשיבוא הגדלות ע"ז דהיינו אחר שיחמול השי"י.

ומבואר שם בשיחה פז הנ"ל שע"י הבכי והקטנות מוחין נשאר המוח בעצמות ואזי בת זוגו שנלקחה מהעצם המוחין האלה מאירין בפניה והיא יפה ואולי זה נעשה ע"י הבכי שלנו על החורבן שעצם הבכי הוא כמו ירידה ותרדמה ואזי נבנית המלכות שע"ז פניה יפות ויכולה לבוא לפניו ית' וירחם עליה ויחזיר לה את מאורי האור.

^{מד} עיין לק"ה תפילין הלכה ז' אות ג' - פי על ידי הדמעות נפגמין ח"ו פחינת המאורי אור, כמו שכתוב שם, שְׁזָהוּ פְחִינַת רְחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהֶּ, שְׁזָהוּ פְחִינַת חֶרֶבֶן בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. וע"ז שמבאר טעם שאעפ"כ אנו בוכים על החורבן כדי להמתיק את המאורי אש בשרשן שבמאורי האור. והביאור נראה כי הדמעות אעפ"י שכשהן על החורבן הן מאורי אש, אבל שבוכה על הפירוד שנעשה בחורבן וכל רצונו הוא לחזור לחיבור שיהיה בבניין בזה ממשך על עצמו קדושת ביהמ"ק בחי' פאר ונתהפך המאורי אש שמשם הדמעות וכו' למאורי אור בבחי' ראיתי את דמעותיך (ישעיהו לח שהקב"ה שלח לומר לחזקיהו המלך ששמע תפילתו שלא ימות)

דהיינו שבכל בכי יש בחי' חסרון האור דהיינו מאורי אש, כי אע"פ שסוף כוונתו היא להיות קמיה מלכא, אבל עצם ההסתכלות שיש בכל בכי היא על החסרון, ולא על הצד הטוב שבדבר זה בחי' מאורי אש, אלא שאעפ"כ יש בזה תיקון כמבואר כאן כי מעורר רחמים וקבלת התפילה וגם נכלל בקדושת הבית המקדש שהוא בעצמו בחי' מאורי אור.

^{מה} מערב בחי' רבל מבכה - עיין נחל נובע (לאנ"ש וינצנדרל) שאנ"ש הקשו הרי מערב נברא בבריאת העולם ואילו רחל מבכה רק בגלות. ותירץ כנגד ולעומת בחי' ראש בית שרמוז כבר בבראשית, דהיינו בבריאת העולם בחי' מקור האור, כן נברא לעומתו בחי' רוח מערב שהיא בחי' בכי על חסרון האור. ונ"ל שזה גם בחי' אחר וקדם צרתני.

^{מו} * ירמיה לא

^{מז} ירמיה פרק לא (יד) כה אמר יְדוּד קוֹל בְּרָמָה נִשְׁמָע נְהִי בְּכִי תְמָרוֹרִים רְחֵל מִבְּכָה עַל בְּנֵיהֶּ מֵאֲנָה לְהִנָּחַם עַל בְּנֵיהֶּ כִּי אֵינְנֹ: (טו) כה אמר יְדוּד מְנַעֵי קוֹלָךְ מִבְּכִי וְעֵינַיִךְ מִדְּמָעָה כִּי יֵשׁ שָׂכָר לְפַעֲלָתָךְ נֶאֱמַר יְדוּד וְשָׁבוּ מֵאַרְץ אוֹיֵב:

מלבי"ם (יד) קול ברמה נשמע - היא עיר בארץ בנימין רחל מבכה על בניה - מצויר כי רחל אם הבנים צועקת בקול על שני בניה שגלו שהם בני יוסף ובני בנימין, והנה בני בנימין שגלו עם יהודה לבלב עתידים לחזור בימי כורש, והיא מבכה על בניה שהלכו בגלות עתה אבל בני יוסף שגלו לחלח וחבור, ואין עתידים לחזור, עליהם מאנה להנחם - שהגם שתקבל תנחומים על בני בנימין בשובם בבית שני, לא תנחם על בניה אשר איננו - שהוא על בני יוסף:

נחלקו אם שכינה במערב או בכל מקום. ורבנו נקט כמ"ד שהיא במערב. הגמרא שם מביאה ראייה מפסוקים. ונראה עוד כי השכינה ורוח מערב הם בחי' אחת, כי השכינה בחי' נוקבא בחי' אהור/י¹, וכן המערב נקרא עורף ואהור כמבואר שם בגמרא. **והשכינה בוכה ומיללת כביכול על ישראל בחי' הכתוב רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו** כי עם ישראל/י² גלה מארצו ואיננו על מקומו **{ירמיה לא}** י³/ו דהיינו **שהיא בוכה על צרת ישראל המפוזרים בגוים ואינם על מקומם.**

מלבי"ם >באור המלים> (יד) על בניה - כבר בארתי באילת השחר (כלל קל"ח) ששם הבא כפול מורה שהשם הנשנה אינו השם הראשון, ור"ל על בניה בני יוסף:

¹ נוסף בתקופה

² בתולדו האר"ז, ומתוצו-האר"ז

³ שער הפסוקים ירמיהו לא, לקוטי תורה ירמיהו לא, שער הכוונות דרושי הלילה דרוש ד'

נא שער הפסוקים - ספר ירמיה פרק לא - כה אמר ה' קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה: ר"ת רחל מבכה על בניה, הוא מערב, לרמז, כי שכינה שהיא רחל, היא במערב, כמ"ש רז"ל:

א"ש, נקראת מערב, ע"ש עירובין, שהיא מעורבת מכל האורות, ומכל הגוונים כלם. וגם כן, בעבור כי השמש זורח במזרח, ושוקע במערב, כי שם ביתה בסוד וילן שם כי בא השמש:

לקוטי תורה להאר"ז ל- ספר ירמיה לא - כה אמר ה' קול ברמה נשמח הנה בחינת אלקים ואחוריים דאלקים עולה ר' והיא יוצאת באחורי ז"א שהוא שם מ"ה הרי רמ"ה וז"ס קול ברמה נשמע כי אז חזרה אב"א. רחל מבכה על בניה ר"ת מערב כי שכינה שהיא רחל היא במערב:

פרי עץ חיים - שער ר"ח פרק ג - ה' אחרונה (שבשם היה) מערב, שהשכינה במערב, לכן ר"ת רחל מבכה על בניה, מערב. והנה השמש יוצא ממזרח, ששמה דכורא, והלבנה ממערב, והשמש אינה משנה הלוחה, אבל הלבנה משנה הלוחה שהיא מתחדשת, והיינו חדש. ובתחילה נראה במערב, ואח"כ מתקרבת למזרח מעט מעט, עד ט"ו יום. וע"ז נאמר, יש דרך ישר לפני איש, דהיינו השמש שהוא הזכר, שלעולם יוצא ממזרח, ולעולם הוא מאיר באופן א', אבל אחריתה שהיא הלבנה, הולכת לאחור, שהיא משנה הלוחה, והם דרכים לשון רבים, והם דרכי מות, שאחר כך נשאר בלא אור כלל, וזהו וילכו לאחור ולא לפנים, וזהו אהור וקדם צרתני

²² * בבא בתרא כה.

²³ בא בתרא כה. - ת"ש דתניא ר"ע אומר לכל רוח הוא עושה ומרחיק חמשים אמה חוץ ממערבה דאינו עושה כל עיקר מפני שהיא תדירא. א"ל רבא לרב נחמן מאי תדירא? אילימא תדירא ברוחות, והא אמר רב חנן בר אבא אמר רב ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח צפונית עם כולן שאילמלא כן אין העולם מתקיים אפילו שעה אחת ורוח דרומית קשה מכולן ואילמלא בן נץ שמעמידה מחרבת את העולם שנאמר (איוב לט-כו) המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן. אלא מאי תדירא תדירא בשכינה, דאריב"ל בואו ונחזיק טובה לאבותינו שהודיעו מקום תפלה דכתיב (נחמיה ט-ו) וצבא השמים לך משתחווים (הפסוק הזה אמרו אנשי כנסת הגדולה, וצבא השמים הם השמש והירח העומדים במזרח, לך משתחווים, לצד מערב. ומוכת מכאן ששכינה נמצאת בצד מערב). מתקף לה רב אחא בר יעקב ודלמא כעבד שנוטל פרס מרבו וחזור לאחוריו ומשתחוה קשיא.

ורבי אושעיא סבר שכינה בכל מקום דאמר רבי אושעיא מאי דכתיב (נחמיה ט-ו) אתה הוא ה' לבדך אתה עשית את השמים וגו', שלוחך לא כשלוחי בשר ודם, שלוחי בשר ודם ממקום שמשתלחים לשם מחזירים שליחותן, אבל שלוחך למקום שמשתלחין משם מחזירין שליחותן, שנאמר (איוב לח-לה) התשלח ברכים וילכו ויאמרו לך הננו, יבואו ויאמרו לא נאמר אלא וילכו ויאמרו, מלמד שהשכינה בכל מקום. ואף רבי ישמעאל סבר שכינה בכל מקום, דתנא דבי רבי ישמעאל מנין ששכינה בכל מקום, שנאמר (זכריה ב-ז) הנה המלאך הדובר בי יוצא ומלאך אחר יוצא לקראתו, אחריו לא נאמר אלא לקראתו, מלמד ששכינה בכל מקום. ואף רב ששת סבר שכינה בכל מקום, דא"ל רב ששת לשמעיה, לכל רוחתא אוקמן לבר ממזרח, ולא משום דלית ביה שכינה, אלא משום דמזרו בה מיני.

ורבי אבהו אמר שכינה במערב, דא"ר אבהו מאי אוריה, אור יד (בלשון פרסי קורין למערב אוריה, וביאר רבי אבהו שהכונה "אור יד", היינו אור של השכינה שהיא שם במערב). אמר רב יהודה מאי דכתיב (דברים לב-ב) יערוף כמטר לקחי זו רוח מערבית שבאה מערפו של עולם (והיינו, שמשוה רבינו דימה את התורה לארבע רוחות העולם, לומר, כשם שאי אפשר בלא ארבעת הרוחות, כך אי אפשר לעולם בלא התורה. וכך אמר משה בשרית האוינו: "יערוף כמטר לקחי" זו רוח מערבית, משום שרוח מערבית נקראת בכל מקום "אחור", והערוף הוא באחוריו של אדם).

²⁴ כמבואר בתורה פב תנינא, כי מצד מהותה, היא דעת קלה ביחס לאיש, בחי' שפניה לא אל הקב"ה.

²⁵ המפרשים פרשו על עשרת השבטים שלא חזרו. ורבנו נראה שמפרש על כלל ישראל שאינם על מקומם, ומהר"צ"ח שמעתי פירוש דקאי הקב"ה שבגלות השגחתו עלינו נעלמת.

²⁶ ירמיה פרק לא (יד) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי כפי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו: (טו) כה אמר ה' קול ברמה נשמע נהי כפי תמרורים רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה כי איננו: (טז) ויש תקנה לאחריה נאם ידוד ושבו בנים לגבולם:

רד"ק (יד) כה אמר ה' קול ברמה נשמע - אמר על דרך משל על עשרת השבטים שראשה אפרים וזכר האם לכלם והיא רחל כאילו בוכה על דרך משל על בניה:

כי איננו - פ"י העם וזכר אלו ואמר עליהם איננו לפי שלא שבו עוד משגלו כמו ששבו יהודה ובנימן מגלות ראשון מבבל ועשרת השבטים לא שבו עוד ולא נודע מקומם אים לפיכך אמר כי איננו ופי' ברמה בגבעה רמה להשמיע הקול למרחוק ויש דרש למה רחל לפי שהלכו אבות ואמהות לפייס את הקב"ה על שהעמיד מנשה צלם בהיכל ולא נתפייס נכנסה רחל ואמר' לפניו רבונו של עולם רחמי מי מרובין רחמך וכו' רחמי בשר ודם הוי אומר רחמך מרובין והלא אני הנכסתי צרתי לביתי שכל העבודה שעבד יעקב את אבי לא עבד אלא בשבילי וכשבאתי לעכס לחופה הכניסו אחותי ולא די ששתקתי אלא שנסרתי לה סימני אף אתה אם הכניסו בני צרתך לביתך שתוק להם אמר לה יפה למדת סניגוריא על בני יש שר לפעלתך לצדקתך שמסרת סימניך לאחותך ועוד יש דרש כי דרך קבר רחל הולכים בגולה על כן אמר רחל מבכה על בניה ודרשו זה על פסוק ותקבר בדרך אפרת ואמרו מה ראה יעקב אבינו לקבור את רחל בדרך אפרת אלא שצפה יעקב אבינו ברוח הקדש שהגליות עתידות לעבור דרך שם לפיכך קברה שם כדי שתהא מבקשת עליהם רחמים הדא הוא דכתיב קול ברמה נשמע וגומר וי"ת הפסוק כן כדנן אמר ה' קלא ברום עלמא וגו' כבעמוד:

בכי תמרורים - שבוכה במרירות לב על דרך אמר בככי ובכה אליך במר נפש:

רחל מבכה - יבא הפעל מפעל הדגוש לרוב הבכי:

וע"כ שקיעת האור במערב, כי ע"י הבכיה מסתלק מאור עינים שזה בחי' שקיעת

האור שנחלש עיני השכל והראייה הרוחנית **כנ"ל**. וזה לשון מערב לשון ערבוב, כי אז הראייה מעורבת. וכן דמעה/י¹¹ הוא לשון מדומע, דהיינו תערובת (של קודש וחול/י¹²), והבכי לשון מבוכה. כי בערב נעשה חושך ואזי הראייה הגשמית מטעה, וזה משל לכל בכי שאפילו ביום מסלק את הראייה האמיתית בעיני השכל, כי בכי הוא הפך הדעת שיודע שהכל לטובה, כמבואר בתורה ד' שדעת הוא שיודע שכל מאורעותיו לטובתו, בחי' בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר.

וזה בחי' כותל המערבי של חומת הר הבית/י¹³, שלא חרב בחרבן הבית, ולעולם לא יחרב, ששם השכינה [°] בוכה ומיללת על חורבן ביהמ"ק כמבואר במדרש לעולם לא זזה שכינה מכותל מערבי. כי במערב שם רחל מבכה על בניה כנ"ל.

ויש מאורי אור ומאורי אש (ס"ו/י¹⁴) מאורי אור/י¹⁵ הוא יסוד האש של מעלה בעולם האצילות (לשון אצלו ית'), כולו אור רוחני, ובעוה"ז הוא הארת הדעת. ומאורי אש הם יסוד האש בהשתלשלותו למטה לעולם הזה המעורב טוב ורע. **והם זה לעומת זה, שכשיש כח למאורי אור אזי נכנעין מאורי אש** כי בשרשו הוא אור כנ"ל ורק בירידתו לעוה"ז מתגשם ומתערב בו רע שבאש הגשמית, וכשמתגברת ההסתרה ונופלת מלכות דקדושה, מתגבר הרע שבד' יסודות, עד שיכול להפך לאש, שמארבע אבות נזיקין. אבל בתיקון המלכות דקדושה אזי מאירים בנו מאורי האור והדעת ונכנע האב נוק של אש, ונמנע כל מיני היוק של אש כגון שריפות. **וכן להיפך ח"ו שכשנכנעין ונסתלקין מאורי אור ח"ו, אזי מתגברין מאור אש ע"י שיונקים ממאורי האור/י¹⁶.**

וזה בחי' חורבן ביהמ"ק בחי' (איכה א) /י¹⁷ ממרום שלח אש בעצמותי. כי נתגברו מאורי אש ע"י שנסתלקו מאורי אור בבחי' רחל מבכה על בניה כי הבכיה הוא בחי' הסתלקות מאורי אור כנ"ל כי מאורי האור הם הסתכלות בעיני השכל, בחי' דעת, שיודע שכל

¹¹ דמעה לשון דמוע וערבוב וכן ערב ומערב לשון ערבוב ובכי לשון מבוכה לעומת בוקר לשון בקורת הריצ"ח לג6 וביאר כאן את התורה באריכות. עוד דמעה לשון דמוע דהיינו ערבוב (הריצ"ח נא 2 בסוף השיעור האריך בזה)

¹² כמבואר במשניות תרומות ועיין רע"ב על מסכת דמאי פרק א משנה ג - והמדומע - עם הארץ שנפלה לו סאה של תרומה לפחות ממאה סאין של חולין שנעשה הכל מדומע, כלומר, עירוב תרומה ונותן הכל לכהן פטור מלעשר דמאי:

¹³ וכל אורך הגלות ישראל עומדים סמוך לכותל מערבי מבחוץ ומתפללים על בניין הבית, פניהם לכותל מערבי דהיינו למזרח בחי' קדם. דהיינו שאנו במערב ופנינו למזרח, בחי' האבל שהוא על החיסרון בגעגועים אל הבניין.

¹⁴ זוהר ח"ב דף קטו. שכינתא תתא כותל מערבי דירא דיליה. ובזוהר ויקרא ה: ושמות רבה ב' ב' ומדרש תהלים מזמור יא - לעולם אין השכינה זזה מכותל המערבי. ובמדבר רבה יא ב' ופסיקתא רבתי פרשה טו - הגה זה עומד אחר כותלנו זה כותל מערבי של ביהמ"ק שאינו חרב לעולם למה שהשכינה במערב. ובשהש"ר ב כו נשבע לו הקב"ה שאינו חרב לעולם. ועוד

¹⁵ עיין זוהר בראשית דף כ:

¹⁶ זוהר בראשית דף כ סוף ע"ב - ויעש אלהים את שני המאורות ומפרש דא הז"א נקרא מאור, ודא הנקובא נקראת מאור כי בתחלה קבלה הנקובא אורחותיה מאימנא עממה כמו ז"א ולא היו שניהם שוים, בגין כך אנון נהורין דסלקי לעילא לכן ז"א שיעולים ומלאים באצילות. אקרון מאורי אור כסוד מאורות מלא, וכלה לומר לפי ז"א בנינו מהחסדים, וגם נוקביה התכונותה על ידי החסד כסוד והוכן כחסד כסא, לכן נקראים מאורי אור כי אור הוא סוד החסד, ואנון נהורין דנתתין לתתא וחילי המלכות שהם מלאכי ארגמן שיערדים ומלאים למטה בכריאה, אקרון מאורי אש לפי שמשל המלכות יאלו, דאנון דרגין לתתא ושלטי כל יומי דחול והם מלכות התחונות ושלטים כל ימות החול, ועל דא פד נפיק שבתא מברכין על שרגא דהא אתיהיב לון רשוי לשלטא לה לומר אלו מלאכי ארגמן הם כחות המלכות שכליל צבת נבלעים וכללים בחוכה, ובמולאי צבת מחלשתם ומוליאחם ככריאה חדשה וניתן להם כח וקשות לשלוט, ולכן מברכים בורא מאורי האש, שנחשב כאילו עכשו נבראו ומקבלים הארה מנר ההבדלה ואש המלכות, וכפי שהם מאייים ממנה ככה יש להם כח לשעול למטה.

¹⁷ מאור הוא העילה והאור היוצא ממנו הוא העלול. ובצד הקדושה אזי מאיר האור כמו שהוא סמוך לעילה אבל בנפילת המלכות דקדושה אזי מאיר בה האור כמו שהוא למטה בעולם העשיה שרובו רע בצד הרע שלו שהוא אש שבד' אבות נזיקין.

¹⁸ לק"ה תפלין ז' סוף אות ד' - פי עקר התגברות הרע שבמאורי אש שהם עקר החשך הוא על ידי מערבות פשוטקים ח"ו, יותר מדאי מהמאורי אור וכו' כידוע, אבל על ידי רוח אלקים הנ"ל, שעל ידי זה התגברו מאורי אור בחינת יהי אור וכו', על ידי זה יבדיל, שהבדיל בין האור ובין החשך, בין מאורי אור ובין הרע שבמאורי אש. שזהו בחינת הבדלה במוצאי שבת שאז מברכין על האש להבדיל ולהפריש הרע שבמאורי אש עד שיכללו המאורי אש במאורי אור על ידי הברכה בורא מאורי אש. וזהו, ויקרא אלקים לאור יום וכו', ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. פי על ידי ההבדלה שהבדיל החשך מן האור. הרע שבמאורי אש מן הטוב, על ידי זה נקלל מדת לילה במדת יום. ולילה פיום יאיר.

¹⁹ איכה פרק א (ג) מקרום שלח אש בעצמתי וירדנה פרש רשת לרגלי השיבני אחר נתנני שממה כל היום דנה: במדרש איכה רבה - ממרום שלח אש. בשעה שנכנסו שונאים לביהמ"ק קצפה קטגוריא לפני הקב"ה ואמרה לפניו, רבש"ע, כך היא רשע זה מתגאה ואומר אני החרבתי את ביתו של אלהים ושרפתי מקדשו, אם כן הוא תרד אש מלמעלה ותשרף, מיד - ממרום שלח אש <קלז> [מ"ר]: תורה תמימה קלז- מבואר שאפילו שאפילו הקטגור לא יכול היה לסבול שהרשע הזה יתגאה שהחריב את הבית.

עוד במדרש שם - ממרום שלח אש. א"ר יהושע, הוא שהנביא מקנתרה לבלב (ישעיה מ"ו) קחי רחיים וטחיני קמה, כל העולם טוחנין חטיין וכאן הוא אומר וטחיני קמה, אלא אמרה ירושלים לבת בבל, אלו ממרום לא עשו בי מלחמה לא היית את יכולה להלחם בי, אלא מכיון שממרום שלח אש את אירא קטילא קטלת, קריה שרופה שרפת, קמחא טחינא טחנת <קלז> [שם]: תורה תמימה קלז - בסנהדרין צו: מבאר שמאמר זה נאמר לנבחראדן בעת שכבש את ירושלים והיתה דעתו זחוחה עליו.

מאורעותיו לטובתו, ובהסתלקותם, בא הבכי, שהוא ההתפעלות מהסתכלות על חסרון, בעינים גשמיות ואזי מתגברין ח"ו מאורי אש בחי' ממרום שלח אש וכו' היינו שריפת וחורבן בית המקדש כנ"ל וקשה א"כ מדוע רחל מבכה ומדוע אנו משתתפים עימה בבכי הזה הרי זה בעצמו החורבן, ועיין לק"ה תפלין ז' ג' שכשבוכה ומצטער על חסרון הדעת והבית המקדש ומתגעגע שיבנה, זה התיקון בשרש הדבר שגורם שיחזור ויבנה הבית והדעת :

עתה יבאר את גודל ההפסד שנעשה ע"י שהצדיק האמיתי שבדור נסתר, שגנוזה מעלתו, שזה גורם לחורבן בית הדעת ולעננין על העינים והעלמת האמת, שלא יודעים כיצד נראה צדיק אמיתי, וממילא גם לא רואים חסרון עצמם. ולא גדולת הקב"ה.

ועיין תורה פח וקיד ורח ועוד, איזה מעלה עצומה היא לצדיק כשהוא גנוז דייקא. והיא תימה גדולה, הרי עיקר מה שהצדיק ירד לעוה"ז לא לצורך עצמו אלא כדי לקרב את ישראל להקב"ה, כיצד יתכן שאעפ"כ טוב לו להיות גנוז. עד כדי כך שהמגיד ממעורייטש אמר/ס' על עצמו שבגלל איזה חטא שנכשל בו נענש להיות אדמו"ר, אע"פ שע"י שנעשה אדמו"ר עשה תלמידים הרבה שהיו צדיקים עצומים.

ואולי אפ"ל שעל כן בכל דור יש צדיק גנוז ויש צדיק בגלוי, ודייקא הגנוז גבוה יותר מהגלוי, ואולי זה בחי' מה קרא ה' בשם בצלאל ואילו משה רבנו היה עליו העלמה גדולה. ואולי בזה יתבאר לקמן מדוע רבנו אומר שרבי לוי יצחק מבערדיטשוב הוא פאר הדור, כי היה בגלוי ואילו על רבנו היה הסתרה גדולה/ס'.

ובאמת גם הצדיק הגדול יותר שעליו עיקר ההעלמה מגלה עצמו קצת כדי ללמד דעת בעולם אבל בהעלמה ובגילוי, והיא חכמה גדולה לגלות ולא לגלות את עצמו. לכוון כראוי את מדת הכח המושך והכח הדוחה (עיין תורה ע' וח"מ"ב). ומגלה עצמו רק לראויים לזה שנבחנו בהרבה ניסיונות של אמונה וסילוק השכל (תורה קכג). ע"י שבחיצוניות הצדיק האמת נדמה לאדם פשוט (תורה רמג) ועוד לפעמים גם לעבריין ממש (תורה קמ). וכשמגלה איזה טפח אזי מיד מסתיר טפחיים (תורה סג).

אבל לזכות להיות מהמעטים/ס' שזוכים שיתגלה להם הצדיק האמת והדעת האמת, בחי' בית המקדש, צריך לבכות ולכסוף ולסבול בזיונות/ס' הרבה לזכות לזה. והמבקש באמת שולחים לו מלאך של אמת (לק"ה מנחה ו' ה'). עכ"פ כאן בתורה זו, עיקר העצה היא האבל הבכי והדמעה, דייקא מתוכם לבקש את בית הדעת והבר דעת הראש בית.

וזה בחי' ההעלמה [כ"ז/כ"א], שנתעלם היופי והפאר של כל העולם, העולם לשון העלם וחושך, הוא הטבע המעלים את האמת, ואת התגלות אלוקות שהיא היופי והפאר. כי יש צדיק הממליך

¹⁰ ראה מכתבי רבי שמואל הורוביץ מכתב ט'.

¹⁰ וכן בזמן מרדכי הצדיק היה זרובבל כמבואר בתורה ח' ועל מרדכי כתיב במגילה רצוי לרוב אחיו ולא לכולם. וצ"ע שהיה אז עזרא הסופר הוא הנביא מלאכי ולא נזכר כלל בצרת המן ונס פורים. אע"פ שהיה גדול מכולם ואולי כי עליו היתה העלמה גדולה מכולם. עיין סנהדרין כא: ראוי היה עזרא הסופר שתינתן תורה על ידו לישראל אלמלי קודמו משה. ועיין קהלת רבה א ח' אלו היה אהרן קיים היה עזרא גדול ממנו בשעתו: ועיין פרש"י שמות ו' כו שמשא ואהרן שקולים היו. ועיין אוצר המדרשים מעשה דניאל עמ' 97 - ויעבור עזרא בכל הערים ויקרא קומו ולכו אל ההיכל למען נשוב נבנהו שנית אבל לא הלכו בני ישראל בחשבם כי שקר דובר עזרא ויבקשו להמיתו ויודע הדבר לעזרא ויתפלל אל ה' וישמע אליו ה' ויסתירהו. או אולי כיון שהחזיק טובה לעצמו ודיבר בגנות ראשונים כמבואר בסנהדרין גג: צ"ע.

¹⁰ כידוע שבכלל ובפרט, את האמת יודעים רק מעטים, ומהם רק מעטים את האמת לאמתה וכו'. כנראה בחוש שישיראל מעטים מכלל האומות, ומישראל מעט קרובים לצדיק האמת. וזה לכל הדעות, שהרי כל כת טוענת שרק היא זכתה והאחרים בחושך. ומי שלא טוען כך הרי שאינו מחפש כלל את הצדיק האמת שבדור, א"כ הוא בוודאי בחושך, כי בודאי יש צדיק אמת, העולה על כולם בלימוד הדעת לישראל. (בלי להיכנס אם הוא חי או שנסתלק) עכ"פ מי שבקלות מצא את הצדיק אמת צריך יותר לחשוש שהוא טועה. עיין לק"ה ברכת הריח ד' אות לג שכל הצדיקים הגדולים שעסקו בקרוב רחוקים בדורם חלקו עליהם ורק כשנסתלקו חזרו להאמין בהם וחלקו על הצדיק שקם תחתיהם.

ועיין ליקו"ה - שבת ה', ט' - יג' - ...ולפעמים כשרואה [הס"מ] שאי אפשר לו להפוך האמת לגמרי להעמיד רשע גמור לעשות אותו ראש ומפורסם. כי בוודאי לא יטעו בו בני ישראל הכשרים על כן הוא משתדל בתחבולותיו להתלבש עצמו באיזה כשר או צדיק שאינו גמור ונותן בלבו שיחלוק על זה הצדיק הנ"ל, שהוא הראש בית האמת. והבעל דבר מגדיל שמו של זה החולק והמתנגד על הראש בית האמת הוא מגדיל שמו מאד ומפורסם אותו מאד. כי עמלק מרוצה שכל העולם יתקרבו לאלו הראשים, אף על פי שהם צדיקים קצת כדי להרחיקם מהצדיק הגדול הראש בית האמת. כי כל תחבולותיו לרחק ישראל מהצדיק הראש בית האמת הנ"ל שכל תיקון נפשות ישראל וכל העולמות על ידיו כנ"ל.

¹⁰ עיין ליקו"ה ש'לוחין ה' לו - רק אם יפקיר כבודו באמת ולא יחוס על כבודו בשביל האמת, אז יזכה לידע האמת! ועיין קיצור לק"מ תנינא ח' אות ו' - ואל תדמה בנפשך שבנגל יכול אתה לזכות לזה להתקרב למנהיג אמת. כי באמת צריך לחפש ולבקש מאד אחריו. ולבקש מאד מהשם יתברך שיזכה למצא מנהיג אמת שיזכה לאמונה שלמה על ידו, כי יש מנהיגים של שקר. וכשמתקרבים אליהם או אדרבא באים לאמונות כזביות. על כן צריך לחפש מאד אחר מנהיג אמת כנ"ל.

² ועיין שיש"ק ח"ב תרטו. (עיין תורה כס ועיין תורה ע"א ותורה פח ותורה קיד שם לדיקים שלדיקים דייקא להתפרסם ויש גנוזים ויש מעלה בזה וכוה ועיין עה"פ ראו קהל ה' בשם כללאל קושיה המ"ק על הזכר מדוע לדיק היה לפרסם את כללאל והרי היה יכול לעשות כל מעשיו בלי פרסום ולעומת זה משה רבינו שהיה הפלך והח"ן והיופי השלם כלמת כדורו כמה שהיום הוא מפורסם בחייו היה עליו העלמה עזומה שכל דורו חשך אותו בעניות שאפילו אדם פשוט נזהר בהם כמוצא במדבר רבה יח' כ' ובתנחומא קרח פי" עה"פ ויגלו למשה במחנה ההילים קו ומלחיהם ראשי סנדרלות לגורפו לקחם לחלקו עליו ובמרגלים וכמה פעמים חזר שחלקו עליו ואפילו אהרן ומרים אחיו לא עמדו על מעלתו כלמת)

אותו ית' בשלימות והולך בדרכיו ודומה לו/ע"ו בשלימות עד שנעשה מרכבה למדת הקב"ה בעוה"ז **שהוא היופי והפאר והחן של כל העולם כולו** פאר נראה שרומז לגונוין חסד וגבורה שצדיק שיכול להכניס באנשיו דעת (כמבואר בתורה ד') שאין חילוק בין חסד וגבורה כמ"ש בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר כי יודע שכל מאורעותיו לטובתו, הוא נקרא פאר הדור, וכן נראה שרומז לתורה א' שהוא צדיק שהכניע את יצרו בכח התורה עד שזכה לחכמה תאיר פניו, חכמה שמאירה בתיקון המלכות שלו ואזי הוא נושא חן. **בבחי' מה שכתבה התורה על יוסף הצדיק (בראשית לט) ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה** [ע"ד] יוסף הצדיק ששמר הברית, והשריש זאת לדורות לכל עם ישראל לשמור והברית והקשר עם הקב"ה תמיד, וזה עיקר היופי תואר ומראה, שאין הכוונה ליופי גשמי שהוא שקר החן והבל היופי, אלא ליופי ומראה רוחני, התגלות אלוקות, שעל ידי שלימות תיקון המדות ושמירת הברית (היד"א) וכמבואר בתורה א' שיוסף זכה לחן, **בחי' מה שנאמר על בית המקדש יפה נוף משוש כל הארץ (תהלים מח) ויפה נוף מראה** [ע"ד] כי בית המקדש הוא צוואר העולם המחבר שמים וארץ, ובו מתגלה האלוקות בעולם הזה, והוא בחי' הצדיק האמת, בחי' יוסף שמגלה את הקב"ה בעולם תמיד, **כי זה הצדיק האמיתי שהוא בחי' יוסף הוא ההידור והיופי של כל העולם** [ע"ד] כי יופי אמיתי הוא התגלות חיצונית של תיקון המדות הפנימי, דהיינו ההתגברות על היצירה, והצדיק הזוכה לזה הוא עיקר היופי של העולם שבחיצוניות שלו מאד מעלים את האלוקות ושלימות

^{טא} שיש"ק ח"ב - פעם פש"מ מזהר"ת את תורה סז חלק ב', המדברת מגדלת הצדיק שהוא החן והיופי של כל העולם ומפחינת העלמה שיש על הצדיק הזה וכו' עין שם, אמר מזהר"ת בהתעוררותו ויברון לב: העלמה! העלמה! העלמה! זהו העלמה! העלמה נוראה! השם יתברך הוא חיות של כל העולמות והוא כל-כפ-נעלם! וכן הצדיק הוא הפאר של כל העולם, הוא החן של כל העולם, הוא היופי של כל העולם, ואם החן הזה היה מתגלה היה החן דקדושה על כל העולם, והיה מתבטל כל החן של שקר והבל היופי - והוא נעלם!!! "העלמה, העלמה, העלמה, דאס איז א גיוואלדיגער העלמה, השם יתברך איז דער חיות פון אלע וועלטן און ער איז נעלם! דער צדיק איז דער פאר פון די גאנצע וועלט, ער איז דער חן פון די גאנצע וועלט, ער איז די שיינקייט פון די גאנצע וועלט, אז דער חן זאל נתגלה ווערן וואלט גיווען דער חן דקדושה אויף די גאנצע וועלט, ס'וואלט בטל גיווארן אלע חן של שקר און הבל היופי - און ער איז נעלם!!! ורבי נחמן טולטשינער היה חוזר תמיד בלשון שש"מ מזהר"ת, וכן ראבר"נ שש"מ מאביו.

^{עב} שבת דף קלג: אבא שאול אומר ואנוהו הוי דומה לו מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום. פרש"י - הוי דומה לו - ולשון אנוהו אני והוא, אעשה עצמי כמותו לדבק בדרכיו:

^{עג} בראשית פרק לט (ב) ויהי ידוד את יוסף ויהי איש מצליח ויהי בבית אדניו המצרי:.... (ו) ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה:

רבי יוסף בכור שור - ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה - מאחר שנעשה גדול הבית שכח צערו ובית מגוריו ושב תוארו ומראהו: **החיד"א-חומת אנך** - הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תואר ויפה מראה. זה סייע להניח כל אשר לו בידו כי צרכי היפה הם יותר קרובים להיות מצליח עליהם כאלו הוא כנף מניף גם כי הוא אות על יופי המדות כי העין והפנים הם כראי מוצק לדבר הפנימי. הלחם אשר הוא אוכל זו תורה חדשה שהיה עוסק בה ובוזה היה יפה מראה ע"ד אורייתא חדתא שמעית. הרב הגדול מהר"ר וידאל הצרפתי ז"ל בפ"י כ"י. ואינו סותר מ"ש רז"ל דצריך חכמה בכלי שאינו יפה דלענין לימוד דוקא אתמר ואם יזכה בתורה ודאי יזכה ליופי המדות. אבל בעלמא היפה מורה על שלימות המדות. ולדעת הרב דפירש הלחם אשר הוא אוכל על יוסף שעוסק בתורה א"ש דקאמר ויהי יוסף יפה תואר וכו' והיינו רבותא שפיר וגמיר:

^{עד} תואר ומראה עין אור החיים בראשית כט ז'

^{עה} תהילים פרק מח (ב) גדול ידוד ומקהל מאד בעיר אלהינו הר קדשו: (ג) יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב: רד"ק (ג) יפה נוף. הר ציון הוא יפה המחוז, כלומר, אין בכל המחוז כמוהו, והוא משוש כל הארץ, כמו שכתוב, הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי משוש לכל הארץ (איכה ב, טו). ונוף, פירושו מחוז, וכן (יהושע יז, יא), שלשת הנפת, שלושת המחוזות. ואדוני אבי ז"ל פירש, נוף חלק משבעת חלקי העולם, כי ידוע הוא כי הישוב נחלק לשבעה חלקים, והוא שאמרו שבע ארצות. והחלקים האלה נקראו בלשון הקודש, נפות, ובלשון ערבית, איקלימים. ואמר כי כל אדם שיצא מנוף אחד לנוף אחר יחלה בהשתנות האויר, ואויר ארץ ישראל כל שכן אויר ירושלים היה יפה נוף והיה משוש כל הארץ, כי אפילו היו באים שם חולים היו מתרפאים, כי אוירה ממוזג טוב, וכן נאמר עליה (ישעיה לג, כד), ובל יאמר שכן חליתי, כלומר, השוכן בירושלים לא יאמר חליתי. הר ציון ירכתי צפון, כי ציון היא בצפון ירושלים, וכן אמר עליו (שם יד, יג), ואשב בהר מועד בירכתי צפון, וממעל לכוכבי אל שזכר (שם) הוא משל על ישראל. קרית מלך רב, מלך גדול, כמו (אסתר א, ח), על כל רב ביתו, והוא דוד, כמו שאמר (ישעיה כט, א), קרית חנה דוד. או אמר מלך רב על המלך המשיח. ובדרש (ש"ט מח), יפה נוף, שהכל מייפין לה שלא היתה כמותה אעפ"י שצור אמרה אני כלילת יופי, וכן הוא אומר (יחזקאל כו, ג), צור את אמרת אני כלילת יופי, את אמרת לעצמך אבל אחרים לא אמרו לך. זהו משל הדיוט, לא כמה דאמרה אמך אלא כמה דאמרין מגוריא. אבל בציון אינו אומר כן, אלא הכל אומרים, הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי (איכה ב, טו), ולא עוד אלא משוש לכל הארץ (שם), ובמה היתה משמחת כל הארץ? היה אדם עובר עליה עבירה היה דואג בלבו ולבו שח, זהו שאמר שלמה ע"ה (משלי יב, כה), דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישחנה, היה הולך לירושלים ומקריב קרבן ומתכפר לו ולבו שמח עליו ויוצא משם שמח שנמחל לו, לכך הוא משוש כל הארץ. תדע לך שכן הוא, שנאמר הר ציון ירכתי צפון, ונאמר (שמות מ, כב), ירך המשכן צפונה:

^{עז} עיין זוהר ויגש דף רז: ועיי' שם שם מממה את יוסף הצדיק לביהמ"ק ועיין תמוזא"ק ויגש פ"י כל מה שאירע ליוסף אירע לציון

^{עז} זוהר ויגש דף רז: - רבי אבא פתח ואמר לפרט מש"כ יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב ואמרו קרא רבא דמזימנותא איהו פסוק זה רומז על סוד האמונה היינו סוד הספירות, כי מש"כ יפה נוף, דא איהו יוסף הצדיק הוא רומז על היסוד דז"א שבו מושג יוסף הצדיק, דכתיב ביה ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה וכו' כחוב יפה נוף הרי גזרה שיהו יוסף והיינו היסוד, משוש כל הארץ ומפלט איהו יתדו וחדו לעילא ותתא היסוד הוא גורם שמחה ויחוד למעלה בזו"ן, וגם יוסף למטה הוא המשכיר לכל עם הארץ, הר ציון ירכתי צפון מה שכתוב ביוסף הר ליון בגין דבחו"קיה קאים משכנא דשילה לפי שחלקו של יוסף עמד משכן שילה ששכנה בו השכינה, הר ציון, דא ירושלים וכו' כמו בית המקדש שבירושלים, כ"ל כי ירושלים נקראת הר ליון על שם בית המקדש שבתוכה, כמו כן חלקו של יוסף שבו נבנה משכן שילה נקרא הר ליון.

^{עח} ואעפ"י הא נעלם כיוסף שהו הדוגמה הטובה ביותר להעלמה על הצדיק

המדות, שהרי בטבע כל דאלים גבר, והצדיק שמתגבר ומתעלה על הטבע מגלה את היופי הפנימי הנעלם בעולם.

וזה שאמר לעיל שהענין המכסין על עינין זה בחי' ההעלמה שיש על הצדיק, הפאר והיופי של העולם, והדוגמא לזה הוא יוסף הצדיק שהיה הפאר והיופי של העולם ואעפ"כ אחיו שהיו צדיקים גדולים מאד, נעלם מהם הפאר והיופי שלו עד שדנו אותו למיתה, ואפילו כשתגלה להם כמלך במצרים, לא הבינו שהוא הפאר של העולם, ולא עשו תשובה על שדנו אותו למיתה, אלא רק על שלא נהגו בו במדת הרחמים כראוי.

וכשזה היופי והפאר נתגלה בעולם, דהיינו כשזה הצדיק שהוא היופי של כל העולם נתפרסם ונתגדל בעולם, אזי נפתחין העינים של העולם, למי שזוכה להעביר את הענין המכסין עיניו, וגם מתקרב אליו ונכלל בו. שכל מי שנכלל בזה החן האמת של זה הצדיק שהוא החן והיופי של העולם דהיינו שמתקרב אליו ונכלל בו נפתחין עיניו ויכול לראות, והעיקר להסתכל על עצמו וכמבואר לעיל (בסי' ס"ו) ש"ע"י שמתקרב לצדיק אמתו שהוא בחי' [כ"ב] צדיק יסוד עולם/כ"ב בחי' יסוד הפשוט פירוש שכל כך זכה לשלימות תיקון המדות, דהיינו להפריש הרע שבד' יסודות מהן, ונכלל באחדות הפשוטה של הלשם שמים שבהן/כ"ב, ובאחדות הפשוט של הקב"ה, נעשה אחיותו בבחי' יסוד הפשוט שממנו נמשכין כל הד' יסודות, בבחי' הכתוב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד

^ט עיין תורה סו תנינא - וזה שאמר הפעלי מוסר, שפשבאים לצדיק ורואים אותו, בבחינת (ישעיה ל): "והיו עיניך ראות את מוריד", ראוי שימצא את עצמו בתוך הצדיק, שיסתכל בעצמו על כל המדות, איך הוא אחוז בהם על ידי ראיית פני הצדיק. כי כל המדות נמשכין מהארבעה יסודות הנ"ל, כמוכ"ב. ועל כן כשרואה את הצדיק, שהוא בחינת יסוד הפשוט, שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות, ראוי לו שיסתכל וירגיש על ידי זה איך הוא אחוז בכל המדות, שבאין מן הארבעה יסודות, שנמשכין מהצדיק, שהוא בחינת יסוד הפשוט כנ"ל: וזה: והיו עיניך ראות את מוריד ראשי תבות: אש רוח מים עפר, שהם הארבעה יסודות, שמהם נמשכין כל המדות, שכלם נמשכין מהצדיק כנ"ל. ועל כן כשרואין את הצדיק, שהו בחינת: והיו עיניך ראות את מוריד, על ידי זה רואין בעצמו איך הוא אחוז בכל המדות, שבאין מארבעה יסודות: אש, רוח, מים, עפר, שנמשכין מהצדיק כנ"ל:

^פ גם בדפוס - אמת, וחתולו - אמת
^ק * משלי י

^{כב} משלי פרק י (כה) כעבור סופה ואין רשע וצדיק יסוד עולם:

מלבי"ם (כה) כעבור סופה ואין רשע - הרשע אין לו שורש חזק במציאות רק קיום מקרי, כדבר הבלתי נשרש בחזק אשר בעבור סופה וסערה ישארו הרוח כן בעוד שהשנים כסדרן יתקיים כפי הטבע, אבל בעת מהומה תשארו סופה ותשערהו ממקומו, אבל צדיק יסוד עולם - שהוא י"ל קיום בהמציאות מצד שלמות נפשי ומצד השגחת ה', ובעת סופה לא לבד שלא ינידוהו הרוח ומקרי הזמן, כי הוא כיסוד מוסד לא לבד לעצמו רק לעולם הכללי, כמו שהיה בנת, וכמ"ש בב"ר (פ' נח) כעבור סופה זה דור המבול וצדיק יסוד עולם זה נת, וכן נדרש שם מ"ש לקמן (י"ב ז, ו"ד א):

^{כג} וזה חלק א דף רנג: - השמטות - סימן ח - ספר הבהיר - תנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם הצדיקים וכשיש צדיקים מתגבר ואם לאו מתחלש והוא סובל כל העולם דכתיב (שם) וצדיק יסוד עולם ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם ע"כ:

^{כד} נ"ל שרמזו לקמן במה שמבאר שהוא הנהר היוצא מעדן, ומשקה את הגן, כי אחרי החטא גורש האדם מג"ע והצדיק שתיקן חטא האדם נשמתו וזתה כבר לחזור לג"ע בעוה"ז, לחזור לבחי' האחדות הפשוטה שקדמה לפירוד ונראה שזה עולם האצילות בחי' אצלו ממש, בחי' קודם השבירה שעל ידה נעשו עולמות בריאה יצירה עשייה. עיין בכורות דף נה סוף ע"א שנהר פרת ממנו יוצאים ג' נהרות חדקן פישון וגיחון, וכל שאר נהרות שבעולם יוצאים מהם. נמצא שרק פרת יוצא מעדן וממנו יוצאים ג' אחרים שזה בחי' אצילות שממנו נפרדו ג' עולמות ב"ע. ובאמת נראה שהצדיק אחוז קודם לאצילות שהרי הפרת שממנו יוצאים הג' נהרות הוא בעצמו כבר בחי' פירוד מהאחד האמיתי כמ"ש נהר יוצא מעדן ומשם יפרד משמע שבעדן הוא אחד ובגן הוא מתחיל להתפרד בבחי' אצילות וכשיוצא מהגן נפרד לג'. הכי נמי הצדיק אחיותו בעקודים שלפני אצילות. כמבואר במ"א שעקודים הוא עולם השכר לנשמות שיהיו באצילות בעולם התיקון.

^{כה} בראשית פרק ב (ו) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשי: (יא) שם האחד פישון הוא הסבב את כל ארץ החוילה אשר שם הנהב: (יב) ונהב הארץ ההוא טוב שם הבדלח ואבן השהם: (יג) ושם הנהר השני גיחון הוא הסבב את כל ארץ פוש: (יד) ושם הנהר השלישי חדקל הוא ההלף קדמת אשור והנהר הרביעי הוא פרת:

גור - הוא פרת - החשוב על כולם הנזכר על שם א"י:

גור אריה [לא] החשוב על כולם. דאין לומר הגדול שבכלם, דאם כן לחשביה ראשונה, ומדחשיב אותו אחרון שמע מינה שהוא חשוב, מפני שהוא נזכר על שם ארץ ישראל:

משכיל לדוד - הוא פרת החשוב וכו' הנזכר וכו'. עיין מ"ש בפ' לך לך על פ' הנהר הגדול נהר פרת ונראה דרש"י בכאן הרכיב ב' הפירושים החשוב וכו' היינו כפשוטו שהיה חשוב ממש ובהיא דכתיב התם בש"ס דבכורות וכדאיתא נמי בב"ר אונתניא של נהרות ושוב פ"י הנזכר ע"ש א"י כלומר ולא דמדידי' הוא חשוב דארבא גרוע הוא ומדלא כתב ד"א אפשר דסבר דלא פליגי וע"ד דכתבינא התם ע"ש:

תורה תמימה - הוא פרת. אמר רב יהודה אמר רב, כל הנהרות למטה משלשה נהרות ושלשה נהרות למטה מפרת - פ"י מפרת יוצאים ג' נהרות ומהם יוצאים כל שאר נהרות העולם, והא כתיב והנהר הרביעי הוא פרת, אמר רב נחמן בר יצחק, הוא פרת דמעיקרא - נהר הרביעי משמע שהוא אחד מד' הנהרות שווה להם. ותריז רב"י שהוא פרת הנ"ל שהג' אחרים יוצאים ממנו - [בכורות נ"ה]:

הוא פרת. תניא, רבי מאיר אומר, יובל שמו, שנאמר (ירמי ט"ז) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ולמה נקרא שמו פרת, שממיו פרים ורבים [שם]: (עיין ע"ח שער לב פ"א שיסוד דבינה נקרא יובל ישלח שרשיו, אבל משה רבנו הוא יסוד דאבא, לפ"ז הנהר היוצא מעדן אולי הוא יסוד דאבא כד' משה רבנו) ועיין יהושע פרק א (ג) כל מקום אשר תדרוך כף רגלכם בו לככם נתתיו וכאשר דברתי אל משה: (ד) מהמדבר והלבנון והנה ועד הנהר הגדול נהר פרת כל ארץ החתים ועד הים הגדול מבוא השמש והנה גבולכם:

והי' לארבעה ראשים. וכן אמרו בזוהר [י"ב]/[י"ג] נהר יוצא מעדן, זה בחי' צדיק יסוד עולם (משלי י) שם מקבל השפע מעדן (תפארת) להשקות הגן (מלכות) וממנה לד' מחנותיה ד' מלאכי ארגמ"ן נשפע לעולם. ומבאר רבנו שנהר היוצא מעדן זה בחי' צדיק יסוד עולם שהוא בחי' יסוד הפשוט/פ"ט כפי שיבאר לקמן שבכל השתלשלות ממדרגה למדרגה, תחילה היא בחי' אחד פשוט, ומתפרד לד' [כ"ז]/[כ"ח] וזה

אדרת אליהו - ועד הנהר הגדול. הוא צפוני של ארץ ישראל.

ועין שבועות דף מז: - עד הנהר הגדול נהר פרת שמעון בן טרפון אומר קרב לגבי דהינא ואידהו דבי רבי ישמעאל תנא עבד מלך כמלך: בניהו בן יהוידע שם - י"ל לא זכה פרת לכבוד זה של תואר הגדול אלא בבנינה של ארץ דנתקדשו קרקעות שלה לשעתה, אבל בחרבנה דלא קדשה וליכא דיהנא, לא אדהו פרת לקראו בתואר גדול, אבל לתנא דבי ר' ישמעאל דאמר עבד מלך כמלך, קונה תואר הגדול גם בחרבנה, כי גם בחרבנה פרת עבד מלך הוא דמשמש את א"י יען כי בו מסויים הגבול שלה:

¹⁵ עיין זוהר ויגש דף רת. רבי אלעזר אמר, כד ברך קב"ה עלמא, קאים ליה על סככא חד וצדיק שטיה, והאי צדיק איהו קיומא דעלמא, ודא איהו דאשקי וון לכלא, דכתיב (בראשית ב י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים,

¹⁶ זוהר ויגש דף רח. - ואמר עור מש"כ פניו נתן לאביונים, רבי אלעזר אמר, כד ברא קדשא בריהו הוא עלמא קאים ליה על סמכא חד וצדיק שטיה כשכרל הקב"ה את העולם העמיד אותו על עמוד אחד ולדיק שמו, והאי צדיק איהו קיומא דעלמא וזה הלויק הוא המקיים את העולם כמ"ס ולדיק יסוד עולם. ודא איהו דאשקי וון לכלא וכו' ע"י שמסקה וון לכל עולמות התחוננים, דכתיב ונהר שהוה יסוד יוצא מעדן מהת"ת, להשקות את הגן את המלכות. ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים ומשם יפרד שאל מהו יפרד מה כונת הכתוב, ואמר אלא ההוא מזונא ומשקיא דההוא נהר, נטייל גתא פלא אלף אותו המזון והמסקה של היסוד נוטלת המלכות טול, ולבתר אתבדר ההוא משקיא לארבע סטריין דעלמא ואח"כ מתפזרים מימי השפע מהמלכות ל' רוחות העולם, שס' ד' מחנות המלכותיים מיכאל גבריאל אוריאל ורפאל שס' מרכבת המלכות.

¹⁷ בחסכס חוק והעבירו לעיל

¹⁸ צ"ע האם הכוונה למה שאמר רבנו על עצמו (בחי' מורה"ן רסז) שזוכה ליחידה בתכלית מדרגה העליונה (כידוע שיש חמש מדרגות נפש רוח נשמה חיה יחידה והם כנגד ד' עולמות ועולם העקודים שקדם לאצילות, שם סוד ההיולי כמבואר בפתחי שערים אורות העקודים פתח כג). או כיוון שידוע שמשנה רבנו זכה לזה רק בהסתלקותו כמ"ס ותחסרהו מעט מאלקים הכוונה לשער הנ' וכתוב (דברים לד') וימת שם דהיינו בהר נבו שעליו עלה לפני כן, ודרשו נ' (בו) דהיינו שבהסתלקותו לזכה לשער הנ'. לפ"ז יסוד הפשוט הוא חיה, שכנגד עולם האצילות. אבל מהדמיון לנהר היוצא מעדן שד' נהרות הנמשכים ממנו הם כנגד ד' אותיות הייה וד' עולמות, נראה שיסוד הפשוט הוא למעלה מד' אותיות הייה דהיינו באחדות הפשוט שבכלליות השם, והיינו יחידה ועקודים והיולי. ומשה רבנו גם אם לא השיג שער הנ' אעפ"כ היה שרשוש שם ביסוד הפשוט. (ומה שקשה הרי לא קם כמשה ואיך יתכן שרבנו זכה ליותר, עיין במאמר לכו חוו שנשמת רבנו חזרה ביחודי הדורות. ובישער הגלגולים שירידת הדורות היא בכלל אבל ברשומים שבכל דור להפך יש עליה ורבנו רמז זאת בתורה ל' שכל שהחולה גדול יותר צריך רופא טוב יותר. גם עיין אדרת אליהו דברים לד' י' נביא לא קם אבל במלכים קם והוא שלמה המלך.)

¹⁹ עיין לק"ה מצונות ד' אות ב ואת ב אות ג' יסוד הפשוט על ידו יש שלום בין היסודות (ועיין תורה פ ספסוף סוף פסוק וכו' כי עני הפכים וכספדים מנואל שהשלוס אפסיי רק ע"י שמאלי מנבוא יוהר לוח שני הפכים לריקים להצטרף כלי לקבלו)

²⁰ לק"ה מצונות ד' אות ב' - כי עקר התהוות של כל העולם ומלואו הוא מהארבעה יסודות אש רוח מים עפר, כי ה' יתברך ברא הארבעה יסודות ומהם הרפיק והמזיג כל העולם ומלואו, שהם דומים צומח חי מדבר, שפכל אחד מערבים כל הארבעה יסודות רק שבדומים העקר הוא בחינת עפר ובו כלולים השאר. והצומח עקרו בבחינת מים וכו', אבל כל אחד כלול מכלם כמובא כל זה בספרים. ועקר קיום כל הדברים שנתהוו מהארבעה יסודות הוא על ידי סדר ההרכבה שנתמזגו ונרכבו במזג השונה כפי הראוי לאותו הדבר, כי הארבעה יסודות כל אחד ואחד משנה הרבה מחברו, כי העפר משנה מאד מוחץ ואייר, ואש ממים וכן כלם רק ה' יתברך בחכמתו הנפלאה בראם בחכמה פזאת שייכלו להתערב ולהתמזג זה עם זה עד שיתהוו מהם כל הדברים שבעולם ויתקיימו ויחיו כל זמן קיימם עד שיגיע הזמן שייכלו ואז חזרו ויתפרדו הארבעה יסודות כל אחד למקומו. שזהו עקר בחינת המיתה והפליין והתפסד של כל הדברים כידוע. ועל פן ברא ה' יתברך כחות ממצעים בין הארבעה יסודות כדי שייכלו להתמזג זה עם זה, כי עפר קר ויבש ומים שסמוך לו הוא קר ולח ויש לו שכיחות עם העפר על ידי ששיניהם קרים וכן מים הוא קר ולח ורוח לח ורום וכו', כמבאר בספרים. נמצא, שעקר קיום כל הדברים שבעולם שנתהוו מהארבעה יסודות עקר קיימם על ידי החבור וההרכבה שלהם כשהם ממזגים במזג השונה כפי הראוי לאותו הדבר. על פן עקר קיום כל העולם ומלואו הוא על ידי בחינת היסוד הפשוט שהוא הצדיק יסוד עולם, כי הוא מחיה ומקיים כלם, כי ממנו נמשכין כלם והוא מחברם ומרכיבם וממזגם יחד במזג השונה ועושה שלום ביניהם שעל ידי זה עקר קיום כל הדברים כנ"ל. כי מחמת שהוא בבחינת יסוד הפשוט, שהוא פשוט בתכלית הפשיטות בלי שום שנוי כלל, על פן הוא יכול לחבר כלם ולכללם יחד למזג במזג השונה ולעשות שלום ביניהם, אף על פי שהם משנים מאד כל אחד מחברו וכחותם הפכים זה מזה, אף על פי כן מאחר שבאמת כל כחותם המשיגים נמשכין מיסוד הפשוט שאין בו שום שנוי, ושם שרש כל הארבעה יסודות עם כל כחותם, על פן הוא מאיר בהם וממשיך בהם כח פשיטותו. ועל ידי זה עושה שלום ביניהם וממזגם במזג השונה שזה עקר קיום כל הדברים שבעולם, כי כל זמן שהארבעה יסודות מחברים יחד באיזה דבר ומתנהגים במזג השונה אזי יש קיום וחיית לאותו הדבר, אבל כשנתבלבל הסדר שביניהם ומתגבר יסוד אחד על חברו מזה נפסדים ונתלקלים ונקלים, כי הפליין הוא פרוץ הארבעה יסודות וכנ"ל. ועל פן כל החולאת שבאדם בא על ידי מחלקת הארבעה יסודות שאין מתנהגים במזג השונה, חס ושלום, ומתגבר יסוד אחד על חברו כידוע וכמובא מזה בדברי אדוננו מורנו ורבנו זכרוננו לברכה: אות ג' - נמצא, שעקר קיום כל הדברים שבעולם הוא על ידי השלום שנעשה על ידי הצדיק יסוד עולם שהוא בחינת ברית שלום שהוא בחינת יסוד הפשוט וכנ"ל ועל פן לא מצא הקדוש ברוך הוא כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום.

...וצריכין לידע איך להתנהג בכל מדה לברך הטוב ממנה ולבער הרע שבדואי אי אפשר לידע איך להתנהג בכל המדות כי אם על ידי הצדיק האמת שהוא בחינת יסוד הפשוט, שהוא בחינת הנהר היוצא מעדן וכו', שהוא משקה את הגן דא אורייתא שכלולה מכל המדות, שאי אפשר לידע איך להתנהג בכל המדות שהם כולל כל התורה אשר היא חיינו וחיית כל הדברים שבעולם כי אם על ידי הצדיק יסוד עולם, שהוא יסוד כל המדות הנמשכין מארבעה יסודות, שהוא ידוע למזגם ולחברם ולעשות שלום ביניהם לברך מכל מדה ומדה הטוב מהם ולהתנהג בהם במזג השונה, הכל בעתו ובזמנו באופן שיתקיים ויחיה חיים אמתיים על פי התורה, שזה עקר החיית של כל העולמות שכלולים מארבעה יסודות.

ועל פן שגאוי המחלקת מאד, בפרט כשחולקין, חס ושלום, על צדיק האמת וכשרי הדור, כי כפי המחלקת שחולק אחד עם חברו פן נעשה פרוץ בין הארבעה יסודות, כי נתלקל השלום שביניהם על ידי שנתעורר מחלקת בין בני אדם, כי כל אדם ואדם יש לו אחיזה באות מיוחדת ובמדה מיוחדת וביסוד פרטי אף על פי שכל אדם כלול מכל הארבעה יסודות ומכל המדות, אף על פי כן עקר אחיזתו ביסוד פרטי ובמדה מיוחדת. ועל פן יש שנויים גדולים בטבעי בני אדם ובמדותיהם, כי זה כנגד חברו בחינת אש וחברו, בחינת מים כנגדו וצריכין

שכתוב **אשר משם יפרד והי' לארבעה ראשים, היינו בחי' הד' יסודות/צב** שנמשכין מן הצדיק שהוא יסוד פשוט כנ"ל.

ובשמתקרב אליו לצדיק ונכלל בו עי"ז ראוי לו להסתכל בעצמו על כל המדות איך הוא אוחז בהם. כי כל המדות נמשכין מן הד' יסודות/צב כידוע ומבואר בספר משנת חסידים (לרבי עמנואל ריקן) הובא בתורה ד' אות ח' [צ"ג/צ"ה] עצבות ועצלות מיסוד העפר, ותאוות תענוגים מהמים, ודברים

שיהיה שלום ביניהם, כי עקר השלום הוא בין שני הפכים (כמו שכתב אדוננו מורנו ורבונו זכרונו לברכה במקום אחר). אבל כשנתעורר, חס ושלום, מחלקת ביניהם אזי נתעורר מחלקת בשרשי היסודות שהם נאחזין בהם. וכשנעשה מחלקת בין היסודות מזה ארץ, חס ושלום, כל התרבות וכל החולאת, חס ושלום, וכי' רחמנא לצלן, כי הכל כפי פרוץ הארבעה יסודות, חס ושלום, כי כשאין הארבעה יסודות מתנהגין במגז השונה, חס ושלום, אזי הם מצרים זה לזה וכל אחד ואחד נעשה מצר לחברו, כי מתגבר האש כנגד המים והמים נגד האש וכן השאר. ומזה כל התרבות וכל הצרות, חס ושלום:

וזה בחינת חרבן בית המקדש שהתגברו מאורי אש כנגד מאורי אור והחריבו את הבית המקדש והכל על ידי שפגמו בהארבעה יסודות במדותיהם ותאוותיהם הרעות והעקר על ידי המחלקת, ובפרט שחלקו על צדיקי אמת. וכמו שאמרנו רבותינו זכרונו לברכה (שבת קיט), לא חרבה ירושלים עד שהשוו בה קטן וגדול ובוזו תלמידי חכמים וכי'. וגם אמרו שעקר חרבן בית שני היה על ידי שנאת חנם.

²⁵ ספר הברית ח"א מאמר יא תבנית כל הדצח"ם פ"א - ...הבורא יתברך ברא ד' עולמות והם אצילות בריאה יצירה עשיה, שהם סוד ד' אותיות הוי"ה, וגם כן סוד חכמה בינה תפארת מלכות, וגם כן סוד נפש רוח נשמה חיה, וגם כן סוד ד' יסודות אש רוח מים עפר דכללות כל העולמות, ועליהם עולם קדוש אחד נקרא עולם אדם קדמון שהוא סוד קצו של יו"ד דהוי"ה, וגם כן סוד כתר, וגם כן סוד יחידה, וגם כן סוד בחינה עליונה שבד' יסודות דכללות כל העולמות, נמצא אלו ה' עולמות הם סוד עשר ספירות דכללות כל העולמות. וכל אלו הבחינות הנזכר בכללות כל העולמות עם כל פרטיהם ופרטי פרטיהם הנמשך מהם וכל נכבדות המדובר בהם הוא גם כן בכל עולם ועולם בפני עצמו וככה המה בכל פרט ובכל בחינה אשר בכל עולם ועולם.

גם בארנו שעולם העשיה נחלק לשתי בחינות אשר המה שמים וארץ, השמים הוא מגלגל הירח ולמעלה עד ערבות וגלגל הירח וערבות ככלל, והארץ היא הד' יסודות אשר למטה מגלגל הירח.

והשמים הם סוד י' ספירות המתחלקים לד' יסודות רוחניים עליונים המורכבים מחומר וצורה, אשר החומר הוא נהוה מאש ומים דבריאה בהשתלשלם למטה, והצורה היא נהוה מחומר המלאכים הנקראים אופנים, ויש בחינת טוב ורע בין בחומרין בין בצורתן בין בכל בראי שמים דעשיה.

והארץ אשר היא כל הד' יסודות שתחת גלגל הירח נחלקים גם כן ל' ספירות והם גם כן מורכבים מחומר וצורה שהחומר הוא משמרי אופני עשיה והצורה נהוה מחומר אופני עשיה, והכונה במלות אופני עשיה הוא השמים דעשיה, ויש ג"כ טוב ורע בין בחומרין בין בצורתן בין בכל בראי הארץ,

ואלה הד' יסודות הם גם כן סוד חבת"ם (חכמה בינה תפארת מלכות) ובהינתן נרנ"ח (נפש רוח נשמה חיה) דארץ דעשיה אשר וילון היא בחינת כתר ויחידה להם, והיא גם כן בחינת מלכות ונפש דשמים דעשיה, אשר על כן הוא בחינה המקשרת שמים וארץ, וכל הדברים האלה הלא המה כתובים על ספר זה באר היטב ומובאים למעלה בפרקים ומאמרים הקודמים כל אחד על מקומו הראוי לו, הבט ימין וראה (במאמר א' פרק א' ב' ג' ד' ומאמר ב' פרק א' ומאמר ה' פרק א' ב') ותבין:

ספר הברית ח"א פתיחה אות יד- והמין השני המורכב הוא כולל תחתיו ג' דברים האמורים למעלה (בס"י י"ב), הא' הוא הגלגלים והכוכבים, הב' הוא הד' יסודות, הג' הוא הדומם צומח חי מדבר. והנה מקום אתי בספר הזה שבו אבאר לך ממה הורכבו הגלגלים והכוכבים. אמנם הדומם צומח חי מדבר כולם הורכבו מן ד' יסודות הנקראים בלשונם (עלעמענטע) אשר המה אש רוח מים עפר, ואלו הד' יסודות הורכבו מחומר וצורה אשר ברא אלהים קודם להם כדבר האמור למעלה (בס"י ב') והמה נקראים חומר וצורה הראשונים, וזה החומר נקרא בלשון יון היולי...

...המקובלים הם אמרו שהחומר הראשון נברא תחלה בלי שום צורה ונקרא בלשון התורה תהו מלשון תוהו, כי כל שם אשר אדם רוצה לגזור עליו נמלך לקראו בשם אחר וכן בזה אחר זה מספק ונמלך כי לא ידע מה הוא, ואחר כך נברא הצורה הראשונה ונתחבר בחומר הראשון ואז נקרא בהו, והיא מלה מורכבת בו הוא כלומר בו ניכר מה הוא כדאיתא בספר בחי' (בפ' בראשית), ובעץ חיים (שער קיצור אבי"ע פרק י') ז"ל, חומר הארץ נקרא תהו כי אין ניכר בו ציור מה ענינו עד שיורכב, ואחר שקנה הצורה שהוא הנפש נקרא החומר והצורה יחד בשם בהו ואז נתהו הד' יסודות אש רוח מים עפר בחומר וצורה ואז נקרא בהו יחד שניהם כי בהיות חומר הארץ לבד בלי צורה נקרא תהו, עכ"ל:

ועיין ספר הברית ח"א מאמר ו פ"א שכתב שהיסודות יש בהם ממוצע כגון האויר ממוצע בין מים ואש ומים בין אש לעפר. אבל מזהרנ"ת בהלכות מצרנות ד' אות ב הוסיף שיש יסוד פשוט שרק ע"י פשיטותו אפשר החיבור וההרכבה בין היסודות כי רק הוא עושה שלום ביניהם זה לא מובא שם אלא יוצא מדברי רבינו כאן. ונראה לבאר עפ"י תורה פ ששלום הוא בין שני הפכים והביאור הוא (שמעתי מהר"ץ 11ג) שתמיד כדי לעשות שלום בין שני הפכים צריך להמשיך בחי' הארה ממקום הגבוה משניהם כי א"א ששני הפכים יתבטלו זה לזה כי זה לא נקרא שלום אלא נצחון של האחד מהם אבל שלום בעצם הכלל בו שנעשה רק ע"י ששני הפכים מתבטלים לאור הגבוה מהם ותופסים שא"א שיאיר בכל אחד לחוד אלא בשניהם יחד דייקא שזה בחי' כלי כי כל כלי מורכב מחלקיקים וכל החיבור ביניהם הוא ע"י שתופסים שיהפכו לכלי שיוכל לקבל בתוכו את האור שאיליו הם נכספים רק ע"י השלום ביניהם ונראה שזה הביאור שם בלק"ה כי צדיק הוא תמיד הצינור המאיר אור מגבוה לנמוך בכל הבחינות. ולכן רק ע"י אחיזתו בקודם הפירוד יכול לעשות שלום אחר הפירוד אבל זה רק ע"י שרוצים לקבל את האור ממנו.

ובקיצור רק כששני הפכים תופסים שהם צריכים זה לזה כדי לקבל בתוכם את האור הצדיק שנכספים איליו אזי יש שלום ביניהם. ²⁵ ועיין פירוש הרמ"ק לספר יצירה פרק שלישי - אומרו שלש אמות - פירשנו לעיל בשערים הקודמים שהוא מפני שהם אמות לכל הויה, דהיינו שלש ראשונות שבהן שרש הדין והחסד והרחמים, שהם שורש מים חסד ודין אש ורוח רחמים, וכן שלשה אלה הם יסוד ואמות לכל ההויות שמהרכבתם ימצאו העליונים והתחתונים, והכוונה מהרכבת האש והרוח והמים הרוחניים נתהוה כסא הכבוד, ומהעביותם יותר נתהוה המלאכים השרפים והחיות והאופנים, ומעביותם יותר נתהוה הגלגלים וכל הנכלל בהם, ומעביותם יותר נתהוה אש ומים ורוח גשמיים ומהרכבתם כל הנמצא בתוכם, ולכן הם אמות כדפרישית:

²⁵ * עיין תורה ד' אות ח' [תף ד].

בטלים מהרוח, וגאוה מיסוד האש. **והד' יסודות נמשכין מן הצדיק כנ"ל.** וכמבואר בתורה סו תנינא הנ"ל.

צ"ע שם שתולה את האפשרות לראות את עצמו בצדיק כיצד אוחז במדות, בזה שהצדיק הוא יסוד פשוט שממנו נמשכים היסודות והמדות. משמע שאין הכוונה רק לראות כיצד הצדיק מתנהג ולהשוות להתנהגות שלי, שהרי זה אפשר וצריך ביחס לכל אדם. אלא הכוונה שכיון שהצדיק האמת זיכר עצמו עד שאחיותו בבחי' יסוד פשוט, שהוא שרש ליסודות, היכן שאין בהם רע כלל/צ"ו, אזי ע"י שאני נכלל בו, מתפשט בי קדושת הצדיק ראש בית/צ"ו, אפשר שאזכה להרגיש/צ"ח (עכ"פ בבחי' איהו לא חזי מזליה חזי) כל כך את הטוב שביסודות, עד שאמאס ברע שבהן, ועי"ז נחלשות התאוות רעות/צ"ט.

וע"כ כשנתגלה זה הצדיק דהיינו שמתגלה שהוא החן והיופי של העולם, אזי כל מי שמתקרב ע"י שמגלה את החן והיופי הזה בצדיק ונכלל בזה החן האמת [צ"ח/צ"א], זוכה לראות ולהרגיש את האמת ומסתלקים העננים הנ"ל המכסים על העינים הנ"ל, ואזי נפתחין עיניו ורואה

^א תורה ד' אות ח' - כי זה ידוע, שכל המדות רעות ותולדותיהן נמשכין מארבעה יסודות, מארבע מרות, כמובא במשנת חסידים: 'עצבות ותולדותיהן נמשכין מדומם', 'תאוות רעות ותולדותיהן נמשכין מצומח', 'דברים בטלים ותולדותיהן נמשכין מחי'. 'גאוה ותולדותיהן נמשכין מן הדר'.

פירוש כי דומם הוא מיסוד העפר. וצומח מיסוד המים, והחי מיסוד הרוח, ומדבר מיסוד האש.

^א עיין חיי מורה"ן סימן רלד - לענין שבירת תאוות ומדות רעות לגמרי בתכלית הבטול שהתפאר את עצמו שזכה לזה, אמר רבנו זכרוננו לברכה שיש צדיקים ששברו התאוות, אף הוא כמו עור שמעבדין אותו ואף על פי שמעבד העור אף נשאר בו קצת ריח שאינו טוב. כמו כן הנמשל שיש ששברו התאוות אבל עדין נשאר קצת שמץ מהם ועדין התאוות כרוכים אחריהם במקצת: גם אמר כבר שצריכין לנקות הגוף מתאוות כמו שמעבדין העור ומהפכין אותו. כך צריך שיהיה הגוף נקי ומעבד לגמרי מתאוות עד שמשמש יהיו יכולין להפכו ולראות שהוא נקי לגמרי מכל התאוות והמדות רעות, ולא נמצא בו שום שמץ וריח כלל משום תאוה ומדה רעה שבועולם. ורבנו זכרוננו לברכה היה מפשט לגמרי לגמרי מכל התאוות והמדות רעות ולא נשאר בו שום שמץ כלל משום מדה רעה ושום תאוה בעולם: וכל זה זכה בגילוייתו קדם שהתחיל לילך בהשגות גבוהות, והרבה זמן קדם שנסע לארץ ישראל. אף אחר כך זכה לעלות ממעלה למעלה וממדרגה למדרגה עד שעלה למקום שעלה, וזכה למה שזכה למדרגה עלינה שאי אפשר לדבר מזה כלל:

^א עין לק"ה מצרנות ד' ט' - מי שזוכה להיות נכלל בשם הצדיק, דהיינו ששם הצדיק נקרא עליו, או שעל כל פנים נכנס בלבו שם הצדיק והוא מאמין בו והוא יקר וחשוב בעיניו ונכלל בהפאר והיפי והחן האמת של הצדיק או שרואה אותו בעיניו וכו'. **שעל ידי כל זה נמשך עליו קדושת הצדיק, שהוא הראש בית,** שעל ידי זה מסתכל על עצמו בכל המדות שהם כלל התורה עד שזוכה לשוב אל ה', כי עקר החיות והתקון של כל ישראל בכלל ובפרט הוא על ידי הצדיק האמת שהוא הראש בית האמת, שהוא הנהר היוצא מעדן וכו' שממנו חיות יקיים הכל.

^א לשון רבנו שזוכה לעינים לראות היכן אוחז במדות. ונראה שהכוונה בעיני השכל, המביא להרגשה. וצ"ע.

^א צ"ע דלקמן מבאר שמהצדיק נמשך מוחין וכאן מהצדיק נמשך תיקון המדות. ובאמת אינה קושיא כי ע"י המוחין מתקן המדות. ואולי אפשר לומר בצחות כי הצדיק נקרא אם בתורה ד', ואיתא שהלובן מהאב והאודם מאמא, רמו שפגם הדעות הוא חסרון חכמה בחי' אב, ופגם המדות חסרון הבינה בחי' אב, בחי' הצדיק. אבל באמת עיין תורה י' (ד"ה ויראו את צרורות כספיהם המה ואביהם) שתאוות האבא מה שלא תיקן נמשך לבן.

^א עיין לק"ה תפילין ו' ג' והלכות הלוטק השותפין ה' אמצע אות ו' והלכות מצרנות ד' אמצע אות ט' ד"ה ותעין היטב בדברי התורה הזאת

^א לק"ה חלקת שותפים הלכה ה סוף אות י' - כי הצדיק האמת שהוא בחינת ראש בית אין לנו שום תפיסה בו ואין אנו יכולין לינק ממנו ולשאב חיות ממחו הקדוש כי אם דרך הפתח שהוא בחינת פתחי פיו הקדוש שדרך שם מגלה לנו אלקותו וגדלתו יתברך על ידי החדושי תורה שהם בחינת הלכות שמגלה לנו. ואלו ההלכות היוצאים מפיו אלינו, שהם נמשכין מהארבעה מחין, מארבע אותיות השם וכשיוצאין מפיו הקדוש אלינו הם בבחינת ארבע אמות שלפני הפתח, דהיינו לפני פתחי פיו הקדוש שדרך שם יוצאין מפנימיות מחו אלינו. וזהו בחינת ד' אמות של הלכה, כי הד' אמות נמשכין מבחינת ד' אותיות השם כידוע שהם בחינת ד' מחין. והצדיק האמת בחינת ראש בית מגלה חדושים נפלאים כאלה בשכל כזה בחכמה נפלאה אמתית פואת עד שיהיו נמשכין החדושי וההלכות שלו לכל אדם שבועולם בכל מדרגה שהוא. בין בתכלית העליה בין בתכלית הירידה, חס ושלום, שכלם יוכלו להחיות את עצמן בהם תמיד אם ירצו לקבלם.

לק"ה תפילין הלכה ז אות ג' - אף עקר הפגם הוא כשמתגבר ח"ו, הרע שבד' יסודות, שהוא בחינת אש, בחינת הרע שבמאורי אש הנ"ל שמשם כל התאוות ומדות רעות, כי כלם בחינת אש, בחינת חמימות הלב הוא נור דלוק. וצריכין להתגבר עליו ולהכניעו על ידי המאורי אור, שהוא בחינת שם הצדיק שמשם כח האש דקדושה ששורף ומבער האש הרע הזה בבחינת (יחזקאל ט"ו) מהאש יצאו והאש תאכלם, הינו שבכח הצדיק זוכין להתגבר להפך אש חמימות הלב אל הקדושה, שזה עקר השלמות, כמו שכתוב במקום אחר (לקוטי תנינא סימן מ"ט).

לק"ה מצרנות הלכה ד אמצע אות ט' - והנה אם תסתכל ותעין היטב בדברי התורה הזאת תמצא שמוכיר שם כמה פרטים מענין קדושת הצדיק, דהיינו שם הצדיק, שהוא השם והפרסום שלו והפאר והחן והיפי וההדר שלו, דהיינו מי שזוכה להיות נכלל בשם הצדיק, דהיינו ששם הצדיק נקרא עליו, או שעל כל פנים נכנס בלבו שם הצדיק והוא מאמין בו והוא יקר וחשוב בעיניו ונכלל בהפאר והיפי והחן האמת של הצדיק או שרואה אותו בעיניו וכו'. **שעל ידי כל זה נמשך עליו קדושת הצדיק, שהוא הראש בית,** שעל ידי זה מסתכל על עצמו בכל המדות שהם כלל התורה עד שזוכה לשוב אל ה', כי עקר החיות והתקון של כל ישראל בכלל ובפרט הוא על ידי הצדיק האמת שהוא הראש בית האמת, שהוא הנהר היוצא מעדן וכו' שממנו חיות יקיים הכל וכו' כנ"ל. וזה הצדיק הוא בחינת שבת ומאיר להבית המקדש בבחינת ראש בית שהראש בחינת מחין, דהיינו הצדיק מאיר להבית שהוא בית המקדש, שהוא בחינת עינים וכו'. וכשפגמו בכבוד הצדיק נתעלם ונסתלק הראש מהבית ועל ידי זה נחרב הבית המקדש, כי נסתלקו מאורי אור, שהוא בחינת אור הצדיק והתגברו מאורי אש, שהוא בחינת פגם וקלקול הארבעה יסודות בחינת עננין דמכסין על עיניו, בחינת רומי רבתי ורומי זעירתיא, בחינת עשו וישמעאל שהם בחינת כלל כל הפגמים שמהם יונקים המנהיגים של שער, בחינת ראש כל חוצות וכו', כמבאר שם כל זה, עין שם היטב:

ומסתכל על עצמו וקבץ איך הוא אוחו בכל המדות שנמשכין מד' יסודות שהם נמשכין מהצדיק כנ"ל.

וגם ע"י תיקון המדות שהזך שבהם הוא יסוד האש, (תיקון הגאוונה) שבבחי' מאורי אור, נהפך לבחי' ה' מלך גאות לבש, הארת אמת, זוכה לביטול הישות ולשפלות וענוה, ואזי **יכול לראות ולהסתכל בגדולת ה'** שלגדולתו אין חקר כמ"ש אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני, שהחכמה היא להשיג שהשגת גדולתו רחוקה ממני (כתורה פג תנינא). **ולהסתכל בעולם**, צ"ע האם הכוונה על בני העולם דהיינו שמתוך גודל הארת האמת זוכה להקטין עצמו ולראות גדולת בני האדם, או שהכוונה הסתכל בשכל של כל דבר בעולם (כמבואר בתורה א' ותורה לט תנינא/י"א) או לשניהם, **ע"י שנפתחו עיניו ע"י התגלות הפאר של הצדיק האמת כנ"ל:** וכפי שיבאר לקמן כי יסוד הפשוט ששם אחיזת הצדיק האמת, יוצא מתלת גוונים דעינא ובת עין של מעלה.

כי כשזה הצדיק נתגלה ונתפרסם גדולתו שהוא פאר הדור **בעולם זה בחי' שם, דהיינו שנתפרסם ויש לו שם טוב/י"ד בעולם.** ובתוך זה השם של הצדיק האמת, מלוּבש

ק"ה הריצ"ח לג 6 ביאר שיסוד התורה כאן הוא שהעין לא יכולה להסתכל על עצמה לכן צריך לקבל את כח הראות מגבוה יותר ממקום שלא נפגם ע"י הצדיק שמאיר אותו משם ה' לבחי' ביהמ"ק ושבת דהיינו סה"כ ג' בחי' עין בבחי' עולם שנה נפש דהיינו שיש עין הזמן בשבת ועין הארץ בביהמ"ק ועין יעקב בחי' עין הצדיק שזוכין לה ע"י שנכללים בחן של הצדיק הוא החי' המבואר בתורה א' שעל ידו מסתכל בשכל של כל דבר ועייש עוד בשיעור הנ"ל שמבאר באריכות את התורה הזו.

ק"ה תורה לט תנינא - "לכו חזו מפעלות ה', אשר שם שמות בארץ" (תהלים מ"ו). כי באמת הדבר נפלא ונורא מאד, אשר ברא השם יתברך את כל הבריאה, שיש בה כמה וכמה דברים נפלאים ונוראים הרבה מאד מאד, מה רבו מעשי ה'! ואפלו בזה העולם לבד עצמו נפלאות ה', אשר ברא דוממים וצומחים וכו', ומי יוכל לשער גדלת ה' שיש בבריות של זה העולם, מכל שכן שאר העולמות. והכל כאשר לכל לא נברא אלא בשביל ישראל: וישראל בעצמן, עקר בריאתן בשביל בחינת שבת, שהוא התכלית. כי שבת הוא תכלית מעשה שמים וארץ, שהוא בחינת עולם הנשמות (הקדמת הזוהר דף א; וזהו תרומה קלו), שהוא עולם שכלו שבת, ושם ישיגו את השם יתברך כראוי, בלי שום מקף המבדיל ובלי שום מונע; כי אז יהיה נעשה אחדות גמור, וכל אחד יהיה מראה באצבעו: "זה ה' קנינו לו", כמאמר רבותינו, זכרונם לברכה (מענינת לא), וזהו התכלית, שבשביל זה ברא השם יתברך את כל הבריאה כלה:

ועל כן יש בודאי בכל דבר ודבר, שנברא בעולם בחינת התכלית, כי בכל דבר ודבר יש בו התחלה וסוף, דהיינו ההתחלה ממקום שנשתלשל בהשתלשלות, עד שנתגשם ונתהווה בזה התמונה והדמות. וגם יש בו בחינת התכלית והסוף, שבשביל זה נברא, דהיינו שיכולין ישראל להעמיק עינים ולדעת ולהתבונן בפרטי הבריאה: בתבנית האיברים ובגוף וקומה ודמות וכו', של כל דבר ודבר, להתבונן בהם גדלות הבורא יתברך, ולעבדו יתברך על ידי זה. וכן למעלה מעלה עד התכלית, ששם נסמך אותו הדבר אל התכלית. כי כל דבר ודבר יש לו אחיזה בהתכלית, שבשבילו נברא, שעל ידי דבר זה יכולין להשיגו יתברך ולעבדו עד אותו התכלית, ששם נסתים אותו הדבר ונסמך אל התכלית. וצריך כל אחד להעמיק עיניו בזה, לדעת ולהכיר גדלת הבורא בכל דבר ודבר, בתבניתו ודמותו, בפרטיות איבריו ובנינו וכיוצא בזה, ולעבדו יתברך בזה, עד אשר יבוא לבחינת התכלית של אותו הדבר, שהוא בחינת שבת, עולם הנשמות וכו':

וזהו הפעלי שכל שיש להם שכל גדול, הם יכולים זאת. אבל קטני צורך פמזני היום, שפלטו במדרגה פחותה מאד בבחינת רגלין, איך אפשר לנו לבוא לידיעה זו. ועל כן יש לנו לכסף ולהתעצבץ ולהשתוקק מאד, מי יתן ותיה לנו מנהיג הדור, רועה נאמן, שיהיה לו זה הכח, שיוכל להאיר אפלו בננו בבחינת רגלין, ידיעה והשגה הנ"ל, שנוקה לבוא אל התכלית. כמו משה רבנו, עליו השלום, שמוגדל עצם מעלתו היה יכול להאיר אפלו בפחות שבפחותים, אפלו בשפחה, כמו שאמרנו רבותינו, זכרונם לברכה (מכילתא ראיתה שפחה על הים, מה שלא ראה יחזקאל הנביא. הרי שאפלו יחזקאל, שהיה נביא גדול כזה, לא היה רואה, מה שראתה שפחה בימי משה. וכל זה מחמת גדל עצם מעלת המנהיג, שהיה משה רבנו המנהיג, והוא יכול להאיר אפלו בבחינת רגלין. שאפלו הרגלין שרחוקים מהמח, אף על פי כן גם הם יוכלו להשיג ולדעת התכלית, על ידי מפעלות ה' אשר ברא בעולם השפלה הזה כנ"ל. כי על ידי גדלת המנהיג יכול להמשיך המח אפלו להרגלין, ואז יוכל להיות, שהרגלין אלו הם גדולים ממח אחר:

וזהו: "לכו חזו". "לכו דיקא, הינו בחינת הרגלין, שהם כלי ההליכה, גם הם יחזו מפעלות ה' אשר שם שמות בארץ. הינו פעלות ה' אשר שם בארץ הזו, דהיינו בזה העולם השפלה, שעל ידי מפעלות ה' שבארץ הואת השפלה, יכולין לדעת ולהשיג התכלית. וזהו: "אשר שם שמות בארץ, הינו שהתכלית שהוא בחינת שמות ראשי תבות: תכלית מעשה שמים וארץ, בבחינת (בראשית ב): "נפש חיה הוא שמו", וכמו שאמרנו רבותינו, זכרונם לברכה (ברכות ז): 'אל תקרא שמות, אלא שמות' דהיינו עולם הנשמות שהוא התכלית הוא מלבוש ונאחו בארץ השפלה הזו, שעל ידי עולם הזה השפלה, דיקא על ידו מקרחין להשיג התכלית כנ"ל. ובאמת הוא חידוש נפלא ונורא מאד, שהשפלה התכלית, שהוא דבר גבוה כזה להשיג אותו יתברך, הוא מלוי דיקא בבריות עולם השפלה, וכל הנשמות מקרחין לעבר בזה העולם כדי להשיג התכלית. כי 'אין משיח בן דוד בא, עד שיקלו כל הנשמות שבגוף' (יבמות סב), כי כלם מקרחין לבוא לזה העולם השפלה, כדי להשיג התכלית על ידו כנ"ל. נמצא שכלם הם בחינת נצרך לבריות, שהם נצרכים לבריות העולם, להשיג התכלית על ידם כנ"ל:

וראוי לנו לומר זאת בבקיה, בדמעות שלישי, לבכות ולהתעצבץ לבקש ולהתחנן לפניו יתברך, מתי נזכה לזה, שיהיה לנו זה הדעת, שנוכל לדעת ולהכיר הבורא יתברך מכל דבר של זה העולם בפרטי פרטיות כנ"ל, עד התכלית כנ"ל. וכפי המדרגה פחותה שלנו עמה, וכלנו אין פנינו יפות כלה (א), אנו צריכין שירחם עלינו השם יתברך, לתן לנו מנהיג רועה נאמן, שיוכל להאיר בננו ידיעה הנ"ל, כדי שנוכל לעבדו יתברך כראוי ולבוא אל התכלית כנ"ל:.....

יד שם טוב דיקא, אבל רע לא נקרא שם, כפי שיתבאר לקמן וכמבואר בתורה רס - השם הוא הנפש, כמו שמבאר בהתורה היכל הקדש (בסימן נ"ט). עין שם. בבחינת (בראשית ב): "נפש חיה הוא שמו" עין שם. ...וכן על ידי אבדת השם, הינו המפרסם, דהיינו שיש אחד שהוא מפרסם ואינו מפרסם, דהיינו שהוא מפרסם בפי כל והכל מדברים ממנו, ואף על פי כן אינו מפרסם, כי אינו חשוב כלה, ויש אחד שאינו חפץ בזה, רק שאבד את המפרסם, דהיינו אבדת השם שהיא הנפש, דהיינו אף על פי שאין רצונו שלא יהיה מפרסם, אף על פי כן אבד אותו, כמו שאדם אובד דבר שלא ברצונו, דהיינו שאבד את השם, שהוא בחינת מפרסם שיש לו שם בעולם, אבל יש אחד שעושה זאת ברצונו ובדעתו, שמוסר את נפשו על קדוש השם, דהיינו המפרסם שלו, שהוא בחינת שם כנ"ל, שהוא בחינת נפש כנ"ל,

ומשותף שמו ית'קה, דהיינו שם של רחמים, דהיינו שמתגלה שה' הוא האלקים וכל הכוחות שעל דן כל הפעולות המשתנות בעולם הכל נפעל ע"י אהבתו ורחמנותו ית'קה. וזה מתגלה ע"י שמתגלה החן והפאר של הצדיק **כי שמו משותף בשמינו** [ק"ו]קה/ בירושלמי המשיל העניין למפתח שהם ישראל כי הם שפותחים את ההעלמה שיש בעוה"ז על מלכות ה', אבל מחשש שיבלעו באומות, לכן קשר למפתח שלשלת כמו מחזיק מפתחות, שעל ידו לא יאבד המפתח, ומוכרח שהשלשלת תיהיה דבר הקיים לעד שאותו א"א לאבד וע"י שהמפתח קשור איליו, גם הוא לא יאבד, והשלשלת היא שמו ית'. **נמצא כשנתגדל שם הצדיק נתגדל שמו ית'** הצדיק מפרסם שמו אחדות ית', שה' הוא האלקים. **וכל מה שנתגדל יותר שם הצדיק ע"י שהוא מתפרסם נתגדל יותר שמו ית'קה** כביכול **כי שמו משותף בשמינו כנ"ל**.

ומחמת זה אף על פי שהוא מפרסם, אף על פי כן אינו מפרסם כלל כי אדרבא הוא להפך, כי הכל דוברים עליו, ובזדים עליו כזבים שלא עלה על דעתו.

ק"ה לק"ה שבת הלכה ה אות טו - וכמוכן ומבאר בדברי רבנו זכרוננו לברכה שעקר התחזקות של כל אדם שאיך שהוא איך שהוא צריך להתחזק את עצמו לבל יפל יותר חס ושלום. ועקר ההתחזקות הוא על ידי השם, היינו על ידי שם ה' ושם הצדיקים האמתיים אשר שמם נקרא עליו וזהו בחינת שם ה' כי שמו יתברך משתף בשמם. וכמבאר בכמה מקומות שעקר ההתחזקות והשמחה הוא מה שזכינו שלא עשני גוי והבדילנו מן התועים וכו'. היינו מה שעדין שם ישראל נקרא עליו. וכוה יכול לחזק את עצמו אפלו הקל שבקלים והגרוע שבגרועים אפלו פושעי ישראל כל זמן ששם ישראל נקרא עליו יכול לחזק את עצמו ולהחיות את עצמו כזה שעל כל פנים עדין שם ישראל נקרא עליו שהוא שם ה' כי שמו משתף בשמנו מכל שכן כשזוכין להתקרב לצדיקים אמתיים שהם עקר שם ה' בחינת הנהר היצא מעדן וכו' כמבאר היטב בהתורה הנ"ל על כן בודאי יש לו לשמח כל ימיו איך שהוא. מאחר שזכה שיהיה נקרא שם הצדיקים עליו שהוא עקר שם ה'.

....על כן כל מי שזוכה עכשו בעתים הללו להציל את עצמו ואת בניו ובנותיו וכל הנלוים אליו. מן הכחות הארוכים האלה ימח שמם. הוא ראוי לשמח כל ימיו מה שעל כל פנים עדין שם ישראל נקרא עליו. כי עלינו לשבח לאדון הכל לתת גדלה ליוצר בראשית וכו' אשר נצלנו מפה ויקשים הללו ומאחר ששם ישראל שהוא שם ה' נקרא עלינו עדין אנו מחיבים לשמח כל ימינו לעולם. כי עדין יש לנו תקוה לכל הישועות ולכל הטובות כנ"ל. כי כל הדאגות והעצבות נמשך מהחטאים והעונות בבחינת אדאג מחטאתי. אבל תכף כשזוכרים בשם ה' ומחייין את עצמם כזה ששם ה' עדין נקרא עליו מאחר שנקרא על כל פנים בשם ישראל כנ"ל. על ידי זה זוכין למחילת עונות. כי משם ה' משם נמשך מחילה וסליחה וכפרה לכל העונות. כמו שכתוב וכפר על חטאתינו למען שמך. וכמו שכתוב אני אעביר כל טובי על פניך וקראתי בשם ה' לפניך. בשם ה' דיקא. על ידי זה ותנתי את אשר אחז וכו'. כי כל השלש עשרה מדות של רחמים שמשם כל הסליחות והכפרות כלם הם משם ה'. כמו שכתוב ויקרא בשם ה' ויעבר ה' על פניו ויקרא ה' ה' אל רחום ותנון וכו' נושא עון ופושע וכו'. וכמבאר בסיון ס"ו בענין מה שקורין מחרת יום הכפורים שם ה' על שם. כי גם זה שיהי ומקשר להתורה בראשית הנ"ל שבסיון סז הנ"ל.

נמצא שעקר כל התקוות והבטחונות של כל הישועות ועקר כל ההתחזקות והשמחות הוא משם ה'. על כן בכל הימים קדושים שהם כלם בחינת הגדלת שם ה'. על כן אז מצוה להרבות בשמחה. וזהו בחינת השמחה של שבת ויום טוב. כי שבת שמא דקדשא ברוך הוא. וכן יום טוב מקבל משבת. והוא גם כן בחינת הגדלת שם ה'. כי כל הימים טובים הם זכר ליציאת מצרים. ועל ידי יציאת מצרים נגדל שם ה' לגדל עצם רבוי האותות והמופתים הנוראים וכו' וכמו שכתוב למען ספר שמך בכל הארץ. על כן מצוה להרבות בשמחה בשבת ויום טוב. כי אז נגדל שם ה' שמשם כל השמחות. וזהו בחינת עצם השמחה של פורים. כי אז הוא מחית עמלק. שעל ידי זה עקר הגדלת שמו יתברך. כי אין שמו שלם עד שימחה זכר עמלק כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה וכנ"ל על כן אז בפורים השמחה גדולה ועצומה מאד וכנ"ל:

ק"ו לק"ה שבת הלכה ה ג' - כי עקר האדם נברא בשביל להפיר שמו יתברך שבשביל זה נברא כל הבריאה פלה מראש ועד סוף למען ספר שמו בכל הארץ וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה כל מה שברא הקדוש ברוך הוא בעולמו לא ברא אלא לכבודו. כמו שכתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו כי כבודו הוא שמו יתברך כי שם וכבוד הם בחינה אחת כי עקר הכבוד הוא השם שיש לו שם גדול בעולם וזהו עקר הכבוד. וכמו שכתוב אני ה' הוא שמי. וכבודי וכו' וכתוב וברוך שם כבודו וכו' וכמבאר בפסוק זה בעצמו שהוא כל הנקרא בשמי ולכבודי כי השם הוא הכבוד כנ"ל נמצא שקל הדברים שבעולם כלם נבראו בשביל כבוד שמו יתברך. וזהו השרש והתחילת של הבריאה ועל כן בודאי יש בכל דבר ודבר שבעולם בחינת ידיעת והפיר שמו יתברך וזהו התבונן גדלת הבורא יתברך על ידי כל דבר ודבר שבעולם בפרטיותו ולהפיר אותו יתברך על ידי זה דיקא ולהגדיל שמו יתברך על ידי כל דבר ודבר בפרטיותו וזהו בחינת הברכות שנקבעו רבותינו זכרונם לברכה על כל דבר שבעולם בפרטיותו כי בכל דבר שבעולם יש הגדלת שמו בפרטיותו שהוא בחינת הברכה שמברכין ומגדלין שמו יתברך על בריאת דבר זה בפרטיותו. ועקר הגדלת שמו יתברך על ידי כל הדברים שבעולם שבשביל זה נבראו כלם. העקר הוא על ידי האדם דיקא שבשבילו נברא כל הבריאה פלה כידוע. כי אין מי שיידע ויפיר פלאות הבריאה כי אם האדם שנתן בו דעה להפיר ולהבחין בכל הדברים פלאות הבריאה ולהגדיל שמו יתברך על ידי כל דבר בפרטיותו.

ק"ו * מצויין לעיל בתורה טו תנינא

ק"ה ירושלמי תענית פרק ב' הלכה ו' גמ' רבן שמעון בן לקיש בשם רבי ינאי שיתף הקדוש ברוך הוא שמו הגדול בישראל משל מלך שהיה לו מפתח של פלמנטריא מניכס קטנה אמר המלך אם אני מניחה כמות שהיא אבידה היא אלא הריני עושה לה שלשלת שאם אבדה מניכס הכי השלשלת תהא מוכחת עליה. כך אמר הקדוש ברוך הוא אם מניח אני את ישראל כמות שהם נבלעין הן בין העכו"ם אלא הרי אני משתף שמי הגדול בהם והן חיים מה טעמא וישמעו הכנעני וכל יושבי הארץ ונסכו עלינו והכריתו את שמינו מן הארץ ומה תעשה לשמך הגדול שהוא משותף בנו מיד ויאמר יי אל יהושע קום לך קם לך ההוא דאדכרת. ר' ינאי זעירא בשם אבהתיה כל מי שאינו כשר כיהושע שאם יפול על פניו ויאמר לו הקב"ה קום לך אל יפול. ובלבד יחיד על הציבור:

ק"ה עיין קהלת יעקב ערך כבוד - נפש רוח נשמה נקרא כבוד, כמו שאמר (תהלים ט"ז ט') לכן שמח לבי ויגל כבודי כי לא תעזוב נפשי לשואל, והטעם כי נפש רוח נשמה מבינה תפארת מלכות, והם סוד הו"ה שבשם ה"א וא"ו ה"א וו' אותיות או ה"ה ו"ו ה"ה גימטריא כבוד, כי דוד היה מבחינת מלכות שבה הו"ה דב"ן, אזי בחינת נפש רוח נשמה דידיה ה"ה ו"ו ה"ה גימטריא כבוד, וזה סוד (ישעיה מ"ג

ושם ה' הוא בחי' [ק"י/קיא] ה' אחד ושמו אחד דהיינו שגם שמו אחד כמו שהוא בעצמו אחד, כי בעין הגשמית נדמה ששמו דהיינו הפעולות הנמשכות ממנו הן רבות, נפעלות מצד טוב ורע חסד ודין כאילו יש כמה פנים להקב"ה אבל האמת שזוכים להשיג ע"י שבדיקים בהצדיק היא שה' הוא האלקים אין עוד, דהיינו שכל הפעולות המשתנות הן מכח אחד שלו ית' שהוא רק טוב ומיטיב. וכמבואר בתורה ד' ק"י², שהצדיק האמת הוא בבחי' "אתה הראת לדעת" שמכניס דעת באנשיו להיות יודע שכל מאורעותיו לטובה, שעי"ז משיג שגם שמו ית' אחד, דהיינו המתגלה ממנו בפעולותיו. וכל זה נעשה גם על ידי תורתו וספריו של הצדיק/ק"י. וכל מי שזוכה לדעת הזו ומפרסם אותה הוא נכלל בשם הצדיק שבו משותף שמו ית'.

כי שמו ית' למעלה מעולם האצילות/ק"י הוא אחדות פשוט, אך למטה דהיינו מעולם האצילות ומטה הוא נכתב בד' אותיות, ומזה **משתלשל משמו ית' בחי' הד' יסודות** ופעולות משונות. כפי שיתבאר לקמן

(ז) כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתי יצרתיו אף עשיתי, עיין בערך כל שביארנו שהוא בחינת צדיק יסוד שעולה עד הדעת הוא הכתר, וממשיך משם בחינת חיה יחידה שהם סוד כתר חכמה אל בחינת נפש רוח נשמה, שהוא ה"א וא"ו ה"א גימטריא כ"ה, וזה סוד (שמואל א' כ"ה ו') ואמרתם כ"ה לחי' ראשי תיבות חיה יחידה, וזה כל ראשי תיבות של כה לחי זהו בחינת צדיק, שיוכל להמשיך הארה מבחינת חיה יחידה ולחבר נפש רוח נשמה לחיה יחידה, שאף שעשכשיו אין אדם וזכה לחיה יחידה מכל מקום הארה יוכל להמשיך משם כנודע, ואז יקרא בשמו כמו שאמרו (בבא בתרא ע"ה ע"ב) שעתידין צדיקים שיקראו בשמו, ופירשנו שיזכו לבחינת חיה יחידה שהם סוד יוד של שם ואז נשלם אצלם כל השם יהו"ה נפש רוח נשמה חיה יחידה, וזה שאמר כל הוא זה הנקרא בשמי שיוכל לחבר כה לחי ראשי תיבות כל ואז נשלם השם ויקרא בשמי, אמנם מי שאינו מגיע לזה רק לכבודי לבחינת כבוד יסוד ה"ה ו"ו ה"ה בגימטריא כבוד, ונודע דבינה ה' ראשונה מקננא בכריאה, וזער ביצירה מלכות בעשיה, ותמן סוד נפש רוח נשמה וזה שאמר ולכבודי, ולכבודי מי שהוא רק מבחינת כבוד בראתי יצרתיו עשיתי הוא בריאה יצירה עשיה לבד, וזה סוד (משלי ט"ז כ"ח) ונרגן מפריד אלוף, אלוף ציור יוד וזה סוד חיה יחידה סוד אלוף כתר פלא, וגם אלוף חכמה, וזה סוד אדם אחד מאלף מצאתי סוד אדם הראשון קודם החטא ומשיח לעתיד לבוא, זהו בחינת אלוף שהוא סוד חיה יחידה:

ק"י * זכריה יד

ק"י זכריה פרק יד (ז) וְהָיָה יוֹם אֶחָד הוּא יָדַע לִידוֹד לֹא יוֹם וְלֹא לַיְלָה וְהָיָה לְעַרְב יָהֳיָה אֹר: (ח) וְהָיָה בַיּוֹם הַהוּא יֵצְאוּ מִיַּם חַיִּים מִירוּשָׁלַם חֲצִימִים אֶל הַיָּם הַקְּדוֹמִי וְחֲצִימִים אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן בְּפִנְי וּבְחִרְף יָהֳיָה: (ט) וְהָיָה יוֹדוֹ לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ בַּיּוֹם הַהוּא יָהֳיָה יוֹדוֹ אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד:

רש"י (ט) יהיה ה' אחד - שכל העכו"ם יעזבו את אלהיהם נמצא שאין עמו אל נכר. ושמו אחד - שיהא שמו נזכר בפי כולם:

ק"י תורה ד' אות [ד] וְכִשְׁיָדַע כָּל זֹאת נִקְרָא דִּיעָה שְׁלֵמָה, כִּי עֲקָר הַדַּעַת הוּא אֲחִדוּת שֶׁל חֶסֶד וּגְבוּרָה (ב), זֶה נִקְרָא דַּעַת, הַיְנוּ שְׁלֵא יִחְלַק בֵּין חֶסֶד לְדִין, וְיִבְרַךְ עַל כֵּן הַטּוֹב וְהַמְּטִיב. זֶה נִקְרָא: "ה' אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד" כְּמֵאמַר חֲכָמֵינוּ, זְכוּרִים לְבְרָכָה, שְׁלֵעֲתִיד יִהְיֶה אֲחִדוּת גְּמוּר, שְׁיִהְיֶה כֹּל הַטּוֹב וְהַמְּטִיב: וְזֶה ה' אֶחָד, וְשֵׁמוֹ זֶה בְּחִינַת אֱלֹהִים מְלֻכּוֹת, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל ב' ח): "וַיַּעַשׂ דָּוִד שֵׁם" אֶחָד גִּימְטְרִיא אֶהְבֶּה, הַיְנוּ הֵן ה' שְׁהוּא רַחֲמִים, הֵן שְׁמוֹ שְׁהוּא בְּחִינַת אֱלֹהִים, בְּחִינַת דִּין כְּלָם לְטוֹבָתָךְ מִחֲמַת אֶהְבֶּה שְׁהַקְדוּשׁ בְּרַךְ הוּא אוֹהֵב אוֹתָךְ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (מְשָׁלִי ג): "אֵת אֲשֶׁר יֶאֱהֵב ה' יוֹכִיחַ" וְכָתִיב (עֲמוֹס ג): "רַק אֲתָכֶם יַדְעִיתִי מִכָּל מְשֻׁפָּחוֹת הָאֲדָמָה, עַל כֵּן אֶפְקֹד עֲלֵיכֶם עֲוֹנוֹתֵיכֶם":

ק"י עיין תורה לב תנינא - פי הספר הוא בחינת שם ה', בבחינת: 'מגדל עז שם ה', בו ירוץ צדיק וינשגב' (משלי י"ח). ואיתא בהר (בראשית דף לו:): שם ה' דא ספר, כי ספר במספר שם, כמובא. פי הספר הוא בחינת שמי שנכתב בקדושה, ונתפשט בעולם ועושה שם. ודע, שכל אחד ואחד צריך לשמר את בחינת משיח שיש לו. פי כל אחד כפי קדושתו וטהרתו, כן יש לו בחינת משיח. וצריך לשמר מאד, שלא יתקלקל בחינת משיח שלו. ועקר הדבר שבו תלוי בחינות משיח הוא שמירה מנאוף. .... ובחינת משיח הוא שורה על אנפי אוריתא, דהיינו הספרים הקדושים שמגלין הפנים של תורה, ושם מרחף רוחו של משיח, בבחינת (בראשית א): "ורוח אלקים מרחפת על פני המים". רוח אלקים דא רוחו של משיח (זהו יחי דף רמ), 'שמרחף על פני המים', ומים הוא התורה, כמובא (א):

גם עיין תורה קצב זה שמקבל דבור מפי הצדיק מקבל פניו ושכלו ונשמתו, ונתחך ונצטרך בדעתו דמות דיוקנו של הצדיק שהוא הפנים והשכל והנשמה:

ק"י עיין פתחי שערים (לרבי יצחק חבר) נתיב אורות אח"פ דא"ק - פתח ב - שם הוי"ה הוא מאצילות ולמטה: - ענין זה של שם הוי"ה התחיל גילוי מן הזיו המאיר מא"ק, לעולמות שתחתיו. והטעם לזה, כי שם הוי"ה נקרא כן מכמה טעמים. הא', מצד הראות מציאותו ית' והנהגתו, בהנהגת הזמן שמתחלק לג' מדרגות, היה הוה ויהיה (ר"ל שהשם הוי"ה רומז לכך) (י"ב) שהוא עבר והוה ועתיד. וגם מורה על היות מציאותו ית'. וגם מורה על שמהוה הכל ומקיימם:

והענין כמ"ש למעלה, שבאמת אין לנו השגה במציאותו ית' ולא בפעולתו, רק אחר הצמצום מצד הארתו לנבראיו. ואין לנו השגה, כי אם במה ששייך לערכנו. והוא מעולם האצילות ולמטה, שמשם התחיל הסידור של הפעולות והמאורות, להיות מסודרים ע"פ הנהגת בני אדם, וע"פ התורה כמ"ש כמה פעמים (ר"ל שהשרשים הרוחניים לנבראים לכל ששה אלפי שנים הם בעולם האצילות. השרשים בא"ק הם לאלף השביעי והלאה). ולכן, מאצילות ולמטה נוכל לקראתו בשם הוי"ה, ומה שלמעלה ממנו, אין לכנות שם שם ולא אות ונקודה, מאחר שהוא למעלה ממחשבת הנבראים. ובבחינתו העליון, א"א לשם לקראתו בשם, ואין לנו השגה במהותו כלל:

וכן בבחינת הנהגה שע"פ הזמן המתחלק לעבר ועתיד והוה, א"א ג"כ לומר רק מאצילות ולמטה. שלמעלה, אין שם הנהגה בסדר זמנים, שאינם לפי פעולות בני אדם שבזמן, רק הוא בגדר שלימות וקיבול שכל שהוא לע"ל (לעתיד לבא, היינו לאלף השביעי והלאה כנ"ל), שהוא למעלה מגדר הזמן. ולכן, שם הוי"ה אין שייך מאצילות ולמעלה, ואין אנו מדברים בשם הוי"ה בא"ק, רק מזיו הנמשך מא"ק ולמטה לאצילות, כמו שיתבאר בס"ד. ולפי שאין אנו יכולים לדבר בא"ק בכל ענינינו בפרט, מאחר שאיננו:

לפי ערכנו, רק בבחינת שורש לבד, ולכן אין אנו מדברים ממנו, רק בסוד ד' אותיות של שם הוי"ה בלבד, שהוא ג"כ בבחינת כלל, שמהוה הכל ומחיה את כולם. והוה ענין השם הוי"ה שאנו מדברים בו, היוצא מד' חושים שבו, בסוד רשר"ד (ראיה), היינו הארות היוצאות מעינים של א"ק. שמיעה, הארות היוצאות מאוזן א"ק. ריח, הארות היוצאות מחוטים א"ק. דיבור, הארות היוצאות מפה דא"ק) ובסוד סנ"א (טעמים, נקודות, תגין, אותיות) כמו שיתבאר בס"ד. והם (הכוונה לאורות רשר"ד שהזכרנו הם) השרשים לכל הפעולות וכל

כי שמו אחד ית' שמצד משמעותו הוא אחדות פשוט כנ"ל הוא בחי' ד' אותיות השם/קטו, וע"כ למטה נשתלשל משמו ית' בחי' הד' יסודות. ומתחילה משתלשל מדר' אותיות השם בחי' תלת גוונים רעינא ובת עין, כי כמו שבשם הוי"ה, ג' אותיות ראשונות משפיעות לאות ה' האחרונה, כך הג' גוונים שבעין, בחי' משפיע לבת עין, שהיא השחור שממנו יוצא לחוץ כח הראייה/קטו ואח"כ משתלשל לד' יסודות. ואחרי התלת גוונים ובת עין ומקודם לד' יסודות משתלשל לבחי' צדיק יסוד עולם שממנו נמשכין כל הד' יסודות. הביאור נ"ל כיון שכל מדריגה היא שם הוי"ה, ושם הוי"ה הוא ד' אותיות והקוץ שביוד רומז לשרש ההוי"ה שבכל מדרגה, לכן כיון שהצדיק רמוז בקוץ של היוד, תמיד אחיותו בבחי' הפשוטה שהיא שרש לכל מדריגה. נמצא שכל מדרגה ראשיתה בבחי' אחד פשוט שממנו מתפרד לד' בחי' שבאותה מדרגה, וכשיווד מדרגה יורד לבחי' האחד של המדרגה התחתונה וממנה לבחי' הד' הנפרדות שלה. ולפ"ז אחרי הד' אותיות ולפני התלת גוונים ובת עין יש בחי' של אחד פשוט שהוא כח הראות עצמו שממנו נמשך ד' הגוונים שבעין.

וזה דהיינו מה שנתבאר לעיל שע"י שמתפרסם הצדיק פאר הדור זוכים ע"ז לעינים כנ"ל, זה רמוז בתורה במה שאמר משה רבנו לבני ישראל **ראו קיי/ני/קיהו) קרא ה' בשם בצלאל (שמות לה)/קטו (**ק"י/קכ"א**). **ראו****

המאורות, שהם סוד הכונים של שם הוי"ה שכולם מסתעפים ממנו. והוא כלל כל הנבראים וכלל כל העולמות המתחלקים לד' מדרגות אבי"ע כמו שיתבאר:

קטו נראה כי אע"פ שה' אחד שמו דהינו אופן ההתגלות שלו היא בבחי' ארבע שתחילה זה ד' אותיות אבל מזה נשתלשל שכל אופן הגילוי בכל העולמות והעולמות עצמם הם ארבע וכן קומת ההשתלשלות שהיא תמיד עשר יש בה בחי' ארבע פרצופים וחמישי הוא כתר כנגד קוץ היוד שבשם דהיינו מלמעלה למטה אבא אמא בן ובת או חכמה בינה תפארת ומלכות כנגד ד' אותיות השם ואריך כנגד הקוץ הנ"ל דהיינו כתר וזה הכל וכל בחי' כלולה מכל הבחינות לכן חוזר בכל עולם ובכל בחי' החלוקה הזו של השתלשלות מהכתר עד המלכות שהם ד' בחי' שרמוחות באות ממש ומעליהן כתר שאין לו גילוי ממש רק נרמז בקוץ שעל האות הראשונה.

קטו כך לשון רבנו בתורה יג את ד' ותורה סה ג', ותורה עו, ועץ חיים שער ח' פ"א מ"ת, וספר הברית ח"א מאמר יד פ"ח ד"ה היענה. עפ"י המחקרים הקדומים, אע"פ שעפ"י המחקרים היום נראה להפך שהאור החוזר מכל דבר נכנס לעין דרך הבת עין, נראה שאין זו סתירה, כי כונת רבנו לכח הראות שהוא הכוונה והתשומת לב אל הדבר שרואה, שהרי בלעדי זה אע"פ שהדבר מול העין אם לא ישים לב ולא יראה.

ק"י בתורה - ראו קרא (תיבת כי נחמק) וכן לשון הפסוק

קיה לשון הפסוק ראו קרא ה' וכו' ורבנו הוסיף תיבת כי ראו כי קרא ה' וכו', לרמוז שישאל זכו לראייה ע"י שה' קרא בשם בצלאל.

קטו שמות פרק לה (ל) ויאמר משה אל בני ישראל ראו קרא ידוך בשם בצלאל בן אורי בן חור למטה יהודה:

עין ברכות נה. - ראו קרא ה' בשם. א"ר יצחק, אין מעמידין פרנס על הצבור אלא א"כ נמלכין בצבור, שנאמר ויאמר משה ראו קרא ה' בשם בצלאל.

ועין חתם סופר - ראו קרא ה' בשם בצלאל הגון לפניכם בצלאל [כברכות נ"ה ע"ב], וי"ל ששאל להם כאלו הברירה ביד כל א' לעשות מלאכה ואז יהי' בצלאל שלוחם כמותם משא"כ אי החליט הקב"ה בצלאל יעשה לא הי' הם ראוי' לעשות מלאכה וכל מה דאיהו לא מצי עביד לא מצי משוי שלית והי' בצלאל שלוחא דרחמנא ע"כ אמר ראו קרא וגו' כאלו תלוי בדעתם וק"ל. [תקפ"ו]:

ועין כלי יקר - ראו קרא ה' בשם בצלאל. אמר משה ראו ותדקדקו בשמותם כי קרא ה' בשם בצלאל, כי לכתחילה קרא ה' להם שמות המורים על שהם נבראו לכך שיהיו עסוקין במלאכת הקדש כי בצלאל הוא על שם צל אל, רמז כי הוא יבנה המשכן והארון אשר בו הוא מדור לשכינה הבאה בצל קורתו כמ"ש (תהלים צא א) יושב בסתר עליון בצל שדי יתלונן. וכתוב (שיר א יג) בין שדי ילין. פירשו רז"ל על שהיה הקב"ה מצמצם שכינתו בין שני בדי ארון ומבין שני הכרובים הסוככים בכנפיהם על פני הכפורת, והסכך ענינו הצל כי המה היו צל אל כביכול, וראה שבכל מעשה המשכן כתיב ויעש ולא הזכיר בצלאל ואצל הארון כתיב ויעש בצלאל את הארון וכל זה ראייה שעל שם הארון הוא נקרא בצל אל, בן אורי. על שם אור התורה כי הוא יבנה מקום לתורה אור.

ק"י עין תרומה דף קנב.

קכ"א וזה תרומה דף קנב. - ואמר שכמו כן **במשפנת אתגליפו ואתציריו אתון פדקא חזי** במשכן שבנה בצלאל במדבר נחקקו ונצטיירו ונצטרפו האותיות כראוי להצטרף מהם שמות הקדושים, וטעם הדבר **דהא בצלאל הוה ידע חקמתא לצרפא אתון דאתבריו בהו שמיא וארעא** כי בצלאל היה יודע החכמה איך לצרף האותיות שנבראו בהם שמים וארץ, והיינו סוד גלגול האותיות של א' ב', ועי"ז היה מצרף ומוריד כח העולם הרוחני במעשה המשכן הגשמי, והיה קושר ורוחניות העליון בכל מלאכה ומלאכה, ועל **חקמתא דיליה אתבני משפנת על ידיה** ובשביל החכמה שלו נבנה המשכן על ידו, ואתבריר **מפל עמא דישוראל** לכן הוא נבחר מכל עם בני ישראל, וקמה דאיהו אתבריר לעילא וכמו שהוא נבחר למעלה להיות נרשם לפני קונו מפני שטרה ונתחכם בחכמה זו, וק"י **בעא קדשא ברין הוא דיתבריר לתתא** כך רצה הקב"ה שיהיה נבחר גם למטה, ומפרש **לעילא כתיב** למעלה כתוב שאמר הקב"ה למשה **ראה קראתי בשם בצלאל** הרי שנבחר למעלה, **לתתא** למטה כתוב **ראו קרא ה' בשם בצלאל** הרי שנבחר למטה.

ואמרו כי **ישמיה ברוא עלאה אקרי הני בצלאל** ושמו כבוד העליון נקרא כן בצלאל, שהוא נטריקון **בצל א"ל** לפי שהיה מושקע בצל א"ל, ומאן איהו ומי הוא צל א"ל, ואמר **דא צדיק הוא היסוד דאיהו יתיב בצל א"ל** שהוא יושב בצל א"ל, והיינו שהוא דאקרי א"ל עליון זה שנקרא א"ל עליון שהוא חסד העליון, ונמשכת ממנו טפת היסוד ביסוד, ויהו יתיב בגוונא דהוא א"ל והיסוד יושב ונמלט מעין החסד, ומפרש כי ההוא א"ל **נטיל שית סטרין** החסד נטול וטולל כל החסדים של עשה קאות שתחזיו, וההוא צדיק נטיל לון והיסוד נטול הארתם, אנה קבי אף כן יש עוד השמות זנינים, ההוא א"ל **אנהיר לעילא** החסד מאיר למעלה לכל הו"ה, האי צדיק אנהיר לתתא היסוד מאיר למטה לכל הו"ה של המלכות, ועוד ההוא א"ל **פללא דכלהו שית סטרין** החסד הוא כולל את כל הו"ה שטובים מושקעים בו, וכן ההוא צדיק **פללא דכלהו שית סטרין** היסוד כולל הארות של כל הו"ה.

ואמר עוד מה שצלאל היה בן אורי היינו שהיסוד היה בן אור קדמאה **ברא קדשא ברין הוא בעובדא דבראשית** בן אור הראשון שהוא החסד שכלל הקב"ה במעשה בראשית, ועוד היסוד הוא בן חור שהוא בן חירי **דכלא** בן של הבינה שהיא חירות של הכל. דבר אחר פירוש אחר בן חור היינו היסוד הוא בן חור **מפל גוונים** בן א"ל שהוא לבן מכל הגוונים, כי בו שוקע כל החסדים, לכן נדא **אתמני למטה יהודה פלא פדקא יאות** והיסוד שבו היה אחוז צלאל נתמנה להשפיע החסדים למלכות שהיא כוד יאודה, והכל הוא כלאוי להיות. (כמ"ק ומק"מ ומפרכים)

דייקא כי ע"י שנתגלה ונתגדל שם/קב"ל בצלאל שנתפרסם שהוא פאר הדור שיודע לצרף אותיות שנבראו בהם מעשה בראשית, ועי"ז להמשיך קדושה נפלאה של מעלה לכל כלי מכלי המשכן/קב"ל. ואזי סמכו עליו והביאו אליו את החומרים לבניין המקדש ונכללו בו ע"י שעשאוהו שליחם לבניין המשכן/קב"ל וכליו עי"ז עם ישראל ראו. כי עי"ז נפתחין העינים ורואין כנ"ל.

וזה קב"ה כי קרא ה' בשם בצלאל. היינו כי ה' הוא בשם בצלאל, כי בצלאל היה צדיק גדול שכל מעשיו לשם שמים וזכה לכבוד אלקים וכשהתפרסם שמו התפרסם שם הקב"ה, שנתגלה על ידו גדולת ה' כי שמו משותף בשמינו, ועי"ז ראו כנ"ל.

ומבאר כיצד על ידי זה ראו, כי כח הראות נמשך ג"כ מבחי' השם, שם הויה שהוא בחי' ד' אותיות, שמשם נמשך תלת גוונים דעינא ובת עין שמהם נמשך יסוד הפשוט שממנו הד' יסודות כנ"ל. נמצא ע"י שמתגלה פאר הדור ומתפרסם שמו/קב"ל, שבו משותף שם ה', על ידי זה הנכלל בצדיק הזה גם על ידו מתגלה שם השם, שממנו נמשך התלת גווני דעינא ובת עין דהיינו כח הראות, ועל כן הנכלל בצדיק וזכה לעינים, לראייה רוחנית בעיני השכל, לראות בכל דבר את הפנימיות ולא את החיצוניות דהיינו את השכל שבכל דבר.

וזה דהיינו מה שהתבאר לעיל שכשמתפרסם שם הצדיק ועי"ז שם ה', אזי נפתחין העינים, זה בחי' שבת, כי שבת נוטריקון שין בת. רמז לעינים כי קב"שי"ן יש בו ג' ראשין רומז לתלת גוונים דעינא, ב"ת רומז לבת עין שהיא השחור בעין {תיקון עין [קב"ה]/[קב"ה]}, ולעיל נתבאר שמד' אותיות הויה נמשך תלת

עיין ביאור אור יקר (לרמ"ק) על זוהר תרומה הנ"ל (סימן טו עמ' ט) עי"ש ובוזר שבצלאל ע"י שטרה ונתחכם בחכמה זו נרשם לפני הקב"ה למעלה ונעשה מרכבה למידות העליונות ובכוחו היה בסוד האלפא ביתות וגלגולם כסדרן היה מצרף ומוריד כח העולם הרוחני במעשה עולם הגשמי והיה קושר רוחניות עליון בכל קרש ובכל אדן ואדן ובכל יריעה ויריעה ברמזו וסודו ועי"ז צירוף אותיות היה מוריד קדושה עליונה וקושרה שם. ועוד חידוש היה בו שעשה זאת במדבר אע"פ שלא היה בבחי' מקום שער השמים שיגרום להמשיך הקדושה אע"פ המשיך הקדושה בחפצא של המשכן ובאופן שנשאר לנצח ולא תיהיה בו שליטת יד אדם כי המקדשות וכל אשר בהם נחרב ונלקח אבל המשכן וכליו שעשה בצלאל נגנו.

עוד מבואר בזה ששמו ויחוסו בצלאל בן אורי בן חור מרמזו לספירות העליונות שבהם נקשר והיה ענף להם אחוז בקו האמצעי. בצלאל הוא יסוד ותפארת בן אורי היינו בן אור הגנוז סוד הדעת הנגנו למעלה בן חור מרמזו לבינה עולם החירות וחכמה המאיר בה ועי"ש עוד באור יקר שלכאורה יכול היה בצלאל להשאר נסתר ולעשות כל מעשי המשכן כאחד הפועלים בלי שיתפרסם שמו ואע"פ"כ רצה הקב"ה שדווקא יתפרסם שמו ולפי המבואר כאן מבואר היטב מדוע

קב"ה שם בצלאל – שמו דייקא – ואולי אפשר להוסיף לדרוש כי השם הוא כמו לבוש לדבר עצמו היינו כמו רק צל שלו וזהו בצל – אל שהשם שלו הוא לבוש לשם השם ונזכר דייקא בעשית הארון דהיינו התורה הטנת"א בחי' מוחין משם ה' שמתגלה ע"י הצדיק דייקא כנ"ל.

ועיין אגרא דכלה – דף רכ. מדרש (שמו"ר פמ"ח א'). טוב היה שמו של בצלאל משמן הטוב, למה שפרסמו הכתוב שנאמר (שמות לה ל) ראו קרא י"י בשם בצלאל, עכ"ל. הנה הדבר הזה כולו תמוה. ונראה לרמז דהנה ידוע נשמת מרן האר"י ז"ל היה בצלאל, נשלחה אלינו לגלות ריזן דמתקלא סוד עולם התיקון אשר היה תמיר ונעלם מדורות הקודמים. והנה כאשר נפטר לחיי עולם הבא, לא רצו תלמידיו לפרסם תורתו עד שנת שמ"ז, ש"ץ לאלף הששי. והנה הגם שבשנת שמן נתפרסמה תורתו מה שאין כן כשהיה מרן ז"ל בחיים לא רצה ללמד, רק למהרר"ז ומעט יחידי סגולה, עם כל זה יותר היה טובה בעולם בהיות שמו בעולם, כי תיקן בלימודו את כל העולם:

קב"ה ואיתא בספרים שכיון שהמשכן וכליו נקראו על שם משה רבנו היו נצחיים ולא נאבדו אלא נגנו. נראה שגדולת בצלאל היה ממה שהתבטל למשה רבנו הצדיק הדור הראש בית. ולכן נחשב פאר הדור. ויש לעיין בזה לפי המבואר לקמן שרבי לוי יצחק מבערדיטשוב רבנו קרא לו פאר הדור, בזמנו של רבנו אע"פ שלא התבטל לרבנו לגמרי. ועיין לקמן שביארנו שהצדיק הדור האמיתי בהכרח שיהיה עליו העלמה כי על פעולותיו יש קטרוג גדול כמבואר בתורה פח וקיד אבל כיון שמוכרח לעולם שיהיה פאר הדור שנכללים בו וזוכים לעינים לכן בכל דור יש גם צדיק גדול שעליו אין הסתרה כמו בצלאל כאן ורבי לוי יצחק מבערדיטשוב. אבל מסתמא לא יתכן פאר הדור שחולק על הצדיק האמת.

קב"ה וכעין זה ברוחניות מבואר בתורה ב' אות ו' הביאו את המשכן אל משה ע"י התקשרות אליו בתפילה, כי כל תפילה היא אבר מהמשכן עי"ש.

קב"ה בתרלה - חה קרא (תיבת כי נחמק)

קב"ה עיין תנחומא ויקהל פ"א – טוב שם משמן טוב.

קב"ה מתרצו - שין

קב"ה דף קבו:

קב"ה תיקון ע' דף קבו: – וְדָא רְזָא דְשִׁבְתָּ וְאִלוּ הִד' גּוּוֹנִים שְׂבַעֲנִין הִס סוּד מִלַּת שְׂבִיבָה שְׂבִיבָה אֲוֹתוֹת ש' ב"ת, וְהִינּוּ ש' תְּלַת עֲנַפֵּי הַשְּׁלֶסְה עֲנַפֵּי שְׂבִיבָה ש' תְּלַת גּוּוֹנִין דְּעֵינָא הִס כְּנַגְדַּ שְׁלֶסְה גּוּוֹנִים שְׁל הַעֵינִים שְׁהִס בְּחַגְוָת אוּ בְּנֵה"י, ב"ת דְּשִׁבְתָּ דָא בַת עֵינִין אֲוֹתוֹת ב"ת שְׁל שְׂבִיבָה הִינּוּ הַבַּת עֵינִין, שְׂבִיבָה הַבְּנֵה אֲוֹ הַמְּלֻכּוֹת, וְעַלְיָהּ אֲתָמֵר וְעַל שְׂנֵיהֶם נִלְמַד וְשִׁמְרֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲת הַשְּׁבִיבָה לְעֵשׂוֹת אֲת הַשְּׂבִיבָה, וְהָא אֲוִקְמוּהוּ וְכַכּ פִּירְשׁוּ הַחֲכָרִים (בְּתַחֲלִיל תִּיקוּן מ"ח) כִּי שְׂחֵי פְעֻמִּים שְׂבַת הַזְּכָרוֹת כְּסוּק דְּאֵינּוּן תְּרִין שְׂבִיבָה שְׁהִס סוּד שְׂחֵי שְׂבִיבָה, דְּהִינּוּ בְּנֵה וּמְלֻכּוֹת, וּמִפְּנֵי אֵימָא עֲלָאָה בְּתַלְתָּ דְּרִגִּין בְּנֵה הִיא בַת עֵינִין הַיִּמִּינִית שְׂבִיבָה עַל גְּבִי שְׁלֶס מְדַרְגּוֹת שְׁל חַגְוָת דז"א, הַגְּרַמְזִים בְּנֵי גּוּוֹנֵי עֵינִין יִמּוֹן, וְאֵימָא תְּתָאָה בְּתַלְתָּ דְּרִגִּין וּמְלֻכּוֹת הִיא בַת עֵינִין הַשְּׂמָאלִית שְׂבִיבָה עַל גְּבִי שְׁלֶס מְדַרְגּוֹת נְה"י דז"א, כְּשֵׁהִיא עוֹמֵד לְמַעְלָה בְּתַפְאֶרֶת דז"א, הַגְּרַמְזִים בְּנֵי גּוּוֹנֵי עֵינִין שְׂמָאל, עֲמוּדָא דְּאֵמְצָעִיתָא פְּלִיל שִׁית סְטְרִין תַּפְאֶרֶת שְׂבַעֲמוֹד הַאֲמַעֲעִי שְׂבִיבָה סוּלָל כֹּל הַשְּׂקָה קְאוּת, דְּאֵינּוּן שִׁית דְּרִגִּין שְׁהִס שְׁל מְדַרְגּוֹת חַגְוָת נְה"י, וְר"ל ז"א מְקַבֵּל מֵאִמָּא אֲת הַשְּׂבִיבָה בְּחַגְוָת שְׁלו, וּמִפְּנֵי דְכָךְ הַגְּוִי שְׁלו מְלֻכּוֹת.

גוונין דעינא ובת עין נמצא שמשמו של הקב"ה נמשכת השבת, **כי שבת שמא דקוב"ה** כמבואר בוזהר (זוהר יתרו ד' פח ע"ב) ק"ל כי שבת מעין עולם הבא, שהכל עולה לעולם האצילות, ששם הכל אלוקות/קליא, נמצא שבשבת הכל נכלל בו ית'. כי השביתה של שבת רומז שכל הפעולות של ששת ימי המעשה מקבלים חיות מהשביתה דייקא, שהיא שמו ית' כי היא הצורה והם החומר, וזה שלימות הדעת והחיבור אליו, שיודעים שכל המאורעות הן לטובתנו כי נמשכים משם הויה דהיינו מרחמנותו.

גם הצדיק הוא בחי' שבת [ק"ב] ק"ל כי **כמ"ש (בוזהר נשא ד' קמד ע"ב)** ק"ל **אנת הוא שבת דכולהי יומי** [ק"ה] כי גם כלל ישראל והקב"ה הם אחד, כמבואר בוזהר, וכל אחד מישראל הוא חלק אלוך וזהו ששמו משותף בשמנו, וכל שכן בשם הצדיק שגם מלתמה לו במדותיו בשלימות, עד שאחיותו בבחי' יסוד הפשוט, שהוא אחד עם הקב"ה ששמו שבת.

ק"ל זוהר יתרו דף פח: (עם ביאור מתוק מדבש) וממשיך ואמר **ומשום דכל מהימנותא אשתכח בשבתא** ולפי שהארות כל האצילות הנקראת אמונה נמצאות בשבת, לכן **יהיבין ליה לבר נש ונשמתא אחרא** נוהגים לאדם נשמה אחרת כליל שבת מאד המלכות חוץ מהגשמה שיש לו בימות החול, ועוד יותר נוהגים לו **נשמתא עלאה** נשמה עליונה ביום השבת מאד ז"א, ועוד יותר מוסיפים לו לאדם מאד הבינה **נשמתא דכל שלימו** בה נשמה יתירה שכל שלימות האדמוניות שעליה נכללות בה, הכל כדי שיוכל האדם להתעורר בשבת **פדונגמא דעלמא דאתי** כעודנו בעולם הבא, מה שאין כן ימים טובים אין זומה כלל לשבת, כי הגשמה הנחוספת ביום טוב היא רק מענה פרטי שעושה האצילות, כפסח מאד החסד לבד, כשנשנות מאד הת"ת לבד, כסוכות מאד הגבורה לבד, כראש חודש מאד המלכות לבדה, אבל בשבת שפרופי האצילות מאוירים עלינו וזכה האדם לקבל תוספת נפש רוח נשמה מוטלת.

כמ"ש האר"י ל' בשה"כ, כי כליל השבת יכוין לקבל סוד תוספת קדושות נר"ן מהקבוצה שכללותם הם נקראות נפש, והיינו כשאומר באי כלה יכוין לקבל תוספת נפש, וכשאומר הפלוח לבדו כדבר א"ת המבורך יכוין לקבל תוספת רוח, וכשאומר ופרוס עלינו יכוין לקבל תוספת נשמה. וביום השבת יכוין לקבל תוספת נר"ן מו"א שכללותם הם נקראות רוח, והיינו כשאומר נשמה כל חי יכוין לקבל תוספת נפש, וכשאומר גאולה לתפלה יכוין לקבל תוספת רוח, וככתב דמוסף כשאומר "איה" מקום כבודו יכוין לקבל תוספת נשמה, ומדבכי הזהר נראה שאח"כ וזכה אדם גם לנר"ן מאד אימא שכללותם הם נקראות נשמה, ובהם כלולים גם כן תוספת חיה ויחידה מאבא וא"ת.

ובג"י כף אקרי שבת ולכן נקרא יום זה שבת, ומפרש **מהו שבת** ואמר **שבתא דקדשא בריך הוא שבת** הוא שמו של הקב"ה, **שבתא דאיהו שלימ מכל סטריו** שם שהוא שלם מכל הבחינות שבספירות האצילות, כי שבת היא אותיות ש' בת, הגה בת היא המלכות, והראשית שעל ג' קוין ש' הם ג' יודין סוד כתר חכמה בינה, וג' קוין ש' הם ג' ווין סוד ג' קוין חג"ה דז"א, הרי כי מלת שבת כלול בה כל פרופי האצילות המאוירים עלינו תוספת נר"ן ביום השבת, ולפי שביום זה מאוירות כל ספירות אלו, לכן הוא נקרא בשם זה. וועי בעטרת כתי כאן, ובס' בני יששכר בתחילת דקושי השבת, שפירשו דברי הזהר "שבת שמה דקב"ה" כדמה לרופים.

ק"ל עיין פרי צדיק לר' צדוק הכהן מלובלין מאמר קדושת שבת - מאמר ז' - ובג"כ אקרי שבת מהו שבת שמא דקודשא בריך הוא שמא דאיהו שלימ מכל סטריו עיין שם. רצה לומר דהקב"ה נקרא על שם פעולותיו. וכל שם יש לו הוראה מיוחדת ושם הויה הוא עיקר כידוע דעל כן אינו נהגה בעולם הזה, כי מורה היה הויה ויהיה גם על מה שקודם בריאת עולם הויה ואחרי ככלות כל עולם הזה, אבל מכל מקום גם הוא עדיין אינו מורה שלימות כל האצילות כידוע ד' מורה חכמה ה' בינה כו' ומתחיל מחכמה שהוא תחלת ההתגלות יש מאין דשם יש השגת אדם בחכמה שבמחשבה ובינה שבלב אף שאינו נגלה בדבור ובפעל. אבל כ"ע שהוא נקרא אין כמו שכתוב בוזהר בשלח (סד ב') שכל הנעלם מכל רעיון אינו נכלל באותיות שם זה. ועליו רומז שם אהיה דרצה לומר שיהיה לעתיד. דאז יתגלה אור זה הנעלם בעולם הזה. ורק בשבת שהוא מעין עולם הבא איתא בוזהר שם דבסעודה ב' נאמר תתנגן על ה' על ה' ודאי דהוא שעתא אתגליא עתיקא קדישא כו', ועיין שם ושם (פג רע"א) על ה' אתר כו', דכתיב מאין כו', יעויין שם, והיינו למעלה משם הויה שמתחיל מחכמה כנ"ל:

ק"ל עיין תורה מה תנינא [דף כו:] ובראשית חכמה סוף שער הקדושה

ק"ל עיין תורה מה תנינא - בענין בני אדם שרוצים ומכינים עצמן כמ"ה פעמים לנסע לצדיק האמת, ואחר כך יש להם מניעות, ונמנעים דע, פי שבת היא נקדה הפנימית, וממנה יונקים כל השושה ימים, שהם בחינת העגולים סביב הנקדה, כמו שכתוב בוזהר (ויקהל דף רד.) וכמוכא. והתקלות מוליכין את הרשעים סביב הנקדה, בבחינת (תהלים י"ב): 'סביב רשעים יתהלכו', ואינם מניחים אותם להתקרב לפנים אל הנקדה הפנימית, וכל זמן שהם עדיין בתוך העגולים, עדיין יש להם תקוה להתקרב. אפילו פושעי ישראל כל זמן שלא יצא מן העגולים לגמרי, חס ושלום, עדיין יש לו תקוה להתקרב אל הנקדה הפנימית אבל מי שפבר יצא לגמרי, חס ושלום, מן העגולים, כגון משפמים, אזי אי אפשר לו להתקרב כלל. והצדיק הוא בחינת שבת, בחינת הנקדה הפנימית, שוממנו יונקים הכל, כמובא:

ק"ל זוהר אדרא רבה פרישת נשא דף קמד: - תאנא למדנו, כי מההוא יומא לא אעדו חברייא מבי רבי שמעון מיום ההוא ולהלאה לא סרו החכמים מצינו של רבי שמעון, כלומר לא הלכו מצינו מרדכו אלא לנרתיים ההכחיים, וכך הוה רבי שמעון מגלה דוין וכאשר רבי שמעון היה מגלה סתרי תורה, לא משתכחין תמן אלא אינון לא היו נמלאים שם רק אלו הששה חברים עם רבי שמעון, והוה קארי להו רבי שמעון וכדי שמעון היה קורא עליהם, שבעה אנן עיני יהוה"ה לנו כנגד השבעה מלאכים הנקראים עיני ה', דכתיב **שבעה אלה עיני יהוה"ה**, ועלן אתמר ופסוק זה עליו נאמר.

אמר רבי אבא, אנן שיתא בוציני, דנהראן משביעא לנו ששה מאורות כנגד הששה קלות, המאוירים מהשבעה שהוה רבי שמעון שנשמחו היתה מהדעת שהוה שביעי מלמטה למעלה, **אנת הוא שביעא דכלא** אתה רבי שמעון הוא השביעי של טלס, **דהא לית קיימא לשיתא בר משביעא** כי אין קיום לששה קלות אלא משביעי, **דכלא תלי בשביעא** כי הכל תלוי בשביעי, כי הדעת הוא נשמת הו"ה.

רבי יהודה קארי ליה שבת רבי יהודה קרא לרבי שמעון בשם "שבת", שהוא יום השביעי דכלהו שיתא מניה מתברכין שכל ששת ימי החול ממנה מתברכים, כך כל הששה חברים קבלו הכל מרבי שמעון רבם שהיה השביעי, דכתיב **שבת ליהוה"ה**, קדש ליהוה"ה היינו מה שבת ליהוה"ה קדש כי השבת היא בחי' דעת שהיא מהמוחין הנקראים קדש, אוף רבי שמעון גם רבי שמעון שהיה מנחה המוחין דלעת שהוה קדש, נקרא שבת ליהוה"ה קדש כלומר שמלבד שם "שבת" נקרא גם "קדש". (ויחיד)

עוד שם דף קמה - ואמר אליהו לרבי שמעון **אנת הוא רבי שמעון שביעא דשיתא** ואתה רבי שמעון הוא השביעי של הששה, דהיינו אתה הוא בחינת הדעת דז"א, שהוא שביעי של הו"ה ממטה למעלה, לכן תהא מתעשר ומתקדש יתיר מכלא אתה תהיה מתעטר ומתקדש יותר מכל הגרין של האלקים העולים שם, שגורש נשמתם הוא רק מו"ת, ותלת עדינין ושלשה מיני תענוגים שהם בחינות הארות של נה"י דז"א, דמשתכחין בשביעא הנמלאים ביום השבת, שאז מתלבשים בבחינת מוחין בנקודת דז"א שהיא שביעית, מהם זמינין חברייא אלין צדיקייא לאתעדנא בגינת לעלמא דאתי עתידים לנו החברים האלקיים להתעורר כשיזכר לעולם הבא, כלומר הגרין של החברים שעולמות ז"ע עתידים לקבל משם תענוג והארה, בזכות רבי שמעון, ובתיב וקראת לשבת ענג לקדוש יהוה"ה מכובד ושאל מאן הוא קדוש יהוה"ה מי נקרא קדוש ה', ומשיב דא רבי שמעון בן יוחאי זהו רבי שמעון שנקרא שבת ונקרא קדוש ה' (ורמו לבדו, כי ב' היכות "לקדוש יהוה"ה בני "שמעון" דקדושה. נ"ל), ועליו נאמר לקדוש ה' מטובד דאקרי מכובד בעלמא דין ובעלמא דאתי לכן הוא נקרא מטובד ורואו לכבוד בעולם הזה ובעולם הבא, כמו שכתוב אורח ימים בימיהם ובשמאלה עושך וכדו.

ק"ל הלשון שם - רבי יהודה קארי ליה שבת, דכלהו שיתא מניה מתברכין, דכתיב (שמות כ ז) שבת לה' קדש לה', מה שבת לה' קדש, אוף רבי שמעון שבת לה' קדש: גם ע"ש בדף קמה.

וזה שאמר משה רבנו לישראל **ראו כי ה' נתן לכם את/קלו** **השבת** [קל"ז/קלח], **ראו דייקא, כי שבת שהוא שמא דקוב"ה** שמו של הקב"ה, דהיינו ששם שבת ושם הויה הם בחי' אחת, וכמו ששם הויה הוא הצורה לכל הפעולות המשתנות שע"י אלקים/קלט, הכי נמי השביתה של שבת היא הצורה לשבת ימין החול. וגם שם שבת **הוא בחי' כח הראות/קמ** **בחי' תלת גוונים דעינא ובת עין כנ"ל** שמד' אותיות השם שהן ג' אותיות ואות ה' אחרונה, משתלשל ש-בת דהיינו ג' ראשים שבאות ש' ובת, דהיינו כח הראות תלת גוונים דעינא ובת עין. נראה להוסיף שהשבת קדושה קביעה וקיימא/קמא, ושום עוון לא מגיע אליה, כמבואר במדרש שגם אחרי החטא היא הגנה על אדם הראשון. וגם אחרי חטא העגל שהפסידו את הכתרים של נעשה ונשמע, שהם דעת גדול ונפלא בחי' שמחת עולם, אורות נפלאים שהורדו מהם וניתנו למשה רבנו הצדיק הדור, אעפ"כ בשבת משה מחזיר את כל האורות הנפלאים האלה לישראל. [קמב] (כמבואר בשבת פח) דהיינו שבשבת חוזר בחי' של לפני החטא. והיא מעין עולם הבא, דהיינו שכל שבת מאיר עלינו אור של עוה"ב/קמג

ק"ו בפסוק לא כתוב את השבת, אלא "נתן לכם השבת" וצ"ע מדוע הוסיף רבנו תיבת את. ובפרט שהמנחת שי כתב שטועים המוספים תיבת את. (זה לשונו (ט) ראו כי ה' נתן לכם השבת - מטעים ביה ספרי דכתיבי את) ונ"ל שלא שכך היתה גרסת רבנו אלא לדרשה בעלמא הוסיף. אולי כידוע שתיבת את רומזת לאיזה הוספה כמבואר בגמ' תגיגה יב. קדושין נו. ב"ק מא: רבי טרפון ורבי שמעון העמסוני שהיו דורשין כל אתין שבתורה. ואולי כאן ברמז על כח הראות דהיינו שנתן לכם עם השבת גם כח ראות.

ק"ו * שמות טו כט

קלח שמות פרק טז (כט) ראו כי ה' נתן לכם השבת על פן הוא נתן לכם ביום הששי לחם יומים שבו איש תחתי אל יצא איש ממקומו ביום השביעי:

רש"י (כט) ראו - בעיניכם כי ה' בכבודו מזהיר אתכם על השבת שהרי נס נעשה בכל ע"ש לתת לכם לחם יומים:

עין אור החיים פסוק כב שבכוונה לא נצטווה משה לומר לישראל שביום השישי יאסוף כל אחד לחם משנה כי רצה שיגלו את הנס מעצמם. זה לשונו - שחפץ ה' לנטוע בהם "נטע אמונת והצדק מצות שבת", שתהיה קבלתה וידיעתה ממנו אל עליון, שלא על ידי שליח תחילה, אלא כשיצאו ללקוט כמנהגם, שיעור הרגיל ליומו, וימודו וימצאו פי שנים מהרגיל יום יום, יראו ראייה חושית ושכלית, כי ה' מצווה לחם לבל יטרחו ביום שבת, ומזמין להם מיום ששי צורך יום שביעי, כדי שבוה תהיה מצוה זו אצלם מקובלת בתוספת קבלת הרצון, ומורא גדול מעבור עליה, לצד שמעלתה גדולה, וכמאמרם ז"ל (וזה"ק ח"ב פט) שקול שבת כנגד כל התורה כולה.

חתם סופר - ראו כי ה' נתן לכם השבת על כן הוא נותן לכם ביום הששי לחם יומים, כי הנה האיציטגנינים אומרים כי בשבת שולט שבתאי המשבית כל מלאכה ולא יצליח ע"כ יש לשבות בשבת, וכדי שלא יטעו ישראל דמשה"ה אין מן יורד בשבת משום שליטת המזל המשבית ע"כ נתחכם הקב"ה וברך השבת שביום השישי אעפ"י שלקטו עומר א' באתה הברכה ונעשה לחם משנה ואין מול שבתאי יכול לגרום ברכה בע"ש וע"כ מוכח כי ה' נתן השבת, והנה אותן שיצאו ללקוט בשבת אמרו שנתכוונו לשי"ש שלא יסברו שהשבת משבית הכל עפ"י מול השולט בו, ע"כ יצאו ללקוט להודיע שאין כח בשבתאי להשבית מלאכות, וע"כ כשהוכיחם ה' אמר ראו כי ה' נתן לכם השבת ולא המזל שהרי ע"כ אני נותן ביום הששי לחם יומים להראות שאין מניעת המן בשבת מפאת המזל כ"א מפאת קדושתו, ולא הייתם צריך לילך ללקוט בשבת ע"כ שבו איש תחתיו. [תקפ"ה]:

קלט עין רמב"ן בראשית א' א' - "אלהים", בעל הכחות כלם, כי המלה עיקרה "אל", שהוא כח, והיא מלה מורכבת, "אל הם", כאלו "אל" סומך, "והם" ירמוז לכל שאר הכוחות; כלומר, כוח הכוחות כולם.

קמ וזהו שאע"פ שבימות החול צריך להתפלל בעצימת עיניו, אבל בשבת כתב האריז"ל שאין להתפלל בעיניים סגורות (הובא ב'שערי תשובה' על ש"ע אר"ח ס"ו רסז סוף ס"ג א') והטעם איתא בספרים כי שבת הוא יום של ראיית ה', פנים בפנים.

קמא עיין גם לק"ה שבת ה' אות ו' - ועל ידי שפגם אדם הראשון בשם ה' והגביר מאורי אש שהם בחינת שם הטמא וכו'. על פן כל תקונו היה על ידי שבת דיקא שהוא שם ה' כנ"ל. כי בשבת אין שום שליטה לשם הטמא כי אז מאיר שם ה' בכל העולמות. כי שבת קביעה וקיימא כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה) וקדושתה קבועה בעצמה. ועל פן בשבת מאיר שם ה' ונדהה והמת הנחש ונתמקן חטא אדם הראשון.

אות ו' - וזהו עצם מעלת יקרת קדשת שבת קדש שבשבת יכול כל אדם אפלו אם עבר כל עברות שבתורה חס ושלום. הוא גם כן יכול להמשיך על עצמו קדשת שמו יתברך לידע ולהכיר שמו יתברך על ידי שמירת שבת שהוא שמא דקדשא בריה הוא. כי בקדשת שבת אין מגיע שום פגם של שום עברה חס ושלום. כי שבת אגין על אדם הראשון בחטאו. וכמו כן מגן השבת גם עתה על כל החוטא חס ושלום. כי על ידי שמירת שבת פראי זוכין כלם אפלו הגרועים והפחותים לידע ולהכיר ולהאמין בשמו יתברך. ועל ידי זה יזכו לשוב אל ה'. כי שבת והצדיקי אמת הם בחינה אחת כנ"ל. שהם בחינת שם ה' שעל ידם כלם יכולין לידע משמו יתברך ולשוב אליו יתברך. ולתקן פגם כל הארבעה יסודות הנמשכין מארבע אותיות השם הנ"ל ועל פן אמרו רבותינו זכרונם לברכה כל השומר שבת מוחלין לו כל עונותיו. הינו כנ"ל:

אות ח' - וזהו כל השומר שבת כהלקתו אפלו עובד עבודה זרה כדור אגוש מוחלין לו. כי דור אגוש עקר פגם שלהם היה בשם ה'. כמו שכתוב אז החל לקרא בשם ה'. על פן שמירת שבת שהוא שם ה' הוא תקון לזה:

קמב צ"ע מה שביאר ברישא ויבאר לקמן בסופא שכיון שהצדיק ובית המקדש נחרב צריך לבכות בחצות ולהתפלל שיחזור, ואילו על שבת לא מבואר כלום. והתירוץ לכאורה כנ"ל כי השבת לא נחרבת ולא מסתלקת אלא קביעה וקיימא תמיד. אבל צ"ע הרי גם הצדיק אע"פ שמתסלק הוא חי וכן המקדש קדושתו גם כשהוא חרב ועיקרו למעלה. ואעפ"כ אנו מתאבלים על האבדן של מטה ומדוע לא מתאבלים על השבת. הרי בחוש אנו רואים שאע"פ שמבואר בספרים גדול מעלת השבת שכל העולם עולה לאצילות וגם בחוש מרגישים שאינה ככל יום, אעפ"כ מדוע אנו לא מרגישים ממש הבדל גדול בין שבת ליום חול כמו הצדיקים הגדולים דהיינו את כל האורות הנפלאים שמאירים בה דעת עצום, ולכן לכאורה ראוי להתאבל גם על קדושת השבת שאין לנו בה הרגשה כראוי. ומדוע רבנו לא מזכיר זאת כאן אלא רק על המקדש והצדיק. ונראה לי כי באמת השבת קביעה וקיימא וכל חסרון ההרגשה בה הוא בגלל הסתלקות הצדיק וחורבן המקדש, לכן עליהם עיקר ההאבל כשיחזור אזי ממילא גם קדושת השבת תורגש.

קמג לק"ה שבת ה' אות יז - וזה בחינת גדל מעלת קדשת שבת. כי עקר קיום העולם על ידי שבת. כי עקר קיום העולם בעת שעוברין על התורה חס ושלום וכן קדם ממן תורה שאז מקים אותם בבחינת שם אהיה וכו'. כל זה הוא בכח זכות שבת קדש. כי שבת הוא בחינת

וע"כ כיון ששבת בחי' עינים, כח ראות, ודעת גדול, לכן **בכל מקום שנזכר בנין בית המקדש נזכר שבת כמ"ש (ויקרא יט) /קמ"ה]** את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו /קמ"ו ודרשו חז"ל שהיא הזוהרה שבנין בית המקדש לא דוחה שבת. **וכן בכל מקום שהזהיר על מלאכת המשכן הזהיר מקודם על שבת/קמ"ו** נקט בנין הבית ומלאכת הבית ולא סתם כשכיר את הבית המקדש, כי השביתה של שבת מאיר דייקא לבניינו ומלכתו של הבית.

רמזה בזה התורה **כי שבת** שהיא כח הראות והדעת כנ"ל **מאיר להבית המקדש/קמ"ה**, כי בית המקדש היה בצורה של בית המקדש של מעלה, באופן שנעשה כלי לאורות הדעת הנפלאים של שבת, וכנ"ל שעל כן בצלאל הוצרך להיות מלא חכמה תבונה ודעת וכל מלאכה, לידע צירופי האותיות שבהם נברא העולם כדי שכל כלי המקדש שיהיו מקודשים בקדושה של מעלה, דהיינו כלים לכל האורות של שבת/קמ"ט. **כי המקדש הוא ג"כ בחי' עינים כמ"ש** בנבואת יחזקאל על חורבן הבית המקדש **(יחזקאל כד) /ק"ו** הנני מחלל

תשובה. בחינת ושבת עד ה' אלהיך כמו שכתב רבנו זכרנו לברכה במקום אחר. הינו שה' יתברך נתן לנו את השבת שבו מאיר שם ה' בלי אתערותא דלתתא פי שבת קביעה וקנימה ואין קדושתה תלויה בישראל. כמו שאומרים מקדש השבת וישראל והזמנים וכו' כמוכא. הינו שהיה מעלת שבת קדש שנתן לנו ה' יתברך יום קדוש ונורא כזה שבו מתגלה שם ה' מעצמו בלי מעשה התחוננים. רק ה' יתברך מגלה אז שם ה' על שם העתיד שהוא התכלית האחרון שהוא יום שכלו שבת. שאז יתגלה שם ה' בשלמות. כי אז יודפכו הכל כידוע. ושבת קדש יש לו קדושה כזו שבו מתגלה גם עכשו בזה העולם אור שם ה' שיתגלה לעתיד. כי שבת היא בחינת תכלית מעשה שמים וארץ שאז יתגלה שם ה' כנ"ל ועל כן שבת היא בחינת תשובה. כי זה עקר בחינת תשובה שהוא בחינת אהיה. דהיינו מה שה' יתברך קים העולם על שם העתיד וכו' כנ"ל.

קמ" ויקרא פרק יט (ל) את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני ידוד:

עין פרש"י וביבמות דף ו. את שבתתי תשמרו. תניא, יכול יהא בנין בית המקדש דוחה שבת, ת"ל את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו, (אני ה') כולכם חיבים בכבודי: ועיין שפתי חכמים על פרש"י - אצ"פ שאין עשה דוחה לא תעשה היה סברא לומר כמו שידחה הבניין את השבת כי מצינו שהקרבנות דוחים את השבת.

עיינו רבנו בחיי מה שכתב על דרך הקבלה - כי השבת האחד הוא השבת הגדול והוא זכור, והאחד הוא המקדש שהיא כנסת ישראל בת זוגו של שבת, והוא שמור, ולכן אין ראוי שתהיה מלאכת בית המקדש דוחה את השבת והמקדש, וזה מבואר: עכ"ל. וצ"ע לכאורה הם דברי השפתי חכמים שם שעשה לא דוחה לא תעשה ואצ"פ היה סברא שידחה כקרבנות. ועיין שם רמב"ן שכתב והמשכיל יבין. עוד בעניין שהוקש מקדש לשבת עיין יבמות דף ו: הובא בתורה תמימה - ומקדשי תיראו. תניא, יכול יתיירא אדם ממקדש, נאמרה שמירה בשבת ונאמרה מורא במקדש, מה שמירה האמורה בשבת לא משבת אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על השבת, אף מורה האמורה במקדש לא ממקדש אתה מתיירא אלא ממי שהזהיר על המקדש: ...אין לי אלא בזמן שביהמ"ק קיים, בזמן שאין ביהמ"ק קיים מניין, ת"ל את שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו, מה שמירה האמורה בשבת לעולם אף מורא האמורה במקדש לעולם:

קמ" וביקרא כו ב'

קמ" לכאורה לא מובן מדוע נקט רבנו פסוק זה שאינו מדבר בבניין המקדש אלא ביראה שבמקדש. אבל עיין פרש"י שם עפ"י תורת כהנים וגמרא יבמות ו. ודרשו כאן את שבתותי תשמרו ומקדשי תיראו, אני ה', כולכם חיבים בכבודי לכן לא דוחה בניין המקדש את השבת. ועי"ש שוטנשטיין עפ"י פרש"י בשבועות טו: כוונת הדברים היא שמכיון שתכלית המקדש היא להרבות כבוד שמים ולקיים על ידי מצוות, אין מצוותו שייבנה ע"י עברת איסור.

קמ" צ"ע שכאן לא הביא ראייה מפסוק. וצ"ע מדוע נקט דווקא בניין המקדש ומלאכת המקדש, הרי כיון שמבאר ששבת מאיר לבית המקדש היה ראוי שתמיד כשמוכיר מקדש יזכיר שבת ולא דווקא בקשר לבניין או מלאכת המשכן. ואולי אדרבה זה החדוש, שהשביתה של שבת ממלאכה זה המאיר לבניין והמלאכה של המקדש. וכנ"ל ששבת היא הצורה והחיות של כל הפעולות שבששת ימי המעשה.

קמ" אולי אפ"ל שזה בחי' שהזמן נברא קודם למקום, כי בראשית הוא שורש הזמן, ואח"כ ברא את השמים ואת הארץ שורש לבחי' מקום. ועדין לא היה זה הזמן ומקום שלנו, כי תחילה הייתה תוהו וזוהר היולי בלי צורה, ואח"כ בוהו הרכבת צורה בחומר, וחושך ע"פ תהום, ורוח אלקים מרחפת ע"פ המים ויאמר אלקים יהיה אור ויהי אור וכו' ואח"כ הבדיל בין אור לחושך, ורק אז שייך למנות ימים דהיינו זמן ורק ביום השני הבדיל בין מים למים ורק מים התחוננים הם בחי' תחת המקום ועדין אין יבשה אלא ביום השלישי. ושרש המקום הוא אבן השתייה שבמקום המקדש, נמצא שמראשית הבריאה האירה השבת למקום המקדש, לכן שם הקריב אדם הראשון קרבן וכן נח ואברהם יצחק ויעקב.

קמ" ועיין לעיל שגם בזמן שהבית חרב הוא הוקש לשבת ללמד שחיבים ליראה בו. ועיין שפת אמת שמות פרשת שקלים [תרלב] מבאר שכל החטאים לא יכולים לפגוע בקדושת השבת, שהיא קביעה וקיימא, לכן השבת מאירה למקדש גם כשהוא חרב כי העיקר הוא הבית המקדש של מעלה והוא קיים.

זה לשונו - חז"ל קבעו לקרות פ' שקלים בשבת מסתמא יש שייכות לשבת. כי הנה איתא שבשבת מחזיר מרע"ה לבניי הכתרים של הקדמת נעשה לנשמע. נראה שלא קלקל החטא בשבת. וכן איתא בחטא אדה"ר שלא קלקל בבחי' שבת. וכן נראה שכל חטאים לא יוכלו לקלקל בחי' שבת הניתן לבני ישראל כמ"ש שבת קבוע וקיימא. והיינו אף שניתן רק לבניי כמ"ש בניי וכן בני ישראל מ"מ ניתן באופן זה שלא יוכלו לאבד בחי' השבת. [ואפשר שז"ש חז"ל המשמר שבת אפילו עע"ז מוחלין לו כו'. י"ל הפ" כנ"ל שבבחי' שבת לא יגיעו החטאים]. וא"כ כיון שבשבת לא קלקלו. בודאי בשבת כאלו ה' ביהמ"ק והמשכן קיים כי כל החרבנות ע"י החטאים. ואף שאין קרבנות בפועל. מכל מקום הלא תכלית הקרבנות הוא רק מה שנעשה על ידי הקרבנות בעולם העליון. וזה יוכל להיות בלי הפעולה בשבת. כי בשבת נעשה הכל בלי מעשה גשמיות שהוא למעלה. ולכן בשבת נראה שלא נחסר ע"י החורבן וכאלו ביהמ"ק קיים.

ק" יחזקאל פרק כד (טו) ויהי דבר ידוד אלי לאמר: (טז) בן אדם הנני לקח מך את מחמד עיניך במגפה ולא תספד ולא תבכה ולוא תבוא דמעטף: (יז) האנק דם מתים אבל לא תעשה פארך חבוש עליך ונעליך תשים בגליך ולא תעטה על שפם ולתם אנשים לא תאכל: (יח) ואדבר אל העם בבקר ותמת אשתי בערב ואעש בבקר כאשר צויתי: (יט) ויאמרו אלי העם הלא תגיד לנו מה אלה לנו כי אתה עשה: (כ) ואמר אליהם דבר ידוד היה אלי לאמר: (כא) אמר לבית ישראל פה אמר אדני ידוד הנני מחלל את מקדשי גאון עזכם מחמד עיניכם

את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם [קנא] פשוטו של מקרא שמכנה את הבית המקדש מחמד עיניכם דהיינו דבר שנושא אליו את עיניו כי חומד ואוהב אותו מאד, וכן לעיל מניה נקט לשון זה לגבי אשתו. והגמרא {ע' ב"ב ד. [קנב/קנב]} דורשת מפסוק זה שבית המקדש הוא עיני העולם. כמבואר שם שבבא בן בוטא יעץ להורדוס כיצד יכפר על שהרג את חכמי ישראל, אמר לו הוא סימא עינו של עולם דכתיב {במדבר טו-כד} "והיה אם מעיני העדה", ילך ויתעסק בעינו של עולם דכתיב {יחזקאל כד-כא} "הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם".

נמצא שיש בחי' עינים בכל בחי' העש"ן דהיינו מקום זמן ואדם. דהיינו בית המקדש שבת והצדיק. **ושבת הוא** אמונה שמאמין בחידוש העולם וביחודו ית' (תורה לא ב') והשומר שבת מעיד על כך ביותר, שהרי שומר את אותה שבת ששמרו אבותיו דורי דורות ממתן תורה שקבלוה ישראל מהקב"ה, ומסרו עליה את הנפש בכל הדורות, ובכל שבת נשמרים מכל ריבוי האיסורים שבה, ובזה מעידים לכל העולם שהקב"ה ברא את העולם, לבד מהשינויי טבע שיש בה כגון הסמבטיון ששוקט בה, שזה הפך דעת הכופרים שלדעתם לא יתכן כלל/קנה. וכל זה מתקיים אלפי שנים רק מכח אור אמת נפלא שמאיר על ישראל בשבת **בחי' הגוונין** דהיינו

ומחמל נפשכם ובניכם ובנותיכם אשר עזבתם בחרב יפלו: (כב) ועשיתם פאשר עשיתי על שפם לא תעטו ולחם אנשים לא תאכלו: (כג) ופארכם על ראשיכם ונעליכם ברגליכם לא תספדו ולא תכבו ונמקתם בעונותיכם ונהמתם איש אל אחיו: (כד) והיה יחזקאל לכם למופת ככל אשר עשה תעשו בבאה וידעתם כי אני אדני יוד: (כה) ואתה בן אדם הלווא ביום קחתי מהם את מעונם משובש תפארתם את מחמד עיניהם ואת משא נפשם בניהם ובנותיהם: (כו) ביום ההוא יבוא הפליט אליך להשמעות אוננים:

^{קנב} הפרק הזה ביחזקאל הוא נבואה על חורבן בית ראשון שיהיה כמשל בישראל שבר בקדריה ואח"כ אמר לו הקב"ה הנני לוקח ממך את מחמד עיניך דהיינו אשתך ואל תתאבל עליה כדי להראות לישראל שכך יעשה להם שיקח מהם את מחמד עיניהם דהיינו בית המקדש ולא יתאבלו עליו פרש"י או כי אין אבל אלא במקום מנחמים ולא יהיו כאלה כי כולם יהיו אבלים או מפחד הכסדים. מבואר כאן שהבית המקדש לישראל כמשל אשה אהובה וכחסרון אשה לבעלה כן חסרון בהמ"ק לישראל. ועי"ש כל הפרק שנוצר בו כל הבחינות הנזכרות בתורה זו פאר דהיינו תפילין ובכי ומספד וביהמ"ק ועינים והצדיק דהיינו הנביא שפותח לעם את העינים לראות שחטאו והצדיק משתתף בצרת הקב"ה שכמו שבת זוגו של הקב"ה עזבה אותו כן בת זוגו של הצדיק נלקחה ממנו וכן זה משל לשכינה וביהמ"ק שנפרדו עי"ו

^{קנב} נראה טעם שגין הטעמינעני רב לגמ' ב"ב כי ללאורה אין כ"כ ראהו מהפסוק שהי גם ללאורה קורא מחמד עיניך משמע שזה עניו לנכח החיוב הכל נגמול שם מפורש שנית המקדש נקרא בחי' עינים לכן הוא התקוף על הריגת חכמי ישראל דהיינו בחי' סמו עינו של עולם. נגמ' שם מובא המעשה מאורכוס שמד ונעשה מלך ורגל אל כל חכמי הדור לנכד מנצח בן בוטא למשקל עליה מנייה ומסופר שם שניהם אותו ולכסוף התחירו על שהרג את חכמי ישראל וביקש תשובה ואמר לו כבד בן בוטא שגינה את ביהמ"ק.

^{קנב} בבא בתרא דף ד. - (המעשה שם שהורדוס היה עבד לבית חשמונאי ותפס את המלכות והרג את כל בית חשמונאי לבד מבת אחת שרצה לשאתה (שע"י שיתחרר המעבדות מהרש"א) וכששמעה זאת הפילה עצמה מהגג ומתה, וכיון שחכמים דרשו שאסור לעבד למלוך, הרג את כל החכמים לבד מבבא בן בוטא יחד להתייעץ עמו, אבל ניקר את עיניו) יומא חד אתא (הורדוס) ויתבי קמייהו (לפני בבא בן בוטא) אמר חזי מר האי עבדא בישא מאי קא עביד? אמר ליה מאי אעביד ליה? א"ל נלטיה מר. אמר ליה [כתבי] (קהלת י-כ) גם במדעך מלך אל תקלל. אמר ליה האי לאו מלך הוא. א"ל וליהו עשיר בעלמא וכתבי (קהלת י-כ) ובחדרי משכבך אל תקלל עשיר. ולא יהא אלא נשיא וכתבי (שמות כב-כז) ונשיא בעמך לא תאור. א"ל בעושה מעשה עמך, והאי לאו עושה מעשה עמך. א"ל מסתפנא מיניה. א"ל ליכא איניש דאזיל דלימא ליה דאנא ואת יתיבנא. א"ל כתיב (קהלת י-כ) כי עוף השמים יוליך את הקול ובעל כנפים יגיד דבר. א"ל אנא הוא, אי הואי ידענא דזהירי רבנן כולי האי לא הוה קטילנא להו. השתא מאי תקנתיה דההוא גברא? א"ל הוא כבה אורו של עולם דכתיב (משלי ו-כג) כי נר מצוה ותורה אור ילך ויעוסק באורו של עולם דכתיב (ישעיה ב-ב) ונהרו אליו כל הגוים. איכא דאמרי הכי א"ל הוא סימא עינו של עולם דכתיב (במדבר טו-כד) והיה אם מעיני העדה ילך ויתעסק בעינו של עולם דכתיב (יחזקאל כד-כא) הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם.

^{קנב} ועיין לק"ה (פסח ט' לא) - שבת מעיד על חידוש העולם שהשם יתברך ברא את העולם בששת ימי המעשה ושבת בשבת, פי עקר העדות צריכין בדרב שנגעלם מן העין שאי אפשר לעמד על אמתתו פי אם על ידי העדים, על כן צריכין שני עדים דיקא ותרי כמאן. ועיין לק"ה (וינינים ג' כב) - וזה בחינת שבת שהוא בחינת עדות על אחרותו יתברך כמו שארז"ל. ועל כן דבור 'לא תענה' הוא כנגד זכור את יום השבת, פי שבת הוא בחינת עדות, כנ"ל. ועיין תורת המנחה לרבי יעקב סקולי - דרשה מא - כי מן השבת ישכיל וידע אמיתת מציאותו שהוא ברא את העולם וחידשו, והשבת אות ומופת על חידוש העולם. צא ולמד מן המן שהיה יורד כל ימות החול ובשבת לא היה יורד, ובשישי ירד לחם משנה והנותר ממנו לא היה מבאיש ורמה לא היתה בו, ונהר סבטיון יוכיח ובעל אוב יוכיח. נמצא שהשבת מורה על אמיתת מציאות השם ית'. עיין רד"ק (ישעיה נו ו) כי שמירת שבת יסוד גדול באמונת האל כי לא ישמור שבת אלא מי שיודה שהעולם מחודש ויש לו מחדש בראו מאין ואין זולתו ואם כן אין לשרת ולעבוד זולתו ויאמין כי בששת ימים ברא אלהים את העולם וישבות ביום השביעי כמו שכתב משה רבינו וצוה לעמו אשר בחר בו לשמור את השבת להיות להם לעדות ולזכרון כי הוא ברא את העולם, ובעבור זה נתנה להם קודם מתן תורה כי אחר שהודיעם שהוא אדון ובורא אחר כך היה ראוי לצותם על תורתו ומצותיו כאדון המצוה אל עבדיו.

והפירוש כי מפיקע מדעת הכופרים שהעולם קדום ומתנהג עפ"י גלגלי הרקיע, כי כל השומר שבת מעיד על אחדות הבורא דהיינו שהקב"ה האחד הפשוט ברא את העולם יש מאין בששה ימים כמ"ש בראשית ברא ה' אלוקים וכו'. כי ע"י שמירת שבת שאדם שובת מההשתדלות הפרנסה, ומכל מלאכה שהיתה במשכן, מעיד שיום השבת שבכל שבוע, הוא בחי' שבת של בראשית, ואמרו במכילתא (תשא א) כל המשמר שבת למטה כאילו עשה אותה למעלה. (עיין רבנו בחיי שמות טו) ומעיד בזה שהשבת וימי החול הם כמו חומר וצורה, דהיינו שהשבת היא הצורה והחיות של העשיה והפעולות של ששת ימי המעשה. דהיינו שלא עוצם ידי עושה חיל, אלא הברכה הנשפעת מהשבתה של שבת. ותפיסה כו שייכת רק בעולם שמחודש ע"י הקב"ה בששה ימים ושבת של בראשית, החזור שוב ברוחניות כל שבוע (של"ה הקדוש חולין פרק תורה אור אות מב), דהיינו שכל שבת משלימה את העשיה של ששת הימים שלפניה, ועושה לה רגלים לעלות לפעול פעולות (תורה פו ורעז). וכן ששת ימי בראשית שבהם נברא העולם לא נברא אלא בבחי' כח (עולם רופף) ובשבת קבל קיום נעשה בפועל. והשבת נותן צורה וקיום לעוד ששה ימים נוספים, כמבואר באור החיים (שמות כ' יא). הכל מכח השבת בראשית שמקיים השש שעברו וממציא עוד שש חדשים (של"ה הקדוש שם מג).

^{קנב} עיין מנחת קנאות לרשב"א פ"י.

הארת הדעת חיבור חסד וגבורה ע"י שיודע שכל מאורעותיו לטובתו ומקיים בה' אהלל דבר באלקים אהלל דבר, **המאירין במקדש** וממנו לעולם. **כי שבת הוא בחי' כח הראות** בחי' עינים **שהם תלת גוונים דעינא ובת עין** בחי' עיני השכל לראות את האמת **המאירין/קנין** **לבית המקדש שהוא בחי' עינים**, דהיינו שמכח אור השבת מאיר בבית המקדש אור המסוגל לראייה רוחנית לכן בבית המקדש אומרים את שם הוייה ורק שם השתחוייה בפישוט ידיים ורגלים וכהנים שם זריזים כי האמת מאיר שם ע"י השבת להיות ביראה גדולה, ומשם מתפשט אור האמת להאיר עיני כל ישראל לדעת את אמת מציאותו ואחדותו שחידש לבדו את העולם יש מאין ומנהיג אותו ברחמים בלבד. וזהו שהצדיק בצלאל בחי' עינים ובחי' שבת שהיא בחי' עינים, בנה את כלי בית המקדש שהוא בחי' עינים, להיות מקום משכן לה' ית' שהוא בחי' עינים.

וזה דהיינו בחי' עינים הנ"ל, **זה בחי' מוחין**, כי הכוונה לעיני השכל, ולא לראייה גשמית. **כי מתחילה** דהיינו קודם שנעשה מד' אותיות ה' בחי' תלת גוונים דעינא ובת עין **נעשה מבחי' שם ה'** שם הוייה **שהוא ד' אותיות בחי' ד' מוחין** וזה **בחי' מה שאמר הקב"ה על בצלאל ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה וברעת ובכל מלאכה (שמות לא) ק"פ**. דהיינו מילא את בצלאל במוחין שיאירו מחכמה לבניה ולדעת עד השכל הנמוך ביותר שנוגע לעשייה ממש שזה בחי' אספקלריא דלא נהרא בחי' "ובכל מלאכה"/קנין, דהיינו שכל מגושם אבל ע"י שמאיר בו כל החכמה בהשתלשלות הזו אוי כל מעשיו הגשמיים היו קודש והיו נצחיים שלא שלט בהם הטבע והם גנוזים ויתגלו לעתיד הם בעצמם. כי **חכמה תבונה ורעת וכל מלאכה**, חכמה שהיא הקדמות שמקבל מבחוץ, בינה היא מה שמברר את ההקדמות ומוסיף להבין בהן דבר מתוך דבר, דעת היא מה שמסכם למעשה לעשות, "וכל מלאכה" היא המלכות בה מתגלה ויוצא לפועל החכמה שבמחשבה תחילה, ולהמליך בה את הקב"ה. **זה בחי' ד' מוחין/קנין** (כ"ש בת"ז ד' יג ע"ב בהקדמה [ק"פ/קסא]), **שהם נעשין מבחי' ד' אותיות שם ה'** כ"ש כמו שכתוב **ראו קרא ה' בשם בצלאל ואמלא אותו כו' בחכמה ובתבונה וכו'.**

^{ק"פ} שבת מאיר כח ראות לבית המקדש - לכן בית המקדש שהוא המלכות המקבל נחרב אבל שבת שהיא האור הפשיע נשאר קיים לעד. ^{ק"פ} שמות פרק לא (א) וידבר ידוד אל משה לאמר: (ב) ראה קראתי בשם בצלאל בן אורי בן חור למשה יהודה: (ג) ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה וברעת ובכל מלאכה: (ד) לחשב מחשבת לעשות בזהב ובכסף ובנחשת: רש"י (ג) בחכמה - מה שאדם שומע דברים מאחרים ולמד: ובתבונה - מבין דבר מלבו מתוך דברים שלמד: וברעת - רוח הקדש: **תורה תמימה** (ג) בחכמה ובתבונה וברעת. אמר רב יהודה אמר רב, יודע היה בצלאל לצרף אותיות שנבראו בהם שמים וארץ, כתיב הכא ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה וברעת, וכתוב התם (משלי ג') ה' בחכמה יסד ארץ כונן שמים בתבונה, וכתוב (שם) בדעתו תהומות נבקעו <[ברכות נ"ה א']>:

שפתי כחן - מצאתי כתוב, ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה וברעת ובכל מלאכה, השלימו הקב"ה בארבעה יסודותיו. חכמה נגד יסוד הרוח, וכנגדו אמר לחשוב מחשבות, בתבונה נגד יסוד האש, וכנגדו אמר לעשות בזהב ובכסף, שאינם נעשים אלא על ידי האש, וברעת נגד יסוד המים, וכנגדו אמר ובחרושת אבן, שרוב אבנים טובות נמצאים במים כמו בדולח שהוא גדל בים אוקיינוס, ובכל מלאכה נגד יסוד העפר, שאי אפשר לעשות מלאכה ואין שום דבר שיש בו ממשות אם אין בו יסוד העפר לקבל בו עשיית מלאכה: ^{ק"פ} עיין באר לחי רואי כאן שכתב ובכל מלאכה דא ה' עיין זהר וישלח דף קעב. מאן מלאכה דאספקלריא דלא נהרא דבה אתעביד עבידתא דעלמא ע"ש. והיינו מלכות ה' תתאה. עכ"ל

^{ק"פ} עיין תורה פה שם מבואר שחב"ד הם ד' מוחין כי הדעת נחלק לשנים חסד וגבורה שברעת. אבל כאן שהוסיף וכל מלאכה, נראה שרמזו למלכות. וכן ביאר המתוק מדבש בהקדמת התיקונים יג: שהכוונה לשם הוייה שרומז לחכמה בינה דעת ומלכות.

^{ק"פ} בדפים שלנו דף יד: (ועיין גם יג: נראה יותר שייך לכאן) ^{ק"פ} תיקון ה' בהקדמת התיקונים דף יג: - ומוסיף ואמר כי כנגד ד' אותיות סס הוי"ה נאמר ואמלא אותו את כללאל, רוח אלהים שידע סודות של כל הכ"ב אותיות על שלמותם לעשות המשכן על תקונו, **בחכמה ובתבונה וברעת ובכל מלאכה** ומפרש דכריו **בחכמה דא** ' חכמה היא ' של השם הוי"ה, **בתבונה דא** ה' תבונה היא ה' הראשונה של השם הוי"ה, **וברעת דא** ו' ורעת היא ו' של השם הוי"ה, כי היא נשמת הוי"ה, **ובכל מלאכה דא** ה' מלאכה היא ה' האחרונה דהוי"ה, שהיא סוד המלכות שבה נשלמת מלאכת כל הספירות. (הגר"א ובל"ה)

תיקון ה' בהקדמת התיקונים דף יד: - והא אוקיימנא והכי ביארנו (וזהו חז"ל דף רכג ע"ב), כי **מטטרו"ן איהו מעשה מרפבה** מט"ט הוא מעשה מרכבה, שהסכינה רוכבת ומתפשטת בקרבו (בסוד גשמות כל נל) כי שמי נהרבו, פדש"י, כי שמי משתקן בו (ושמי הוא המלכות, ורבותיו אמרו זה מטטרו"ן ששמו כסם רבו, מטטרו"ן בנימטריאל שד"י), **ועל"ה אתמר** ועל מט"ט נאמר (במס' תגינה דף י"א ע"ב), **אין דורשין** בענין מט"ט **במרפבה** בענין יחוד ז"ל הנקרא מרכבה, **ביחיד ומפרש מאי ביחיד** מה טונו, ואמר **ביחידא דעלמא** ביחודו של עולם, ור"ל שאין ז"ל שהוא יחידו של עולם מתחיל עם המלכות על ידו, **אלא אם כן היה חק"ם ומבי"ן מדעת"ו** ומפרש **חק"ם בחכמה, ומבי"ן בבינה, ויודע ברעת** דהיינו על ידי נדיק כזה שעל ידי תורתו ועבודתו יוכל להמשיך שלשה מוחין דחב"ד לז"ל לחלילות, עד שימשכו מהם מוחין גם למט"ט, שאז אפשר להיות יחוד על ידו בימות החול, **דאתמר בהון** שנאמר בנדיקים כאלו, כעין שנאמר בכללאל לפניו (בפסוק) **ואמלא אותו רוח אלהים בחכמה ובתבונה וברעת** שאז היה ראוי לעשות המשכן שהוא סוד מט"ט, **בגין דאיהו משפנא** לפי שמת"ט הוא משכן להסכינה המתלבשת בחוט, **דאתמלי בתלת דרגין אלין** שנחמלא בשלש מדרגות האלו שהם חב"ד, שאז אפשר שיהיה היחוד על ידו.

ומה שכתוב אחר כך **ובכל מלאכה, דא מעשה בראשית, שכינתא תתאה** זו היא מעשה בראשית שהיא הסכינה התחתונה שבחלילות, **דאין דורשין לה בעובדא דבראשית בשנים** שאין לורשים במעשה בראשית בשנים, ור"ל שאין לורשים בענין ז"ל לומר שהם שנים, והיא פרוזה מבעלה ז"ל, **אלא ביחודא דעלמא** חלל ביחודו של עולם, דהיינו ז"ל שמתחיל עם המלכות, ואין שום פרוז בנייהם, **מרפבה דילה איהו מטטרו"ן** גוף **שכינתא** המרכבה שלה היא מט"ט שהוא גוף הסכינה, כי כאשר יש למט"ט בחינת חב"ד, אז הוא גוף ולבוש להסכינה, ועל ידו ז"ל מתחיל עם הסכינה בימות החול. (הגר"א ובל"ה)

²⁰⁰ בתרל"ד ראו קרא (תיבת כי נחמק)

ואח"כ נעשה מד' מוחין בחי' תלת גוונים דעינא ובת עין ואח"כ ד' יסודות כנ"ל : נמצא סדר ההשתלשלות היא שמשמו האחד הפשוט הנכתב בד' אותיות הויה, יוצא ד' מוחין, ומהם כח הראות בתלת גוונים דעינא ובת עין, ומהם יסוד הפשוט שממנו ד' יסודות.

ובשביל זה נקראים הצדיקים עיני העדה [קס"ג]/קסד\ כמו שכתוב "ואם מעיני העדה נעשתה בשגגה וגו' פירוש אם הבית הגדול של ע"א הראויים להוראה טעו בפסק הלכה, והורו לעשות ועשו כדבריהם צריכים כפרה בקרבן פר לעולה. {ע' ב"ב ד.קס"ה} שבבא בן בוטא הביא מפסוק זה ראייה שחכמי ישראל הם עיני העולם} **כי על ידם**

קס"ג * במדבר טו כד [ועיין לעיל תורה צד ותורה לד אות ו' הערה שם]

קסד במדבר פרק טו (כד) והיה אם מעיני העדה נעשתה לשגגה ועשו כל העדה פר בן בקר אחד לעלה לריח ניחח לידוד ומנחתו ונסכו כמשפט ושעיר עזים אחד לחטת:

הכתב והקבלה - (כד) מעיני העדה. הם הב"ד הגדול של שבעים ואחד הראויים להוראה. מ"ם מעיני כמ"ם. משוד עניים מאנקת אביונים שהיא מ"ם הסבה, מסכת שוד מסכת אנקת, מסכת עיני העדה, כלומר מסכת הוראתם שהורו לעם לאמר עד"מ מותרים אתם לכרוע לע"ז בלא פשוט ידים ורגלים. ודבר זה שהורו עשה העם שהיו מדמים שהורו כדת ולזה סמכו על הוראתם, וזה"ש נעשה לשגגה, כלומר העם עשה את הדבר לשגגת הוראת ב"ד.

קס"ה כנ"ל בגמרא בבא בתרא דף ד. שבבא בן בוטא יעץ להורדוס כיצד יתכפר לו על הריגת חכמי ישראל - הכי א"ל הוא סימא עינו של עולם דכתיב (במדבר טו-כד) והיה אם מעיני העדה ילך ויתעסק בעינו של עולם דכתיב (יחזקאל כד-כא) הנני מחלל את מקדשי גאון עוזכם מחמד עיניכם.

נפתחין העינים כנ"ל:

ואזי כשנתגלה הפאר והיופי של הצדיק האמת ונתגדל שמו שזה בחי' הגדלת שמו ית' כביכול כנ"ל. שעיי"ז נעשין המוחין וכח הראות ונפתחין העינים למי שמתקרב ונכלל בצדיק כנ"ל. אזי יש להעולם בעל הבית שהוא משגיח/א על העולם ללמד אותם דעת ותיקון המדות. וכנ"ל עפ"י תורה סו תנינא. גם עיי"ש שהצדיק עושה תשובה בשביל ישראל שרואה אחד שיוצא לחוץ. וכנ"ל כיון שהצדיק יסוד פשוט שממנו נמשכים הדי' יסודות ולכן כל צער וצרה של ישראל מה שבא עליהם מחמת עוונותיהם, הוא מרגיש בעצמו כי הוא שרשם, ועושה תשובה בשבילם/ב. ועוד שמקבל על עצמו להחזירם בתשובה וכנ"ל שכשרואים את הצדיק מתעוררים לתשובה (עין תורה ד' אות ח' שראיית הצדיק מבטל מדות הנמשך מיסוד עפר מים, דומם וצומח, עצלות ותאוות, וצדקה לצדיק מבטל מדות מיסוד רוח אש, חי מדבר, דבור בטל ורע וגאוה וכו' עיי"ש).

וזה בחי' בראשית שבו מתחילה התורה, כי בראשית אותיות ראש בית (ת"ז תי' ג ד' יח ע"א [1]ד/). ראש זה בחי' ד' מוחין הנ"ל. בית זה בחי' בית המקדש שעיקר קיומו ע"י בחי' המוחין שהם בחי' תלת גוונים דעינא ובת עין בחי' שבת שמאיר להביהמ"ק כנ"ל. גם בית זה בחי' הבתים של התפילין/ה של ראש ושל יד שמניח כל אחד מישראל בכל יום ששם הם המוחין ד' פרשיות התורה שבתוכם בחי' הנ"ל מה שכתוב על בצלאל ואמלא אותו רוח אלקים

^א כדמצינו הרבה חסידי הרב שבשעת צרה גדולה שנתייאשו ועמדו בסכנה גדולה (כגון שכבר רצו לאבד עצמם לדעת או כגון שנקלעו למקום סכנה וכיוצ"ב) פתאם צלצל הפלאפון והרב דיבר עמהם לחזקם או לכווין אותם כיצד לצאת מהסכך והצרה שנקלעו בה. וכך הציל המון נשמות מישראל כידוע. והרבה שהתקרבו אל הרב מעידים שקבלו כח להתגבר על התאוה הידועה.

^ב ספר אילנא דחיי לרבי מנחם מנדל מרמינוב פרשת בהר - וערי הלויים בתי ערי אחוזתם גאולת עולם תהי' ללויים- יתבאר עפמ"ש בפ' אמור שאם הצדיק עושה תשובה הוא מביא התנוצצת הרהורי תשובה בתוך כאו"א מישראל וז"ש וערי היינו התעוררת הלויים מאותן שהמה מחוברים ונלויים להשי"ת כשהמה מעוררים קמה מעוררים א"ע במקור ושורש נשמתם הק' שיש להם אחוזה. ועיי"ז גאולת עולם תהי' ללויים ר"ל המה מביאים הארת הקדושה בתוך כאו"א מישראל כי הצדיקים המה ראשי העדה והעדה נקראים גופא העדה וגופא בתר רישא גירי וד"ל:

^ג בדפים שלנו דף יח:

^ד תיקוני זהר דף יח: - ודא תקונא תליתאה כגוונא דא, בראשית, רא"ש ביי"ת, לאש היינו חכמה וזית היא המלכות ורזא דמלה בחכמה יבנה בית (חכמה אפשר להבין רק ע"י בית דהיינו יראה), ומאן דבעי למחזי למלכא (להשיג את החכמה הנקראת מלכא), לית ליה רשו למחזייה אלא בביתיה (במדת היראה), ורזא דמלה חכמה לא אשתמודעא אלא בביתיה (חכמה א"א להשיג אלא ע"י בינה שהיא בית החכמה):

עיי' ביאור הבאר לחי רואי כאן - אין התפילה נשמעת אלא אם מייחד האדם סוד ז"א עם ביהכ"נ שהיא המלכות בסוד וה' בהיכל קדשו. עוד עיי"ש בשם שער הגלגולים פ"א האדם עצמו הוא הרוחניות אשר בתוך הגוף והגוף הוא לבוש האדם ועיי' בתיקון הנ"ל שנמצא לפ"ז שכשהאדם מגביר הצורה על החומר אזי נקרא שהגוף הוא כמו בית הכנסת לצורה שבו ואזי תפילתו נשמעת.

עוד עיי"ש בשם ספר הבחיר ראש בית אין ראש אלא חכמה שנאמר ראשית חכמה. ועיי' בהקדמת הזהר חכמה עלאה אקרי ראשית ועין תורה א'. ועיי' לקמן שהתן של הצדיק ראש בית יש מפרשים שהכוונה לחן שבתורה א'.

^ה עיי' לק"ה תפילין ז' אות ב' - וכל זה הוא בחינת תפילין, פי מוכן בפנינת האר"י ז"ל שאור התפילין יוצא על ידי התקונים הנעשין על ידי קימת תצות, עין שם, הינו כנ"ל, פי על ידי הצדיקים והקשרים שקמים בחצות לילה ומתאבלין על חרבן בית המקדש, על ידי זה חוזרין ונתתקנין על הפנינות הנ"ל וחוזרים ומתגברים בחינת המאורי אור. ומאיר אור הראש בית, שהוא בחינת ד' מחין, בחינת פאר תלת גוונים דעינא ובת עין, שכל זה הוא בחינת שם ה', שהוא ד' אותיות וכו'. וכל זה הוא בחינת תפילין מחין, פי תפילין הם בחינת שם ה', כמו שכתוב (דברים כ"ח). "ויראו כל עמי הארץ פי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך". ואמרו רבותינו זכרונם לברכה (ברכות ו'), אלו תפילין שבראש וכו'. והם בחינת פאר פלליות הגוונים דעינא, פי תפילין נקראים פאר, כמו שכתוב (יחזקאל כ"ד), "פארך קבוש עליך". כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (מו"ק ט"ו) והם בחינת גוונים דעינא, בחינת גלוטופת בין עיניך והם בחינת ראש בית, בחינת הפרשיות שהם המחין ממלאין את הבתים וכו' כנ"ל. וכל זה זוכין על ידי קימת תצות כנ"ל ואפלו מי שאינו זוכה לקום בחצות אף על פי כן כל אור קדשת התפילין מחין של כל ישראל נמשכין על ידי הצדיקי אמת, שהם בחינת ראש בית וכו' הנ"ל שאורם נמשך על כל ישראל על ידי הקמים בחצות וכמוכן בכתבי האר"י ז"ל. והוא על פי הדברים הנ"ל, פי עקר הפאר והתן והיפי של ישראל בכלל ובפרט הם התפילין הקדושים שמניח כל אחד בכל יום, שהם בחינת אור הפנים שאנו ממשכינן עלינו אור הדעת והתנוצצות המחין האמתיים להפיר את בוראנו יתברך שמו להיות נכלל בשם ה' ואנו מתפארים בו יתברך והוא מתפאר בנו, שהם בחינת התפילין של השם יתברך שמתעוררין כשאנו מתעטרים בעטרת תפארת התפילין שלנו, שאזי גם השם יתברך כביכול מניח תפילין, שכתוב בהם התפארותו בנו, בחינת (דברים ד') פי מי גוי גדול וכו' ומי גוי גדול וכו', כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה במסכת ברכות (דף ו') וכל זה זוכין על ידי הצדיק יסוד עולם שעל ידו כל התקרבות ישראל להשם יתברך וכנ"ל, אבל בעוונותינו הרבים הוא נעלם מאד כנ"ל, פי עכשיו על ידי חרבן בית המקדש ואריכת הגלות שמתפשט ומתגבר אחרת מאד להעלים אור הצדיק, שהו בחינת קשה סליקן של צדיקים כפלים חרבן בית המקדש, כמו שכתוב (ישעיה כ"ט), "לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמתו ובינתו נבניו תסתתר וכו'". כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (עין מדרש איכה פ"א א') על כן עקר התקון על ידי קימת תצות כנ"ל, פי מי שרוצה לחוס על עצמו כשרואה עצם שפירת גלות נפשו וכו' צריך לכוות מאד על עצם ההעלמה הזאת שנתעלם אור הצדיקי אמת בעוונותינו הרבים ונתגברה המחלקת מאד וכו', שהו בחינת חבלי של משיח שהוא קטטגוריא שביין תלמיד חכם, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (סוף כתובות), שעל ידי זה אריכת הגלות בעוונותינו הרבים. וזה עקר חרבן בית המקדש וכנ"ל. וכל זה גורם כל אחד על ידי חסאיו ועוונותיו, פי כל מה שמרבה לפגם ח"ו, כן מתגבר ההעלמה ח"ו, ולהפך כל מה שמשיח אל לבו לכוות על זה ולשוב לבקש מהשם יתברך שיתקן כל זה, על ידי זה מתגלה ההעלמה וזוכה שיאיר לו אור הצדיק שהיא בחינת הראש בית, בחינת פאר וכו'. ועל ידי זה יוצאין בבקר אור התפילין וכו' וכנ"ל:

בחכמה ובתבונה ובדעת ובכל מלאכה ['] ונתבאר לעיל שהם ד' מוחין. וזהו **ואמלא דייקא**, **בחי' הבתים שהמוחין** שהם הד' פרשיות של תורה **ממלאין אותם** בבית של ראש יש' חללים שבכל חלל מכניסים פרשיה אחת שממלא החלל. ובשל יד יש חלל אחד שבו מכניסים כל הד' פרשיות הכתובים על קלף אחד שממלא את החלל. ונראה כוונתו שגם לבתי התפילין, הצדיק והשבת מאיר להם את המוחין, כמו לבית המקדש. ועל כן התפילין נקראים פאר, כי מקבלים מפאר הדור/ו שהוא בחי' שבת גוונין סגיאין/ו וע"י הנחת תפילין זוכה כל יהודי בכל יום להארת הדעת שע"י כאלו נבנה בית המקדש במוח/ו. והשבת שבה דייקא לא מניחים תפילין מאיר מוחין לתפילין שמניחים בימי החול. כמו לבית מקדש שעיקר הארת השבתה של שבת מאיר לבניין הבית ומלאכתו כנ"ל.

ואזי מי שמגלה את הצדיק האמת **יש לו בעל הבית בחי' ראש בית שהוא מחזק בדקי הבית** ['] תיקון המדות והדעת/ו והיראה שנקרא בית/ו **כי תיקון הביהמ"ק הוא עי"ז** כי כשיש לו דעת כאלו נבנה בית המקדש מצדו **כנ"ל** :

המושג ראש בית שהוא הצדיק כי הוא הבעל בית של העולם, נראה שזה חרוש של רבנו כאן, כי לא נמצא בשום תורה נוספת בליקוטי מוהר"ן, וגם לא מצאתי לשון כזה בשאר ספרים מחוץ לברסלב. ונראה שהמושג הזה נמשך ממה שמבאר לקמן עה"פ קורא הדורות מראש, שכל דור נמשך מהראש שלו דהיינו מצדיק הדור שהוא הראש בית, שע"י שמלמד דעת, אזי אנשיו הם בני בית, דהיינו שיש להם מחיצות הדעת, להישמר מהתאוות (עיין גם תורה ח' תנינא אות ב'), ואצלם כבר מאיר בחי' בית המקדש. הפך מהמפורסם של שקר שאין בכוחו ללמד דעת, ולכן הוא ראש כל חוצות, כי אנשיו בלא מחיצות הדעת הם כמו מתגוללים בחוצות חשופים לכל רוח שטות ותאוות. בחי' חורבן הבית.

המושג מפרסם של שקר לא מצאתי בשום ספר חסידות אלא בספרי רבנו הרבה פעמים, שרבנו מזהיר מהם בכמה תורות ובפרט בתורות שהם הצוואה שלו דהיינו תורה ח' תנינא ותורה סא, שהפלי"ח (סא י') כותב שגם היא צוואה כיוון שנאמרה בתחילת חליו של רבנו. וגם תורה זו שלנו יש בה נושאים משותפים לשתי התורות האלה עיין פל"ח בסוף ביאורו על תורה זו. וכאמור לעיל עפ"י לק"ה שבת ה' צריך להזהר לכבד את כל הצדיקים שהולכים בדרך האריו"ל ובעש"ט אע"פ שהעיקר לחפש צדיק אמיתי מתלמידי רבנו המיוחד בקיום עצותיו. כאן רבנו מזהיר ממפורסם של שקר אין בו כלל שם ה', שאותו מסתמא גם לא צריך לכבד, אבל בלק"ה מזהיר גם מצדיקים אמיתיים, שצריך לכבדם ואעפ"כ להיזהר/ו וכנ"ל. ובשיש"ק/י כתב בשם רבי אברהם בן נחמן שהעיקר ההזהרה היא לאדם בעצמו שלא יעשה עצמו ולא יתן שאחרים יעשו אותו מפרסם של שקר.

עוד שם אות ג' - וזהו בחינת תפילין של יד שמניחין תחלה ואחר כך תפילין של ראש, כי תפילין של ראש ותפילין של יד בדרך כלל הם בחינת מאורי אור בעצמם, שהם בחינת תפילין של ראש ותקון המאורי אש כנ"ל, שזהו בחינת תפילין של יד, שזהו בחינת יום ולילה, צדיק וכנסת יש"אל, כי תקון בחינת המאורי אש כנ"ל, זהו בחינת תקון מדת לילה שאין בחינת שליטת המאורי אש, כמו שכתוב (במדבר ט'), **ויבערב יהיה וכי כמראה אש וככו'.** עד שזוכין שלילה פנים ואיר, שגם המאורי אש יתקנו ויכללו בבחינת מאורי אור.

¹ שמות לא ג'

² שהוא בחי' הפאר תפילין של הקב"ה. כי תפילין נקרא פאר כמ"ש פארך חבוש עליך, והצדיק נקרא פאר הדור שרש נשמות כלל ישראל.

³ עיין תורה לח אות ה' - וזה פרוש (משלי ב'): **"אז תבין יראת ה'"**, כמובא בזה הקדוש (בהקדמת התקונים דף ט'): **"תפילין הם בחינת אמא על ברא, יאם לבינה תקרא"** (משלי ב'). וזה פרוש **"אז תבין"**, הינו על ידי בינה יתרה שיהיה בהפכת הבורא, על ידי זה יראת ה' הינו בחינת תפילין, כמו שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות ו'): **"יראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליה ויראו ממך"**, אלו תפילין. כי היראה הוא הבושה, כמו שכתוב (נדרים כ'): **"יראת ה' על פניכם"** זה הבושה, שהיא על הפנים. הינו בחינת תפילין על ידי בינה, שהיא אמא על ברא: **וזה שאמרו חכמינו, זכרונם לברכה (ברכות י"א): תפילין נקראין פאר, שגאמר: "פארה תבוש עליה". ופאר הוא פלליות הגנוני, כי ההתפארות על ידי פלליות הגנוני, כמו שכתוב (ישעיה מ"ט): "יש"אל אשר בה אתפאר" (ה). כי הם פלולין מגנוני סגיאין. וזה שאנו רואים, כשאדם מתביש נעשה כמה גנוני. ובוהו יכולים אנו להבין, אם יש לאדם יראת שמים, הינו בושה, לאחר תקון החטא. כשאנו מסתפלין על פניו, ונפול עלינו יראה ובושה, הינו שנמשך עלינו דעת בגדלת הבורא יתברך שמו.**

⁴ ברכות דף לג. ואמר רבי אלעזר כל אדם שיש בו דעה כאלו נבנה בית המקדש בימיו דעה נתנה בין שתי אותיות מקדש נתן בין שתי אותיות.

⁵ לשה"כ מלכים ב יב

⁶ עיין תורה ח' תנינא אות ח' שאדם כל חייו צריך להשתדל מאד בחיפוש הצדיק האמת כי רק על ידו זוכים לברר את המדמה ולזכות לאמונה ויראה כראוי ולדעת שתייהיה מחיצה בפני כל התאוות ובפרט התאוה הידועה.

⁷ וזהו שביית המקדש בירושלים דהיינו יראה שלם כי אברהם קרא לה יראה כמ"ש בהר ה' יראה. ושם קרא לה שלם, והקב"ה קרא לה יראה שלם.

תוספות תענית דף טז. (ד"ה הר) - י"מ דזה ירושלם שנקרא על שם אברהם שקראוהו הר ה' יראה (בראשית כב) והעיר היה נקרא כבר שלם כדכתיב (שם יד) ומלכי צדק מלך שלם ונקרא ירושלם על שם יראה ועל שם שלם.

עיין תורה א' תנינא - כי ירושלים בחינת יראה שלם (מדרש רבה וירא פרשת נ"ו, ועין מדרש רבה במדבר פרשה ב' על פסוק: **"נאה פירושלים"**)

⁸ שיש"ק ח"א תקנה - אמר רבנו זכרוננו לברכה: קשה וכבד על מלאך המות להמית לבדו את כל בני העולם בגשמייות וברוחניות, ובכן העמיד לו עוזרים בכל מקום הרופאים להמית בגשמייות, והמפרסמים של שקר להמית ברוחניות. (אבנ"ה ברזל, שם סעיף ס"ד).

אבל י' ח"ו ההיפך ממש, כשנתפרסם ח"ו מי שאין בו שם ה' כלל, שאין בו דעת ולא יראת שמים¹⁰. כי הפרסום שלו הוא כבוד מלכים ולא כבוד אלקים¹¹, וכשנתפרסם ונתגדל שמו של זה, כביכול נתמעט ונתעלם שם ה'. אבל כשמתפרסם מי שיש בו קצת שם ה' אלא שלא זכה לזכר עצמו לגמרי כמו הצדיק האמת, צריך לכבד אותו וכן את כל הצדיקים ששם ה' משותף בשמם, ולמצא מהם את היותר גדול שיהיה לו לרב עד שימצא את האמת¹², אבל להמשיך לחפש את הצדיק אמת ולהיזהר שהם לא יסתירו ולא ירחיקו או יחלישו אותי מהחיפוש אחר ההצדיק האמת הראש בית המזוכך ביותר בדור שהוא מתלמידי רבנו כמבואר בלק"ה שבת ה' אות יג. ועיי'ש אות ט' בעניין צדיקים גדולים שמסתירים ומרחיקים מהצדיק האמת.

ואזי כשנתעלם שם ה' אזי בני אדם מחפשים ישועה ממקום אחר כגון מכשף ורופא ומדען וחווה בככבים או בקפה וכיוצא בזה, כי המנותק מהקב"ה צרותיו רבים ואדם בשעת צרה תולה תקווה בכל מי שמפרסם עצמו כמושיע ומבין, ואזי **נתגדלין בעולם בעלי שמות**¹³ וקדריים¹⁴ [ב²] **שקורין** כ"א (טאטירין)¹⁵] כל מיני מכשפים ועושי קמעות¹⁶, ובאין לעולם ח"ו דברים דהיינו צרות ומחלות שאין מועיל להם כ"א¹⁷ וכו' שמות הטומאה ח"ו כי בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו. שכל זה היפך שם ה', כי

¹⁰ שיש"ק ח"ג תקמ"ד - אָמַר כָּל מְקוֹם שֶׁמְדַבֵּר רַבְּנוּ מְעַנֵּן מְפָרְסְמִים שֶׁל שְׁקֵר, צָרִיף כֵּל אֶחָד מֵאֲנֵ"שׁ לְכוּן וְלִחְשֵׁב זֹאת עַל עֲצוּמוֹ, שִׁיזָהָר וְיִשְׁגִּיחַ כֵּל אֶחָד שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂה חֲלִילָה שׁוֹם פְּעֻלָּה שֶׁל פְּרוֹסוֹ וְכַבּוֹד וְשִׁישְׁגִיחַ שֶׁלֹּא יַעֲשֶׂהוּ אַחֲרֵים לְמַפְרָסֵם שֶׁל שְׁקֵר, וְלֹא יִתֵּן שִׁטְעוֹ בּוֹ אַחֲרֵים.

¹¹ בתולד - אכל

¹² רבנו תפס כאן את הצד הקיצוני לדוגמא, אבל בלק"ה שבת הלכה ה' ט' מבאר מוהרנ"ת שגם מי שיש בו יראת שמים אבל לא זיכר עצמו לגמרי כמו הצדיק האמת, עמלק מרוצה שיהיה מפורסם כדי שיסתיר את הצדיק האמת שזיכר עצמו לגמרי ובאמת יכול לעזור לאנשיו.

¹³ כמבואר בתורה ו' שמי שבורה מהכבוד וממעט בכבוד עצמו ומרבה בכבוד המקום זוכה לכבוד אלקים. ומי שרודף אחר כבוד עצמו זוכה לכבוד מלכים עיי"ש.

¹⁴ וצ"ע אם הוא לא הראש בית מה הוא יכול להועיל לי ועיין תורה עב תנינא כל מנהיג בישראל יש עמו רוח אחרת שהיא בחי' רוח הקדש ועיין תורה ח' תנינא שבכל מנהיג דקדושה יש רוח אחרת שיכול להנהיג ברור המדמה קצת. ועיין לק"ה שלוחין ה' עפ"י תורה ח' תנינא גודל החיוב לחפש את הצדיק הדור ושאינו מחפשים את גוף הצדיק רק את רוח הקדש שלו וכו' עיי"ש וק"ה בית הכנסת ו' ז' כי בוודאי אין דור יתום וכל הספרים הקדושים יש בהם בחי' רוח הקדש שעיי"ז מתברר האמונה ועיין לק"ה שותפין ה'. ועיין תורה קצב. החילוק בין הצדיק האמת לשאר צדיקים. ועיין פרפראות לחכמה בסוף דבריו על תורה זו. ועיין פרפראות על תורה סא. אות י' ואת יא בעניין הצוואה של רבנו. ועיין גם שיש"ק תרצ"ג מי גדול ממי, צדיק גדול שאינו מקושר לראש בית, או איש פשוט שמקושר אליו.

¹⁵ בעל שם הוא כנוי למפורסם בין טוב ובין רע.

¹⁶ עיין מדרש פנחס סימן לו (באמרי פנחס פרק ענינים שונים את קמ"ג) שעסקו בכישוף ומוהיר מהם שמויקים מאד, הובא גם במנחת יצחק ח"ו סימן פ' עמ' ק"ב. ועיין חיי מוהר"ן סימן מה. ועיין שבחי הבעש"ט מהדורת תשכ"א עמ' עג ד"ה שמעתי מבני ועמ' קנא ד"ה במדינת וואלאה (שהיו הולכים אליהם להתרפאות). [קדריים נקראו מוכרי קדרות במדבר רבה טו א'. ועיין תהלים קכ ה' ובמזמורת דוד שם שהקדריים אומה עתיקה היו יושבי אהלים. ובספר זמרת הארץ שהיו ליסטים שודדי דרכים]

¹⁷ גם בדפ"ר תיבה זו בסוגרים

¹⁸ ברוב הספרים נקראו טאטארים עיין שדי חמ"ד מערכת אישות סימן ב' אות יא שהיו נוהגים בסגולות וקמיעות. [עוד ידוע שהם היו העם הקדום הנקרא קדריים וכוננו טאטארים ונהגו להתנפל על יהודי הכפרים ולשבות מהם ולדרוש בפדיונם ממון רב. ובגורות ת"ח ות"ט המלגיזקי ימ"ש צרפס לקווקים]

¹⁹ הגמ' בשבת סא: דנה בקמעות לעניין הוצאה מרשות לרשות, וקמיע דאיתמחי הקמיע או הגברא מותר לצאת בו, ולא חילקו כלל מי הגברא אם הוא כשר או לא. עיין שו"ת מנחת יצחק חלק ו סימן פ – שדן בזה ולמסקנה בסוף דבריו כתב ושוב ראיתי שכתב בס' מדרש פנחס, שהרה"ק מהר"פ זלה"ה מקאריין הקפיד מאד על אותן ההולכים להתרפאות מן הקדר ומן הגוי'. וכ"פ שמעתי ממנו שהי' מקפיד מאד על הנ"ל, אפילו ליקח עשבים מן הגוים ואפילו מן הנשים כי הוא מלא כשפים, ואמר שהנשים שמקבלים רפואות מן הנ"ל שהוא מויק לבניהם ולבעליהם ופעם א' אמר המבלי אין א' בישראל וגו', וגם אמר שא"א שיעשו שום רפואה כלל, ושמעתי בשמו שכן הוא דרך רפואתם שמכניסים באדם טומאה גדולה ח"ו ומחמת זה בורחת החולשה או הטומאה אחרת ר"ל ואח"כ מתגברת ח"ו עד מאד הרחמן יצילנו, ופ"א אמר שהנשים שמקבלים רפואות מן הנ"ל שפניהם משתנות לפי ראות עיני עכ"ל, והביא דבריו הג' ר' שבת' מיולניצא ז"ל בספרו סגולות ישראל (מע' ר' אות כ"ו), והוסיף ע"ז, ועי' בס' אור עינים ח"ב מע' רפואה מש"כ בשם מדרש עשרה הדברות עיין שם. ועי' בס' רפואה וחיים (פ"א אות כ"ב) שכתב בזה"ל, רפואה אין לרפאות עיי' גוים ומינים עע"ז ולא בהשבעות שלהם כ"א לקיים בנו מקרא שכתוב החוקק מעלי' דרכך זו מינות, וכדאי הוא זכות הרחקה הזאת לכונת קדושת שם שמים ואחזותו לבטל כל המאורעות הקשים מעל החולה כי כל העמים ילכו איש בשם א' ואנחנו בשם א' נוכיר ובתפילתנו אליו נעתי' ועלה לו רפואה שלימה בקרוב עכ"ל ע"ש, (הנה דבריו אלו האחרונים המה כמעט אות באות מס' דבר שמואל הנ"ל, ואולי הביא שם, ואין הספר לפני). ומעתה בואו ונצווה על המנהג רע שנוהגין פה לעשות רפואה למי שנחלה רפואה לקרות אשה ערלית שתיקה עפר מבית הקברות שלהם והערלית ממחה את העפר במים האלו רוחצת את החולה ואומרים שהוא סגולה בדוקה, וזה רבות בשנים אשר שאלתי בכתב מהרב הגאון המנוח מו"ה רבי שלמה שפירא זלה"ה אבד"ק מונקאטש, והשיב לי שאסור לעשות כן, והגם שאני נשיתי קו להקל בזה כמ"ש בשו"ת מתנה יהודה (ח"ב סי' ו' אות ב'), ע"ש, אבל עתה כפי דברי הקדוש ז"ל בספר מדרש פנחס הנ"ל, אני חוזר בזה, ושומר נפשו ירחק מזה ואשרי הגבר אשר ד' מבטחו עכ"ל הס' סגולת ישראל, והנה תשובת הגה"צ מוהר"ש ממונקאטש יצ"ו נדפס שם בסוף הספר בשלימות עיין שם.

²⁰ שאין מועיל להם כי אם שמות הטומאה ח"ו – משמע כביכול שיש צרה ומחלה שהקב"ה לא יכול להציל ממנה אלא רק שמות טומאה. ונראה שהכוונה דווקא לאותו שלא רוצה ישועה מהקב"ה ע"י הצדיק, אבל בוודאי אם יפנה לצדיק אמיתי וישע אותו בתפלה לבד. וכמבואר בגמ' בבא בתרא דף קטו. דרש ר' פנחס בר חמא כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים שנא' חמת מלך מלאכי מות ואיש חכם יכפרנה:

נתעלם שם ה' ח"ו. ואזי נסתלקין ונכנעין מאורי אור דהיינו מאור המאיר אור חכמה ודעת **ח"ו שהם בחי' מאור העינים בחי' תלת גוונים דעינא ובת עין שנמשכין משם ה' שעל ידם זוכה האדם לראות היכן אוחו במדות ולתקנם כנ"ל.**

וכשנכנעין מאורי אור אזי מתגברין מאורי אש/כ"ה. כי כשהמלכות מאיר בה מאורי אור שהם מוחין אזי היא בחי' חסד, אבל כשבעוונות נכנע המאורי אור, אזי המלכות שמצד עצמה עיקרה גבורות ודין (לשרוף הכל לכלול אותו בהמלכת הקב"ה על העולם) כיון שלא מאיר בה המאורי אור מתגברים דיניה בבחי' תכלת שהוא בחי' כלי ושצי כולה/כ"ו, ששורף ומכלה באש הדין כל מקום **ומזה באין שריפות בעולם ח"ו [כ"ז] כ"ח, ע"י שמתגברין ונתגדלין בשם אלו המפורסמים של שקר שעי"ז נתעלם שם ה' ח"ו ונכנעים מאורי אור ומתגברין מאורי אש בחי' ממרום שלח אש [כ"ט] ו/** **שזה בחי' שריפת ביהמ"ק שנעשין ג"כ ע"י הסתלקות מאורי אור שעי"ז נתגברו מאורי אש כנ"ל :** אע"פ שהסתרת שם ה' ע"י המפורסמים של שקר מפיל את כל מלכות דקדושה וממילא מתגבר הרע שבכל היסודות, אעפ"כ משמע כאן שהפעיל ביותר מכל היסודות הוא יסוד האש בין לטובה במאורי האור חכמה ודעת ובין לרעה במאורי האש שרפות בעולם, שדווקא הוא המתעורר להזיק מכל הד' אבות נזיקין/כ"א.

וזה בחי' (איכה ד) ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה. יסוד הגשמי טמון בארץ אלא כוונת הפסוק על יסודותי זה בחי' ד' יסודות הרוחניים שנמשכין מבחי' מאורי אור מבחי' תלת גוונים דעינא ובת עין שנאכלו ונשרפו ע"י ויצת אש בציון ע"י ל"התגברות מאורי אש

כ"ה מאורי אור עיקר הכוונה לרוחניות קדושה שבהם ומאורי אש עיקר הכוונה לאש השורף ומזיק. אבל ידוע שגם באש הגשמי יש גוון תכלת שהוא חם יותר ויש גוון לבן שמאיר יותר. כגון הגו הביתי בנוי באופן שיתגבר הגוון התכלת המחמם יותר. והפנס גז בנוי שיתגבר הגוון הלבן.

כ"ו כמבואר מט אות [ז] וזה בחינת ציצית, הינו בחינת תכלת, דאכלי כלא ושצי כלא. כי על ידי התגלות מלכות דקדושה, יתבטל מלכות דסטרא אחרא.

כ"ז עיין חיי מוהר"ן סימן מה

כ"ח חיי מוהר"ן - אות מה (מה) מענין מאמר בראשית לעיני כל ישראל. כבר מבאר קצת במקום אחר באור ענין זה איך שנראה בחוש שהתורה הזאת נאמרה כלה ברוח הקדוש. כי אמרה בליל שבת קדש בראשית, ואז לא נודע עדין שום דבר מפטירת הרב מפרדיטישוב עד איזה ימים אחר שבת באה הידיעה לזכרון. ואז ראו והבינו למפרע איך שכל ענין זה הוא מרמז בבאור היטב בתוך דברי המאמר הנ"ל: והנה במאמר זה מבאר שפשוט נסתלק הצדיק הראש בית. על ידי זה נתגדלין ונתפרסמין בעלי שמות השמאה וקדריים וכו', וכן על ידי זה באים שרפות רחמנא לצלו. וכל זה ראינו בעינינו שפסוק אחר פטירת הרב הקדוש הנ"ל נתפרסם סמוך למקומותינו קדרי אחד בכפר חוסטיץ בפריסוס גדול, והיו נוסעים אליו מכל הסביבות, ועשה פעולות רבות בשמות השמאה. וכן נתפרסמו כמה וכמה קדריים במקומות אחרים: גם באותה השנה היו שרפות גדולות בעולם עד שכמעט שלא הייתה עיר אחת שלא נשרפה כמה פעמים, וגם בברסלב היו שרפות גדולות כמה פעמים בשנה זו, וכן בעירות הסמוכות והרחוקות. ובזה ראינו בעינינו איך שכל תורתו היא כלה רוח הקדוש, ויכולין לידע ממנה עתידות, כאשר אמר הוא זכרוננו לברכה בעצמו על מאמר הנ"ל:

כ"ט איכה א' יג

ל איכה פרק א (יג) ממרום שלח אש בעצמתי וירדנה פרש רשת לרגלי השיבני אחר נתנני שממה כל היום דוה: תורה תמימה - ממרום שלח אש. א"ר יהושע, הוא שהנביא מקנתרה לבלב (ישעיה מ"ז) קחי רחיים וטחני קמח, כל העולם טוחנין חטין וכאן הוא אומר וטחני קמח, אלא אמרה ירושלים לבת בבל, אלו ממרום לא עשו בי מלחמה לא היית את יכולה להלחם בי, אלא מכיון שממרום שלח אש את אירא קטילא קטלת, קריה שרופה שרפת, קמחא טחינא טחנת <קלח> [שם]:

כ"א עיין לק"ה נוקי ממון א' א' - וזהו בחינת ארבעה אבות נזיקין שמחייב האדם לשמורם מאד שלא יזיקו, כי ארבעה אבות נזיקין נמשכין מבחינת הרע שבארבעה יסודות שממם נמשכין כל התאות רעות והמדות רעות ותולדותיהן שממם נמשכין חס ושלום כל החטאים שזהו בחינת ארבעה אבות נזיקין כנגד ארבעה יסודות הנ"ל, כי החטאים והמדות רעות הנמשכין מארבעה יסודות הם בחינת מזיקי עלמא, כי כל ההזקות שבעולם נמשכין מהם. ועל פן לעתיד שהכל ישונו לה' באמת ואת רוח השמאה יעבר מן הארץ ויתבטל הרע שבארבעה יסודות על פן באמת לא יהיה עוד שום הזק בעולם, כמו שכתוב (ישעיה יא), לא ירעו ולא ישחיתו וכו' כי מלאה הארץ דעה את ה' וכו'. ועל פן נקראין ארבעה אבות נזיקין אבות מכלל דאיכא תולדות (כמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה בבא קמא ב). כי גם בהמדות רעות הנמשכין מהארבעה יסודות יש בהם גם פן אבות ותולדות, כמוכא בהתורה הנ"ל עצבות ותולדותיו וכו' גאוה ותולדותיו וכו' ועל פן הם ארבעה אבות נזיקין כנגד ארבעה יסודות הנ"ל כנ"ל. וזה בחינת השור והבור והמבעה וההבער, כי הם כנגד ארבעה יסודות הנ"ל שהם אש רוח מים עפר, שהם בחינת דומם צומח חי מדבר פידוע, כי השור זה בחינת החי שהוא כנגד יסוד הרוח והבור זה בחינת דומם שהוא כנגד יסוד העפר והמבעה זה השן זה בחינת תאות רעות שנמשכין מבחינת צומח מבחינת יסוד המים, כמוכא שם וזה בחינת מבעה שהוא השן בחינת תאות אכליה ושתיה שהם ראשי התאות שכל התאות נמשכין אחריהם, כמוכא בדברי רבנו זכרוננו לברכה בהתורה ויסב אליהם (סימן סב). וההבער זה האש בחינת יסוד האש שהוא כנגד בחינת מדבר, שהוא בחינת גאוה ותולדותיה, כמו שכתוב שם. נמצא שארבעה אבות נזיקין הם כנגד ארבעה יסודות שממם נמשכין כל ההזקות שבעולם הפלוליים בארבעה אבות נזיקין ותולדותיהן כנ"ל.

כ"ב איכה פרק ד (יא) כלה ידוד את חמתו שפך חרוץ אפו ויצת אש בציון ותאכל יסודותיה:

כ"ג בתשכס - ההתגברות

כנ"ל כי עוונות פגמו במאורי האור/לו וע"ז הגבירו את מאורי האש/לה ששרף את הבית של מעלה ואזי הבית של מטה נשרף בקל ע"י הגויים.

והנה מה שעבר אין [לו/לה], כי כבר נשרף בית מקדשינו, לכן אנו לא בוכים על מה שהיה/לה, אלא בכי של תשובה ברצון וכסופים שיחזור הבית להבנות. אך כעת שהש"י מצפה לשוב אלינו/לה, ולחזור/מ ולבנות בית מקדשינו, ראוי לנו שלא לעכב ח"ו בנין ביהמ"ק, ע"י שנמצא בנו העוונות שגרמו לחורבן, רק להשתדל בבנינו בתיקון הדעת והמדות ותיקון חצות. ע"כ מאד צריך לזוהר לקום בחצות [מ"א/מב] לשבר את השינה והלילה ע"ז נפרד החצי הרע שבד' יסודות, ומתחזק הטוב שבהן, ע"י המוחין שחוזרים כשמתעורר, ואזי להיות מתאבל/מבאמירת תיקון חצות בבכיה בדמעות/מד וגעגועים על חורבן בימה"ק ע"ז נעשה פאר תחת אפר וכאילו בונה את הבית מחדש (לק"ה הני"ל) ובשער הכוונות/מיה מבאר הבכי בחצות הוא השתתפות בבכי של השכינה.

לו ואזי פסק להאיר בהם היסוד החמישי ונתבטל השלום ונתקלקלו כל היסודות בשרשן, כמבואר בלק"ה. לה צ"ע לכאורה רק יסוד האש התגבר בנפילתו ולמה אומר שכל הד' יסודות נשרפו ונאכלו. וצ"ע אולי היסוד האש מצד עצמו רוצה לכלות ולשרוף את כל שאר היסודות כי טבעו לצרף אליז כל הסומך לו להיות כמוהו ורק ע"י שמאירים מאורי האור ע"ז יש שלום בין היסודות כנ"ל ע"י היסוד הפשוט החמישי בחי' קוצו של יוד בחי' הצדיק.

¹⁷ לעיל תורה מט תנינא [נף כז:] ושם נרשם, מאמר החכם העבר אין והוהו עדין

לו לק"ה ברכת הודאה הלכה ו אות סב - פי באמת אין שום זמן קלל כנ"ל. וכמו שרואין גם בגשמיית שאינן פלום פי הזמן פורח מאד מאד כצל עובר וכאבק פורח וכענן פלה וכו', פי העבר אין והעתיד עדין וההנה פהרף עין וכמובא בספרים הרבה מזה. וימי חיינו הבל, הבל הבלים, הבל הבלים (כמו שאיתא במדרש קהלת פרשה א), פהבל של הפלי השביעית וכו' שאין בו שום ממשות וכו', ואין נשאר מפל הזמן העבר וההנה והעתיד פי אם מה שחוטטפין ממנו אינה טוב תורה ותפלה וצדקה ומעשים טובים ורצון והשתוקקות נמרץ לה' יתברך והתקרבות לצדיקים וחברים אמתיים וכו'.

לה צ"ע כי בתיקון חצות אנו מתארים את מה שהיה כגון בחורים טחון נשאו וכו'

לט צ"ע הרי הוא מצפה שאנחנו נשוב כמו שכתוב שובו אלי ואשובה. אבל באמת אדרבה זה התירוף שרוצה לשוב, ע"י שאנו נשוב תחילה והטעם כי אתערותא דלעילא אינה שלימה בלא אתערותא דלתתא, כי כשאין כלי למטה לקבל השפע אזי השפע מצטייר בדין.

מ אין הכוונה שהקב"ה מצפה לחזור, אלא הפירוש שמצפה שהבית יחזור ויבנה. ואזי יוכל לשוב אלינו כמו שהיה בזמן הבית.

¹⁸ עיין לק"ה נוקי ממון הלכה ג' אות ד'. שער הכוונות - דרושי הלילה סוף דרוש ד'. ועיין לעיל תורה קמט ושיתות הר"ן אות שא

כב עיין לק"ה נוקי ממון הלכה ג' אות ה' - ועל כן אז בשעת שנה צריכין שמירה על ידי שם ה' שהוא בחינת קריאת שמע כפי שלא יתגברו מאורי אש חס ושלום, בשעת הסתלקות המחין שהם בחינת מאורי אור כנ"ל. ועל כן צריכין לשבר את השנה ולשבר את הלילה לחצאין, דהינו לקום בחצות הלילה ואז עקר הכנעת הרע שבארבעה יסודות שהם מערבין טוב ורע חציו טוב וחציו רע ועקר אחיותם הוא בלילה כנ"ל. ועל ידי שמשברין את השנה וקמין בחצי הלילה על ידי זה חוזרין ונמשכין המחין בחינת מאורי אור, פי כשקמים מהשנה בחצות הלילה חוזרין המחין אל האדם ומתגברין מאורי אור, שהם בחינת מחין, ונכנעין מאורי אש, שהם בחינת חרבן בית המקדש, פי אז עוסקין בבנין בית המקדש על ידי שמתאבלין עליו כנ"ל ואז מבררין הטוב שבהארבעה יסודות. ועל כן צריכין לקום בחצי הלילה דיקא לתמן חרבן בית המקדש, דהינו להכניע מאורי אש שהחריבו את הבית המקדש כנ"ל, פי על ידי שמשברין את הלילה לחצאין דהינו שמשברין את השנה שהיא נמשכת על ידי הסתלקות מאורי אור שעל ידי זה מתגברין מאורי אש, ועל ידי שמשברין את השנה על ידי זה משברין בחינת מאורי אש ומכניעין הרע שבהם ומבררין ומעלין הטוב שבהם פי מקבלין אז את המחין שהם בחינת מאורי אור ועל ידי זה מבררין הטוב שבהארבעה יסודות על ידי שמשכין את בחינת המאורי אור להכניע מאורי אש כנ"ל. וקיימת חצות זה בחינת תפלין בחינת מחין, פי אז כשקמים מהשנה נמשכין המחין.

מג הריצ"ח ביאר שיש שני אופנים להתקשר לדבר או באופן חיובי כפשוטו או באופן שלילי ע"י שבוכה על הסתלקותו דהיינו על חסרונו. וזה בשני זמנים, כי כשהוא נמצא ההתקשרות היא באופן חיובי, וכנסתלק אזי ההתקשרות באופן של בכי וגעגועים.

מד עפ"י הסוד הדמעות דייקא הן שממתיקות את הדין ע"י שמעורר שתי דמעות של מעלה כמבואר בשער מאמרי רשב"י בראשית. כנ"ל בתחילת התורה. ובהקדמה.

מז שער הכוונות - דרושי הלילה סוף דרוש ד' - וזה עניינו הנה בתחילת הלילה כשרוצה לישן ואמר הס' שנסדר בע"ה בעיני ברכת המפיל חבלי שינה כו' ויכוין שענין השינה הוה תכליתה היא להעלות נשמתו בסו' הדורמיטא כדי שתהיה נשמתו בסוד מ"ז כדי לזווג לאה עם יעקב אחר ח"ל כי קודם חצות גם לאה עומדת באחור כנ"ל. וכשיקום בח"ל אז אינו יכול להעלות מ"ז ולכן יכוין אל הבחי' האחרת של רחל לפי שאו ממש אחר חצות יורד' בעול' הבריאה כנ"ל ואז תעשה שני דברים הא' הוא ענין הבכי' בעת חצות ממש על חורבן הבית לפי שאו ממש היא עת ירידתה מן האצילות אל הבריאה והקב"ה בעלה ז"א צועק כארי מבפנים והיא מבחוץ כנ"ל וישתף עצמו בצער השכינה שהיא זו הנקוד' השרשית של רחל שירדה למטה ויבכה כמו חצי שעה או יותר על טירוף רחל וגירושה וגלותה ועל חורבן ב"ה כי כל זה נעשה ע"י עונותינו ולכן צריך שיכוין באופן זה שהנה ע"י עונותינו גרמנו שיפלו הנשמות למטה בקלי' ויתעברו טוב ברע כנודע וליסבה זו הוכרח' רחל הנו' לירד למטה בגלות ולכנס בין הקלי' כדי ללקט ולהוציא משם אותם הנשמות וז"ס אל גנת אגוז ירדתי כו' והנה ויבכה כו' ומצא כי ירדת רחל בח"ל היתה לסיבה הנו' ואנו גרמנו כ"ז בעונותינו ולכן צריכין צדיק האדם לכתוב ולהשתתף בצערה זה ובפרט זה שידע שהוא נמשך משורש נשמת קין בן אדה"י אשר זוהמת הנחש מתרבה בו והנה בווהמא הוא נטבעין ניצוצות הנשמות ואדם זה ירו במעל יותר משאר בני אדם ומורי ז"ל מאד זוהרתי בזה. ואחר שעשה בכיה זה מיד יקום ויעסוק בתורה עד אור הבק' וגם בזה יכוין שהוא לצורך רחל כנו' וכמו שנבאר וז"ס הדמעה' שהיה עוסק בתורה בשירות ותשבחות כל ח"ל לתת עזר וסיוע אל השכינה שהיא רחל הנו' ואל הסוד הזה רמוז בזה על פסוק ולא אמר איה אלוה עושי נותן ומירות בלילה. והכוונה היא שתכוין לתת נחת רוח אל רחל העומדת בבריאה כי כמו שבח"ל הראשונ' היתה לאה הולכת ונתקנת עד נקי' ח"ל ואז מדווגת עם בעלה כן בחצות

כי אולי בגילגול^מ הראשון הי' הוא הגורם^מ שיחרב הביהמ"ק. ואפי' אם לאו, אולי הוא מעכב עתה בנין בית המקדש, ונחשב ג"כ כאלו^מ גרם להחריבו^מ [מ"ט] ו/ו כמבואר בירושלמי שכל מי שלא נבנה בית המקדש בימו כאילו נחרב בימיו/כ"א.
ע"כ צריך לזהר מאד לקום בחצות ולהיות מתאבל מאד על חורבן ביהמ"ק [כ"ב]
 וכמבואר בזוהר/כ"ב בכי ובתחנונים ישובו. ועיקר הבכי הוא על הפירוד והרחוק מהקב"ה שנגרם ע"י חורבן הבית המקדש/כ"ד

האחרונה של הלילה רחל הולכת ונתקנת בכח ועסק התורה של בני אדם התחננים. ובעת עלות השחר נמצא רחל מתוקנת כדי שתוכל לעלות בתפלת שחרית בעולם האצילות ותזווג עם בעלה ובלי ספק שהמכוין לכל זה שנת' הנה הוא נק' באמת שושבינא דמטרוניתא.

^מ מתורלו - בגלגול

^מ צ"ע משמע אם אני החרבתי את הבית בגלגול קודם יותר ראוי לי לבכות ולהתאבל לתקן מעשי ממש. אבל בוודאי גם אם לא אני החרבתי כל ישראל ערבים ועיין לשון האריז"ל הנ"ל ככוונת שכתב הנה ע"י עוונותינו גרמנו וכו'.

^מ מתרצו - כאלו הוא גרם

^מ * ירושלמי יומא פ"א ה"א [כל דור שאינו נבנה בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו]

^כ **תלמוד ירושלמי (וילנא) מסכת יומא פרק א דף ד: - מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדים כו"ם ומגלים עריות ושופכי דמים וכן בשני ר' יוחנן בר תורתא אמר מצאנו שלא חרבה שילה אלא שהיו מבזים את המועדות ומחללין את הקדשים מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדי כו"ם ומגלי עריות ושופכי דמים. אבל בשני מכירין אנו אותם שהיו יגיעין בתורה וזהירין במצות ובמעשרות וכל ווסת טובה היתה בהן, אלא שהיו אוהבין את הממון ושונאין אלו לאלו שנאת חנם, וקשה היא שנאת חנם שהיא שקולה כנגד ע"א וגילוי עריות ושפיכות דמים. דלמא (מעשה ב) ר' זעירא ור' יעקב בר אחא ור' אבונה הווין יתבין, אמרין ביותר (שנאת חנם גרועה מ') עבירות שבראשון נבנה ובשני לא נבנה. אמר רבי זעירא (אין ראייה ממה שהשני נבנה כי) הראשונים עשו תשובה והשניים לא עשו תשובה. אמר רבי אלעזר הראשונים [דף ה עמוד א] נתגלו עוונם [לא היו מכסים פשעים] ונתגלה קיצם (הנביא אמר להם שיגלו רק שבעים שנה), השניים נתגלה עוונם ולא נתגלה קיצם. שאלו את ר' אליעזר דורות האחרונים כשרים מן הראשונים אמר להן עידיכם הבחירה יוכיח (בית הבחירה יוכיח) אבותינו (במקדש ראשון) העבירו את התקרה (בבכודנצר הרס רק את התקרה והשאר את היסודות שנאמר) [ישע"י כב ח] ויגל את מסך יהודה, אבל אנו פגענו את הכתלים (שנאמר) [תהילים קלז ז] האומרים ערו עד היסוד בה. אמרו כל דור שאינו נבנה בימיו מעלין עליו כאילו הוא החריבו.**

ועיין מהר"ל ספר נצח ישראל - פרק כג - לכך על האדם להתאבל על חורבן בית המקדש, ויהיה מתאוונ ומקונן על חורבנו, ויתפלל שיחזור ויבנה בית המקדש. וכאשר אין האדם עושה דבר זה, כאילו הוא היה סבה לחורבנו. ובירושלמי (יומא פ"א ה"א) הראשונים העבירו את התקרה, והאחרונים פגעו אותה, וכל כך למה, שלא עשו תשובה. וביאור זה, כי הראשונים, אשר בשביל חטאם נחרב הבית, אין זה רק העברת התקרה. אבל האחרונים שלא עשו תשובה, אין זה רק עקירת השורש. והטעם, כי האחרונים אשר ראו לפניהם חורבן הבית, ואין עושים תשובה להחזיר את הבית, אין זה כי אם שאינם חפצים בבית, מאחר שיש לפניהם במחש חסרון הבית, ואינם עושים תשובה להחזירו. ולא כך הראשונים, שלא היה לפניהם במחש חורבן הבית - שתאמר שלא היו חפצים בבית, לכך לא היה זה כל כך. וכו' ע"ש

ועוד יש לך לדעת כי בית המקדש מצד עצמו ראוי שיהיה תמיד ולא יוסר כלל, וכך ראוי לפי סדר המושכל. ומאחר שכך הוא, וראוי שיהיה נמצא עתה בית המקדש לפי סדר המושכל, אם אין אנו עושים תשובה, הרי אנו מחריבין בית המקדש מעיקרא. כי כאשר אנו מחריבין ומבטלין סדר המושכל, דבר זה נקרא פעפוע משרשו. כי סדר זה המושכל הוא שורשו, וכאשר אין מתפללין עליו, זה נקרא פעפוע משרשו. וכו' ע"ש

^{כא} צ"ע אם הכוונה שמי שלא נבנה בימיו מחייבים אותו כאילו שנחרב בימיו קשה שידוע שלהחריב בית קל יותר מלבנותו. וגם ברוחניות הבא ליטמא פותחין לו והבא להטהר אומרים לו המתן. ואולי כי באמת בלא עבירות דהיינו בלא רוח שטות האדם היה עם דעת וכל מי שיש לו דעת כאילו נבנה הבית בימיו, נמצא שבכל רוח שטות שהאדם נותן לה להיכנס בליבו אזי העוון שנופל בו על ידה מחריב את הבית.

^{כב} עיין זוהר ח"ב דף יב: ולק"ה מילה הלכה ה' את ית.

^{כג} זוהר שמות דף יב: - אמר רבי יהודה, כל מלין דעלמא תליין בתשובה ובצלוחתא דצלי בר נש לקודשא בריך הוא, וכל שכן מאן דאושיד דמעין בצלותיה, דלית לך תרעא דלא עאלין אינון דמעין, מה כתיב ותפתח ותראהו את הילד, ותפתח, דא שכינתא דקיימא עלייהו דישאל כאימא על בנין, והיא פתחה דתיר בזכותיהון דישאל, כיון שפתחה, ותראהו את הילד, ילד שעשועים דאינון ישראל, דמתחטאן קמי מלכיהון (נ"א מאריהון) בכלא, ומיד דמתחננן קמי קודשא בריך הוא הדרי בתשובה, ובכאן קמיה, כברא דבכי קמי אבוי, מה כתיב והנה נער בוכה, כיון דבכי, אתעדו (ס"א מתתברי) כל גורין בישי דעלמא, מה כתיב ותחמול עליו, אתער עלוי ברחמים ומרחם ליה. ותאמר מילדי העברים זה, דאינון רכי לבא, ולא מילדי העכו"ם דאינון קשי קדל וקשי לבא, מילדי העברים, רכי לבא מאבהן ומאמהן לאתבא קמי מאריהון, ותקרא את אה הילד, שהיתה בוכה, הדא הוא דכתיב (שם יד) קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים רחל מבכה על בניו וגו', הוא בוכה, ואם הילד היא בוכה.

אמר רבי יהודה, לזמנא דאתי מה כתיב (שם ח) בבכי יבואו ובתחנונים וגו', מהו בבכי יבואו, בזכות בכי דאם הילד שהיא רחל, יבואו ויתכנסון מן גלותא,

ואמר רבי יצחק, פורקנא דישאל לא תליא אלא בבכי, כד ישתלמן ויכלון בכי דמעו דבכה עשו קמי אבוי, דכתיב (בראשית כו לח) וישא עשו קולו ויבך, (אמר רבי יוסי אותו בכי דבכה עשו) ואינון דמעין אויתו לישאל בגלותיה, כיון דיכלון אינון דמעין (שיתכפר החילול ה' שהיה במה שהיה נראה כאילו יעקב במרמה לקח הברכות) בבכיה דישאל, יפקון מגלותיה, הדא הוא דכתיב (ירמיה לא ח) בבכי יבואו ובתחנונים אויבילם:

^{כד} לק"ה מילה ה' יח - פי עקר האבלות והבכיה על חרבן בית המקדש הוא על מה שנתרחקנו מעל אבינו שבשמים כל כך ואין אנו יכולין לבטל עצמנו ולהסתפל על התכלית מגדל החרבן, פי עקר הבטול הנ"ל פראי זוכין בבית המקדש שהוא גאון עזנו מחמד עינינו. וכמו שכתוב, והיו עיני ולבי שם. פי בענין הבטול הנ"ל יש כמה בחינות באדם ובזמן ובמקום, פי כל מה שגוף האדם קדוש וטהור ביותר כן יכול לבטל עצמו ביותר ולשאב מימי התורה משם, פי יש לו פלים ראויים לקבל וכן יש זמן שמשגל ביותר לבחינת בטול הנ"ל שהוא

והש"י הבטיח ע"י הנביא ישעיהו לכל המתאבל על ציון, ומה ומניח אפר על מקום פאר התפילין זכר לשריפת פאר הבית שנהפך לאפר, עי"ז יזכה שבזכותו יבנה בית המקדש ויחזור פאר אור התפילין שהוא אור הבית המקדש, כמו שכתוב "משח ה' אותי לבשר ענוים שלחני לחבוש לנשברי לב וכו'... לשום לאבילי ציון לתת להם פאר תחת אפר (ישע' סא) וכו', ונקט הנביא לשון פאר תחת אפר דייקא (אותיותיהן שוות, והן זה לעומת זה), כי פאר זה בחי' המוחין בחי' תפילין כמ"ש פארך חבוש עליך, בחי' ראש בית בחי' כלליות הגוונין בחי' תלת גוונין דעינא ובת עין בחי' מאורי אור בחי' שבת המאיר "להביהמ"ק כנ"ל. כל זה יחזור תחת אפר של החורבן, כי אפר זה בחי' מאורי אש, כי האש הופך הכל לאפר נ"ח (שהוא ההיפך נ"מ מהנ"ל) היינו שהקב"ה הבטיח שיהיו לעתיד לבא נכנעין מאורי אש שעל ידם נשרף הביהמ"ק ויתגברו מאורי אור שהם קיום הביהמ"ק כנ"ל, וזהו פאר תחת אפר כנ"ל.

נמצא שע"י שהוא מתאבל ובוכה בדמעות/סא על הביהמ"ק עי"ז מכניע מאורי אש ומתגברין מאורי אור [סב] שהם בחי' שבת כנ"ל. אע"פ שהבכי בדרך כלל הוא הפך הדעת, יש

זמנים המקדשים שהם כל הימים טובים ובראשם שבת שהוא מעין עולם הבא שישם עקר הבטול, וזהו בחינת גדל מעלת קדשת ארץ ישראל, כי שם המקום המקדש שייכולין שם לבטל עצמו באור אין סוף ולהמשיך אלקותו יתברך על עצמו על ידי התורה שממשיכין משם בכל פעם ועל פן אין תורה כתורת ארץ ישראל וכל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוף וכו', כי שם דייקא זוכין להמשיך על עצמו אלקותו יתברך על ידי הבטול הנ"ל. ועקר קדשת ארץ ישראל הוא הבית המקדש שישם הוא בית קדשי קדשים שישם נקדת האבן שתיה שדרף שם מתבטלין ביהיחיד קדמון שברא העולם יש מאין המחלט שהתחלת בריאתו מנקדת האבן שתיה, כמו שכתוב, מציון מכלל יפי אלקים הופיע. וכמו שאמרנו רבותינו זכרונם לברכה. ובעונותינו הרבים נחרב בית מקדשנו מחמד עינינו וגלינו מארצנו וכו' ואין אנו יכולין לעלות ולראות ולהשתחוות בבית בחירתנו וכו' להתבטל ולהכליל שם באחדותו יתברך, שהוא עקר מצות עליות רגלים לבית המקדש לראות ולראות את פני ה' וכו'. ועל זה צריכין לבכות ולהתאבל מאד, כי שבת מושל לבנו נהפך לאבן מחולנו, מחולנו דייקא בחינת המחול הנ"ל שעתיד ברך הוא לעשות לצדיקים לעתיד לבא שהוא בחינת הבטול הנ"ל שמשם היינו זוכים בבית המקדש להמשיך על עצמנו בחינת בטול גם כן העולם ומשם עקר השמחה והמשוש. ובעונותינו הרבים על ידי חרבן שבת מושל לבנו נהפך וכו', כי ערבה כל שמחה, כי עתה קשה מאד מאד לבטל עצמנו מחמת תקף הסטרא אחרא שהתפשטה בעולם מאד המבלבלת מאד ראות העין בחיזו דהאי עקמא ואינה מנחת להסתכל על התכלית שהוא פלו טוב נחה עקר היסורין ומרירות והצרה של הגלות (וכמו שבמבאר במקום אחר בסיומן ר"ז). ועל פן צריכין לבכות מאד ועקר הבכיה הוא על שרפת התורה שנמסרו רזיה לחיצונים ואין אנו יכולים להמשיך תורה מהבטול הנ"ל מחמת שהעולם מבלבל מאד מאד בתאותו הגבלי עולם הזה, וזה, על אלה אני בוכיה עיני עיני ירדה מים כי רחוק ממני מנחם וכו'. יתקן דייקא, כי התכלית שמשם כל הנחמות רחוק ממנו מאד מחמת גדל חרבן ועל פן צריכין לבכות הרבה ועל ידי הבכיה דוחין הדמעות לחיזו שהם חלקי הראות, (פמבא בדברי זכרוננו לברכה כמה פעמים). ועל ידי זה דוחין ומגרשין הראות של חיזו דהאי עקמא שהם גרמו חרבן שעל זה אנו בוכין ומתודין שאנחנו גרמנו על זה בעונותינו שהלכנו אחר עינינו. ומאחר שאנו בוכין על זה אנו מגרשין על ידי הדמעות את חלקי הראות שנטו אחר חיזו דהאי עקמא וצריכין לבכות כל כך עד שמתוך גדל הצער והמרירות הכאב שירגיש מגדל חרבן שגרם בעונותיו שמעכבין הבנין שנוחב כאלו החריבו, כמו שארז"ל.

ה' הקב"ה הבטיח ע"י ישעיה הנביא לכל המתאבל על ציון שיוכה לפאר תחת אפר. צ"ע הרי כבר התקיים בבנין בית שני, לפי הירושלמי הנ"ל שחרבן בית שני חמור יותר מה הראייה משם שגם לנו הבטיח זאת הנביא. אבל חז"ל חזרו והבטיחו - בתענית דף ל: ותכמים אומרים כל העושה מלאכה בתשעה באב ואינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה שנאמר שמחו את ירושלים וגילו בה כל אוהביה שישו אתה מושל כל המתאבלים עליה מכאן אמרו כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה ושאינו מתאבל על ירושלים אינו רואה בשמחתה.

ישעיה פרק סא (א) רוח אדני ידוד עלי יען משח ידוד אתי לבשר ענוים שלחני לחבש לנשברי לב לקרא לשבונים דרור ולאסורים פקח קוח: (ב) לקרא שנת ציון לידוד ויום נקם לאלהינו לנחם כל אבלי: (ג) לשום לאבילי ציון לתת להם פאר תחת אפר ששון תחת אבן מעשה תהלה תחת רוח כהה וקרא להם אילי הצדק מטע ידוד להתפאר: (ד) ובנו תרבות עולם שממות ראשנים יקומנו וחדשו ערי חרב שממות דור דור:

רד"ק (ג) לשום, פאר תחת אפר - כי מנהג האבל לשום אפר בראשו:

מלבי"ם (ג) שמן ששון - גדר שם ששון בארתי (למעלה ל"ה א') ולכן הוא נגד אבל, וכן לקמן (ס"ז י):

מלבי"ם ישעיה פרק לה פסוק (א) יששום ותגל - הששון, גדרו הסימנים החיצונים שיעשה להוראת השמחה ויו"ט כמו מושל כנור, מושל תופים, שמן ששון. והפוכו הסימנים שיעשו לסימן אבל שמן ששון תחת אבל (לק' ס"ג), ולפעמים יש ששון בלא שמחה, הלוכש בגדי יו"ט ולפניו תוף וכנור, ונפשו עליו תאבל. ויש שמחה וגיל בלא ששון, הלוכש בגדי אבל ויגיל וישמח בלבבו, לכן אמר ישיש עליך בשמחה (צפניה ג' י"ד). וישישו בשמחה (תהלות ס"ח ד'). וגיל גדרו ביחוד שמחת הלב על בשורה טובה פתאומית, כי זה הבדלו מן שמחה שבא על שמחה תמידית רגילית, כנ"ל (ט"ז י) ועי' לקמן (ס"א י). ס"ה י"ח י"ט. ס"ז י) מש"ש:

¹¹ מתוצר - לביהמ"ק

¹² תוספת זו אינה בדפוס ולא בתקפה אלא נוספה בתורלו ובתורלו בלי סוגרים ומתוצר המקפה בסוגרים.

¹³ בתורלו - מכל הנ"ל, ומתורלו - מהנ"ל

¹⁴ מתוצר - הבהמ"ק

סא עיני לק"ה לולב ואתרוג הלכה א אות ב) ולבאר קצת יותר, כי עקר הסתלקות מאורי אור שזה בחינת העלמה שנתעלם הפאר הוא על ידי הבכיה של השכינה, בחינת רחל מבכה על בניה, (כמו שבמבאר שם). ועל פן התקון הוא גם כן על ידי הבכיה של ישראל, כי כנגד מה שפגמו וגרמו בכיה לשכינה שעל ידי זה נסתלקו מאורי אור ונתעלם הפאר כנגד זה צריכים לעשות תשובה ולבכות על החטאים והפגמים שעל ידם גרם בכיה לשכינה, ככביכול, ובזה בעצמו מתקן מה שפגם. ואזי השם יתברך מרחם ומשים פאר תחת אפר, שזהו בחינת תקון הבכיה כנ"ל, כי אף על פי שהבכיה הוא בחינת הסתלקות מאורי אור והתגברות מאורי אש חס ושלום, אף על פי כן קשאנו מתעוררין

בכי שהוא עניין של התקשרות, שדווקא על ידו חוזר בית הדעת, וכמו שמצינו בעניין הנפש יתרה של שבת שהיא ע"י הצער כשזוכר שבמוצאי שבת יאבד אותה כמבואר בתורה לא/ס"ג וכעין זה בתורה קכו/ס"ו שתלמידי רשב"י ע"י שהצטערו כשזכרו שיבוא יום הסתלקותו ע"י משכו ממנו ריבוי חרושי תורה. הכי נמי ע"י הצער על חסרון המקדש משיכים את בנינו.

צ"ע כיון שהכל תלוי בצדיק האמת/ס"ה מדוע הבכי בחצות הוא על בית המקדש ולא על הצדיק ושבת המאיר לבית המקדש? וצ"ל שע"י האבל והבכי על חורבן הבית, יתגלו גם הצדיקים/ס"ו. ובאמת שמעתי נוהגים/ס"ז לומר בחצות את התפילה לג בחלק ב' שמדברת מהסתלקות הצדיק/ס"ח. ונראה כי באמת עיקר הבכי אינו על חורבן הבית, אלא על חורבן הקשר והחיבור עם הקב"ה שנעשה ע"י הבית. והקשר הזה הוא בעצמו בחי' ברית בחי' הצדיק שומר הברית שנסתלק, ובחי' שבת שהיא ברית כמ"ש (שמות לא) ברית עולם ביני ובין בני ישראל. (עיין תורה סג) נמצא שהבכי על חורבן הברית והקשר שלנו עם הקב"ה היה בזמן בניין הבית הוא הבכי על הסתלקות הצדיק שומר הברית המחבר את ישראל עם הקב"ה ועל השבת שהיא עדות על יחוד ה' בורא העולם ומשיגה עליו. ועיין בחלק השני של התורה שאמר בפרשת נח שם אומר שכל מה שאמרנו בעניין האבל על חורבן בית המקדש הוא גם בחי' הבכי על הסתלקות הצדיק ע"ש.

וזה מתאבל ר"ת ראשי תיבות לא תבערו אש בכל מושבותיכם (שמות לה)/ס"ט. כי ע"י שמתאבלין על חורבן בית המקדש נכנעין מאורי אש כנ"ל. וזהו שסיים הפסוק [כ"ז] ביום

בבכיה א"י השם יתברך מרחם בבחינת והנה נער בוכה, מיד ותחמל עליו. ועל ידי גדל הרחמנות הוא יתברך מהפך אל הפך ומשים פאר תחת אפר, הינו תחת אפר שנעשה על ידי הבכיה הנ"ל. ועכשיו נתהפך ונעשה על ידי הבכיה פאר תחת אפר, כי הכל תלוי בנו, כי אין חבוש מתיר את עצמו מבית האסורים, (כמו שאיתא בתקונים. ועל כן על ידי הבכיה של השכינה אין נתעורר הגאולה, כי אדרבא, זהו בחינת הפגם שגרמנו בכיה לשכינה, כביכול, שעל ידי זה נסתלקין מאורי אור וכו' כנ"ל, אבל תכף כשאנו מתעוררין בתשובה בבכיה, ואזי נתעורר רחמי יתברך ונתמקן הפגם שגרמנו בכיה לשכינה ונעשה פאר תחת אפר. וכל זה פרחמי יתברך, בבחינת והנה נער בוכה, מיד, ותחמל עליו כנ"ל. ועל כן זוכין לפרי עץ הדר, בחינת פאר אחר ימים נוראים כנ"ל.

²⁰ עיין לק"ה לולב א' א' שזה בחי' והנה נער בוכה ותחמול עליו (שהבכי מעורר חמלה ורחמים) ושם אות ב' ביאר שכנגד שפגמו וגרמו בכיה לשכינה צריך לבכות על שפגמו ובוה מתקן הפגם. ועיין בן יהוידע תגינה ה. ד"ה שם מקום) בשם האריז"ל סוד הבכי שממתיק דינים.

²¹ תורה לא יח' ט' - וזה שאמר רבותינו, זכרונם לברכה (ביצה ט"ז): "וינפש" כיון ששבת וי אבדה נפש. הינו שבתחלת השבת שצריך לקבל נפש יתרה אנו זוכרין מאבדת הנפש בחל, ואמרם: "וינפש", וי אבדה נפש, ומתחילין להתגעגע אחריה. ועל ידי זה בעצמו שאנו מתגעגעין אחר הנפש, מזה בעצמו נהנה הנפש היתרה:

²² תורה קכו - בזהר בכמה מקומות ששבו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי איתא וי לדרא כד תסתלק פוק עין ותלשכ (ג). והוא בחינת (שמות ל"א): "שבת וינפש", כיון ששבת וי אבדה נפש' (ביצה ט"ז). הינו שמחמת גדל התענוג של הנפש יתרה שבא בשבת, על כן מתחילים תכף להתגעגע ולהצטער על אבדת הנפש במוצאי שבת. כן החבריא, מחמת גדל התענוגים והשעשועים שקבלו מרוב רבי שמעון בן יוחאי, על כן תכף ומיד התחילו להתגעגע, ועלה על לבם צער ההסתלקות שיהיה להם: בכל מקום ששבו החבריא את רבי שמעון בן יוחאי על שגלה להם סוד נפלא תמצא שאחר כך אמר להם עוד חדישי תורה:

²³ בלק"ה חזר על זה כמה פעמים. וכגון בהלכות חלוקת שותפים ה' ב'. וע"ש אות י' שאין לנו תפיסה בצדיק אלא ע"י דברי תורתו שמלמד ואחר הסתלקותו בדברי התורה שהשאר, דהיינו ספריו.

²⁴ עיין לק"ה חלוקת השותפים ה' אות יג - כי מי שרוצה לחוס על עצמו לזכות לחיי עולם גם עתה בדורות האלה אשר אין יודעין היכן הראש בית האמת, צריכין לקום בחצות לילה ולישב על הארץ ולהתאבל מאד על חרובן בית המקדש, דהיינו על עוונותינו שמעפכין הבנין שחשב פאלו החריבו. ועל ידי זה זוכין שיתגלו לו השערים והפתחים דקדושה הנ"ל, שהם בחינת הד' אמות של הלכה, שהוא החדישי תורה שהשאירו לנו הצדיקי אמת, שהם עקר נחמתנו כנ"ל.

²⁵ עיין בתפילה על תורה זו תפילה לג בח"ב עיקרה על הסתלקות רבינו ואע"פ שלא מזכיר שמו בפירוש אבל רומז לזה ע"ש אות שנד ..... כאשר אתה ידעת את כל התקונים והשעשועים שקבלת מהצדיקים שהיו בדורות האלה, מיום שנתגלה אור הגנוז, אור ישראל וקדושו, רב רבנו, איש אלהים נורא מאד, מורנו ורבנו הרב רבי ישראל בעל שם טוב זכרוננו לברכה, אשר האיר פני תבל, והעמיד תלמידים הרבה, צדיקים וחסידים קדושים ונוראים, והשאיר אחריו ברכה נטע שעשועיו ורע קדש מצבתו, יוצאי חלציו הקדושים היקרים מפי ופנינים וכל תפצים לא ישו בהם, אשר הוא ותלמידיו ויוצאי חלציו גלו אלהותך בדורות האלה והרביצו תורה בישראל המה האירו עינינו ופתחו לבנו, למדו ולמדו דרכים ישרים ועצות נפלאות להתקרב אליך באמת אשרי עין ראתה כל אלה, הלא למשמע און דאבה נפשנו כי כל פעם חדשנו היה שיארכו ימים ושנים בזה העולם, ונזכה לעמד עוד לפני הדרת קדשם ולשמע מפייהם הנורא עוד דברי אלהים חיים בכל פעם חדשים ונפלאים, כאשר זכינו כל ימי חייהם הקדושים ובעונותינו הרבים ובפשענו העצומים נחשף מאתנו מאורי עינינו, מחמדי נפשנו אוי כי גברו הארואלים על המצוקים, ותפסו מאתנו לפני הזמן את הארונות הקדושים והנוראים האלה "אוי מה היה לנו נפלה עטרת ראשנו, אי נא לנו כי חטאנו".....

ושמעתי בשם הרב גדליה קעניג זצ"ל שאמר שראוי להיות רגיל בתפילה זו דייקא (אין זה לשונו אלא משמעות דבריו) ועיין בה שיש בה חיפוש הצדיק פאר הדור ושמירת העינים ושבת ועל חורבן ובנין הבית וקמת חצות ועוד.

²⁶ אמנם עיין פל"ח אות ו' על תורה זו - על כן צריכין להתרחק מאד מזה ולזוהר לקום בחצות לילה ולבכות ולהתאבל מאד על חורבן בית המקדש, ועל סילוקן של צדיקים שקשה כפליים כחורבן בית המקדש כמאמר רז"ל (רש"י ישעיה כ"ט, ועיין איכה רבה א ל"ט), כי הם בחינת שם ה' בחינת המוחין של התפילין, בחינת תלת גוונים דעינא ובת עין המאירין לבית המקדש שהוא בחינת עינים כמבואר בפנים, והשם יתברך הבטיח לשום לאבילי ציון (ציון הוא בחינת הצדיק יסוד עולם כידוע) פאר תחת אפר,

²⁷ שמות פרק לה (ב) ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קדש שבת שבתון לידוד כל העשה בו מלאכה יומת: (ג) לא תבערו אש בכל משבתיכם ביום השבת:

רש"י (ג) לא תבערו אש - (סנהדרין לה. יבמות ו) יש מרבתינו אומרים הבערה ללא יצאת וי"א לחלק יצאת:

השבת כי ע"י שמתאבל על חורבן הבית מתחזק בחי' "ביום שבת" דהיינו אזי מאירין מאורי אור/ע"א שהם בחי' שבת/ע"ב בחי' תלת גוונין דעינא ובת עין שהם מאירין להביהמ"ק בבחי' [ע"ג] את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו כנ"ל.

וז"ש וזה שכתוב ע"ה (שמות לא) ע"ה לעשות את השבת לדרתם פשט הפסוק שישראל מצווים לשמור את השבת בכל הדורות ואחז"ל [זוהר פנחס ע"מג: ע"ו] ובתיקון כד [ע"ח/ט"ו] לדרתם

מושב זקנים - לא תבערו אש. הקשה בכור שור למה זוהיר על ההבערה יותר משאר מלאכות של שבת. וי"ל לפי שאינה נראית מלאכה כל כך. והרא"ש תירץ משום שיש בה צורך ונוהג בכל אדם לפיכך הוצרך להזהיר בה יותר (יותר) משאר מלאכות.

⁷ סוף הפסוק הנ"ל

^{ע"א} עין לק"ה שבת הלכה ה' אות א' - שעל כן מלאכת הבערה לחלק יצתה כי באמת כל אסור מלאכה בשבת של כל הל"ט מלאכות עקר האסור הוא שלא להגביר בחינת מאורי אש שהם בחינת חלול שבת שהוא שם ה' בחינת מאורי אור כנ"ל ועל כן פרטה התורה אסור הבערה דיקא לחלק בין הל"ט מלאכות.

^{ע"ב} עיין מעשה מכן מלך וכן שפחה שנתחלפו שכן המלך העמיד עצמו אצל האדם שבאמצע הגן ועיין שם בסוף המעשה שביאר רבינו שהאדם הזה הוא בחי' שבת וזה בחי' שבת אגין על אדה"ר אחר החטא ועי"ש שתיקוני השכינה הם מיטה מגורה ושלחן וכן בתיקון כד המובא כאן בסמוך אלא ששם נוסף כסא.

^{ע"ג} ויקרא י"ט ו' ושם כו ב'

^{ע"ד} בתקפא המ"ט הנה צויין אחרי תיבת ואחז"ל. ובתולד ומתלדו תוקן

^{ע"ה} ספר שמות פרק לא (טו) שש"ת ימים יעשה מלאכה וביום השביעי שבת שבתון קדש לידוד כל העשה מלאכה ביום השבת מות יומת: (טז) ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם: (יז) ביני ובין בני ישראל הוא לעולם כי שש"ת ימים עשה ידוד את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפשו:

שפתי כהן - מדרש רות (זוהר חדש ח"ב מ"ב ע"ב) בשבת כתיב לדרתם. מאי טעמא כיון שקידש היום דירתם של ישראל צריך להיות בנר דולק ושולחן ערוך ודירה מתוקנת כדירת חתן לקבל בה הכלה, ומאי ניהו שבת, כלה לעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתוקנת לפי כבודה וכפי הראוי לה, ועל דא כתיב לעשות את השבת, ולמה לדרתם להכניס בה כלה קדושה, לדירתה להיות בתוכה בשעה שקידש היום, ואם כלה זו באה ואינה מוצאת דירה מתוקנת ושולחן ערוך ונר דולק, כלה זו אומרת אין דירה זו מישראל, אין דירתה לקדושה, ועל דא כתיב לדרתם דר תם שהיא דרה באתרא דתמן קדושה.

רבנו בחיי - ובמדרש (מכילתא כי תשא א) לעשות השבת, כל המשמר השבת מלמטה כאילו עשה אותה למעלה, וביאור זה כי המקיים מצות שבת למטה הנה זה עדות שהוא מודה ומאמין בשורשה ועיקרה החקוק למעלה והמבטל אותה כאילו מבטל של מעלה, ומזה הזכיר לעשות. והנה הכתוב היה ראוי שיאמר לשמור את השבת, אלא כיוון להמשילה לשבת של מעלה שהזכיר בה הלשון הזה בעצמו לעשות את השבת:

^{ע"ו} בתולד- רמז, ובתשכט תוקן

^{ע"ז} זוהר רע"מ פנחס דף רמג: - ובגין דא, (שמות לא טז) ושמרו בני ישראל את השבת, לעשות את השבת לדרתם ברית עולם, צריך לנטרא לה בדירתם, דלא יפקון מרשות היחיד לרשות הרבים, והאי איהו דאוקמוה מארי מתניתין, יציאות השבת שתיים שהן ארבע, הוצאה מרשות לרשות, והכנסה נמי יציאה קרי לה, ואינן סמא"ל ונחש צריכין ישראל לנטרא לון, דלא ייעלון לדירה דשכינתא דאיהי רשות היחיד, מאן רשות הרבים, חללה שפחה זונה נדה גויה, רשות דסמא"ל ונחש ושבעין ממנן דעמין:

עיין מתוק מדבש שביאר לפי שבכל דירתם של ישראל שורה השכינה וכשמכניסים מרה"ר לרה"י מכניסים ח"ו את החיצונים לדירתם ועי"ז מסלק השכינה שהיא שבת ועושה מקומה חלל דהיינו חלול שבת.

ועי"ש ביאור הימ"ק באור יקר רע"מ שער ג סוף סימן טו עמ" רכו- אחר שכל דירתם של ישראל היא השכינה וכל מציאות מאורה מתמלא א"כ צריך שלא יכניסו צלם לדירה שלה והיאך יכניסו ע"י המלאכות והיינו שכולם נחתמות בהוצאה והכנסה דהיינו להכניס רה"י שהם החיצונים שאינם באחדות אל תוך הקדושה שהוא סוד האחדות דהיינו סוד אחד דלת רבתי. והמערב רשויות יחד ע"י טלטול מרשות לרשות חלל שבת שנסתלקה שכינה שהיא שבת ונעשה מקומה שהיא מלא כל הארץ כבודו, חלל. ונכנס צלם אל תוך החלל וזהו ושמרו בני"א את השבת וכו' לדירתם שצריך לעשות ולתקן את השבת שלא תסתלק מדירתם שהיא דירתה.

^{ע"ח} דף ע.

^{ע"ט} תיקון כד דף סט: - וּבְבִיתָא דְּלֵאוּ אֵינּוּן מִתְקַנְיָן אֵלֵין תְּקוּנָין בְּלִיל שַׁבַּת וּבְנִית שְׁאִינִי מִתְקוּנִים אֲלוּ תְּקוּנִים לְבִיל שַׁבַּת, ור"ל שלא סידרו והכינו מטה שלחן ומנוחה שם תקוני השכינה. אושפיזין אַמְרִין האורחיים שם המלאכים המלוים את האדם לבייל שבת אומרים לֵאוּ אֵיהִי דֵא דִּיחָה דִּישְׂרָאֵל אֲנוּ דִּיכֵה זֵו לִיכְתוּ שָׁל יִשְׂרָאֵל, ור"ל שלא התנהג בעל הבית זה כלאו לישראל, דִּאֲתַמְר בֵּה שְׁנֵאמַר בְּנֵית יִשְׂרָאֵל, וְשְׁמָרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת (דף ע ע"א) הַשַּׁבַּת לַעֲשׂוֹת אֵת הַשַּׁבַּת לְדוּרוֹתָם וּמִפְּשַׁע לְדִרְתָּם פְּתִיב חֶסֶד, מְלִשׁוֹן דִּיחָה שְׂבֵל לְמַנּוּ שְׁלִיכִים לְהַשְׁמַר וּלְהַזְכִּיר לְעִשׂוֹת וּלְתַקֵּן אֵת הַלִּיכָה בְּשַׁבַּת שְׁתֵּיהִי לְאוּיָה לְהַשְׁלֵחַת הַשְּׂכִינָה, וְכָל אֵלֵין תְּקוּנָין צְרִיכִין לְתַקְנָא בְּלִיל שַׁבַּת וְכָל אֲלוּ תְּקוּנִים לְיִכּוּס לְתַקֵּן לְבִיל שַׁבַּת לְכַבּוֹד הַשְּׂכִינָה, דֵּאֵיחָה מִמֶּשׁ אֵת בְּרִית מִיִּלְהָ שְׂהֵא מִנְשָׁ עֵינֵן אֵת בְּרִית מִיִּלְהָ, כִּי כְמוֹ שְׂבֵחַ נִקְרָאת אֵת, כְּמוֹ שְׂבֵחַ אַחַר כֵּךְ "בֵּינֵי וּבֵין זֵנִי יִשְׂרָאֵל אֵת הִיא לְעוֹלָם", כֵּן הַמִּילָה נִקְרָאת אֵת, שְׁנֵאמַר (בבבבב י"א) וְהִיא לְאוֹת בְּרִית זֵנִי וּבֵינֵכֶם. (בבבבב י"א)

^ב **עיין תיקוני זוהר** תיקון ו' דף כב: דבומנא דשכינתא איהי בגלותא, אתמר בה ולא מצאה היונה מנוח וגומר, אלא בשבת ויומין טבין, ובהוא זמנא אתייהדת עם בעלה, וכמה נפשות יתרון קא נחתין עמה, לדירא בישראל, הדא הוא דכתיב ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם, וזכא איהו מאן דמתקן לה דירה נאה בלביה, וכלים נאים באיברים דיליה, ואשה נאה דאיהי נשמתיה, דבגינה שריא שכינתא עלאה דאיהי נשמת כל חי עליה, וקודשא בריך הוא איהו שבת בחד, וינפש בחד, בשכינתא עלאה איהו שבת עליהו, ובשכינתא תתאה איהו וינפש עליהו, ויהיב לון נפשא יתרון:

וזוהר חלק ג דף רמג: ואית דאינון במתניתא דלהון דירה לשכינתא, הדא הוא דכתיב (שמות לא טז) ושמרו בני ישראל את השבת וגו' לדורותם, לדרתם חסר, לשון דירה, ואית מארי משנה דתורתם אומנותם, דלא זזת שכינתא מנהון כל יומיהון:

ובזוהר חלק ג דף שא- תוספת - ד"ה בשבת כתיב לדרתם

ובזוהר חדש (מרגליות) דף פה. בשבת דכתיב לדרתם, מ"ט. מפני שכיון שקידש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בנר דולק, ושלחן ערוך, ומטה ממוצעת ודירתן מתוקנת כדירת חתן לקבל בו הכלה. ומאי ניהו. שבת היא כלה. ולעולם אין מכניסין אותה אלא בדירה מתוקנת לכבודה, כפי הראוי לה. ועי"ז כתיב, לעשות את השבת. וכתיב, לדרתם, להכניס בה כלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה:

כתיב דהיינו כיון שכתוב בכתיב חסר הוא גם **לשון דירה** וכמבואר בתיקון כד שם שעל כן צריך כל אדם שיהיה ביתו מתוקן בנר ושלחן ומטה כעין המנורה ושלחן והשכינה שבמקדש **היינו כי ע"י שבת שהוא בחי' מאורי אור עי"ז נעשה דירה דהיינו בחי' הביהמ"ק שקיומו ע"י שבת כנ"ל**. ומסתמא הכי נמי ע"י שמכין דירה לצדיק שהוא בחי' שבת כמו שעשתה השונמית לאלישע/א^א.

גם דירה ממש יש לה קיום ע"י שבת, כי ע"י שבת שהוא בחי' מאורי אור עי"ז נכנעין מאורי אש וניצולין משריפות כנ"ל (ב^ב)/ג^ג כמ"ש בגמ' אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת, והרמז דכתיב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת (ע"י חילול שבת) (מהרש"א), וגם ירושלים לא חרבה אלא בשביל שחיללו בה את השבת, **נמצא שקיום דירות ישראל הוא ע"י שבת כנ"ל** [ב^ד] וגם ע"י הסוכה של סוכות שהיא בחי' ענין ובחי' בית המקדש כמבואר בלק"ה/פ^ה ועיין תורה רסו שהסוכה בחי' אמא דמסככא על בניה ובחי' אם לבינה תקרא, דהיינו הארת המוחין מבינה עילאה, בחי' בית המקדש :

וזזהו בראשית אותיות ראש בית רמז על בחי' הבעל בית^ט של העולם. היינו הצדיק האמת שהוא היופי והפאר של העולם שהוא בחי' יוסף בחי' ויוסף הוא השליט הוא

^{אא} עיין מלכים ב פרק ד - ד (י) נעשה נא עליית קיר קטנה ונשים לו שם משה ושלחן וכסא ומנורה והיה כבאו אלינו יסור שמה: ועיין זור בשלח מד - ארבעה אילין למה אלא בגין דאינון תיקונוא דכנסת ישראל דאתקריאת עליית קיר ועיין מתוק מדבש שם בשם רח"ו מיטה כי השכינה נקראת מיטה מצד הת"ת שלחן מצד גבורה מנורה מצד החסד כסא להיותה רגל רביעי למרכבה וכל כוונתה היה משום כבוד השכינה על ראש אלישע.

^{אב} עיין שבת ק"ט: [אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת וכו']

^{אג} שבת דף ק"ט: אמר רב יהודה בריה דרב שמואל משמיה דרב אין הדליקה מצויה אלא במקום שיש חילול שבת שנאמר (ירמיה יז-כז) ואם לא תשמעו אלי לקדש את יום השבת ולבלתי שאת משא וגו' והצתי אש בשעריה ואכלה ארמנות ירושלים ולא תכבה מאי ולא תכבה אמר רב נחמן בר יצחק בשעה שאין בני אדם מצויין לכבותה. אמר אביי לא חרבה ירושלים אלא בשביל שחיללו בה את השבת שנאמר (יחזקאל כב-כו) ומשבתותי העלימו עיניהם ואחל בתוכם.

מהרש"א - אין הדליקה מצויה כו'. כבר כתבנו בריש פ"ק דב"ק דאין לך פורענות כמו האש שמכלה את הכל כמ"ש בסדום וה' המטיר על סדום אש וגו' ועי' אמר כמעט כסדום היינו וגו' ולא כסדום ממש ע"פ מ"ש בפ"ק דקדושין דדרש מזמור לאספ באו גוים שאמר שירה על שכילה ה' חמתו על העצים ועל האבנים והותיר לנו שריד וכה"א כלה ה' חמתו ויצת אש בציון וגו' ע"ש וז"ש דמשום חלול שבת הדליקה מצויה שהיא הגדולה שבפורענות שנאמר ואם לא וגו' והצתי אש בשעריה וגו' דהיינו לא כליון גמור כמו בסדום אלא על עצים ואבנים של שעריה ואמר דא"כ מאי לא תכבה דלפי פשיטה משמע ח"ו כליון גמור ומשני בשעה שאין בני אדם כו' דהיינו שרוב שריפות באים ביום השבת שאין בני אדם כו' ויש רמז בזה בקרא שע"כ לא תבערו אש יצא לחלק מכל ל"ט מלאכות כדי שלא תבערו אש וגו' שלא תבוא עליכם פורענות של אש ודו"ק:

^{אד} עיין לק"ה מתנה ג' ה' שהתורה הוו נאמרה גם לענין סוכות. ועיין תורה רסו יעקב נסע סתה ויבן לו בית.

^{אה} עיין לקוטי הלכות חו"מ הלכות מתנה הלכה ג אות (ה) וזה בחינת מרדכי ואסתר שהם בחינת ראש בית, מרדכי הוא בחינת ראש, כמו שאמר רבותינו זכרונם לברכה, מרדכי מן התורה מנין? שנאמר, מר דרור ותרנומו, מרי דכיא. וזה בחינת ראש, כמו שכתוב שם, ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור, שהוא מרדכי כנ"ל. ואסתר היא בחינת בית, כמו שכתוב, לקחה מרדכי לו לבת. ודרשו רבותינו זכרונם לברכה, אל תקרי לבת, אלא לבית. כי אסתר היא בחינת הבית המקדש, שהוא בחינת מלכות כידוע, כמו שכתוב, מקדש ה' כוננו ידיו ה' ימלוך וכו'. **נמצא שהבית המקדש הוא בחינת מלכות, בחינת שם אד"ני, כמובא, וזהו בחינת אסתר שהיא גם פן בחינת מלכות ותלפז אסתר מלכות.** והמן הרשע הוא כנגדם, כי הוא בחינת ראש כל חוצות, בחינת ראשית גוים עמלק, ועקר ראשיתו והתגברותו על אותן שהם מבחין לקדשה, כי עמלק התגבר רק על אותן שהיה הענין פולטן. ועל פן נקרא ראש כל חוצות, כי הם מבחין לענין כבוד, שהם בחינת סכה כידוע, וסכה היא בחינת הבית המקדש שנקרא סכת שלם, שמשם עקר בנין הבתים ודירות ישראל בבחינת ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית. וכמוכן בדברי רבנו זכרוננו לברכה (סימן רסו), וכן התורה בראשית הצ"ל נאמרה לענין סכות גם פן, כמוכן למי שהיה אז בעת שנאמרה תורה זאת.

נמצא שכל אותן ישראל שהיו בתוך הענין כבוד הם בתוך בית וגבול הקדשה ונקללין בהראש בית, אבל אלו שהיה הענין פולטן שהם מבחין למחנה, מבחין לבית הקדשה, על אלו מתגבר המן עמלק ורוצה להיות ראש כל חוצות לכבשם חס ושלום, תחת ממשלתו לבלי להניחם לשוב אל ה', לשוב לתוך מחנה הקדשה.

ומשה רבנו עליו השלום, שהוא בחינת הצדיק האמת שבכל דור, הוא לוחם תמיד מלחמת עמלק בשביל להציל אלו האבני קדש הנשפכים ומתגלגלים בראש כל חוצות, כמו שכתוב, תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות, להוציאם מרשות עמלק, להכניסם אל בית הקדשה. ועל פן זאת המלחמה היא מלחמה קשה וגדולה מפל המלחמות שבעולם.

פי עמלק, שהוא הבעל דבר, מערפב את העולם עד שאי אפשר בשום אופן לידע האמת היכן הוא, פי השקר מתדמה לאמת בכל הבחינות וזהו בחינת חבלו של משיח שהוא הקטגוריא בין התלמידים חכמים.

והתקון לזה הוא רק תמימות ופשיטות, שמי שרוצה לחוס על נפשו לבל תאבד תקותו חס ושלום, כפי מה שכל אחד יודע בנפשו נגעי לבבו ומכאוביו, הוא צריך להתנהג בתמימות ובאמת, ולזעק מאד לה' יתברך שיורהו האמת לאמתו שידע במי להתדבק באופן שיופה לשוב אליו יתברך באמת. וזה שכתב שם רבנו זכרוננו לברכה שהתקון לזה הוא לקום בחצות ולהתאבל מאד על חרפו בית המקדש שגרים על ידי מעשיו וכו', כמו שמבאר שם.

ויעקב מאד לה' יתברך קראוי לו לצעק על נפשו כפי מה שידוע בעצמו אפן מעמד נשמתו להיכן הורידה במעשיו, אזי בודאי יזכה לידע האמת לאמתו, **פי החפץ באמת מוכרין לו מלאך של אמת.**

^{אז} גם בדפ"ר- הבעל בית. ובתולדו ומתולדו- הבעל הבית

המשביר מפרנס¹⁹ וכו' (בראשית מב) /²⁰ בחי' ראש בית בחי' בעה"ב של העולם [פ"ט] /²¹ שדרכו²² עובר השפע לעולם כי על ידו מאירים המאורי אור²³ קיום הביהמ"ק וקיום הבתים והדירות של ישראל כנ"ל שכשנתעלם הצדיק מתגברים מאורי האש ונעשה שריפת הבתים.

ועל פי הנ"ל מתבאר היטב חיבור התחלת התורה בסופה. כנ"ל בתחילת התורה. /²⁴

וע"י שנתגדל השם של זה הצדיק שהוא בחי' ראש בית עי"ז נפתחין העינים של ישראל כנ"ל. וזהו בראשית [צ"ג] לעיני כל ישראל [צ"ה]. בראשית היינו ראש בית בחי' הצדיק הנ"ל שהוא הפאר של העולם כנ"ל על ידו נפתחין עיני כל ישראל כנ"ל :

מוהרנ"ת עשה כאן קו כנראה לציין שמה שנכתב מכאן והלאה בתורה זו נאמר שבוע אחרי הנ"ל כי עד כאן נאמר בשבת בראשית, ומכאן נאמר שבוע אחר בשבת פרשת נח.

וזה כל מה שביאר לעיל בעניין האבל על חורבן הבית הוא גם [צ"ג] בחי' הספר על סילוק הצדיק

¹⁹ עיין לק"ה תענית ג' ב' - כי עקר האכילה בקדושה הוא על ידי בחינת המאורי אור שנמשכין מהצדיק האמת שעל ידו נתתקנין ונתבררין כל הארבעה יסודות כנ"ל, כי כל מיני מאכל הם כלולים מארבעה יסודות כידוע, ועל כן הם חיינת הגוף שכלול גם כן מארבעה יסודות, ועל כן כשמאירין מאורי אור על ידי הצדיק, שהוא בחינת בנין בית המקדש, שעל ידי זה נתתקנין כל הארבעה יסודות כנ"ל, על כן אז האכילה בקדושה, בבחינת צדיק אכל לשבע נפשו. כי כשהארבעה יסודות נתתקנין ונתבררין על ידי הצדיק כנ"ל, אז הם נכללין בקדושה בשרשם בתוך יסוד הפשוט. ואז כל הארבעה יסודות נכללין בבחינת מאורי אור, שהוא בחינת מחין, בחינת אור הצדיק כנ"ל. ואז האכילה בקדושה בשביל הנפש, כי הנפש היא בחינת מחין, בחינת מאורי אור, בחינת נשמת שדי תבינם. והגוף הוא בבחינת מאורי אש, כי אש הוא הראשון מהארבעה יסודות. וכל תאוות הגוף כלם באים מאש וחמימות הגוף שמשם כל התאוות. נמצא, שעקר תקון האכילה בקדושה הוא על ידי הצדיק האמת שעל ידו נתתקנין כל הארבעה יסודות ונכללין בשרשם בבחינת מאורי אור, בחינת מחין ואז האכילה בשביל הנשמה שהיא גם כן בחינת מחין, בחינת מאורי אור, וזה בחינת צדיק אכל לשבע נפשו וכו' כנ"ל, ועל כן כל ההשפעות וכל השביעה נמשך מהצדיק הדור בחינת יוסף, שהוא בחינת נהר יצא מעדן להשקות וכו', כי כל הדברים כלם נמשכין מארבעה יסודות שכלם נמשכין מהצדיק וכו' כנ"ל, שהוא בחינת ונהר יצא מעדן להשקות את הגן כנ"ל, כי הצדיק משקה ומרוה את הארץ, שעל ידי זה נמשכין כל ההשפעות, כי כל הגשם והמטר יורדין על ידי הצדיק, כמו שכתוב, כי לא המטיר ה' על הארץ ואדם אין וכו'. שהוא הצדיק שעל ידו נמשך כל המטר להשקות אל כל פני האדמה, כי הוא בחינת נהר יצא מעדן להשקות וכו' ומשם יפרד וכו', ועל כן נמשכין כל ההשפעות על ידי הצדיק בבחינת ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו, בחינת וכל הארץ באו מצרימה אל יוסף לשבר כי יוסף הוא השליט הוא המשביר וכו'. כי יוסף, שהוא השליט, שהוא הצדיק הדור שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות, שהוא הראש בית וכו', (כמבאר במאמר הנ"ל), שהוא נהר יצא מעדן להשקות את וכו', הוא המשביר, כי ממנו נמשכין כל השביעות וכל ההשפעות שכלם כלולים בארבעה יסודות שנמשכין מהצדיק כנ"ל:

²⁰ בראשית פרק מב (ו) ויוסף הוא השליט על הארץ הוא המשביר לכל עם הארץ ויבאו אחי יוסף וישתחוו לו אפים ארצה:

²¹ לק"ה תענית ג' ב'.

²² לק"ה תענית הלכה ג' אות ב' - ועל כן כל ההשפעות וכל השביעה נמשך מהצדיק הדור בחינת יוסף, שהוא בחינת נהר יצא מעדן להשקות וכו', כי כל הדברים כלם נמשכין מארבעה יסודות שכלם נמשכין מהצדיק וכו' כנ"ל, שהוא בחינת ונהר יצא מעדן להשקות את הגן כנ"ל, כי הצדיק משקה ומרוה את הארץ, שעל ידי זה נמשכין כל ההשפעות, כמו שכתוב, כי לא המטיר ה' על הארץ ואדם אין וכו'. שהוא הצדיק שעל ידו נמשך כל המטר להשקות אל כל פני האדמה, כי הוא בחינת נהר יצא מעדן להשקות וכו' ומשם יפרד וכו', ועל כן נמשכין כל ההשפעות על ידי הצדיק בבחינת ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו, בחינת וכל הארץ באו מצרימה אל יוסף לשבר כי יוסף הוא השליט הוא המשביר וכו'. כי יוסף, שהוא השליט, שהוא הצדיק הדור שממנו נמשכין כל הארבעה יסודות, שהוא הראש בית וכו', (כמבאר במאמר הנ"ל), שהוא נהר יצא מעדן להשקות את וכו', הוא המשביר, כי ממנו נמשכין כל השביעות וכל ההשפעות שכלם כלולים בארבעה יסודות שנמשכין מהצדיק כנ"ל:

²³ וכמבואר בשל"ה הקדוש על מאמר חז"ל כל העולם ניוון בשביל חנינא בני, פירוש שהעולם ניוון דרך השביל שהוא הצינור שהכין הצדיק חנינא.

²⁴ בתקפא לא ברור ונראה קיים, בדפוס ותולד קיום

²⁵ כנ"ל שתורה זו נאמרה לביל שבת בראשית ועיין ימי מוהרנ"ת ח"א סימן לט - ענה ואמר: "אצלי אין לכם כלום, כי אצל צדיקים אחרים מרגישין עתה שהוא שבת בראשית, ואצלי אין רואים כלום". עניתי אני ואמרתי לפניו, עתה הוא דרך הצדיקים לומר על חיבור התחלת התורה בסופה, דהיינו לחבר "בראשית" עם "לעיני כל ישראל". ענה ואמר בדרך צחות קצת: "גם אני אומר על זה". ותיכף חזר לאחרי ויאמר לא אוכל, וחזר ואמר אף-על-פי-כן אומר, וחזר שוב לאחרי ויאמר אבל לא אוכל, וכן חזר כך כמה פעמים שאמר אף-על-פי-כן אומר, ושוב חזר לאחוריו. אחר-כך אמר ויהי מה. אני אומר. ותיכף שאל מה דיברנו עתה, עניתי אני ואמרתי לו איזה מהשיחות שסיפרנו עימו. אז ענה ואמר לא לזה הדיבור כוננתי. ואמר בעצמו הלא דיברנו מקודם מענין שאינו נמצא בעל הבית וכו' כנ"ל. ותיכף ישב בשתיקה, ונתלהב מאוד, והתחיל להוציא מפיו גחלי אש. כי כל דבריו היו כגחלי אש. ענה ואמר כל התורה על בראשית לעיני כל ישראל הנדפסת בליקוטי מוהר"ן ח"ב בסימן ס"ז, עיין שם.

²⁶ תחילת התורה בראשית א' א'

²⁷ סוף התורה דברים לד' יב'

²⁸ עיין ימי מוהרנ"ת ח"א סוף סימן לט שכתב נאמרו הדברים שבוע אחרי אמירת התורה הנ"ל דהיינו לביל שבת פרשת נח.

[צ"ב] כאן רמז רבנו על הסתלקות רבי לוי יצחק מבערדישוב/צ"ח אע"פ שעדיין לא הגיע הידיעה לברסלב ורבנו ידע ברוח הקדש/צ"ט.

כי בראשית הוא הספר על נח. היינו מאמר הנ"ל על בראשית דהיינו מה שביאר בשבוע שעבר בפרשת בראשית על חיבור בראשית לעיני כל ישראל, שכשיש ראש בית אזי נפתחין עיני ישראל, וכשח"ו אין ראש בית אזי מתגברים מאורי אש, ועל כן צריך לקום חצות לבכות על חורבן בית המקדש, כל זה הוא גם **הספר על סילוק הצדיק שהוא בחי' נח.**

כי שם בתורה שאמר בשבוע שעבר פרשת בראשית כנ"ל נאמר מבחי' ההעלמה שנתעלם הפאר של ישראל היינו שנסתלק ונתעלם הצדיק שהוא הפאר של ישראל. וגם נח היה עליו העלמה נוראה שחי שש מאות שנה עד המבול וכל דורו לא הכיר צדקתו ומעלתו, ולא הקשיב לו וגם במאה עשרים שנה שלפני המבול, כשהיה בונה את התיבה ומתריע שעוד מעט יהיה מבול, ואף אחד לא שמע לו, ואפילו חסיד אחד לא היה לו, לבד מבניו ונשותיהם ואשתו, שעל כן רק הם שמונה נפשות לבדן ניצלו מהמבול. ובאמת צ"ע כי לפי הנ"ל כשיש העלמה על הצדיק שהוא מאורי אור אזי נעשה מאורי אש ושריפות, ומדוע נעשו במבול מים ולא באש. אמנם גם אש היה שם כמבואר שהמי תהום שעלו היו רותחים/ק. ובלק"ה/קא ביאר שגם הברית הוא התגברות מאורי האש, כי זאת התאוה היא בחי' חמימות אש כמובא, ולפ"ז מובן שכיון שלא נכללו בנח הצדיק נפלו לפגם הברית, ונידונו במים כמבואר בשער הפסוקים.

והנה להצדיק שנסתלק אין לו הפסד כלל במה שנעלם/קב ונסתלק/קג. כי אם נתעלם ונסתלק מכאן הוא גדול ומפואר שם בעוה"ב בחי' (בראשית ו) קד' ו' נח איש צדיק ותמים

¹² עיין חיי מוהר"ן סימן מה ובשיחת הר"ן קצו שרמז להסתלקות רבי לוי יצחק מברדישוב, ועיין חיי מוהר"ן סימן פד בהשפטה שהיה קרבן שמקריבין כל שנה ביוה"כ ורבנו הסכים להיות הקרבן בשנה זו ואח"כ חזר בו ואז נפטר הברדישוב.

¹³ חיי מוהר"ן סימן פד - עי"ש בענין החלום שחלם רבנו שהביאו לו כסא וכו' ושם בסוף שיחה זו יש השמטה שלא נדפסה שבאותו חלום גם בקשו צדיק שיהיה קרבן על ישראל באותה שנה ורבנו התנדב ואח"כ חזר ואזי צדיק אחר התנדב ובאותה שנה הסתלק רבי לוי יצחק מבערדישוב.

¹⁴ שיחות מוהר"ן - אות קצו - שיחתו הקדושה של רבנו זכרוננו לברכה אור ליום שני פרשת נח תק"צ:

התורה שלי גדולה מאד. והיא כולה רוח הקדש ויכולין לידע ממנה עתידות, שמי שיטה עצמו ויאזין ויקשיב התורה שלי יכול לידע עתידות שיהיה. ואין צריך לומר אחר כך כשנעשין הדברים בעולם שאז יכולין בודאי למצא הכל בתוך התורה שלי ולראות ולהבין שהכל מבאר בתוך התורה שנאמרה כבר:

כל זה שמעתי אחר שבת בראשית שנת תק"צ, בעת שהראיתי לו התורה בראשית לעיני כל ישראל בכתב הנדפסת ב"לקוטי תנינא" סימן ס"ו. ובאותו השבוע ראינו בחוש כל הנזכר לעיל, איך בהתורה הקדושה שלו הוא מגלה נעלמות ועתידות. כי מעשה שהיה כך היה: כי בשבוע הקודם ביום חמישי שהוא כ"ה תשרי שנה הנ"ל נסתלק כבוד הרב הגאון בוצינא קדישא החסיד המפורסם מורנו הרב רבי לוי יצחק זכר צדיק לברכה, אב בית דין דקהלת קדש ברדישוב (שפ), ובשבת שאחר יום חמישי הנ"ל שהוא שבת בראשית אז נאמרה התורה הנ"ל מפי רבנו זכרוננו לברכה המתחלת "בראשית לעיני כל ישראל", המדברת מהעלמת הפאר של ישראל, דהיינו העלמת והסתלקות הצדיק שהוא הפאר של ישראל:

ובעת ששמענו זאת התורה מפיו הקדוש של רבנו זכרוננו לברכה לא היינו מבינים כלל להיכן מגיע כונתו, כי אז באותו השבת עדין לא נודע כלל מפטירת הצדיק הנ"ל עד יום שני אחר שבת. ואחר כך בשבוע שאחר שבת בראשית נודע לנו מצרתן של ישראל שנסתלק הצדיק הגדול הנ"ל. אז היינו מבינים למפרע שרבנו זכרוננו לברכה גלה בהתורה הנ"ל, כי זאת התורה מדברת מהעלמת הפאר וכו' והצדיק הנ"ל היה נקרא בפי רבנו זכרוננו לברכה פאר של ישראל, בחינת תפלין כמבאר במקום אחר:

וכן באותה השנה לא היו אתרוגים מצויים ואחר כך באו אתרוגים על פי נס (שפא). ואמר רבנו זכרוננו לברכה שהיה בטוח על צדיקי הדור ובפרט על הצדיק הנ"ל שהוא פאר הקהלה שלנו שיהיו אתרוגים וכו'. על כן ראינו בברור שרבנו גלה ברוח קדשו בהתורה הנ"ל הסתלקות הצדיק הנ"ל כמבאר עתה להמעין שממש כל התורה הנ"ל מדברת מענין זה, דוק ותשכח:

¹⁵ בשער הפסוקים שמות ביאר שכיון שהיו נשמות מפגם הברית של אדם הראשון כשפרש מאשתו קל שנים לכן התגבר בהם העוון הזה מאד שהוא בחי' מים, לכן נעשו במים ועל חמימות התאוה נעשו ברותחין. וצ"ע אם כיון שלא נברא העולם אלא לצוות לזה שייך גם בגויים עונש על העלמת הצדיק, ומסתמא לא, ואצלם הוא רק הפסד ריוח ולא חיוב.

זה לשון שער הפסוקים - פרשת שמות - דור המבול שיצאו בהשחתת זרע אדם, נקראים (בראשית ו' ה') רעת האדם ממש. גם זהו אומר ויאמר ה' אמהח את האדם אשר בראתי, לרמוז כי הם בחינת נשמות השחתת זרע אדה"ר עצמו שנברא, והיה יציר כפיו יתברך ממש. וז"ש, (שם) וכל יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, כי כל תגבורת יצרם, היה השחתת זרע הנקרא רע, לפי שמשם נמשכו גם הם, ואז נמוחו גופם במבול, תמורת טיפת רותחין של השחתת זרעם על הארץ. וכמ"ש חז"ל ברותחין קלקלו וברותחין נדונו:

¹⁶ לק"ה בשר בחלב ב' ד' - כי פגם הברית הוא התגברות מאורי אש ח"ו כי זאת התאוה היא בחי' חמימות אש כמובא שמתגבר על ידי חמימות הדמים שהם רתיחת אש וע"י פגם תאוה זו ח"ו מסתלקין מאורי אור שנמשכין מצדיק יסוד עולם כי צדיק מאן דנטר ברית קדישא (זוהר נח נט): ועל כן כשיש פגם הברית אזי אי אפשר להאיר הארת הצדיק יסוד עולם שהוא בחי' שמירת הברית ואזי מסתלקין ח"ו מאורי אור ומתגברים מאור אש. .. וכו'... כי זה עיקר פגם הברית כנ"ל כי עקר פגם הברית שנמשכין טפי המח שהם מאורי אור אל מקום אחר ח"ו, שהוא בחי' מאורי אש ר"ל.

¹⁷ מתוצר - שנתעלם

¹⁸ וכפירוש הרד"ק עה"פ ישעיה נז א הצדיק אבד ואין איש שם על לב - ובאמרו אבד לא ר"ל שהצדיק אבד במותו כי לעצמו לא אבד, אבל נשמתו בחיים ערבים טובים מחיי הגוף אלא אבד מדורו כי להם היא האבידה:

¹⁹ בראשית פרק ו (ט) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֵת הָאֱלֹהִים תְּהַלֵּךְ נֹחַ:

את האלקים התהלך נח" רוצה לומר שהצדיק בהסתלקותו אל הקב"ה ונעשה יותר מחובר להקב"ה אבל אנחנו נשארנו חסרים את הצדיק שמחבר אותנו להקב"ה. וכלשון מהרח"ק/ו^{קפ} סעו המה למנוחות ועזבו אותנו לאנחות.

אבל על הדור יתום שנמשכו ממנו כפי שיבאר לקמן עה"פ קורא הדורות מראש, **שנשארו, ועל התולדות דהיינו הבנים שנשארו**, עליהם הוא רחמנות גדול מאד שנשארו בעולם בלי פאר הדור שהוא הבעל בית של העולם^{קפ}. **ועליהם נאמר** בתורה בתחילת פרשת נח **כמקונן** "ונח מצא חן בעיני ה', אלה תולדות נח איש צדיק ותמים"^{קפ} [י"ז]. **כמקונן ואומר אלה הם התולדות והבנים של הצדיק** שרומז על כל צדיק שהוא **בחי' נח שנסתלק ואלה הם התולדות היתומים שנשארו**: עיין פפראות לחכמה אות ד'קט/ט שנראה כוונת רבנו גם על עצמו

כי דע שכל הדורות כולם נמשכין מן הצדיק/קפ שהוא הראש דהיינו בחי' ראש בית בחי' הבעה"ב של העולם כנ"ל. בבחי' (ישעי' מא)קפ/א קורא הדורות מראש, פשט הפסוק

שפתי חכמים (ד) דאת האלהים התהלך נח משמע דלא היה הליכתו אלא במקום שאין אדם שם כי אם אלהים לבד, והיה פורש מבני אדם לפי שהיו כולם רשעים, וירא שמא ילמד ממעשיהם הרעים, דנח לא היה צדיק כל כך אלא צריך סעד, אבל אברהם מתחוק בצדקו מאלי לפי שהיה צדיק גמור והלך בין הרשעים ומוכיחן ומגירין ולא היה ירא שמא ילמד ממעשיהם לפיכך לא צריך סעד:

^{קפ} עיין ספר שערי קדושה - הקדמה - ועל כן נתמעטו הלבבות, גם הידיעות, של הדורות הבאים אחריהם, ופסקו בעלי רוח הקודש, **סעו המה למנוחות, עזבו אותנו לאנחות**, צמאים גם רעבים, עד אשר צמח ייאוש בלבבות בני האדם לתור בחכמה נפלאה הלזו, ואם ימצאו שנים שלשה גרגירים בראש אמיר, אחד מעיר ושנים ממשפחה, מבקשים מים, ואין, כי נסתם כל חוון, לסיבת אשר לא כתוב בספר אופן מעשהו, להתקרב לגשת אל הקודש פנימה:

ויש מהם אשר היו משיבועים בכח שמות הקודש אל המלאכים, ויקוו לאור, והנה חושך, כי היו מלאכים תחתונים מאד, ממונים על עבודת העולם הזה, והם מורכבים מטוב ורע, והן עצמן לא ישיגו האמת והאורות העליונים, ומגלין להם דברי תערוכות, טוב ורע, אמת ושקר, ודברים בטלים דעניני רפואות, וחכמת הכימ"א, ופעולות קמיעין והשבעות, וגם אלה ביין שגו ובשכר תעו.

מי יתן והיה לבבם זה לעסוק בתורה ובמצוות, וישאו קל וחומר מאותן ארבעה גדולי ישראל, שנכנסו לפרדס ולא נמלט מהם איש, כי אם ההוא סבא חסידא, רבי עקיבא (ואף הוא, בקשו מלאכי השרת לדחפו, לולא ה' עזרתה לו), נכנס בשלום ויצא בשלום:

^{קפ} צ"ע הרי נשאר אברהם שהיה בן חמישים ושמונה צדיק גדול יותר מנח. וכן איתא בשער הגלולים אע"פ שיש ירידת הדורות אבל ברשומים להפך יש עליית הדורות. ואולי כי עד שמגלים את הצדיק והנה הוא נפטר וצריך שוב לחפש את הצדיק האמת שקם תחתיו.

^{קפ} תחילת הפסוק הנ"ל בראשית ו' ט'
^{קפ} בראשית פרק ו (ח) וְנַח מְצָא חֵן בְּעֵינֵי יְהוָה: (ט) אֵלֶּה תּוֹלְדֹת נֹחַ נֹחַ אִישׁ צַדִּיק תָּמִים הָיָה בְּדֹרֹתָיו אֶת הָאֱלֹהִים הִתְהַלֵּךְ נֹחַ: (י) וַיֻּלְדוּ נֹחַ וְשֵׁלֶשֶׁת בָּנָיו אֶת שֵׁם אֶת חָם וְאֶת יָפֶת:

^{קט} פפראות לחכמה אות ד' - אות ד ויש בזה עוד דברים בגו כי עיקר ההספד הנ"ל נאמר על ענין ההסתלקות של רבינו ז"ל בעצמו (כי כבר דיבר אז הרבה מענין ההסתלקותו כמבואר במקום אחר) אך שנסמך על ענין ההסתלקות הצדיק הנ"ל כדרכו הנפלא בכל המאמרים שלו שכולל דברים הרבה בלי שיעור במאמר אחד וכו' וכבר מבואר במקום אחר (חיי מוהר"ן נ"ט) מה שסמוך לכניסתו לאומין דיבר הרבה מהתורה בראשית לעיני כל ישראל הנ"ל, ואמר אז ענין (ירמיה ל"א) רחל מבכה על בניה זה בחינת עוליתא שפירתא דלית לה עיינין וכו' המבואר בסוף המאמר הנ"ל ואחר כך בסמוך מאד לכניסתו לאומין סיפר המעשה מהבעש"ט ז"ל, שבא לעיר אחת שהיו שם נשמות הרבה מכמה מאות שנים שהיו מצפים על ביאתו לשם לתקנם והבעש"ט ז"ל הבין שאי אפשר לו לתקנם בשלימות כי אם על ידי שיסתלק חס ושלום וכו' כמבואר במקום אחר (חיי מוהר"ן, נסיעתו וישיבתו באומין ו) ואחר כך סמוך להסתלקותו של רבינו ז"ל הזכיר זאת המעשה, ואז אמר שאלפים ורבות רבבות נשמות עומדים סביבו ומצפים על התיקונים שיקבלו על ידי ההסתלקותו ז"ל, וכמבואר במקום אחר (שם ז) שזה היה כל ענין נסיעתו וישיבתו באומין והסתלקותו בשם, וכל זה אי אפשר לבאר בכתב ועיין מזה הרבה בספר חיי מוהר"ן ובספר ימי נתן (מוהר"ן), כי כל הדברים הנ"ל העתקתי משם.

^{קפ} איתא במדרש שמשה רבנו שקול ככל ישראל, אבל בספרים מבארים שהכוונה שהיה שרש נשמותיהם, וכיון ששרשו מדעת דאדם הראשון לכל דורו נקראו דור דעה.

שיר השירים רבה - פרשה א פסקה סה (ג) רבי היה יושב ודורש ונתנמנם הציבור בקש לעוררן אמר ילדה אשה אחת במצרים ששים רבוא בכרס אחת והיה שם תלמיד אחד ורבי ישמעאל ברבי יוסי שמו אמר ליה מאן הות כן אמר ליה זו יוכבד שילדה את משה ששקול כנגד ששים רבוא של ישראל

שער הפסוקים - פרשת שמות - ואמנם בחינת דור המדבר, כבר נתבאר כי הם בחי' הטוב, שהובררו מאותם נגעי בני אדם, שהם נשמות עליונות בתכלית, כי הם משרש הדעת העליון ברישא דז"א. והוה טעם שנקראו דור דעה, בסוד הדעת. ולהיותם ענפים של משה, לכן הוצרך להיות משה הגואל שלהם. ולכן הפציר בו הקב"ה, בשבעת הימים של מראות הסנה, כנוכר במ"ר לפי שהיה מוכרח להיות על ידו, כי כלם בניו ממש, ונקראו דורו של משה: גם ז"ס פסוק (במדבר י"א י"ב) האנכי היריתי את כל העם הזה, אם אנכי ילדתיהו, כאשר ישא האומן את היונק, וכל המזונות שלהם היו ע"י משה, כאומן את היונק, המוכרח לגדלו ולהטריפו לחם חוקן: וכן מבואר שאדם הראשון כל הנשמות היו כלולות בו.

שער הפסוקים - פרשת שמות ד"ה ויקם מלך חדש - אדה"ר היה כולל כל הנשמות, והיה כולל כל העולמות. וכשחטא, נפלו ממנו כל הנשמות ההם לתוך הקליפות, הנחלקות לשבעים אומות, וצריכים ישראל לגלות שם בכל אומה ואומה, ללקט שושני הנשמות הקדושות, שנתפורו תוך הקוצים ההם. וכמ"ש חז"ל במ"ר, למה גלו ישראל בין האומות, כדי שיתוספו עליהם גרים וכו', והבן זה היטב:

^{קפ} ישעיה פרק מא (ד) מִי פָעַל וְעָשָׂה קְרָא הַדְּרוֹת מֵרֵאשִׁי אֲנִי יְהוָה רֵאשׁוֹן וְאֶת אַחֲרָיִם אֲנִי הוּא:

מי הגיד זאת מראש מימי קדם מה שיהיה בדורות האחרונים דורות המשיח. ורבנו דורש **שכל הדורות נמשכים ק"ב מן הראש כל דור** (נשמות אותו הדור) נמשך מהראש של אותו הדור/ק"ב **דהיינו הצדיק הנ"ל/ק"ב** שכשהוא מתפרסם, מתפרסם על ידו שם ה'. **ואזי כשיש זה הצדיק** דהיינו כשמתפרסם **שהוא הראש בית ועי"ז מתפרסם שם ה' אזי יש בחי' ראש ויש בחי' בית** דהיינו שיש מוחין והם מחיצות הדעת בפני הרוח שטות ותאוות רעות, ומחיצות הדעת הם בחי' בית שהמוחין מאירים בהם. **ואזי כולנו דהיינו כל בני הדור** הנמשך ממנו **כולם בחי' בני בית** עם מחיצות הדעת השומרים מרוח שטות שבחוץ וכאילו נבנה בית המקדש בימיו.

אבל כשנסתלק ונתעלם זה הראש שהוא הפאר בחי' שם ה' כנ"ל. אזי מתגברין ח"ו שמות הטומאה של החיצונים שזה בחי'

רש"י (ד) מי פעל ועשה - לו את זאת מי שהוא קורא הדורות מראש לאדם הראשון הוא עשה לאברהם גם את זאת. אני ה' ראשון - להפליא פלא ולעזור. ואת אחרונים אני הוא - אף עמכם בני אחרונים אהיה ואעזור אתכם:

מלבי"ם - קרא הדורות מראש - ר"ל מי הגיד זאת מראש מימי קדם מה שיהיה בדורות האחרונים דורות המשיח, הלא אני ה' ראשון - המגיד זאת מראשית, וגם ואת אחרונים - שבימיהם תעשה זאת ותתקיים הנבואה אני הוא - להוציא הפעולה למעשהו.

ק"ב מתרצו- נמשכין

ק"ב כן מבואר בשער הפסוקים פרשת שמות שמשו רבנו הוא הדעת עצמו דאדה"ר שהוא ז"א. ודורו של משה היה דור דעה כי היו ענפיו. וזה לשונו שם - וז"ס, ותרא אותו כי טוב הוא, ר"ל, כי כל האחרים, היו טפות רע דהשחתת הזרע. אבל זה (משה רבנו) לבדו היה מן הטוב, שלא היה מהשחתת הזרע. ודע, כי כמו שטיפות השחתת הזרע ענפיו של הבל, שהיו כלולות מטו"ר, נתבררו, והטוב שבהם ניתן אל בני ישראל, שנולדו באותם ק"ל שנים, ולכן נקראו דור דעה. והרע שבהם, ניתן אל הערב רב, אשר גם בהם היו קצת ניצוצות טובות, כמו שנבאר. כן הבל עצמו שהוא שרש הדעת עצמו, שהיה כלול מטו"ר, נברר גם הוא, והטוב שבו היה משה. והרע שבו, היה בלעם, וגם בו היה קצת ניצוצות טובות כמו שנבאר: **ונמצא, כי משה היה שרש הדעת עצמו, בבה"י הטוב של הקדושה, וענפיו הם בני ישראל שיצאו ממצרים, הנקראים דור דעה.** ובלעם הוא שורש הדעת של הקליפה, מעורב בקצת טוב. וערב רב הם ענפיו של בלעם, מעורבים גם הם בקצת טוב:

עוד עי"ש - גם בזה תבין, כמה פעמים שנוכרו הערב רב על שם עמו של משה, כמשה"ה (שמות ל"ב ז') לך רד כי שחת עמך אשר הוצאת מארץ מצרים, לפי שכל דור המדבר, וכל הערב רב, כלם הם ענפיו וניצוציו, והוא להם כנשמה לגוף. וז"ס פסוק (במדבר י"א כ"א) שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרב, בקרבו ממש, כנשמה בתוך הגוף.

עוד שם - וזהו טעם שנקראו דור דעה, בסוד הדעת. ולהיותם ענפים של משה, לכן הוצרך להיות משה הגואל שלהם. ולכן הפציר בו הקב"ה, בשבעת הימים של מראות הסנה, כנוכר במ"ר לפי שהיה מוכרח להיות על ידו, כי כלם בניו ממש, ונקראו דורו של משה: גם ז"ס פסוק (במדבר י"א י"ב) האנכי הריתי את כל העם הזה, אם אנכי ילדתיהו, כאשר ישא האומן את היונק, וכל המזונות שלהם היו עי"י משה, כאומן את היונק, המוכרח לגדלו ולהטריפו לחם חוקן:

ק"ב אע"פ שכל דורו של הצדיק הם ענפים ממנו אבל בני הצדיק עצמו הם למעלה מאותו הדור. עיין תורה רעג עה"פ ובני רחביה רבו למעלה. ובברכות ז דרשו הם למעלה מהס' רבוא נשמות של ישראל ומבאר רבנו שכמו בניו של משה הכי נמי כל בני הצדיקים הגדולים הם למעלה מבני דורם. ולא נחשבים בס' רבוא נשמות של אותו הדור אלא למעלה מהם.

המפורסמים של שקר כנ"ל.

והם בחי' ראש של הס"א הסטרא אחרא שהוא כנגד ראש הנ"ל דקדושה. בחי' ראש כל חוצות שזהו בחי' ראש דס"א בחי' מפורסמים של שקר, כי מפורסם של שקר אין בכוחו ללמד דעת את אנשיו וכשאין דעת אין מחיצות לבית הדעת לשמור מפני רוח שטות, ואזי מתגברות התאוות רעות, וכיון שאין לאנשיו אמונה בתפלה להקב"ה, לכן מחפשים ישועות אצל מכשפים וקמיעות ודרכי האמורי בחי' שם הטומאה של החיצונים ח"ו. ואזי אין בית ומתגלגלים בחוצות ח"ו כנ"ל כיון שאין מחיצות הדעת אזי היכן שהם הם כמו בחוצות, והמפורסם המנהיג אותם הוא ראש כל חוצות.

וע"כ ועל כן המפורסם של שקר נקרא ראש כל חוצות כי על ידו נתעלם ח"ו בחי' ראש בית הצדיק האמיתי ואזי אין בית דהיינו מחיצות הדעת ומתגלגלים כל המאמינים בו בחוצות ח"ו כנ"ל כשאין דעת אזי היכן שנמצא תמיד הוא כמו בחוצות, נגרר אחרי כל רוח שטות, ואזי כאילו נחרב בית המקדש בימיו ואין בית דירה להקב"ה.

ועל זה נאמר בקינה שכתב ירמיהו על בני ישראל בחורבן הבית (ספר איכה פרק ד) ו' תשתפכנה אבני קודש בראש כל חוצות בני ציון היקרים המסולאים בפז וכו'. דהיינו שישראל קדושים שירמיהו מכנה אותם אבני קודש מתגלגלים ח"ו בראש כל חוצות, כי נסתלק ונתעלם הראש בית דהיינו הצדיק האמיתי ו', ששם ה' נקרא עליו, כמו שאמרו בגמ' ו' לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה תלמידי חכמים והשוו קטן וגדול, ובזו"ו ורדפו את ירמיהו הנביא ו', והרגו ו' את זכריה בן יהוידע הכהן הצדיק, ועבדו ע"ז, ואעפ"כ כל זמן שהיה ירמיהו בירושלים לא נחרב הבית ו' וכשיצא ממנה אזי נעלם ממנה הבעל בית ונתגבר ח"ו ההיפך שהוא בחי' שם של הטומאה של החיצונים בחי' ראש כל חוצות כנ"ל : . על כן צריך כל אחד לפרוש עצמו ממלאכות וטירדות ועסקי העולם הזה ולא יעשה מלאכה ועסק פרנסה כי אם זמן מועט, כדי חיונו בצמצום לבד ושאר כל היום יבלה על הבקשה והחיפוש, שיחפש ויבקש הרבה את הצדיק האמת להתקרב אליו כמבואר בהתורה תקעו ג' (בלקוטי

* איכה פרק ד (א) איכה יועם זהב ישנא הכתם הטוב תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות: (ב) בני ציון היקרים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש מעשה ידי יוצר:

רש"י (א) איכה יועם זהב - קינה זו נאמרה על יאשיהו כמו שנאמר בדברי הימים (ב יט) הלא היא כתובה על ספר הקינות ועמה חיבר בתוך הקינה את שאר בני ציון. יועם - יכהה כמו דאת מתרגם (ויקרא יג) כהה עמיא. זהב - מראית פנים המצהיב כזהב. ישנא - ישתנה ממראיתו. הכתם - קבוצת כלי נוי הזהב שהם לעדי קרוי כתם. אבני קדש - בני המאירים כאבנים טובות ומ"א כל רביעית דם שיצא מיאשיהו בכל חץ וחץ שנעצו בו היה ירמיהו קוברו במקומה ועליה הוא קורא תשפכנה אבני קדש:

2 קיצור ליקוטי מוהר"ן תנינא סז סוף אות ג' - נמצא כשהצדיק האמת נסתלק מן העולם הוא בחינת שרפת בית המקדש ואז בני ישראל נחשבים כאלו הם מתגלגלים בחוצות חס ושלום.

3 שבת ק"ט: - אמר ר' יצחק לא חרבה ירושלים אלא בשביל שהשוו קטן וגדול שנאמר (ישעיה כד-ב) והיה כעם ככהן וכתוב בתריה הבוק תבוק הארץ ... א"ר יהודה לא חרבה ירושלים אלא בשביל שביזו בה ת"ח שנאמר (דברי הימים ב לו-טז) ויהיו מלעיבים במלאכי האלהים וכוזים דבריו ומתעצעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו עד [ל] אין מרפא מאי עד לאין מרפא. אמר רב יהודה אמר רב כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב (דברי הימים א טז-כב) אל תגעו במשיחי ובנביאי אל תרעו אל תגעו במשיחי אלו תינוקות של בית רבן ובנביאי אל תרעו אלו ת"ח.

4 מדרש משלי - פרשה א - ותוכחתי לא אביתם. זה ירמיה, שכל תוכחה שהיה מוכיח את ישראל היו מבזין ומלעיגין עליו. אמר להם ירמיה, חייכם עתיד יום לבא שאלעג ואשחק עליכם, שנאמר, גם אני באידכם אשחק אלעג בבא פחדכם בבוא כשואה פחדכם ואידכם כסופה יאתה בבא עליכם צרה וצוקה או יקראוני ולא אענה ישחרוני ולא ימצאוני.

5 בבא קמא דף טז: כי כרו שוחה ללכדני ופחים טמנו לרגלי רבי אלעזר אמר שחשדוהו מזונה ר' שמואל בר נחמני אמר שחשדוהו מאשת איש בשלמא למ"ד שחשדוהו מזונה היינו דכתיב כי שוחה עמוקה זונה אלא למ"ד שחשדוהו מאשת איש מאי שוחה אטו אשת איש מי נפקא מכלל זונה בשלמא למ"ד שחשדוהו מאשת איש היינו דכתיב ואתה ה' ידעת את כל עצתם עלי למות אלא למאן דאמר שחשדוהו מזונה מאי למות שהשליכוהו לבאר ט"ט.

6 עיין תורת חיים על סנהדרין דף קב. ועוד נראה לפי שחורבן הבית נעשה על שהרגו את זכריה בן יהוידע בבית המקדש שהיה כהן ונביא וכאשר ראה הקב"ה את המעשה הרע ההוא נזכר כביכול מה שרצו ישראל לעשות מעשה כזה באהרן הכהן עד שהוצרך לעשות את העגל כדאיאת בפ"ק וירא אהרן ויבן מזבח לפניו ראה חור שזבוח לפניו אמר אי לא שמענא השתא עבדו לי כדעבדו בחור ומקיים בי אם יהרג במקדש ה' כהן ונביא מוטב דליעבדו לעגל וכו' וכיון שע"י הריגת זכריה נזכר לפניו יתברך מעשה העגל לכך נענשו או על מעשה העגל:

ועיין ספר סדר הדורות - חלק ימות עולם - האלף הרביעי - ג' אלפים ק' - זכריה בן יהוידע כהן גדול ונביא ודיין וחתן המלך נהרג במקדש ה' במצות המלך יהואש מלך יהודה ל"ט למלכותו שנת ק' בשבת ויום הכיפורים (מדרש איכה פ"ב) ולתקופת השנה נהרג המלך מעבדיו על מטתו ולא נקבר בקבורת מלכים (דברי הימים ב' כ"ד) ואיתא ברבה קהלת פסוק מקום המשפט שמה הרשע והיה דמו תוסס רנ"ב שנה מן יואש עד צדקיהו, צא וראה דהוי רק רל"ח, קבורתו בשפוע הר הזיתים נחצב מעומד באבן (גלילות ארץ ישראל) ולא רחוק מציון שנקברו שם מלכי בית דוד האבן ששחטו עליה הילדים בשביל זכריה (שם):

7 פסיקתא דרב כהנא - פסקא יג אות יד - כל ימים שהיה ירמיהו בתוך ירושלים לא חרבה וכיון שיצא ממנה חרבה הוא שירמיה או' פיתיתני י"י ואפת (ירמיה כ ז) שדלתני י"י ואשתדלית אפקתני מן גובה וחרבתנה.

תנינא סימן ח') שצריכין לחפש הרבה הרבה את הצדיק האמת שיש לו בחינת רוח נבואה, שעיקר המשכת האמונה הקדושה שהיא כלל הכל הוא על ידו. וצריכין לבקש הרבה הרבה מהשם יתברך לזכות להתקרב לצדיק כזה, על כן אסור לו לעשות מלאכה כי אם כדי חייו. היינו שלא יעסוק בעסקי עולם בשביל פרנסה, כי אם כדי חיונו, בצמצום, ושאר הזמן יעסוק רק לבקש השם יתברך שיזכה למצוא צדיק אמת כזה, שיש לו בחינת רוח נבואה שעל ידו עיקר תיקונו כנ"ל. וזה שאמרו רז"ל בענין הנ"ל שמקדש שביעי. כי אף על פי שמקדש כל הימים דהיינו שמאמין בכל הצדיקים כנ"ל אף על פי כן הוא צריך לברור לו אחד שיהיה אצלו בבחינת שבת לגמרי להתקרב אליו ביותר. עד שיזכה למצוא באמת את הצדיק השלם בתכלית השלימות וכו' כנ"ל שעל ידו עיקר תיקונו. אבל כל זמן שאינו זוכה לזה והוא כמו מהלך במדבר ואינו יודע מתי הוא שבת שאינו יודע מי הוא הצדיק האמת השלם כנ"ל. הוא צריך להחזיק כולם בקדושת שבת ולהאמין בכולם כנ"ל. ע"כ לשון מזהריות בלק"ה שבת ה' יג. פ"ח/

וירמיהו הנביא היה מקונן במגילת איכה על יאשיהו המלך/טו מורע דוד, המלך הצדיק האחרון שלפני החורבן/י ועל בני ישראל הגולים ואין להם בית ולא ראש בית ומתגוללים בחוצות, ומחבב/יא דם ישראל שנשפך/יב והיה משתתף בצרתן והיה רואה ישראל מולכים¹² בקולרין [י] וידיהון מהדקין לאחורא [ט] ורחיא על צוואריהון [טו] והיה משתתף עמהם/יח והי' מקונן על כל טיפה דם של ישראל בני ציון היקרים המסולאים בפז וכו' תשתפכנה אבני קודש וכו' [יט]:

¹² מתנה הלכה ג סוף אות ה - וע"כ זאת המלחמה היא מלחמה קשה וגדולה מכל המלחמות שבעולם, כי עמלק שהוא הבע"ד מערבב את העולם עד שא"א בשום אופן לידע האמתן היכן הוא. כי השקר מתדמה לאמת בכל הבחינות וזהו בחי' חבלו של משיח שהוא הקטגוריא בין הת"ת. והתיקון לזה הוא רק תמימות ופשיטות, שמי שרוצה לחוס על נפשו לבל תאבד תקותו ח"ו כפי מה שכ"א יודע בנפשו נגעי לבבו ומכאוביו, הוא צריך להתנהג בתמימות ובאמת, ולזעוק מאד להש"י שיורוהו האמת לאמתו שידע במי להתדבק באופן שיזכה לשוב אליו ית' באמת. וז"ש שם רבינו ז"ל שהתיקון לזה הוא לקום בחצות ולהתאבל מאד על חורבן ביהמ"ק שגרם ע"י מעשיו וכו' כ"ש שם. כי כל המעכב בנין ביהמ"ק כאלו החריבו. ומי שיתנהג בדרך הזוהר בדרך הישן אשר דרכו בו אבותינו מעולם, דהיינו לקום בחצות ולפשפש במעשיו ולהתאבל על חורבן נפשו ונשמתו שגרם חורבן ביהמ"ק, ויצעק מאד להש"י כראוי לו לצעוק על נפשו כפי מה שיודע בעצמו אופן מעמד נשמתו להיכן הורידה במעשיו, אזי בוודאי יזכה לידע האמת לאמתו כי החפץ באמת מוסרין לו מלאך של אמת. וכן בבישעיה נז א' הצדיק אבד ואין איש שם על לב ואנשי חסד נאספים באין מבין פי מפני הרעה נאסף הצדיק: רש"י (א) הצדיק אבד - כגון יאשיהו. ואין איש שם על לב - למה נסתלק. באין מבין - אין בנותרים מבין מה ראה הקב"ה לסלק. כי מפני הרעה - העתידה לבא אל הדור נאסף הצדיק:

¹³ שהשיב את ישראל בתשובה בימיו ולא הואיל כי כבר נגזרה הגזרה של החורבן, ופרעה נכו הרגו. מלכים ב פרק כג (כה) וְקָמְהוּ לֹא הָיָה לְפָנָיו מֶלֶךְ אֲשֶׁר שָׁב אֶל יְהוָה וְכָל לְבָבוֹ וְכָל נַפְשׁוֹ וְכָל מַאֲדוֹ כְּכֹל תּוֹרַת מֹשֶׁה וְאֶחָדֵיהֶם לֹא קָם כְּמֹהוּ: (כו) אֵף לֹא שָׁב יְהוָה מִחֲרוֹן אַפּוֹ הַגָּדוֹל אֲשֶׁר תָּרַח אַפּוֹ בַּיהוָה עַל כָּל הַכְּעִסִים אֲשֶׁר הִכְעִיסוּ מְנַשֶׁה: (כז) וַיֹּאמֶר יְהוָה גַּם אֵת יְהוָה אֲסִיר מֵעַל פְּנֵי פְאֵשׁ הַסֵּרֵתִי אֵת יִשְׂרָאֵל וּמֵאֶסְתִּי אֵת הָעֵינַי הַזֹּאת אֲשֶׁר בְּתַרְתִּי אֵת יְרוּשָׁלַם וְאֵת הַבַּיִת אֲשֶׁר אֲמַרְתִּי יְהִי שְׁמִי שָׁם: ¹⁴ הלשון מחבב צ"ע

¹⁵ פסיקתא רבתי - פרשה כו - ירמיה הנביא יצא מענתות לבא לירושלים נטל עיניו וראה עשן בית המקדש עולה אמר בלבו שמא חזרו ישראל בתשובה להקריב קרבנות שהרי עשן הקטורת עולה בא ועמד לו על החומה וראה בית המקדש עשוי לו גזירות גזירות של אבנים וחומת ירושלים מסוגרת התחיל צווח ואומר פיתתני ה' ואפת חזקתני ותוכל וגו' (ירמיה כ' ז') הלך לו לדרכו התחיל צווח ואומר באיזו דרך הלכו להם חטאים באיזו דרך הלכו האבודים אלא אני אלך ואובד [עמהם] היה [לך עמהם] [הולך] ורואה את השביל מלא דם והארץ מרובצת בדם הרוגיה מכאן ומכאן קבע פניו לארץ וראה פרסות רגלים יונקים ועוללים שהיה מהלכים בשבי היה גחון לארץ ומנשקן כשהגיע לגלות גיפפן ונשקן היה בוכה לנגדם והם לנגדו ענה ואמר להם אחי ועמי כל כך אירע לכם [עד] [על] שלא הייתם שומעים לדברי נבואתי...

¹⁶ גם בדפ"ר - מולכים, ובתולד ומתולד - מולכים

¹⁷ פתיחתא דאיכה רבה פסקה לד - והיה ירמיה רואה כת של בחורים נתונים בקולרין ונותן את ראשו עמהם ונבווראדן בא ומעבירו מהן וחזרו ורואה כת של זקנים שלולים בשלשלאות ונותן את צוארין עליהם ובא נבווראדן ומעבירו מהן. ודומה לזה בפסיקתא דרב כהנא יג ט. וילקוט שמעוני ירמיה מ' רמז שכו.

¹⁸ פתיחתא דאיכה רבה פסקה כד, ושם פרשה ב פסקה ו -נטלו גבוריהם של ישראל וכפתו ידיהון לאחוריהון.

¹⁹ עפר"ש איכה ה יג ע"פ בחורים טחון נשאו ובאיכה רבה פרשה ה פסקה יג

²⁰ מדרש רבה איכה - פרשה ה פסקה יג - בחורים טחון נשאו את מוצא שלא היה רחיים כבבל וכשעלה נבוכדנצר הטעינו רחיים והורידן הדא הוא דכתיב (שם מ"ג) למענכם שלחתי בבלה והורדתי בריחים כלם בריחים כתיב ד"א בחורים טחון נשאו לשון נקיה הוא כד"א (שופטים ט"ז) ויהי טחון בבית האסורים ונערים בעץ כשלו אמר רבי יהושע בן לוי שלש מאות תינוקות נמצאו חרוזים בשוכה אחת:

²¹ מדרש רבה איכה - פתיחתא פסקה לד - והיה ירמיה רואה כת של בחורים נתונים בקולרין ונותן את ראשו עמהם ונבווראדן בא ומעבירו מהן וחזרו ורואה כת של זקנים שלולים בשלשלאות ונותן את צוארין עליהם ובא נבווראדן ומעבירו מהן.

²² איכה ד' הנ"ל פסוק ב' ואחריו פסוק א'

²³ איכה פרק ד (א) איכה יעם זהב ישנא הפתם הטוב תשתפכנה אבני קדש בראש כל חוצות: (ב) בני ציון היקרים המסולאים בפז איכה נחשבו לנבלי חרש מעשיו ידי יוצר:

רש"י - אבני קדש - בני המאירים כאבנים טובות ומ"א כל רביעית דם שיצא מיאשיהו בכל חץ וחץ שנעצו בו היה ירמיהו קוברו במקומה ועליה הוא קורא תשפכנה אבני קדש:

וזהו [כ"א/כ"ב] **אלה תולדות נח היינו כמקונן על התולדות שנשארו/כ"ג** **כנ"ל** כי מנח גם בגשמיות נמשכו כל הדורות, וכשהיה בגיל שש מאות נחרב כל העולם במבול והוא נשאר לבדו עם שלשת בניו, שמהם התחילה האנושות לפרות ולרבות מחדש ונח הסתלק שלש מאות חמישים שנה אחרי המבול, והשאיר את זרעו יתומים ושם בנו ועבר (בן שלח בן ארפכשד) נכדו, הצדיקים היחידים ששמרו על הגחלת.

וזהו שפרשת נח מתחילה במילים אלה תולדות נח [כ"ד] **נח איש צדיק תמים היה, היינו שהיה ונסתלק וכו' כנ"ל :**

והנה כל הדורות כולם נמשכין מן הצדיק שהוא הראש בחי' קורא הדורות מראש כנ"ל.

וזה בחי' אלה תולדות, נח. שכל התולדות דהיינו הדורות כולם נמשכין מן נח שהוא בחי' הצדיק בחי' הראש בחי' קורא הדורות מראש כנ"ל :

ודע שגם הידור ויופי האתרוג של סוכות נמשך ג"כ מן הראש הנ"ל מהצדיק שהוא פאר הדור, ע"י שהוא מפורסם/כ"ו. **וזה בחי' קורא הדורות מראש הדורות לשון הידור בחי' הידור האתרוג שנמשך גם כן מהראש הנ"ל דהיינו הצדיק הנ"ל שהוא הראש והפאר וההידור של העולם כנ"ל.**

והנה עיקר ההידור הם ישראל שרק בשמם משותף שמו ית', ורקם מפרסמים את האמונה בו ית'. **כי אע"פ שגם חם ויפת הם תולדות נח** [כ"ז/כ"ח], **אעפ"כ עיקר ההידור והיופי שיש בעולם, דהיינו בני אדם שמפרסמים את שם ה' בעולם הם ישראל שבאים מבני שם** שבנו השלישי/כ"ח ארפכשד הוליד את שלח, ומבניו נתברר עבר, ומבניו פלג, ומבניו רעו, ומבניו שרוג, ומבניו נחור, ומבניו תרח, ומבניו אברהם, עשר דורות משם עד אברהם. וממנו נתברר יצחק וממנו נתברר יעקב שבניו הם יב שבטי ישראל.

^{כ"א} בראשית ו' ט'

^{כ"ב} ספר בראשית פרק ו (ט) אלה תולדות נח נח איש צדיק תמים היה בדרתיו את האלהים התהלך נח:

רש"י - התהלך - לשון עבר

רד"ק (ט) אלה תולדות נח, תולדות פירושו הקורות שקרוהו בדבר המבול ואחריו, וכן אלה תולדות יעקב (להלן לו, ב) כי הקורות הם תולדות הימים, וכן אמר כי לא תדע מה ילד יום (משלי כז, א). נח שלשה בפסוק אחד, והיה מספיק באחד, אמרו כי הוא דרך צחות לשון הקודש, וכן ישראל חמשה בפסוק אחד (במדבר ח, יט). צדיק, שהיו מעשיו בצדק הפך אנשי דורו שהיו אנשי חסם. תמים, שלם בלי שום דופי, ובדרש שנוגד מהול (תנחומא). בדורותיו, באנשי דורו ובדורות הבאים אחר המבול, כי נח האריך ימים והרבה דורות השיג בחייו, כי אברהם אבינו היה בן חמשים ושמנה כשמת נח, והסימן אברהם אבינו היה בן נ"ח כאשר מת נח. ובב"ר (ובתנחומא ה) בדורותיו, בשלשה דורות, בדור אנוש בדור המבול ובדור הפלגה. את האלהים התהלך נח, דבק היה בו וכל דרכיו לשמו וזה היה כח גדול משכלו שהתגבר על טבעו, כי הוא היה בדור רשעים וחמסים ולא למד ממעשיהם, ולא התבודד בעבודת האל אלא הוא לבדו:

^{כ"ג} עיין כאן רד"ק שני בהסתלקותו השאיר את אברהם אבינו בן חמשים ושמנה שהיה גדול ממנו, וא"כ אע"פ שכל צדיק שמסתלק היא אבידה נוראה אבל לשון רבנו משמע שכל הדור נשאר יתום. ועוד איתא ביומא לח: - אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן אין צדיק נפטר מן העולם עד שנברא צדיק כמותו שנאמר וזרח השמש ובא השמש עד שלא כתתה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל הרמתי (אמר) [ואמר] רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן ראה הקדוש ברוך הוא שצדיקים מועטין עמד ושתלן בכל דור ודור שנאמר כי לה' מציק ארץ וישת עליהם תבל.

^{כ"ד} המשך פסוק הנ"ל

^{כ"ה} וכמבואר בחיי מהר"ן סימן מה שרבנו אמר קדם סכות שהוא בטוח בכתו של הרב הקדוש הזה שיהיו אחרונים ככו' מבאר גם כן בזה המאמר בסופו. מענין הידור האחרונים שנמשך גם כן מהראש בית בבחינת קורא הדורות מראש וכו' עיין שם: והכוונה לרבי לוי מבראדיטשוב, ואע"פ שידוע שהוא סבל הרבה רדיפות כנראה היה בצעירותו אבל בזקנותו התפרסם כצדיק גדול.

^{כ"ו} בראשית י' א'

^{כ"ז} ספר בראשית פרק י (א) ואלה תולדות בני נח שם חם ויפת ויולדו להם בנים אחר המבול: רבנו בחיי - וכבר הביאו חז"ל משל על הענין הזה, אמרו (תנחומא וישב א) משל למה הדבר דומה לאדם שאבדה לו מרגלית בין החול ומביא כברה וכובר כל החול עד שמצא המרגלית, כיון שמצא המרגלית משליך את החול. ובא המשל לומר כי כשם שאין הכוונה בו בחול שהוא המרובה כי אם במרגלית היחידה, כך אין תכלית הכוונה בריבוי העובדי גלולים האלה כי אם בעם הקדוש היוצא מהם, הוא זרע אברהם. והוא שאמרו חז"ל (בראשית רבה א, ד) מחשבתן של ישראל קדמה, וכבר ידעת כי תחילת המחשבה סוף המעשה. ואף על פי שהשכל מעיד על זה שכל מה שהוא אחרון במעשה ראשון היה במחשבה, אפשר להוכיח זה מן הכתוב, הוא שמצינו במלאכת המשכן לעשות כל מלאכת חרש וחושב (שמות לה, לה), וכתוב (שם, לב) ולחשוב מחשבות לעשות בזהב ובכסף ובנחושת:

^{כ"ח} בראשית פרק י (כב) בני שם עילם ואשור וארפכשד וליד וארם:

וזה בחי' הידור מצוה עד שלישי {ב"ק ט:ט/כט} ושו"ע או"ח סי' תרנו/ל, שהרוצה לקיים הידור מצווה כמ"ש זה א-לי ואנוהו, כגון בקניית אתרוג למצוות לולב בסוכות, לא נחשב הידור אלא כשמוסיף על מחיר האתרוג שהוא כשר בלבד, עוד שלישי על מחירו וקונה יפה יותר, כגון אם מחירו של כשר שש שקל יקנה מהודר יותר במחיר שמונה, שהוא שלישי מלגו/לא. (שיחות בעניין האתרוג עיין לקמן בסוף הגליון)

וכן זה בחי' שם שהוא משלשה בני נח [לב] נראה כוונת רבנו שכביכול נח בעצמו הוא בחי' החיוב, וכשהוליד את שם זה כמו שהידר להוסיף על עצמו שלישי מלגו. ^{לב} (ועיין בסנהדרין קיא./לד) מה שדרשו על פסוק [לה]/ל: והשלישית יותר בה שלישי של נח שלישי של שם שם

^ט בבא קמא דף ט: - א"ר זירא אמר רב הונא במצוה עד שלישי מאי שלישי אילמא שלישי ביתו אלא מעתה אי איתרמי ליה תלתא מצותא ליתבי לכוליה ביתיה אלא אמר ר' זירא בהידור מצוה עד שלישי במצוה בעי רב אשי שלישי מלגיו או שלישי מלבר תיקו במערבא אמרי משמיה דרבי זירא עד שלישי משלו מכאן ואילך משל הקב"ה:

רש"י - שלישי ביתו. שחייב אדם לבובו במצות לולב או ציצית או ספר תורה שלישי מה שיש לו: בהידור מצוה עד שלישי במצוה. שאם מוצא ב' ספרי תורות לקנות ואחד הדור מחבירו יוסיף שלישי הדמים ויקח את ההדור דתניא (שבת דף קלג:) זה אלי ואנוהו התנאה לפניו במצות עשה לך ספר תורה נאה לולב נאה טלית נאה ציצית נאה: שלישי מלגיו. וכגון אם הקטן נמכר בששה יוסיף שני דינרי דהיינו שלישי מלגיו שלישי שבתוך הדמים ויקח את ההדור: או שלישי מלבר. הדמים יחלוק לשנים ויוסיף חלק שלישי משלו דהיינו אם קטן נמכר בששה יוסיף שלשה דינרין ויקח את הגדול בתשעה: עד שלישי משלו. דהיינו אותו שלישי שיוסיף בהידור מצוה משלו הוא שאינו נפרע לו בחייו כדאמרינן היום לעשותם ולא היום ליטול שכרם (ע"ז דף ג:). מכאן ואילך. מה שיוסיף בהידור יותר על שלישי יפרע לו הקב"ה בחייו:

^ל שו"ע או"ח סימן תרנו (א) אם קנה אתרוג שראוי לצאת בו בצמצום, כגון שהוא כביצה מצומצמת, ואח"כ מצא גדול ממנו, מצוה להוסיף עד שלישי מלגיו בדמי הראשון, כדי להחליפו ביותר נאה. ויש מי שאומר שאם מוצא שני אתרוגים לקנות והאחד הדור מחבירו, יקח ההדר אם אין מייקרים אותו יותר משלישי מלגיו בדמי חבירו:

משנה ברורה - (א) אם קנה וכו' - כדי להסביר היטב טעם השני דיעות אקדים מה דאיתא בגמרא הידור מצוה עד שלישי במצוה ופירשו בשם ר"ת [והוא הדעה הראשונה שנזכר בשו"ע] שאינו ר"ל שיש לפניו שני אתרוגים או שני ס"ת ואחד הדר יותר מחבירו שיצטרך מחמת מצות הידור להוסיף עד שלישי במקח דא"כ הרי לעולם ימצא נאה ונאה ואין סוף לדבר אלא מיירי שאתרוג אחד היה בו רק כשיעור מצומצם שהוא כביצה והאחר גדול ממנו ע"ז אמרו דמצוה להדר אחר זה ולהוסיף עד שלישי דחיישינן שמא יתמעט השיעור ובאופן זה (א) אפילו כבר קנה האתרוג הקטן מצוה להחליפו באחר ולהוסיף עד שלישי בדמיו ויש מפרשים עוד דהגמרא מיירי באתרוג וכן כל המצות שמזדמן לפניו (ב) אחד הדר יותר מחבירו מצוה להדר אחר ההדר ולהוסיף עד שלישי בדמיו וזהו הדעה השניה שמוזכרת פה:

(ב) אתרוג שראוי לצאת בו בצמצום - עיין במ"א שמצדד דלאו דוקא אתרוג דה"ה ס"ת או שופר וכדומה שקנהו והיה בו רק (ג) כשיעור מצומצם ואח"כ נזדמן לו אחר שהוא גדול כשיעורו מצוה להחליפו ולהוסיף עליו עד שלישי:

(ג) מלגיו - פ"י אם הקטן נמכר בשש יוסיף שני דינרין דהיינו שלישי תוך הדמים ושלישי מלבר נקרא כשחולק הדמים לשנים ומוסיף חלק שלישי דהיינו שמוסיף ג' דינרין (ד) ויש מחמירין שצריך להוסיף שלישי מלבר:

^{לא} כך נפסק בש"ע או"ח תרנו ואע"פ שבגמ' הוא ספק אם מלבר או מלגו, כנראה כיון שהוא הידור בלבד פסקו להקל, שהשלישי הוא ממחירו הראשון ולא ממחירו השני. כי מלבר הפי' שאם מחירו שש יוסיף עליו עד שיעלה לתוספת שלישי מהמחיר שמשלם על מהודר דהיינו תשע שקל.

^{לב} בגמ' שם לא נתבאר מנין שהידור דווקא שלישי ואם כוונת רבינו לבאר זאת הרי לדבריו הוא מלגו וקשה דבגמ' לא אפשרט אי מלבר או מלגו ועיין קהלת יעקב ערך הד שכן גם קשה על ביאור הע"ח ועי"ש תירוץ.

^{לד} הערה זו בסוגרים אינה בדפוס אלא נוספה בתקופה

^{לד} סנהדרין קיא. - {זכריה יג-ח} והיה בכל הארץ נאם ה' פי שנים בה יכרתו ויגועו והשלישית יותר בה אמר ר"ל שלישי של שם א"ל רבי יוחנן לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי אלא אפי' שלישי של נח.

פרש"י - פי שנים בה יכרתו. ויגועו והשלישית יותר בה: אמר ר"ל שלישי של שם. שב' חלקים של כל העולם יהיו נכרתים וחלק ג' יותר בה ואיזה חלק שלישי כל שלישיות שיש לשלש אנו משלשין שמנח נפרדו כל העולם וג' בנים היו לו הרי שלישי בניו שם ושלישי של שם הוא ארפכשד כדכתיב בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם, ומסתמא בזרעו של ארפכשד יהיה שארית, הואיל וישראל יוצאים ממנו, ושלישי של ארפכשד שהוא שלישי של שם שהוא שלישי של נח יוותר. וכל העולם יכרת ולדברי ר"ל נמצאו ישראל מתמעטין ביותר שמארפכשד יצאו ישראל כדכתיב בפ' נח ארפכשד הוליד את שלח ושלח הוליד את עבר ועבר הוליד את פלג עד אברהם וכשאתה מחלק לג' חלקים זרעו של ארפכשד כגון בני ישראל וישמעאל שהן בני אברהם ובני לוט ובני הרן וכן שאר האומות שיצאו ממנו לג' חלקים שמא ישראל יהיו מרובין וקרובין להיות כנגד כולם ולא יגיעו כל זרע ארפכשד להיות פי שנים אא"כ ישראל משלימין רובן או חציין ונמצאו ישראל מתמעטין בתוך פי שנים: לא ניחא ליה למרייהו. להקב"ה שאתה ממעט אותן כל כך אלא אפילו שלישי של נח כלומר מכל בני נח דהיינו מכל העולם כולו יותר השלישי ומסתמא אותו חלק הג' שישראל בו יהיה שארית ואם אין ישראל מרובין כל כך להיות אחד מג' שבועולם יהיו הגרים וחסדי עובדי כוכבים להשלים לשלישי ואם הם מרובין להיות יותר מחלק השלישית יתמעטו קצת ומ"מ לרבי יוחנן אין ישראל מתמעטין כל כך כמו לדברי ר"ש בן לקיש, מ"ר.

ל"א שלישי של שם והשלישית משמע שני שלישי לכן נאמר שלישית שלישית של שלישי לשם וכתיב ובני שם עילם ואשור וארפכשד וישראל מארפכשד הו' ושלישית מארפכשד שהוא שלישי לשם יתרו היינו שלישית מישראל אלא שלישי שלישי של נח כלומר כולו ארפכשד יותר בה שהוא שלישי שלישי של נח דשם היה בן שלישי של נח דכתיב (בראשית י) ובני נח שם חם ויפת וארפכשד שלישי לשם ועיקר:

^{לז} זכריה יג ח. והשלישית יותר בה. אמר ריש לקיש: שלישי של שם. אמר ליה רבי יוחנן: לא ניחא למרייהו דאמרת להו הכי, אלא: אפילו שלישי של נח.

^{לז} זכריה יג ח. והיה בכל הארץ נאם ידוד פי שנים בה יכרתו יגועו והשלישית יותר בה: (ט) והבאתי את השלישית באש וצרפתיים כצרף את הכסף ובחנתים כבחן את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אתו אמרתי עמי הוא והוא יאמר ידוד אלהי:

מבואר (לפירוש השני ברש"י) שלעתיד לבוא במלחמת גוג ומגוג ישארו רק שליש משליש, דהיינו ימותו שני שליש מבני נח דהיינו כל בני חם ויפת, ומבני שם ישארו רק זרע בנו השלישי ארפכשד), **שהוא עיקר ההידור והפאר כנ"ל**. /לודעהיינו שרק מזרע בנו השלישי של שם ישאר שם בעולם **והוא בחי' שם**, דהיינו פרסום שם ה', כי רק מזרעו יצאו ישראל, המפרסמים את שם ה' בעולם **שם דייקא בחי' שם הקודש שהוא בחי' פאר והידור כנ"ל** :
לח' (והבן היטב לקשר כל זה עם מ"ש לעיל, במאמר בראשית, לט' ובדפין הקודמים [מ]), ע"ש היטב) :

שייך לעיל [מא], רחל מבכה על בניה [מב] בזמן חורבן הבית ואזי הבכי מסתלק את מאור העינים זה בחי' עולימתא שפירתא דלית לה עינין [מג] עלמה יפה שאין לה עינים {זוהר משפטים צה.} לפי רבנו הפירוש שלרחל בזמן הגלות אין עיני השכל, שהם המאורי אור ודעת.
כי רחל היתה יפת תואר לרואה אותה בעינים גשמיות **ויפת מראה** לרואה אותה בעיני השכל [מג] וע"כ ועל כן **עיקר ההולדה של הצדיק שהוא בחי' יוסף שהיה יפה תואר ויפה מראה [מג] כאמו, בחי' הפאר והיופי של העולם כנ"ל הוא מרחל.**

רש"י (ח) והשלישית יותר בה - יתגייירו ויחיו: (ט) והבאתי את השלישית באש - ואעיל ית תליתא בעקא בכור דאשא שיסבלו וישאו מקצת הגרים מהעכו"ם בצרות חבלו של משיח ובמלחמות גוג ומגוג עם ישראל ומשם יבחנו כי גרי אמת הם כי הרבה מהם תחלה ישובו לסורם ויתחברו עם גוג כמ"ש באגדה. והוא יאמר ה' - כשיתפלל יתפלל לה' ולא לאלהיו הראשון:
אבן עזרא (ח) והיה - שתי שלישיות העולם יכלו גם השלישית יבחו והנמלט הוא יהיה עובד השם הוא שיבוא מדי שנה בשנה ועתה יפרש איך יכרתו פי שנים בכל הארץ:

רד"ק (ח) והיה בכל הארץ - פי' בכל ארץ ישראל וי"מ בכל העולם כי גם מאומות העולם לא ישארו אלא הטובים שיהיו עובדי האל יתברך פי שנים שני חלקים מהם יכרתו יגועו מקצתם יכרתו בחרב ומקצתם יגועו בדבר והשלישית יותר בה ישארו בארץ חיים.

מצודות דוד - (ט) והבאתי וגו' - אף את השלישית אביא באש ואצרפה להסיר מהם הסיג כמו שמצרפין את הכסף ר"ל אביא עליהם צרות לכלות מהם הפושעים והמורדים. ובחנתים - ר"ל בהצרות הבאות אבחנו את הנשארים אם יעמדו באמונתם כמו שבוחנין את הזהב בכור הצורף לדעת אם הוא נקי מסיג. הוא יקרא - כ"א מהנשארים כאשר יקרא בשמי אז אני אענה אותו למלאות שאלתו. אמרתי - אני אומר שהוא לבד עמי ולא אבחר במי מעכו"ם והוא יאמר ה' הוא אלהי ולא אבחר בזולתו:

ל עיין לקי"ה מוזה הלכה ב אות ב) וזה בחינת שמצוה לקבצ' המוזה בשליש העליון של הפתח, פי איתא שם בסוף דברי המאמר הנ"ל שגם הדור האחרון נמשך מהצדיק והראש הנ"ל. וגם כל הדורות נמשכין ממנו בבחינת קרא הדרות מראש וכו', עין שם. ועקר ההדור הם ישראל שהם השליש מבני נח בחינת שם בחינת שם ה', עין שם היטב ותבין, פי הוא ענין עמק נפלא ונורא מאד מאד. כדרך רבנו הקדוש זכר צדיק לברכה, הריני פתח משכבו, שכל דבריו נפלאים ונוראים מאד עמק עמק מאד, אשרי הזוכה להבינם בפשיטות על כל פנים, עין שם היטב. וזה בחינת קביעות המוזה בשליש העליון של פתח הבית, פי המוזה שהיא בחינת שם ה' שמאירה להבית על ידי צדיק יסוד עולם שהוא בחינת שדי"י שבמוזה, שהוא בחינת צדיק יסוד עולם, שהוא בחינת הראש והפאר כנ"ל. שמשמנו נמשך כל הדורות וכל הפאר וההדור להבית שזה הוא בחינת הדור האחרון, פי אחרון הוא בחינת הבית, בחינת רחל היתה יפת תאר וכו' כידוע. ועל כן קביעות המוזה היא בשליש העליון, פי שם עקר ההדור שנמשך מהראש בית, פי עקר ההדור הוא בבחינת שלישי העליון. בבחינת הדור מצוה עד שלישי, כמבאר שם במאמר הנ"ל.

^מ הוספה זו בסוגרית נמצאת כבר בדפוס

^מ מתולו נחק ובדפין הקודמים, וכתב-ובסי' טו. כי הכל מקושר יחד. ע"ש היסב

^נ הכוונה לתורה סו לעיל וכבר נתבאר לעיל שהיא קשורה לתורה זו

^{סא} בתחילת התורה

^{סב} דימיהו לא יד

^{סג} עלמה יפה שאין לה עינים

מז זוהר משפטים דף צה: השאלה החמישים ששאל ההוא טעיא את רבי יוסי - מהו עולימתא שפירתא ולית לה עינין מי היא עלמה יפה שאין לה עינים, ר"ל פלפון רחל שכתוב בה ורחל היתה יפת תואר ויפת מראה לא נזכר בה עינים בתורה, והענין שאין לרחל רק ה"ג שם ה' הוי"ו"ת שג"י עינין, ואין לה ה"ח שגם ה' הוי"ו"ת שג"י עין, לכן אמר ולית לה עינין, דהיינו אין לה שמי עינים אלא אחת, וגופא טמירתא גופה נסתה, ר"ל גוף פלופה הוא עמון ציוס בעולם האלוהות, ואתגליא ומתגלה כליכה בעולם הכריאה, ואח"כ אייה נפקת בצפרא צנקה היא יולאלת ועולה מהכריאה, ואתכפסיתא ביממא ומתכסית ציוס באלוהות, אתקשטת בקשוטין דלא הוו והיא מתקשטת בקשוטין שלא היו, דהיינו צמין חקשים שלא נתברכו עינין מעולם, הנה צארכים על כל שאלות אלו מנארכים צארכים כל הדוקים למי שמשלים דעתו עליהם.

^{סד} * בראשית כט יז

מז בראשית פרק כט (טז) וללכן שתי בנות שם הגדולה לאה ושם הקטנה רחל: (יז) ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה: **רש"י** (יז) רכות - (ב"ב כ"ג) שהיתה סבורה לעלות בגורלו של עשו ובכתה שהיו הכל אומרים שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן הגדולה לגדול והקטנה לקטן: תאר - הוא צורת הפרצוף לשון (ישעיה מד) יתארהו בשרד קונפא"ס בלע"ז (צירקעל): מראה - הוא זיו קלסתר:

^מ בראשית לט ו' ובנ"ל

מז בראשית פרק לט (ו) ויעזב כל אשר לו ביד יוסף ולא ידע אתו מאומה כי אם הלחם אשר הוא אוכל ויהי יוסף יפה תאר ויפה מראה: אבן עזרא - ויהי יוסף יפה תאר - כאמו:

חומת אנך להרחידי"א - יפה תאר ויפה מראה - כי הוא אות על יופי המדות כי העין והפנים הם כראי מוצק לדבר הפנימי.

אולי גם רומז שכשיש העלמה על הצדיק אזי הוא כנעלם בבטן וע"י הבכי של רחל בחי' צעקת היולדת הוא נולד דהיינו שעובר הכיסוי והצדיק מתגלה.

אבל עכשיו בגלות אחר החורבן השכינה וכנסת ישראל היא מ"ט בבחי' רחל מבכה על בניה וע"כ היא בחי' עולימתא שפירתא דלית לה עינין כי מאור עינים נסתלקין ע"י הבכי כנ"ל לכן בגלות רחל אין לה עיני השכל, כי הבכי מסלק את מאור העינים, ולכן גם הצדיק שהוא פאר

הדור בחי' בנה יוסף הצדיק, יש העלמה על היופי וההידור שלו:

מה שאומר שרחל בגלות שפירתא דהיינו יופה, נ"ל שדווקא יפת מראה ולא יפת תואר/יפי, כי המראה הוא זיו הפנים, יופי פנימי, נשאר, אבל יופי חיצוני בחי' תואר, וכפרש"י שתואר לשון ויתארהו במחוגה, זה עובר ע"י הבכי, כדמצינו בלאה שהיו עיניה רכות/יכו מרוב בכי.

והבן היטב :

ועי"ז מקושר היטב מאמר הנ"ל שמתחיל לדבר מענין רחל מבכה על בניה, ואח"כ מדבר מההעלמה שנתעלם הצדיק שהוא הפאר והיופי בחי' יוסף בחי' ויוסף היה יפה תואר וכו'. כי הכל ענין אחד, כי עיקר הולדת הצדיק שהיא י"ג בחי' יוסף וכו' כנ"ל הוא מרחל וכו' כנ"ל :

עד כאן ביאור חברותא לתורה זו

*

שייך לעיל מענין האתרוג

100 // שיחות הר"ן אות פז שיחה זו נאמרה כמה ימים לפני אמירת התורה שלנו סז תנינא וכמה ימים אחרי אמירת תורה א תנינא שבה מדבר על ענין נער, ועיין לק"ה יו"כ ב' שלכן מוהר"ת מבאר שיחה זו עפ"י תורה א תנינא, ועיין ימי מוהר"ת כט סימן לח לס ובחיי מוהר"ן נט. לפי בחינת הימים נוראים (קפ) ראוי שיהיה לנו אתרוג נאה כי אמרי אנשי: 'כל נער יש לו אשה נאה' והאתרוג הוא בחינת אשה, כמו שכתוב בזהר (תקונים יג, כא) שהאתרוג הוא בחינת (שיר-השירים ד-ז): "כלך יפה רעיתי ומום אין בך" וב"מזים נוראים ישראל הם בבחינת נער, כי אזי הם בבחינת: "והנה נער בוכה" (שמות ב-ו), מ"ד: "ותחמל עליו" כמו שכתוב בתקונים (תקון יא), ועל-כן ראוי שיהיה לישראל אתרוג נאה כנ"ל:

ומי שבוכה ביותר ונכנס ביותר בבחינת "נער בוכה" ראוי שיהיה לו אתרוג נאה ביותר כנ"ל כי זה שאומרים העולם שכל נער יש לו אשה נאה, זה יש להבין כי עקר השכל הוא מהמח והמח שואב ממח שבפעמות, שהוא נשקה על-ידי לחות ושמנונית הגוף בבחינת (איוב כא-כד): "ומח עצמותי ישקה" כי על-ידי לחות ושמנונית הגוף נשקה המח שבפעמות וזהו עקר קיום השכל (קפא) כי עקר קיום השכל על-ידי לחות ושמנונית הגוף כמובא במקום אחר ועל-כן מי שהוא נער ואין שכלו בשלמות ונשאר מחו כנוס בעצמות כי אין שואב מחו ממח שבפעמות ומחמת זה אין שכלו בשלמות כנ"ל, נמצא שנסאר המח כנוס בעצמות ועל-כן בת זוגו שנלקחה מן העצמות כמו שנאמר: "ויקח אהת מצלעותיו" (בראשית ב-כא) וכו', נמשך אליה רבוי המח שנסאר כנוס בעצמותיו אשר משם נלקחה כנ"ל ועל-כן בת זוגו נאה כי עקר היפי על-ידי המח והחכמה בבחינת: "חכמת אדם תאיר פניו" (קהלת ח-א) ועל-כן היא נאה מחמת שנמשך אליה רבוי המח כי היא עצם מעצמו של זה שאין שכלו שלם ונשאר מחו כנוס בעצמותיו כנזכר לעיל ובקדשה זה בחינת שנמשכין שרשי הדעת אל האתרוג ועין בכונות (שער הכונות ס"ה ה) סוד אתרוג ולולב עין שם (קפב) ולבאר קצת כי עקר הכונה להמשיך אל האתרוג שהוא בחינת מלכות המחין שבגוף דהיינו החסדים שביו"ק קצוות אך אי אפשר שיתנו הארה אל האתרוג כי אם על-ידי שמקבלין הארה משרשי המחין דהיינו משרשי החסדים שבדעת שזהו סוד הנענועים עין שם נמצא שעקר הארת האתרוג בחינת מלכות על-ידי שנתרבתין ומאירין בחינת המחין שביו"ק קצוות על-ידי שנמשך אליהם הארת המחין שבראש כנ"ל וזה בחינת הנ"ל רק שם הוא נער ממש ונשאר מחו כנוס בעצמות ולא עלה למעלה אל המח כנ"ל, וכאן בקדשה הארת האתרוג על-ידי שנמשכין בכונה הארת המחין שבראש לתוך בחינת הגוף ונתרבה ומאיר המחין שבגוף ומשם נמשך המחין אל

¹⁰⁰ גם בדפודר היא, בתרלד- הוא

¹⁰¹ גם בדפודר היא, בתרלד- הוא

¹⁰² וזה דלא כאונקלוס שתרגם תואר שפירא. ורכות פירש אין.

ועיין פרדס יוסף [לד] ועיני לאה רכות (כ"ט, י"ז). תרגום אונקלוס אין, ותמוה. ובספר תולדות אפרים [יצא דף י"א ע"א ד"ה ועיני] כתב כיון שנתהוה ע"י בכייתה שלא תפול בחלקו של עשו זה נוי האמת, וכמו המבוזה עצמו לכבוד המקום זה כבודו, שפתי כהן - ועל דרך הסוד לאה היא בבניה וזהו ועיני לאה רכות מרוב השפע שמשפעת כי שערי דמעה לא ננעלו לעולם והבן:

¹⁰³ בראשית פרק כט (יז) ועיני לאה רכות ורחל היתה יפת תאר ויפת מראה:

תרגום אונקלוס (יז) ועיני לאה יאין ורחל הות שפירא בריוא ויאיא בחווא:

הטור הארוך - ועיני לאה רכות. תרגום אונקלוס "יאין" פי, יפות, כעגלה יפפיה (ירמיה מז, כ) תרגם יונתן יאיא, ורוצה לומר כי עיניה יפות ולא כולה, אבל רחל כולה יפה ומום אין בה. וי"מ (ר"י בכור שור) שבא לומר כי עיניה לבד רכות פי' שלא היו יפות, ודוקא העינים לבד, אבל שאר דופי אין בה, ורחל כולה יפה:

ועיין בבא קמא דף קכג. - ועיני לאה רכות. מאי רכות, אילימא רכות ממש, אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב, דכתיב (פ' נח) ומן הבהמה אשר איננה טהורה, בגנות צדיקים דבר הכתוב, אלא מאי רכות, אמר רב, שהיתה שומעת אומרים, שני בנים לרבקה ושתי בנות ללבן, הגדול לגדולה והקטן לקטנה, ושואלת גדול מה הוא ואמר לה איש רע מלסטם את הבריות, קטן מה הוא - איש תם יושב אהלים, והיתה בוכה עד שנשרו ריסי עיניה:

¹⁰⁴ בדפודר שהוא בתקפא ותרלד - שהיא, ומתולד - שהוא

האתרוג והבין וזה בחינת ספה: כי "נער ישראל ואהבהו" (הושע יא-א) אהבה זה בחינת ימין בחינת חבוק יד ימין בחינת ספה וזה נעשה על-ידי בחינת נער ישראל בחינת נער בוכה כנזכר לעיל:

ואולי אפ"ל שכוונת רבינו אנו"ש שכתב ימים נוראים משמע בכל עשרת ימי תשובה אבל משמע כאן שמדובר בבחי' הדורמיטא דזעיר שאז מסתלקים המוחין מזעיר בבחי' תרדמה ועי"ז נבנית הנוקבה לכן ע"י הבכי שהוא הסתלקות המוחין כמבואר בתורה סז תנינא אזי זוכין לאתרוג שהוא בחי' הנוק'

צ"ע כוונת רבינו כי הבכי מגלה שהוא נער מוחין דקטנות שנשאר המח בעצמות ומאיך ותחמול עליו משמע שהבכי דווקא סיבה שיקבל מוחין וכן בתורה ח' המוחין ע"י התפילה, ואולי המוחין שמקבל ע"י תפילה הן נוסף וחזן ממה שנמצא בעצמותיו.

עוד רואים כאן יסוד שהאשה נבראה מהצלע של האדם זה לא רק מעשה שהיה אלא תמיד קיומה בבחי' הצלע שלו עוד רואים שלא רק אשתו אלא גם השכינה דהיינו האמונה והיראה שלו וכל תיקון המלכות שלו הם בבחי' הנ"ל שברוחניות נבראים מהצלע ולכן כשהוא בוכה נשאר אצלם רבוי מוח

צ"ע הרי הבכיה בימים נוראים היא רק מתוך דעת שמכיר האמת כמה רחמי שמים הוא צריך והרי זה שכל גדול ומדוע נחשב נער. ועיין לק"ה יו"כ ב' אות ג' וזה בחינת נער בוכה דהיינו שמסלקים כל החכמות ומסתכלים רק על המעשים אם עבודתו היתה כראוי בשנה זו כפי חכמתו ודעתו על כל פנים. ועל ידי זה נתעורר לבו לבכיה גדולה. כי רואה כמה רחוקים מעשיו אפילו מחכמתו ודעתו הקטנה. וזה שכתב רבינו ז"ל שעל ידי בחינת נער בוכה זוכה לאתרוג נאה כנ"ל. כי על ידי נער בוכה שזה בחינת שממשיך הדעת אל הלב והגוף להשתדל שיהיו מעשיו מרובים מחכמתו כנ"ל.

עוד צ"ע שכאן תולה בבחי' נער ואילו בכמה שיחות אמר שסמך על הרב מברדיטשוב כיוון שהוא פאר הדור והרי נתבאר שפאר הדור הוא דייקא מוחין גדולים מאד ושורש לכל המוחין של ישראל (ואולי זה בחי' אור וכלי כי ישראל הכלי צריכים להיות כמה שיותר חסרים את השפע ואילו האור צריך להיות כמה שיותר גדול כדי להאיר אפילו בכלים קטנים)

שיחות הר"ן אות קכה - בחג הסוכות תק"ע, אז אמר מענין האתרוג שלפי בחינת הימים נוראים ראוי שיהיה לנו אתרוג נאה כמובא לעיל (רנד) ובאותה השנה לא היו מצויים אתרוגים והיה העולם סבורים שלא יהיה להם אתרוגים כלל ולא היה שום אתרוג במדינה עד ערב סכות שעשה השם יתברך נסים וסבב סבות בדרך נס שבאו אתרוגים לקצת עירות והיו נותנים אז ממון הרבה בעד אתרוג, בקצת קהלות נתנו חמשים ארבעים ויותר בעד אתרוג אחד וגם לקהלת בראסלב בא אתרוג מהדיר מאד ליד רבנו, זכר צדיק לברכה (רנה ימי מוהרנ"ת כח) והיה שמחה גדולה מאד לרבנו וזכרונו לברכה, ואמר להביא לו כלי זמר מגדל השמחה ושלשה ימים רצופים היה לו חיות גדול מן האתרוג והיה בריא כל אותן השלשה ימים ולא היה מרגיש כלל החולאת הקשה שהיה לו מגדל השמחה שהיה לו מן האתרוג וגם אחר סכות ספר הרבה מן האתרוג ואמר שאין אנו יודעים כלל גדל יקרת מעלת מצות אתרוג והרי אנו רואין שישאל מפזרים ממון הרבה בשביל מצוה זו, יותר מעל שאר מצוות ובודאי לא על חנם הוא מסתמא מצוה זו הוא יקרה מאד מאד אשר אין לשער רק שאין אנו יודעין גדל מעלתה אפשר אם היו יודעין גדל מעלת מצוה זו היו עושים מה שהיו עושים בשביל מצוה זו כי ישראל עם קדוש הם חכמים וקשה להטעותם ובודאי בשהם מפזרים ממון הרבה בשביל מצוה זו לא לחנם הוא ועוד האריך בספור זה והפליג מאד במעלת מצות אתרוג.

ימי מוהרנ"ת חלק ראשון לח (סימן לט העתקתי לעיל בהקדמה) והנה בשנה הזאת לא היו אתרוגים מצויים כלל וכבר עבר ראש השנה ויום הכפורים ושנים ושלשה ימים אחר כך ועדין לא הגיעו אתרוגים למדינתנו ובליל מוצאי שבת שהוא יום א' לפני סכות הגיעו אתרוגים לקהלת קדש נעמירוב והיה שם רעש גדול ונורא מאד, כי כמה אנשים המתינו בנעמירוב על אתרוגים והשם יתברך סבב ברחמי ששלחו אתרוגים גם לפה ברסלב ורבי נפתלי נסע עם האיש שהולכם לפה כדי שלא יסע עם האתרוגים למקום אחר וכאן לפה ביום ראשון איהו שעות קדש אור היום והקיצו את רבנו וזכרונו לברכה וקנה אתרוג נאה ונפלא והיה לו שמחה וחדנה גדולה רבה ועצומה בלי שיעור.

ואמר לר' נפתלי הלא בשוכנסת להעיר לפה נתגלה אור גדול בכל העולמות כי ידעתי שהיה אתרוגים כי הייתי בטוח על תפלתו של הצדיק הרב הגאון מברדיטשוב זכר צדיק וקדוש לברכה כי הלא הוא הפאר הקהלה שלנו (הינו של כל המפרסמים) (וואס דא איז דיא פאבריק פון יודעשקייט-שפאן הוא בית היוצר של יהדות) והו דבר נפלא וגדל השמחה שהיה לו מזה וכל מה שדבר בזה אי אפשר לבאר ואמר ששלשה ימים לא הרגיש כלל החולאת הכבד שלו מעצם השמחה ואמר שהיו צריכים לקרא כלי זמר מגדל השמחה

וגם אחר סכות כשבאתי לפניו דבר גם כן הרבה מזה מענין האתרוג והפליג מאד מאד בגדל מעלת מצות אתרוג וכבר נכתב מזה קצת במקום אחר (שיחות הר"ן קכ"ה) כי באותה השנה לא ברכו כלל על האתרוג בכמה וכמה עירות ובכמה עירות נתנו הון רב בעד אתרוג ששים ושבעים אדומים והפליג רבנו וזכרונו לברכה מאד בחכמת ישראל שיודעים לכונן האמת לפזר הון רב בשביל מצוה זאת דיקא כי היא יקרה מאד מאד ואמר שטוב שלא נתגלו טעמי המצוות וסגלתן כמובא שם במדרש, כי אם היו יודעין מעלת האתרוג מי יודע מה היו עושין בשביל האתרוג וכו'.

מה שישאל מפזרין ממון הרבה על מצוות אתרוג אולי כנ"ל שאתרוג בחי' מלכות והוא כפי תיקון המלכות ועיין תורה ל אות ד. ולבוא להשכל התחתון הזה, אי אפשר כי אם על-ידי שונא בצע, שישנא הממון בתכלית השנאה כי שער אכמא, שהוא בחינת השכל התחתון, הוא מסטרא דמלכות וכן שונא בצע, הוא מסטרא דמלכות (עיין תיקון ע') כי השכל התחתון הוא בחינות מלכות, שהוא בחינות חכמה ותאזה שבכל עולם ועולם, שהוא מנהיג אותו העולם